

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת שמיני

לקראת שבת מלכתא

כשהתחילו להתפרסם המופתים של רבי חיים, שאלתי אותו אם הסיפור שמספרים על אחד שכאבה לו הכתף והרבי אמר לו ללמוד את ההלכות הללו והכאבים חלפו, אם זה נכון. ענה לי רבי חיים שהסיפור נכון. שאלתי אותו, מה המקור לסגולה הזאת. הגר"ח צחק ואמר לי "זה סברא פשוטה". שאלתי אותו, מה זאת אומרת סברא פשוטה???

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א, עם צרור סיפורים שאירעו עם מרן שר התורה זיע"א, ושמשפקים הצצה קטנה לדמות רבת האנפין ונוראת ההוד של רבן של כל בני הגולה

עקב א. לוסטיגמן

"את מרן שר התורה, אני זוכר עוד משנות ילדותי" מספר מגיד המישרים המפורסם הגאון הגדול רבי אליעזר טורק, בשיחה שקיימנו עמו ביום שני השבוע, בצל הרושם העז שהותירה הלווייתו האדירה של מרן זיע"א, על עם ישראל כולו.

"אנחנו התגוררנו בשכונת זכרון מאיר, ומרן הגר"ח שהיה צועד בכל יום מביתו שברח"ש לכולל 'חזון איש' בו למד, היה עובר על יד ביתינו. למרות שחלפו מאז כבר 55 שנה, הדמות הזאת עדיין חרוטה היטב בזכרוני. הוא היה דמות מעוררת כבוד, ותמיד היינו מתבוננים בו ועוקבים אחר הליכותיו כשעבר לידנו.

"המראה שלו תמיד היה אותו הדבר, רבינו הגר"ח היה צועד כשראשו שקוע בסוגיא עמוקה, הוא תמיד היה מרוכז במשהו ומנותק כמעט לחלוטין ממה שקורה סביבו. בידו החזיק תמיד איזה חפץ, אולי היה זה עט, וכך תמיד ראינו אותו צועד.

"אני זוכר שסיפרו באותה התקופה סיפור מופלא על רבי חיים: במרכז השכונה, בכיכר ברטנורא היה קיוסק בבעלותו של יהודי בר אוריין, חסיד גור בשם רבי נתן זילברברג, שהיה תלמיד חכם מופלג, ולימים נהיה רב בחו"ל.

"יום אחד צעד רבי חיים בכיכר ברטנורא, הרים את עינו לרגע, צחק והמשיך ללכת כשהוא שוב שקוע בלימוד. היה שם יהודי אחד

שהבחין בצחוק הזה של רבי חיים, הוא רץ אחריו ואמר שהוא מבקש הסבר, למה הרב צחק???

"אמר מרן הגר"ח שהוא ראה דבר והיפוכו באדם ולכן זה הצחיק אותו. מה הוא ראה? חתן שהיה לבוש בבגדי שבת, בתוך השבע ברכות שלו, ישב על הספסל שבכיכר ברטנורא ואוכל פיתה פלאפל שקנה בקיוסק הסמוך. נו... הרי הגמרא בנדרים אומרת שכלב ומלך הם שני הפכים גמורים, כי המלך דרכו לתת לאחרים והכלב דרכו לקחת ולקבל ואינו נותן דבר לזולתו. והרי אנו יודעים ש'חתן דומה

למלך' ושי'האוכל בשוק דומה לכלב', ואם החתן הזה שאוכל בשוק הוא דומה בו זמנית גם למלך וגם לכלב, שני דברים הפוכים לגמרי זה מזה".

מאמר בגיל 12

"אבי מורי זצ"ל היה מבוגר מרבינו הגר"ח בשש שנים בערך. הוא הכיר אותנו בילדותו וסיפר שרבינו הגר"ח היה "ילד נמרץ", כך הוא הגדיר זאת. תמיד הוא השתמש בדוגמה של רבי חיים כדי לציין שבכל זאת הוא יצא גדול הדור, כי אביו מרן הסטייפלער זצ"ל ידע איך לחנך אותו וראוי ולנתב את כל התכונות של בנו חביבו לעבודת ה' ולהשקעה בלימוד התורה הקדושה.

"בביתי יש חוברת ישנה, בשם 'תפארת ציון' שבה מופיע מאמר שחיבר הילד חיים קנייבסקי, בהיותו כבן 12 שנים בלבד. במאמר הוא מביא גם איזה חידוש ששמע מאבא שלו ורואים שם שלא מדובר בילד רגיל אלא בילד עם ידע תורני רחב מאוד, כך שלא רק שבהמשך הוא הפך את מידותיו לשקדנות ולימוד, אלא עוד בהיותו ילד נמרץ הוא גם היה משקיע ומתייגע בלימוד התורה.

"ואם הזכרתי את אבי מורי בהקשר זה אני אספר דבר נפלא ששמעתי ממנו: אבא זצ"ל היה לומד בכלל 'חזון איש' ישב כמה ספסלים על יד רבי חיים שלמד גם הוא בכלל. יום אחד חזר הביתה כשהוא שמח שמחה גדולה מאוד. הוא סיפר לנו שהוא למד מרבינו הגר"ח חידוש נפלא בדרך הלימוד ולכן הוא כל כך שמח.

"וכך היה המעשה: אבא למד איזה תוס' והתייגע בהבנתו. תוס' עונה שם תשובה מסברא ולאחריה מביא גם ראייה לדבריו, ואבא לא הצליח להבין את ההגיון שבסברא הזאת. הוא ניגש לרבי חיים ואמר לו: את הראייה אני מבין, אבל את הסברא אני לא מצליח להבין...". אבא השמייע סברא הפוכה לחלוטין מדברי התוס' ואמר שדברי התוס' אינם מתחברים להגיון שלו.

"מרן הגר"ח חשב מעט ומר לאבא: "יישר כח".

"אבי מורי התפלא, מה עניין 'יישר כח' לסברא של התוס'? אבל רבי חיים הסביר לו: "תמיד כשלמדתי את התוס' הזה, התקשיתי מאוד. הרי הסברא שלו כל כך פשוטה וברורה לכל בר דעת. למה תוס' צריך להביא ראייה בכלל??? לא היה לי ברור, הבנתי שכנראה יש איזו סיבה שתוס' חשש שסברתו לא תתקבל ולכן היה צריך להביא ראייה, אבל לא מצאתי שום סיבה לחשוש לכך. עכשיו השמעת פה סברא הפוכה לגמרי, ובפעם הראשונה אני מבין למה תוס' היה צריך להביא ראייה לדבריו".

"אמר לי אבי מורי, רבי חיים לימד אותי שגם משאלה על תוס' אפשר לתרץ שאלה אחרת על אותו תוס'. זאת דרך מיוחדת בלימוד!".

לא נשאר כלום

מספר לנו הגר"א טורק שליט"א: "פעם אחת ישבתי אצל מרן הגר"ח במוצאי שבת, והנה נכנסה הרבנית לחדר ובקולה דאגה גדולה: "אין מה לאכול למלווה דמלכה", היא אמרה. "אכלו את כל האוכל של שבת ולא נשאר כלום בבית". רבי חיים שאל אותה: "מה? לא נשאר

קצת מהטשולנט???" והיא השיבה לא, לא נשאר". "אולי קצת מרק?" גם לא, "גם הדגים נגמרו ולא נשאר דבר?", והיא מאשרת את הדברים. אין כלום.

"מי שיודע, באותן שנים, הבית של מרן היה פתוח לכל דכפין. אנשים היו מסתובבים גם כבתוך ביתם, פותחים ארונות וסוגרים, וגם פותחים את המקרר ואת הסירים ואוכלים מכל הבא ליד. כך נוצר מצב שלא נשאר דבר לסעודת מלווה דמלכה.

"לבסוף שאל מרן זצ"ל את הרבנית ע"ה: "חלה גם לא נשאר???" והיא השיבה שכן נשאר קצת חלה. השיב מרן בשמחה: "נו זה בדיוק מה שאני צריך למלווה דמלכה, קצת חלה".

לא דוחים מצוות

"אני רוצה לספר כאן שני סיפורים שבהם נוכחתי לראות כמה גדולה ועצומה היא הזריזות המופלאה של מרן הגר"ח לענייני מצווה.

"הסיפור הראשון היה בשנת תש"מ או אולי בשנת תשמ"א. למדתי אז בכלל יחד עם חתנא דביה נשיאה, הגה"צ רבי יצחק קולודצקי שליט"א, וביום מן הימים סיפרתי לו כמשיח לפי תומי שהתגלגלה לידי מצווה חשובה לסייע בהכנסת כלה ואני מנסה לגייס קצת תרומות מפה ומשם כדי לסייע בעניין.

"למחרת בבוקר מגיע הגר"ח קולודצקי אל הכולל ובידו מעטפה עם סכום נכבד מאוד שהוא נותן לי בשם חמיו רבינו הגר"ח. מאוד התפלאתי, מאיפה יש לו לרבי חיים כזה סכום לתת ולמה הוא החליט לתת את הכסף דווקא לי מכל ענייני הצדקה שבוודאי שמע וראה בתקופה האחרונה.

"אמר לי הגר"ח קולודצקי שגם הוא עצמו מאוד מופתע, אבל לא מהסכום אלא מהעיתוי. באותה התקופה נולד לו ילד, ומאחר והרבנית קולודצקי היתה אז יולדת טרייה, הם היו הולכים לאכול את הארוחות שלהם בבית הוריה, הרב והרבנית קנייבסקי. "אתמול בלילה", מספר לי הגר"ח שליט"א, לפני שסעדנו ארוחת ערב, סיפרתי למורי חמי שר' לייזר טורק אוסף כסף להכנסת כלה".

הרב טורק מציין במאמר המוסגר: "רבינו הגר"ח הכיר אותי כי רעייתי שתחי' היא בת דודה של הרבנית בת שבע ע"ה, ממשפחת יודלביץ, נכדה של רבי אריה לוי זצ"ל, ואבי למד עם הגר"ח בכלל, הוא ידע מי זה טורק".

"ממשיך הרב קולודצקי ומספר לי שהיום בבוקר, מיד אחרי תפילת ותיקין, דופק השווער שלו על דלת ביתם, ונותן לו מעטפה עם כסף שיעביר לטורק הצעיר שאוסף כסף... לתמיהתו סיפר לו רבי חיים שמישהו ניגש אליו בבית הכנסת ונתן לו סכום כסף למטרות צדקה, הוא נזכר במה שסיפר חתנו בערב הקודם אודות העניין עם הכנסת כלה והחליט לתת לזה את כספי הצדקה הללו.

"באותה העת סבל רבי חיים מאוד מכאבי רגליים. הוא היה צועד ככה "פאר קוועטשט", מכווץ מעט וראו שהוא סובל מכאבים בכל פסיעה ופסיעה", מציין הגר"א טורק.

"רבי יצחק קולודצקי שאל את חמיו, אני מבין מאיפה הכסף ואכן מדובר במטרה חשובה מאוד. אבל למה הטרחתם את עצמכם

אמרתי למרן זצ"ל שרעייתי צריכה ללדת, ואם יהיה זה בן אני אשמח מאוד אם הוא יהיה סנדק וגם ישב בסעודה. מרן אמר לי שהוא מגיע לסנדקאות ולא נשאר לסעודה בבריתות. ניסיתי בכל זאת לשכנע ואמרתי לרב, הרב מכיר אותי, ואני פה בן בית, אולי בכל זאת אצלי הרב ישב לפחות כמה דקות. פתאום מרן אמר לי: "אתה יודע מה? בסוף זה יהיה בכלל בת". אין צורך לומר שכך אכן היה

שיחה רוויית געגוע עם הרה"ג רבי אורי טיגר שליט"א,
המגיה של ספרי מרן שר התורה זיע"א, עם צרור עובדות וזכרונות

אליעזר (לייזר) רוט

עודנו שבורים ורצוצים לנוכח הסתלקותו של מרן רבינו שר התורה והיראה רב רבנן רבי שמריהו יוסף חיים קנייבסקי זיע"א, שוחחנו עם אחד מגדולי המקורבים אליו בימי חייו, הלא הוא הרה"ג רבי אורי טיגר שליט"א, ששימש כמגיה הרשמי של ספרי מרן זצ"ל, ושזכה לגשת אל הקודש בכל עת, ולקירוב מופלא אצל רבינו שר התורה שחיבב אותו מאוד והכיר לו טובה על המאמצים הגדולים שהשקיע בהגהת הספרים ותיקון כל השגיאות והטעויות הדקות ביותר שנפלו תוך כדי עבודת ההדפסה.

"יתומים היינו ואין אב", פותח הרב טיגר את דבריו הנרגשים והנסערים: "במשך שנים רבות התרגלנו שלא להתלבט בכלל בעניינים כאלו ואחרים, בכל פעם שיש ספק הולכים לרב ושואלים אותו. ועכשיו מי יורה לנו דעה? מי יבין שמועה? את מי נשאל ואנה נפנה? מי יפשוט את הספיקות בלימוד ובהלכה ומי ידריך אותנו בעניינים הגשמיים? מי יברך אותנו בברכותיו המאליפות, ומי יאציל מברכות הודו על עמלנו אלו הבנים?"

"חזרתי הביתה מההלוויה והרגשתי שהעולם חשך בעדי. יתמות קודרת מאוד נפלה עלינו", מוסיף הרב טיגר, "פתאום תפסתי את עצמי שבעצם אף פעם לא חשבתי איך עלול להיראות העולם שאחרי מרן. זה עולם אחר, יש 'עולם עם מרן שליט"א' ויש 'עולם עם מרן זצ"ל', זה מצב שונה לחלוטין, ואני מאוד מתקשה לעכל את המצב החדש הזה ולהבין איפה אני נמצא בכלל..."

ביקשנו מהרב טיגר שיספר לנו קצת סיפורים שראה ושמע אצל מרן שר התורה זיע"א, והרב טיגר השיב: "מקודם התקשר אלי ראש ישיבה מסוים, וביקש שאבוא לדבר בפני הבחורים בישיבה על רבינו זצ"ל. אמרתי לו שאני איני 'פרשן לענייני רבי חיים', ואיני יכול לבוא ולומר כמה הוא היה גדול וכמה עצום החלל שהותיר אחריו. אני יכול לשתף את הבחורים בחוויה האישית שלי, בסיפורים שאני עצמי ראיתי ושמעתי בעת שהסתובבתי בבית הגדול הזה, ובמה שבעצמי שמעתי ממרן.

"דבר מאוד מעניין היה אצלו. כשהיו שואלים אותו שאלות בענייני העולם הזה, אפילו דברים סבוכים בענייני עסקים או רפואה וכדו', הוא היה משיב על אתר, בלי לחשוב פעמיים. התשובה היתה חדה וחלקה ונאמרה ללא כל היסוס.

"פעם שאלו את מרן זצ"ל, הרי עומדים כאן אנשים בתור ובפיהם שאלות, לפעמים באים שלושה אנשים בזה אחר זה עם אותה שאלה בדיוק, יש להם את אותם נתונים, ולכל אחד הרב נותן מענה

אחר. איך זה עובד? אין כללים מתי עונים כך ומתי עונים אחרת? "השיב מרן: "מה ששמים לי בפה מן השמים, זה מה שאני אומר לשואלים". ואכן ראינו שאין אצלו כללים, ואפילו מה שכן היה נראה כמו כלל ברזל, לפעמים התברר שבעצם הוא חורג ממנו. כך למשל נוהג היה מרן לומר ש"בבני ברק אין עין הרע", ולכן אם באו לשאול אותו שאלה בעניינים הנוגעים לעין הרע, כמו למשל שאלה של שמות בשידוכים וכו' אם השואל היה מבני ברק, הוא היה משיב שאין כל חשש כי בבני ברק אין עין הרע... אבל לפעמים הוא כן חשש גם כלפי אנשים שגרים בבני ברק. למה? אי אפשר לדעת. "לעומת הקלות והנחרצות בה השיב על שאלות בעניינים גשמיים,

הוא התפלל כל פעם לשכוח את כל מה שלא נוגע לתורה, ואכן גם התפילות הללו נענו ומרן זצ"ל לא זכר דברים שאינם נוגעים לתורה.

"פעם ביקשתי ממרן שידבר עבורי עם מישהו מסוים, בעניין של חסד, ומרן הסכים בחפץ לב לעשות לי את הטובה הזאת ואמר שהוא ידבר עם האיש ההוא ויבקש ממנו עבור העניין שלשמו באתי. "כעבור שלושה או ארבעה ימים הגעתי לבית מרן, ובדיוק הוא יצא מתפילת מנחה בבית הכנסת לדרמן. מרן זיע"א בדרך כלל לא היה רואה שום דבר מחוץ לארבע אמותיו, אבל עכשיו הבחין בי ממרחק גדול יותר, באופן חריג מאוד, ומיד כשראה אותי הוא אמר לי: "עשיתי שליחותי". ראיתי עליו שממש נגולה אבן כבדה מלבו, כי הוא היה צריך לזכור לבקש עבורי והוא מאוד חשש לשכוח, אפילו בעניין של חסד שהתאמץ לזכור, הוא חשש שלא יצליח. אבל דברי תורה הוא זכר גם אחרי 90 שנה, ולא שכח אף פעם".

הבטחה חריגה

כשהייתי אברך צעיר נולד לי בן ראשון ב"ה, ולאחר מכן עברו כמה שנים ולא נפקדנו בבן נוסף, והדבר כבר התחיל להציק והתחלנו לדרוש ברופאים וכו'. באחת ההזדמנויות אמרתי למרן זצ"ל, שכבר עברו כמה שנים מאז נולד בנינו הראשון ואיני יודע מדוע, אבל מאז לא זכינו לילדים נוספים.

"מרן זצ"ל נענה על אתר ואמר לי: "אני יודע למה! בגלל שאתה מגדל בלורית. תגלח את הבלורית ואני מבטיח לך שתפקדו במהרה. "אני נדהמת, "הרב מבטיח לי", שאלתי כלא מאמין, כי זה היה חריג מאוד. בדרך כלל היה מרן מברך והוא לא הרבה להבטיח, וכאן הוא הבטיח לי כזאת הבטחה. חזר מרן ואמר לי שאם אוריד את הבלורית הוא מבטיח לי ישועה, ואכן הלכתי מיד לספר וביקשתי שיספר אותי ולא ישאר זכר לבלורית. ואכן הישועה הגיעה באופן מיידי!"

"כמה שנים מאוחר יותר, אמרתי למרן זצ"ל שרעייתי צריכה ללדת, ואם יהיה זה בן אני אשמח מאוד אם הוא יהיה סנדק וגם ישב בסעודה. מרן אמר לי שהוא מגיע לסנדקאות ולא נשאר לסעודה בבריתות. אני ניסיתי בכל זאת לשכנע ואמרתי לרב, הרי אני לא סתם אחד שמכבד בסנדקאות, הרב מכיר אותי, ואני פה בן בית, אולי בכל זאת אצלי הרב ישב לפחות כמה דקות. פתאום מרן אמר לי: "אתה יודע מה? בסוף זה יהיה בכלל בת". אין צורך לומר שכך אכן היה.

ברכה מהאבא

בהיותי אברך צעיר לימים, יצאתי פעם בשבת אחר הצהרים עם בני לגן השעשועים, כדי לתת לרעייתי לנוח קצת בזמן שאני שומר על הילד מחוץ לבית שלא יפריע לה.

ישבתי על הספסל ולידי ישב יהודי נוסף שלא הכרתי קודם לכן... הוא סיפר לי שהוא עסקן רפואי בשערי צדק, ואיני זוכר כרגע את שמו, אבל הסיפור שהוא סיפר לי היה מדהים, ואני אשתף אותו כאן עמכם.

"פעם שאלו את מרן זצ"ל, הרי עומדים כאן אנשים בתור ובפיהם שאלות, לפעמים באים שלושה אנשים בזה אחר זה עם אותה שאלה בדיוק, יש להם את אותם נתונים, ולכל אחד הרב נותן מענה אחר. איך זה עובד?"

ראינו שבעניינים של הלכה פתאום השקיע מרן הרבה מחשבה לפני שענה. הוא היה פותח ספרים, מסתכל ומעיין ולבסוף עונה תשובה. יש מסבירים שבעניינים גשמיים הרב השתמש ברוח הקודש, אבל בעניינים של תורה והלכה "לא בשמים היא" ולכן היה צריך להשקיע יותר מחשבה בעניין...

"כמה פעמים שאלו אותי אנשים בקצת טרוניא, על התשובות שקיבלו מרבינו הגר"ח למכתבים ששלחו עם שאלות תורניות והלכתיות. הם שואלים האם יש צד כזה וכזה בספק הלכתי כלשהו, ורבינו השיב להם תשובות כמו "ייתכן", או "ייתכן שלא", "ייתכן שכן", "אולי" וכדו'. אחד אמר לי פעם שתשובה "ייתכן", זאת לא באמת תשובה, כי אם הוא שאל את השאלה זה אומר שהוא מבין שייתכן שכן וייתכן שלא, ואם כן מה ענה לו מרן זצ"ל??"

"אמרתי לאותו אחד שמתמיהתו אני מבין שהוא לא יודע מי זה מרן הגר"ח. "אם רבי חיים כותב לך שייתכן, זאת אומרת שהוא עבר על כל הש"ס הבבלי והירושלמי וספרא וספרי וכל הראשונים, ולא מצא בשום מקום בתורה איזה חז"ל או איזה ראשון שאומר אחרת ממך! לכן ייתכן שההערה שלך נכונה. אם היה איזשהו מאמר חז"ל או איזה ראשון שאומר אחרת, זה כבר "לא ייתכן".

"עכשיו צריך לעיין למה כתב מרן "ייתכן שכן", ועל מה סמך יתדותיו, מדוע נוטה דעתו לומר שכן...".

זיכרון סלקטיבי

"דבר ידוע בקרב באי ביתו של מרן זצ"ל, שרבינו היה מתפלל שלוש פעמים ביום לשכוח את כל מה שאינו שייך לתורה וללימוד התורה. במשך היום הוא היה שומע סיפורים ושאלות בעניינים גשמיים, והוא חשש שכל המידע הזה יתפוס מקום בראש שלו, וחלילה וחס יפגע ביכולת שלו להכיל ולזכור דברי תורה. לכן

והוא רק יחתום עליו. ואכן ישבתי וכתבתי מכתב תוך שדקדקתי מאוד בניסוח שיהיה כזה נוסח שהרב יסכים לחתום עליו. "הגשתי את המכתב למרן שקרא את כולו ומאוד מצא חן בעיניו הניסוח. הוא ביקש עט כדי לחתום על המכתב אבל אז צדה עינו את התאריך. היה כתוב שם יום שני בתאריך כך וכך... אבל כשהגשתי את המכתב היה זה אחרי השקיעה... אמר לי מרן: "עכשיו כבר יום שלישי... אני לא יכול לחתום על מכתב שמכיל דבר שקר. צריך לתקן את התאריך ולאחר מכן אחתום עליו". אין צורך לומר שבמכתב מסוג זה התאריך אינו משנה דבר ואין בו כל צורך, ובכל זאת מרן לא רצה לחתום על מכתב שכולל פרט שאינו נכון עובדתית.

"בהזדמנות אחרת באתי למרן ושאלתי אותו שאלה קשה. מאחר ואני גר מול שוק 'מחנה יהודה' בירושלים, והיתה תקופה שהיו שם כמה וכמה פיגועים קטלניים מאוד, כשבכל פעם הפיצוצים הרעידו את ביתי, הגעתי למרן ושאלתי אם שוק 'מחנה יהודה' נחשב למקום סכנה כי כבר היו בו מיליון פיגועים ומי יודע מתי יהיה חלילה הפיגוע הבא... מרן עצר אותי ואמר לי "לא מיליון! היו פיגועים...". לגופו של עניין הוא הכריע שאין זה נחשב למקום סכנה ואין מניעה להמשיך ולגור בקרבת מקום.

לבד בין הגויים

שאלנו את הרב טיגר שאלה מאוד מעניינת: מצד אחד מרן הגר"ח היה גדול המתמידים וכולם יודעים כמה הוא היה שקוע בלימוד בכל רגע נתון, ומאידך שומעים הרבה מאוד סיפורים שסיפר ששמע מאביו זצ"ל או מדודו החזון איש זצ"ל ועוד, ואיך הדברים מסתדרים יחד.

"הסיפורים היו תמיד באים בהקשר מסוים", מספר הרב טיגר. "הרב היה מספר אותם בקצרה ולפי הצורך, לא סתם סיפור לשם סיפור. ברוב המקרים היו אלו סיפורים שיש בהם מוסר השכל, והרב רצה שהציבור יכיר אותם בשביל המוסר השכל שלומדים מהם, ולפעמים הוא ענה לשואלים באותו עניין כדי להראות להם שהשאלה שהם שאלו כבר נשאלה וכבר התמודדו איתה גדולי ישראל בעבר.

"כך למשל נכנסתי אליו פעם עם חבר שלי שבפיו היתה שאלה מאוד קשה. הוא התגורר בדירה קטנה והיה לו בית עם ילדים ב"ה. מלבד הבעיה של הצפיפות, הוא גם התמודד עם קושי נוסף שכל השכנים בבניין לא היו מאותו המגזר, ולילדים לא היה כל כך עם מי לשחק. שאלתו של האיש היתה אם לעבור למקום אחר שגם יהיה יותר מרווח וגם יהיו לילדים חברים שיכולו לשחק איתם.

"הרב ענה לו קודם כל את התשובה הרגילה שלו שדירה קטנה זה לא חיסרון. אדרבה, זה טוב לילדים לגדול בבית קטן, כך היתה דעתו. לגבי העניין שלילדים אין עם מי לשחק אמר מרן שכשהוא היה ילד הם גרו בחוץ לארץ, בעיר פינסק שבבלארוס, וכל השכנים מסביב היו גויים: "גם לי לא היה עם מי לשחק, אז שיחקתי עם אחותי", סיפר מרן, ובכך פתר לשואל את שאלתו, "אפשר להישאר בדירה הקטנה שהיא בריאה יותר לילדים, והם יכולים לשחק אלו עם אלו...".

אותו יהודי התחתן למעלה מ-15 שנה קודם לכן, כשמרן הסטייפלער הקדוש עוד היה בחיים. ביום החופה הוא הלך לביתו של הסטייפלער וביקש להיכנס כדי לקבל את ברכתו. נתנו לו להיכנס אבל הוא היה צריך לכתוב את הבקשה שלו על גבי דף באותיות גדולות, כי שמיעתו של הסטייפלער כידוע היתה כבדה מאוד, והיו צריכים לכתוב לו פתקים. מאותה סיבה שהיה כבד שמיעה, הסטייפלער גם היה משיב בקול רם, כמעט בצעקה.

"לקח החתן דף ורשם עליו: "אני מתחתן היום ואני מבקש ברכה". הוא נעמד בתור לקבל את הברכה, ולפניו נכנס אדם שכתב "אני חולה וזקוק לרפואה".

הסטייפלער ראה את הדף של האיש החולה ובירך אותו בצעקה: "שתהיה לך רפואה שלמה". היהודי שמח לשמוע את הברכה, סב לאחוריו ויצא מהחדר בעוד החתן דגן מגיש לו את הדף שלו. הסטייפלער מסתכל על הדף ומשיב לו בצעקה: "שתהיה לך רפואה שלמה!".

"החתן חשב שהסטייפלער בטח התבלבל ואולי לא שם לב שזה מישהו אחר עם בקשה אחרת. הוא הצביע על הכתוב בדף וצעק בקול: "אני לא חולה, אני חתן שמתחתן היום!!!". אבל הסטייפלער הקדוש משיב לו שוב ושוב: "שתהיה לך רפואה שלמה".

"סב החתן על עקבותיו ויצא מהחדר כשהוא מבולבל. בראשו עברה מחשבה שאולי מחמת זקנתו המופלגת, מרן הסטייפלער מתבלבל ואינו משיב כעניין. שבועות אחדים לאחר מכן ניצחו אראלים את המצוקים ומרן הסטייפלער עלה לשיבה של מעלה.

"עברו שנים רבות", כך מספר האיש שיושב על ידי בספסל בגן השעשועים, "ולא נפקדנו בילדים. במשך כל השנים ניקרה במוחי המחשבה על אותו ביקור מוזר שהיה אצל הסטייפלער ביום חתונתי, והאפשרות שאולי זה קשור לזה שאין לי ילדים...".

"ביום מן הימים שוחחתי על כך עם ידיד, והוא אמר לי בנחרצות: "אתה חייב לגשת לבנו רבי חיים קנייבסקי, ולספר לו את הסיפור".

"יהודי שמצפה לילדים כמובן יעשה כל דבר אפשרי, והוא אכן נסע לבני ברק, המתין בתור ונכנס למרן הגר"ח זצ"ל כשבפיו סיפור המעשה וכן העובדה שעד כה לא זכו הוא ורעייתו להיפקד בזרע של קיימא.

"שמע רבינו הגר"ח את הסיפור, התרגש, דפק בידו על הסטנדר בחוזקה ואמר: "אם אבא שלי אמר שתהיה לך רפואה שלמה, בוודאי תהיה לך רפואה שלמה".

"היהודי הצביע על אחד הילדים ששיחקו בגן השעשועים לצד בני ואמר לי: "אתה רואה את הילד החמוד הזה? הילד הזה הוא פרי ברכתם של מרן הסטייפלער ובנו מרן הגר"ח...".

פרח לו איש האמת

"מרן זצ"ל היה מאוד מאוד מקפיד שכל דבריו ודברי סובביו יהיו אמת וצדק, בלי גוזמאות ובלי שינוי מהאמת.

"פעם ביקשתי ממנו שיכתוב לי מכתב עם המלצה על איזה עניין, והוא הסכים אבל ביקש שאני עצמי אנסח את המכתב ואביא לו

ואז, המשיך הגר"י זילברשטיין בהספדו הנסער, עלתה השאלה, איך ממשיכים הלאה? רבי נסים זצ"ל זכה לרוח-הקודש שתפיעם את ליבו ורוחו, אבל אנחנו? כיצד נוכל להמשיך הלאה? המרא דאתרא גילה שהציג את השאלה לפני גיסו מרן הגר"ח קניבסקי (שליט"א) זיע"א, ושאל מה היא העצה הטובה שנוכל להמשיך

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על השאלה ששאל את מרן הגר"ח קניבסקי זיע"א איך ממשיכים הלאה

מאת: הרב משה מיכאל צורן שליט"א

נספר כאן על משפט מרטיט ששמענו בהספד על מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל, שנערך ברמת אלחנן.

רק מי שעמד בסמוך לשלושת הרבנים, ושמע את הדברים שאמר הגאון רבי יצחק זילברשטיין, באוזני הגאונים רבי מסעוד בן-שמעון ורבי יהודא סילמן - יכול היה לחוש את עוצמת ההפסד, וההספד, שנוצר בעולמנו בפטירתו של מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל

לאחר שהמרא דאתרא שליט"א סיים את הספדו, ירד מן הבימה כשהוא עטוף בטלית, וניגש אל שני הרבנים, ואמר בקול רוטט: 'אין ברירה, חייבים להמשיך, והשי"ת ייתן לנו את הכוח ואת היכולת להוסיף ולעשות פְּעֻלִים לכבודו!'

ובמלים אחרות: נכון שמרן רבי נסים כבר איננו איתנו, ויותר לא נוכל לגשת אליו ולהציג את השאלות הקשות, אבל - הוסיף ואמר רבינו המרא דאתרא - אנחנו חייבים ללכת הלאה, להתמיד בעבודת הקודש, ולא לחדול ולא לקטוע חלילה את מה שהיה עד היום.

את המשפטים הנרגשים הללו אמר הרב שליט"א לאחר שבמהלך ההספד הציג כמה שאלות קשות וסבוכות במיוחד שרק פוסק בדרגתו של מרן הגר"נ זצ"ל - וברוח-הקודש שהיתה עימו - יכול היה לפסוק בהן בצורה נחרצת.

'אלמלא רוח-הקודש שהיתה בבית מדרשו, אי אפשר היה להבין כיצד אפשר להחליט מה לעשות במקרים הללו', אמר הרב, בהביאו את הדוגמאות לפני הקהל הרב.

ואז, המשיך הגר"י זילברשטיין בהספדו הנסער, כמו מאליה עלתה השאלה, איך ממשיכים הלאה? רבי נסים זצ"ל זכה לרוח-הקודש שתפיעם את ליבו ורוחו, אבל אנחנו? כיצד נוכל להמשיך הלאה?

המרא דאתרא גילה שהציג את השאלה לפני גיסו מרן הגר"ח קניבסקי (שליט"א) זצ"ל ושאל מה היא העצה הטובה שנוכל להמשיך ולטפס במעלות-הדרך הנפתלת, הממתנה לנו בשאלות המתחדשות-ובאות לפני הרבנים בדור זה?

הלא בכל יום שעובר, השאלות לא הופכות להיות קלות יותר... אדרבה ואדרבה; נפתולי-מסילותיו של הדור בו אנחנו חיים, מביאות אל פוסקי ההלכה שאלות שלא נשאלו כלל בדורות שלפנינו! ואם

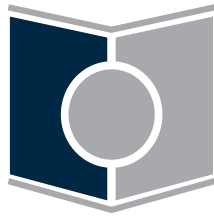
כן, אנה אנחנו באים ללא "ר' נסים" הגדול, שהיה עבורנו כמו הכותל-המערבי, שבפניו הצגנו את כל הלבטים ההלכתיים? את השאלה הזו, אמר הגר"י זילברשטיין, הצגתי בפני גיסו מרן (שליט"א) שהשיב לי במסר חד-כתער: 'אפשר להתפלל על כך לפני בורא-עולם!'

כך, במשפט קצר ותמציתי, סלל הגר"ח את הדרך. להתפלל, להתפלל, להתפלל לפני השי"ת, שיאיר את עינינו ויִישֵׁר את נתיבותינו, ואז נזכה לדברים הגדולים ביותר.

ואגב, בתשובתו של מרן הגר"ח טמון מְסָר מעודד ומפיח-חיים לכל מר-נפש באשר-הוא. שהרי כל אחד מאתנו נקלע מדי-פעם בחייו למצב שבו לכאורה אין לו מקום לזוז ימינה ושמאלה. הוא מרגיש את עצמו נתון, בצורה זו או אחרת, בבית כלא. בבדידות.

אם זה בגלל מחלה קשה, אם זה בשל בעיות חינוכיות הפוקדות את ביתו, או מועקות כלכליות, וכמובן - שידוכים שאינם זזים, או כל סבל אחר. ואז, והוא נאבק עם סבלו, ולכאורה - מבלי יכולת להיחלץ ממנו בכוחות עצמו, כי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.

ובתוך המערה הזו, בחושך התת-קרקעי, כשלכאורה אין מכיר אין דורש, נפשו במסגר, סגור ומסוגר בכאבו וסבלו באין מוצא ומפלט - זו בדיוק העת לשלוף את עצתו הנ"ל של מרן הגר"ח קניבסקי, שהשיב לרבנו המרא דאתרא:

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

שקעה חמה

עטופי אבל שבר ויגון בחשוך אורו של עולם
יתמות וקדרות בכל קהילות ישראל בהכבות זוהרם ואורם
דמעה נהי בכי וקינה בכל רחובות קריה
בנסוע מאתנו ארון הקודש ויעל בסער השמימה
רוח אפינו קדוש ה' אשר אמרנו בצילו נלך
ארון הברית שהלך לפני המחנה באש שלהבת תורתו
לפיד מסורת התורה הודה זיוה והדרה כדורות ראשונים
עטרת ראש נזר תפארת ישראל
מרנא איש אלוקים קדוש הוא

רבי **שמריהו יוסף חיים קניבסקי** זצוק"ל

שזכינו לאורו הכונתו ועידודו בכל עת וזמן
ואף הראה לנו חביבות גדולה בהשתתפותו באחרונה
במעמד סיום 'הדף היומי בהלכה'

הנהלת 'דרשו' העולמית

בשם רבנן ותלמידיהון אלפי רבבות משתתפי תכניות דרשו ברחבי העולם

שמעתי מהרבנית ע"ה שאחר זמן שוב היה ספק לרבינו בדיני חגב, ונצטער שבפעם הראשונה לא הסתכל גם על פרט זה, ושוב הגיע חגב פעם שניה. ובשנת תשע"ב כשעסקו בשיפוצים בתוך דירת רבינו, הלך רבינו לבדוק אם שברו איזה קיר, ושאלוהו מדוע בודק דווקא קיר זה, ואמר שעל קיר זה הגיע החגב, ורוצה שישאר כמות שהוא זכר לחסד ה' שעשה עמו

מרן הגר"ח קנייבסקי זיע"א על 'הלואי שאזכה ללמוד תורה לשמה' ועל הסייעתא דשמיא שצריך בכתיבת ספרים

טוב כזה ראוי שישתדך עם אחותו. ופעם אמרו לרבינו על מה שזכה שנתקבלו ספריו בכלל ישראל, שכנראה זה מסגולת רבי מאיר שאמר שכל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ואמר רבינו "הלואי שאזכה ללמוד תורה לשמה" (רמש"ג).

מכתבים - בקצרה, וספרים - בארוכה

פעם ביאר רבינו מדוע למכתבים עונה בקצרה, ואילו בספרים מאריך יותר, משום שבמכתב השואל מונח בענין שכותב, ולכך מסתפק בתשובה קצרה כיון שיבין גם בקצרה, אבל בספרים הוא מאריך יותר כדי שיבינו הענין כדבעי.

והוסיף רבינו שכמה פעמים אחר ההדפסה (בעיקר דיבר על ה"דרך אמונה") נתבונן בדעתו שהיה צריך להרחיב ולבאר הענין יותר, אך כיון שכבר נדפס נשאר כך.

ובהזדמנות אחרת אמר אחד לרבינו שהדבר מבהיל איך שהספר "דרך אמונה" נתקבל בכלל ישראל, וכמדומה לו שמימות הגר"א

אמר רבינו שלעתיד לבוא יקראו לאדם על שם ספרו ואם חיבר כמה ספרים יקראו לו על שם ספרו הראשון [ופעם אמר שיקראו לו על שם הספר הכי טוב שחיבר], ומי שלא חיבר שום חיבור אמר רבינו בבדיחותא שלא יקראו לו...

אמר רבינו: מי שכותב מחברת יתכן שיכתוב חוברת, ומי שכותב חוברת, יתכן שיכתוב ספר, אבל מי שלא כותב כלל - לא יהיה בידו כלום!

כדי שספר יתקבל בכלל ישראל צריך סייעתא דשמיא מיוחדת

שח רבינו: כדי שספר יתקבל בכלל ישראל צריך סייעתא דשמיא מיוחדת, אנשים חושבים שהדבר תלוי אם לשון הספר קשה או קלה, אבל אין זה נכון, והראיה שספר "חזון איש" הוא ספר קשה מאד, ואעפ"כ כולם מעינים ומתייגעים בו. וכן ה"פרי מגדים" הוא ספר כל כך קשה, ואעפ"כ לומדים אותו, ללמדך שהכל תלוי בסייעתא דשמיא.

ופעם סיפר רבינו בהתפעלות שמספרים על בעל ה"קיצור שולחן ערוך" שזכה שעוד בחייו הדפיסו את ספרו י"ח פעמים, והוא ספר שנתקבל מאד בכלל ישראל (רמש"ג).

ופעם אחרת אמר רבינו שכדי שספר יתקבל בכלל ישראל צריך שלמחבר תהיה זכות מיוחדת, ושאלוהו איזו זכות, והשיבו רבינו "דבר זה יודע כל אחד בעצמו" - סתם ולא פירש (רמש"ג).

ובהזדמנות אחרת אמר רבינו שלאביו זצ"ל היתה סייעתא דשמיא מיוחדת שספריו "קהלות יעקב" נתקבלו בכלל ישראל, והוסיף רבינו דאצל אביו היה עוד ענין שהספרים היו ג"כ השדכן שלו, שע"י שהחזו"א ראה את הספר "שערי תבונה" ונתפעל מהדברים יצא לברר על המחבר, וכשנודע לו שהוא עדיין בחור גמר בדעתו שבחור

לא נתחבר ספר כזה, והתחיל רבינו לצחוק ואמר לו מהיכן הנך יודע, והוסיף בענוותנותו שהטעם שאנשים מעיינים בזה בגלל המראי מקומות שמביא, אבל כמה עמרצות שיש בספר אינם יודעים... (רמז"ג).

"ישיחו בי יושבי שער"

אמרו לרבינו [בשנת השמיטה] שעכשיו ב"ה הרבה לומדים "דרך אמונה" על שביעית, וכן עכשיו הרבה קונים את זה, ואמר רבינו שב"ה נתקיים בו "ישיחו בי יושבי שער".

אמר רבינו: בדוק ומנוסה - ספר טוב מתקבל, ואינו צריך לשום פעולה כדי להפיץ אותו, ואילו לספר שאינו טוב לא יועיל שום דבר.

המעשה המופלא בחגב

אמר רבינו שיש הנהגה מיוחדת בלומדי התורה שמסייעים להם משמים ללימודם, ולדוגמא סיפר שכשעסק בחיבור קונטרס "קרני חגבים" נצרך לראות חגב, ובדיוק באותו זמן נזדמן חגב בביתו, וראה מה שהיה צריך. ושאלתי לרבינו מהיכן ידע שזה חגב, והשיב לפי הסימנים.

והוסיף רבינו שבהגהות מיימוניות פ"א ממאכלות אסורות אות מ' כתב "וכשהיה עוסק ר"י בעופות בא קו"ץ אחד על ישיבתו ומצאוהו קורקבנו נקלף וכו'", ע"ש.

עוד שמעתי מהגאון רבי עמוס טבצ'ניק שלאחר שסיים רבינו לכתוב בענייני חגבים, שאלו למורה בטבע, ואמרה דלא כך נראה החגב, והיה לו מכך עגמת נפש רבה. ואז בדיוק הגיע החגב וראה שאכן נראה כפי שכתב, ושמוח על כך רבינו והלך מיד לספר זה לאביו, והתפעל מכך אביו עד מאד.

ושמעתי מהרבנית ע"ה שאחר זמן שוב היה ספק לרבינו בדיני חגב, ונצטער שבפעם הראשונה לא הסתכל גם על פרט זה, ושוב הגיע חגב פעם שניה.

אמר רבינו שיש הנהגה מיוחדת בלומדי התורה שמסייעים להם משמים ללימודם, ולדוגמא סיפר שכשעסק בחיבור קונטרס "קרני חגבים" נצרך לראות חגב, ובדיוק באותו זמן נזדמן חגב בביתו, וראה מה שהיה צריך

ובשנת תשע"ב כשעסקו בשינויים ושיפוצים בתוך דירת רבינו, הלך רבינו לבדוק אם שברו איזה קיר, ושאלוהו מדוע בודק דווקא קיר זה, ואמר שעל קיר זה הגיע החגב, ורוצה שישאר כמות שהוא זכר לחסד ה' שעשה עמו.

וכן בזמן שעסק בענין הציץ [בחיבורו "דרך חכמה" (ע"ש בהל' כלי המקדש רפ"ט בביה"ל)] בדברי התוס' בסוכה (ה' א') ד"ה ואל יזכח, שסתם מצח הוי ב' אצבעות, ומתקשים בדברי התוס' שמצח הוי יותר מב' אצבעות וחשב ליישב שהרי כהן גדול כשר מבר מצוה, ואולי כוונת התוס' שסתם מצח ב' אצבעות ממת' שכשר להיות כהן גדול, ובדיוק נכנס אז בחור בר מצוה להתברך, ובדק וראה שאכן יש לו שיעור הנ"ל.

(מתוך הספר הספרים של רבינו)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

ביום השלושים לפטירתה של אמא, לאחר שעלינו על קברה ושבנו הביתה, נכנס אבא לחדר לימודו, התיישב ליד הסטנדר ושלח לקרוא לי. כשנכנסתי, פנה אלי אבא: "אני רוצה שתכתבי ספר על אמא!"

הרבנית ר. צביון בתו של מרן הגר"ח קניבסקי זיע"א:

על בית כגון זה של אבא ואמא אמרו חז"ל כי 'זכו, שכנה ביניהם'

בהסכמתו של אבא כללתי בספר פרקים על הוריו - סבא הסטייפלר זצ"ל וסבתא הרבנית קניבסקי ע"ה. מעט לאחר שהתחלתי בכתיבת הספר, נשבה ארון האלוקים ונפטר סבא הרב אלישיב זצ"ל שאבא ראה בו גדול הדור ופוסק הדור. על פי הוראתו של אבא, כללתי דברים גם עליו ועל ביתו, וכן על הדורות שקדמו להם. זכיתי שאבא זיע"א (שליט"א) עבר על חלקים נרחבים מהספר ואישר את הכתוב.

חובה להדגיש את הדברים: אמא היתה עמוד החסד שבדור, אולם אבא קדם לכל. אמא חונכה וחינכה את עצמה כי תפקידו של האדם עלי חלד הוא לעשות רצון ה', ורצון ה' הוא בראש ובראשונה שהאשה תהיה עזר לבעלה.

אמא התמסרה לאבא באופן מוחלט להיות 'עזר כנגדו' ולסייע לו להגות בתורה יומם ולילה, בכל עת ובכל מצב, מבלי שדבר מה יטרדנו. תפקיד זה היה מרכז חייה, בו ראתה את עיקר חובתה בעולמה, ואת כל מהלך חייה בכל רגע של היממה כיוונה והתאימה למענו.

כל מעשיה של אמא כלפי אבא נעשו מתוך כבוד עצום ומתוך התבטלות ונאמנות ללא סיג לבעלה - אבא.

הכבוד שחלקה אמא לאבא הקיף את כל שעות היממה היא התעוררה השכם בבוקר כדי ליזכות לענות 'אמן' על ברכות השחר שלו, הכינה לו ארוחות מזינות וטריות מידי יום ביומו, ואפילו היתה

ביום השלושים לפטירתה של אמא, לאחר שעלינו על קברה ושבנו הביתה, נכנס אבא לחדר לימודו, התיישב ליד הסטנדר ושלח לקרוא לי.

כשנכנסתי, פנה אלי אבא: "אני רוצה שתכתבי ספר על אמא! מאות אנשים באו לנחם וסיפרו על אמא אלפי סיפורים. פרסומם יחזק את הציבור ויביא לזיכוי הרבים".

בקשתו של אבא נפלה עלי בהפתעה. מי אני שאעמוד בשער בת רבים ככותבת ספרים? לא הייתי סופרת מימי, ואיני רואה את עצמי כמתאימה לכך. בהמשך, לאחר שהופיעו על אמא מספר ספרים, וכן נודע לי על ספרים נוספים העומדים לצאת לאור, באתי לאבא ושאלתיו האם עדיין בקשתו בתוקפה. אבא השיב כי כל הספרים טובים ומועילים, אבל חשוב לו שאכתוב ספר מדויק ואמיתי שיהיה על פי הידוע במשפחתנו.

חזקה עלי מצוותו של אבא ליטול עלי את המשימה. קיימתי מצוות כיבוד אב יחד עם כיבוד אם והתחלתי.

לא קלה היתה המלאכה.

בראש ובראשונה עמד בפני הקושי הנפשי - להציג בפרהסיה ולעין כל את דמותה של אמא, שגילמה בכל מאודה את 'כבודה פנימה'. אמנם אין להכחיש כי אמא התפרסמה ברמה כלל-עולמית, אולם עובדה זו נכפתה עליה כחלק ממסירות נפשה למען כלל ישראל, אף על פי שמטבעה היתה נסה מכל פרסום. היאך אפעל בניגוד לרצונה?

כיוצא בדבר, כאשר באתי לראיין קרובי משפחה על דמויות שונות שעליהן מסופר בספר, נתקלתי בתגובות תימהון: הלוא האנשים הללו היו צנועים וענווים; וכי היו מסכימים שתולדותיהם יכתבו עלי ספר? התוכלי לעשות זאת ללא שנטלת את רשותם?

ברם אי אפשר להתעלם מהעובדה כי לדמותה של אמא ולפעליה הרבים לא היה אח ורע מזה דורות. חשוב היה לאבא כי דמותה תונצח על גבי ספר כתוב. לדעתו, צורך השעה וצורך הדור להנציח לדורות דמות מופלאה זו, למען ישמעו וילמדו ממידותיה וממעשיה הטובים. אין ספק, כשם שאמא הקריבה את חייה למען כלל ישראל, כך היתה מסכימה להקריב למענם גם את רצונה להימנע מכל פרסום.

כשהתארס אחד הנכדים וסעד עם כלתו על שולחנו של אבא בפעם הראשונה, שר אבא לכבודם את השיר "עוד ישמע" שוב ושוב. המסובים תמהו על כך, ואבא הסביר להם: "הלוא סבתא במטבח, ועדיין לא שמעה ששרנו"...

חמץ", הוסיף אבא, "דינה מדרבנן, ואילו לצער את סבתא, הרי זה איסור דאורייתא" ... אכן, אבא לא רצה שאמא תתאמץ בעבודות הבית, לפיכך היתה אמא מסתירה ממנו את היקף עבודותיה בבית, בפרט בערב פסח, שלא לצערנו... וככל הנראה משמים סייעו בידיה להצליח בהסתרה זו.

כשהתארס אחד הנכדים וסעד עם כלתו על שולחנו של אבא בפעם הראשונה, שר אבא לכבודם את השיר "עוד ישמע" שוב ושוב. המסובים תמהו על כך, ואבא הסביר להם: "הלוא סבתא במטבח, ועדיין לא שמעה ששרנו"...

מעניין לספר כי ההנהגה בבית אבא ואמא היתה למשל ודוגמה בפי רבים, עד כי חתנים שהיו מתמידים במיוחד, והיה חשש שמתוך שקיעותם המופלגת בתורה לא ידעו להתייחס לנשותיהם כראוי- נשלחו על ידי רבותיהם לביתם של אבא ואמא, להביט מן הצד בארוחות הצהריים או בארוחות הערב המשותפות שלהם, למען ידעו לנהוג בביתם כיאה וכיאות...

שותפות בכל

אמא היתה שותפה לאבא בהנהגת הבית גם בענייני הלכה, ואבא סמך עליה בענייני עצומות. תמיד היתה מבררת את כשרות המאכלים, וכל שאלה שהתעוררה, תמיד היתה בין הראשונים שידעו על כך. אם אמרה לו שמאכל מסוים כשר או שבמוצר מסוים אין חשש איסור, הוא קיבל את דבריה בלי פקפוק. בשאלות הלכתיות מסוימות, כגון בצליית כבד, אף הורה לאחרים לשמוע לאמא, באומרו כי את הנהגותיה קבלה מאמו, שקיבלה מהחזון איש. אכן, נכון לומר, כי על בית כגון זה של אבא ואמא אמרו חז"ל כי "זכו, שכינה ביניהם".

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'בית אמי')

הולכת לקנות בעבורו חפצים אישיים, כמו כובע או נעליים, כדי שלא יצטרך לצאת לחנות ולבטל את זמנו במדידות, וכל זאת על אף שהיתה טרודה בענייניהן של מאות הנשים שצבאו על דלתה. בערב, לפני שיצאה לשמחות ולאירועים שונים, היתה נוטלת את רשותו והקפידה לשוב לפני השעה אחת עשרה בלילה, אף עם האירוע היה עדיין בעיצומו. אמא שימשה את אבא בנאמנות מוחלטת. כאשר אבא קרא לה, היתה מפסיקה באחת את כל עיסוקיה, עוזבת את כל הנשים שעמדו לצדה, ואפילו באמצע השיחה, וממהרת אליו.

עם כל זאת לא הרגישה את עצמה מושלמת והקפידה ללמוד בספר 'ארחות צדיקים', באומרה כי הדבר מועיל להכנעה בפני הבעל.

זכה - עוזרתו

אשה חשובה סבבה אצל רבניות גדולות ומפורסמות ושאלתה בפיה: מהו תפקידה המרכזי של האשה? התשובות שנאמרו לאחר מחשבה, היו מגוונות והקיפו עניינים יסודיים בית היהודי. כאשר שאלה האשה את אמא שאלה זו, לא הרהרה אמא אפילו רגע קט, ומיד פרסה את משנתה החד-משמעית במילים קצרות:

"תפקידה של האשה להיות 'עוזר כנגדו'!"

'מכבדה יותר מגופו'

אף אבא מצידו כיבד את אמא מאוד. הוא היה מקפיד שלא להתחיל את ארוחותיו עד אשר הצטרפה אליו אמא. הוא הסביר כי אם לא ישמור עליה שתאכל - לא תאכל לעולם. הוא לא הלך לנוח בצהריים עד שבאה לנוח אף היא. פעם חשה אמא שלא בטוב ולא יכלה לקום ממיטתה. קצרה ידו של אבא מלעזור לה, ועל כן הביא את הסטנדר והתיישב ללמוד ליד מיטתה. כשנסעו לצפת ב'בין-הזמנים', אמרה אמא שהיא לא צריכה את ה'נופש', ואבא אמר שהוא נוסע בשבילה...

בשעה שערך את סיומי המסכתות, היה קורא לה או שולח לה יין. לפעמים טרח וירד את כל המדרגות, מחדר לימודו בקומה השנייה, כדי לשתף אותה בסיום. בהזדמנויות שונות היה רגיל לבקש את ברכתה, כגון: לפני אפיית מצות, בליל שבועות ועוד ועוד. בסעודות השבת תמיד ביקש את אישורה קודם שקידש וקודם ברכת המזון. אבא ביקש מאמא שתודיע לו קודם שהיא נוסעת מחוץ לעיר. כשיצאה לרכב שהמתין לה, היה מלווה אותה ארבע אמות ונשאר לעמוד עד אשר נעלם הרכב מן האופק.

אמא סרגה לאבא סוודר. אבא לבש את הסוודר שנים ארוכות כדי לכבד את אמא, ואף כשנקרע דאג תמיד שיתקנהו. "הסוודר שאמא סרגה", אמר, "מחמם יותר מכל בגד אחר". כיוצא בכך, אישה אחת חפצה לסייע לאמא ולהכין במקומה את ארוחתו של אבא. אבא התנגד - הוא רוצה לכבד את אמא באומרו כי רק מאכליה ערבים לחכו...

אחד הנכדים סייע לאבא לבדוק את החמץ. אבא הורה לו כי בבודקו את המגירות, יקפיד להחזיר כל חפץ למקומו: "בדיקת

בליל שבת בבית כנסת ברמת אלחנן אחרי מעריב, הגר"י זילברשטיין אומר לי מה שקרה אחרי שהלכתי. שיצאנו מהלימוד, הרבנית שאלה את מרן רבי חיים: נתת ברכה טובה לחנניה? הוא אמר לה: חנניה?! הוא לא היה פה... אמרתי לרב זילברשטיין, האם יתכן שמרן לא מכיר אותי?! הוא אמר לי: באמצע הלימוד הוא לא מבחין בכלום!

צרות סיפורים קטנים ומיוחדים על מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זיע"א

הגדלות הגדולה שראינו אצלו היא כמובן ללמוד וללמוד כל הזמן באו אנשים עם צרות שלהם, והוא עם כ"כ הרבה סבלנות לקבל אותם, איזה חסד שזה היה. תורה וגמ"ח. הוא היה בעל חסד ענק ביטל מזמנו לעזור לאנשים.

לא ראית את חנניה?

אשתך אתכם במשהו אישי. באתי אליו פעם כשאמי היתה חולה. נכנסתי והרבנית ע"ה בכניסה שאלה אותי מה קרה. אמרתי לה שאמא לא בריאה ואמרתי שאני רוצה ברכה. זה היה יום שישי ואמרה שכעת מרן עם החברותא יבלחט"א הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א. אמרתי לה אני לא רוצה להפריע שהרבנית תבקש אה"כ, אמרה לי אתה לא מפריע, תיכנס. נכנסתי ביקשתי ומיד יצאתי. הרבנית שאלה אותי ביציאה: קיבלת ברכה טובה? אמרתי לה קיבלתי ברכה...

בליל שבת בבית כנסת ברמת אלחנן אחרי מעריב, הרב (הגר"י זילברשטיין) אומר לי מה שקרה אחרי שהלכתי. שיצאנו מהלימוד, הרבנית שאלה את מרן: נתת ברכה טובה לחנניה? הוא אמר לה: חנניה?! הוא לא היה פה... אמרתי לרב זילברשטיין, האם יתכן שמרן לא מכיר אותי?! הוא אמר לי: באמצע הלימוד הוא לא מבחין בכלום! והוסיף לספר לי, עשינו ברית לנכד לפני שנים ומרן הגר"ח שהיה

הרב יהושע לייבזון

יקח עוד זמן רב לעכל להפנים ולהבין את המתנה לה זכינו בדורנו בדמותו של מרן שר התורה זיע"א. ים הסיפורים ודברי החיזוק שנשמעו השבוע הוא כ"כ גדול שלפעמים קשה אפילו לבחור בין כל מה שנכתב על גדלותו של מרן שר התורה זיע"א. מתוך כל הדברים בחרתי להביא בפניכם כמה סיפורים קצרים שהובאו השבוע:

וכך סיפר הגאון רבי יוסף יקותיאל אפרתי שליט"א לשאלה מה כב' הרב שליט"א זוכר מהקשר בין רשכבה"ג מרן הגר"י ש לחתנו הגדול? "קשה כעת להתרכז ב'שעת חימום' לספר כל מה שראינו ושמענו לאורך השנים, אבל אני נזכר כעת בהפגנות השבת בפ"ת בתשמ"ו היה כינוס גדול לכבוד השבת בבית הכנסת הגדול שם ולגודל יקרותו של המרא דאתרא הגרב"ש סלומון זצוק"ל באופן נדיר הגיע מרן הגר"י ש זצוק"ל להשתתף במעמד."

"כשיצאנו, אמר לי מרן זצוק"ל, שכבר היה פעם בפ"ת, מיד שאלתי אותו מתי? אמר לי שהוא נסע לראות את 'חיים' כשדברו את השידוך. היה זה באייר תשי"א. ואז סיפר לי, שאחרי שנפגש עמו בישיבה בפ"ת, משם נסע לבני ברק למרן החזו"א זצוק"ל. שאלתי: 'ומה היה שם?' אמר לי מרן: 'הוא אמר שהוא יהיה הרוגאטשובר של הדור'. ומרן זצוק"ל הסביר לי שהחזו"א התכוון עוד אז כשהיה בבחרותו. פוק חזי מאן גברא רבא דקא מסהיד עליה".

גם הרב חנניה צ'ולק שליט"א

תפס את ליבי בשני סיפורים קצרים:

"גדול הכאב מאד" פותח הרב חנניה צ'ולק את דבריו. "אנחנו נמצאים בשעה קשה, והאמת שאף אחד לא יכול להעריך, רק הקב"ה יודע את גדלותו האמיתי של מרן זצוק"ל. כולנו יתומים וממש יתומים, מי יורה דעה ומי יבין שמועה, מי יתפלל מי יברך, אבל אנחנו צריכים להתחזק ומה שאנחנו חייבים בגדר "כל המתעצל בהספדו של חכם" שעל כך כתוב בחז"ל דברים נוראים, אז לספר עליו מה שראיתי באופן אישי זה חלק מההספד.

פעם לויתי את החזו"א ברחוב, לפתע נעצר והתבטא: במקום שעומדים אנו עכשיו, בעבר כבר עברו כאן ודיברו בלימוד התורה. ואמר החזו"א שבמקום שעברו לומדי תורה ושוחחו או התפלפלו בלימוד התורה הקדושה אפשר להרגיש את קדושת המקום בחוש! וסיים הגר"ח זיע"א: שהחזון איש זכה להגיע לדרגה גבוהה זו ע"י יגיעה ועמל בלימוד התורה הקדושה

אמרות טהורות, הליכות והנהגות ממרן בעל החזו"א
כפי שסיפר מרן הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי זיע"א

מאת: הרב טוביה פריינד

סיפר רבי חיים קנייבסקי זיע"א "בעל מלאכה [פחה] אחד התגורר בשכנות סמוך ונראה לישיבה, ותמיד היה צועק ומתלונן שרעש לימוד התורה בישיבה, מפריע לו ביותר. סיפרתי על כך להחזו"א, ואמר לי החזו"א שהוא לא צודק. ומשום שאין שייך 'נזקי שכנים' בלימוד התורה. ואפילו אם לומדים בקול".

[וכן סיפר רבי יעקב שניידמן זצ"ל שפעם ששכנים באו להתאונן שרעש לימוד הישיבה מפריע להם, וסיפר על כך למרן ה'חזון איש', הגיב ואמר לו: תאמר להם 'בוא יום שבכל בנין שני בבני-ברק יהי ישיבה או ביהכ"נ].

הרגיש בקדושת התורה

עוד סיפר: "פעם לויתי את החזו"א ברחוב [בסוף רחוב חזו"א, ליד בית העלמין], לפתע נעצר והתבטא: במקום שעומדים אנו עכשיו, בעבר כבר עברו כאן ודיברו בלימוד התורה. ואמר החזו"א שבמקום שעברו לומדי תורה ושוחחו או התפלפלו בלימוד התורה הקדושה אפשר להרגיש את קדושת המקום בחוש! וסיים הגר"ח זיע"א: שהחזון איש זכה להגיע לדרגה גבוהה זו ע"י יגיעה ועמל בלימוד התורה הקדושה.

להיות שומר של החזו"א

סיפר הגר"ח זיע"א, שהוא עצמו היה 'שומר' לחזו"א בליל שבת קודש שהיה לומד לאור הנר בהיותו קטן קודם שהגיע לגיל המצוות. וכן סיפרה לו אמו שהייתה 'שומר' לחזו"א כשהייתה קטנה. וסיפרה שפעם אחת ראתה שכאילו החזו"א הולך להטות את הנר, ולא ידעה מה לעשות, ופחדה לומר לו שאסור. ולאחר מכן אמר החזו"א שהיא כבר פסולה מלהיות שומר. ואמר שהיה בכוונה נוהג לבדוק את ה'שומרים', שלו באופן זה, שמשים עצמו כאילו רוצה להטות, כדי לראות אם השומר יזכיר לו.

והוסיף הגר"ח שמקור לדבר שקטן נאמן להיות שומר, מהמובא בשו"ע יו"ד סי' קכ"ז ס"ג ברמ"א שכתב בתו"ד "קטן אין לו דין עד להיות נאמן באיסורין (ריב"ש סימן רמ"ה); מ"מ בקטן חריף ובקי

בדבר, ואיכא רגלים לדבריו, יש להחמיר אם מעיד על דבר איסור (רשב"א סימן כ"ד). ואם מעיד על איסור דרבנן להקל, ולא אתחזק איסורא, כגון בדיקת חמץ, נאמן, דהימנוהו רבנן בדרבנן". והוסיף הגר"ח זיע"א שמבואר בשו"ע דקטן מצי להיות 'שומר' לענין יין נסך.

מסכת דרך ארץ

"פעם כשהייתי ילד קטן נסעתי עם החזו"א לירושלים וכשהייתי בדרך ברחוב רצה לקנות תירס ולאכול. אמר לי החזו"א את הגמרא בקידושין דף מ' ע"ב 'האוכל בשוק הרי זה דומה לכלב'. והיה בכך משום הוראה שגם קטן יש לו להזהר בכך..."

כיבוד אם

החזו"א היה מכבד את אמו בכל מאודו, ומדי יום ביומו היה הולך לבקר אותה. אירע פעם שאמו חשה שלא בטוב ואחד מבני המשפחה הודיע על כך לחזו"א. ברגע ששמע החזו"א את השמועה החל בריצה במהירות מופלאה לקראת אמו לבקרה ולהשתדל ברפואתה להיטיב את מצבה והרגשתה.

מאחר שאביו הגאון בעל ה'קהילות יעקב' זצ"ל נהג כן, אבל לא נהג כן בתור נדר, לכך כשהחזו"א ביקש ממנו שידליק, ולא ידע שהוא נוהג בזה כמנהג אביו, מאחר שביקש ממנו במפורש, יש להדליק.

תשובה 'כוללת'

סיפר הגר"ח: קרוב משפחתי מצד רעייתי, רצה שאשאל להחזו"א אם להמשיך לגור ב-ם או אולי כדאי לעבור לגור בב"ב החזו"א השיב לי שמסתמא הוא רוצה להתקבל בכולל. תגיד לו שישאר לגור ב-ם וממילא לא נקבל אותו לכולל. הוסיף הגר"ח: אני תמהתי מאוד על תשובתו של החזו"א, שהלה לא רמז כלל כי רוצה לבוא ללמוד ולהתקבל בכולל. חזרתי והשבתי לו את תשובת החזו"א שאמר שתמשיך לגור ב-ם. מיד הגיב לי אותו שואל: אוי כמה חבל שכך ענה, רציתי לנסות להתקבל בכולל...

בית הגר"ח מבריסק

קשר מיוחד היה בין הגאון רבי חיים מבריסק ורבינו בעל החזון איש, וכה סיפר הגר"ח קנייבסקי זיע"א את ששמע מדודו החזו"א: השעון שהיה תלוי בביתו של הגר"ח לא היה מדויק, וכל פעם חישוב הגר"ח מבריסק את ההפרש בכדי לחשב ולדעת את השעה הנכונה. יום אחד ביקרו אצלו החזו"א ואחיו רבי משה קרליץ ז"ל, נענה הגר"ח מבריסק ואמר להם לבטח הינכם מתפללים מדוע אינו מסדר ומדייק את השעון. והשיב לו רבי משה אחיו של החזו"א שבאמת כיון שבגאונותו אין בזה שום טרחה לחשב את השעה לכן אין לטרוח לסדר את השעון. וכשיצאו נהנה החזו"א לעומתו ואמר שהסיבה האמיתית שאינו מכוון את השעה, כיון שלהגר"ח מבריסק חס על רגע, ולא היה זמן מיותר לסדר ולכוון את השעון לכן העדיף כל פעם לחשב את השעה לפי השעון המפגר בכמה שעות.

כפתור ופרח

מעשה באחד מבאי בית הגר"ח קנייבסקי זיע"א שלאחר סעודת שבת שאל את הגר"ח, שיש בתחתית חולצתו כפתור תפור במיוחד, כדי שאם יפול אחד הכפתורים ישמש כפתור רזרבה להחלפה. וכידוע שהחזו"א החמיר בהוצאה בדבר שהוא אינו חלק מהמלבוש, רבינו שמע את השאלה, קרא לרבנית וביקש ממנה חולצה שלו כדי לתת להנ"ל ללבוש ולהחליף כותנתו עד לאחר שבת.

(מתוך 'נועם שיח' המודיע)

עוד סיפר על אפיית המצות בחבורתו של דודו החזו"א: "בילדותי הגענו יחד עם החזו"א לאפיית המצות, שאלתי את החזו"א מה אני אעשה בעסק אפיית המצות? ענה לי: אתה תצעק כל הזמן ליד הפועלים 'לשם מצות מצוה'..."

הגר"ח זיע"א, היה מביא כל שנה להגר"ר ראובן כץ זצ"ל אב"ד פתח תקוה מהמצות שנאפו ע"י החזו"א. בשנה לאחר פטירת החזו"א המשיך והביא לו מצות, שאל להגר"ח, האם עתה המצות הם ג"כ מהודרות כפי שהיו בחיי החזו"א? השיב לו הגר"ח: עכשיו המצות הם יותר מהודרות, כי החזו"א עם כח ההכרעה שלו גם היה מיקל לנו, עכשיו כשהחזו"א איננו עמנו הננו מחמירים בכל ספק קל. עוד סיפר על אפיית המצות בחבורתו של דודו החזו"א: "בילדותי הגענו יחד עם החזו"א לאפיית המצות, שאלתי את החזו"א מה אני אעשה בעסק אפיית המצות? ענה לי: אתה תצעק כל הזמן ליד הפועלים 'לשם מצות מצוה'..."

שמירת יו"ט שני

הגר"ח היה פעם בבית החזו"א ביו"ט שני, והחזו"א ביקש ממנו שידליק האור עבורו, משום שהחזו"א היה מחמיר לעצמו לאסור מלאכה ביו"ט שני. והדליק הגר"ח את האור בשבילו. והוסיף שהטעם שהדליק [אף שגם הוא שומר בצנעה יו"ט שני] כי זה היה - כיבוד גדול הדור - לאחר שביקש ממנו במפורש, הרי שזה מצוה דאורייתא, ואילו יו"ט שני דרבנן. והוסיף והסביר הגר"ח, שהוא עצמו נוהג בשמירת יו"ט שני בצנעה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

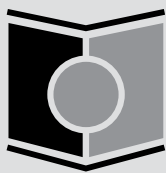

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

Dirshu

דרשו ד' ועזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

ברוכים הבאים בשם ה'

ארגון 'דרשו' מקדם בברכה את
אלפי הנבחנים לרגל השתתפותם

במבחן הראשון
במחזור זה, בתכנית
'דף היומי בהלכה'

שיתקיים אי"ה השבוע

פרשת שמיני

בימים חמישי ושישי

במאות מוקדי המבחן של

'דרשו' בכל רחבי הארץ

לקבלת רשימת המוקדים המלאה:

ניתן לראות בעמודות 'נדריים פלוס'

או לשמוע בקו התוכן של 'דרשו'

077-2222-666 שלוחה 4 < 5

להצטרפות 'דרשו' 02-5609000

איך נראה מבחן 'דף היומי' בהלכה' של דרשו

לנוכח הפניות והשאלות הרבות המתקבלות ב'דרשו' עם תחילת מחזור חדש בלימוד 'דף היומי בהלכה', מצד אלפי נבחנים חדשים שזאת הפעם הראשונה שהם צפויים להיבחן ב'דרשו', אנו מביאים בפניכם הסבר מפורט ומומחש, שייסייע לכם לגשת למבחן בקלות רבה יותר

איך נקבע הציון?
במקביל להכנת השאלות למבחן מכינים כותבי השאלות גם לוח ציונים, וקובעים כמה אחוז שווה כל תשובה. יש שאלות עם פרטים רבים ויש שאלות פשוטות יותר, וכמובן ששאלה מורכבת שווה יותר אחוזים בציון מתשובה פשוטה שיש בה רק פרט אחד.

האם אפשר להסתכל בתוך המשנ"ב?
המבחן בספרים סגורים, חל איסור מוחלט לשוחח עם אחרים בכל דרך שהיא וכן אין לעיין בשעת המבחן בסיכומים או באמצעי עזר אחרים.

המבחן כולל 30 שאלות
25 שאלות על דברי השו"ע וה'משנה ברורה' וחמש שאלות על ספרי החפץ חיים. בנוסף ישנה שאלת רשות אחת.

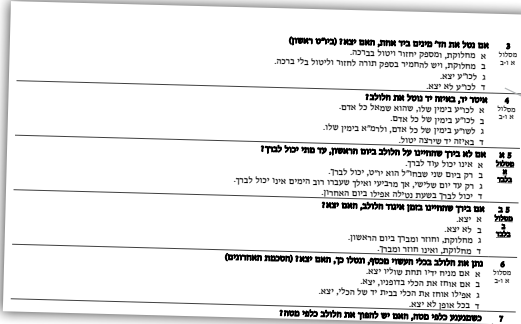
כמה זמן ניתן למבחן
הזמנים משתנים בכל מקום מבחן אך באופן כללי נעים סביב שעתיים. עיינו בפרסומים ובדקו כמה זמן יש לכם במקום המבחן שלכם

בסדרים
לימוד של יותר מחצי שעה בתוך סדרי הלימוד נחשב כלימוד בתוך הסדרים

מס' קוד
אם עדיין לא נרשמתם במשרדי דרשו ואין ברשותכם קוד, גשו בבקשה לאחראי 'דרשו' במקום המבחן שלכם ובקשו ממנו טופס הרשמה לנבחן חדש, מלאו את הטופס והגישו אותו לאחראי בתום המבחן, את הקוד שלכם תקבלו לאחר כשבוע ימים.
התקשרו למוקד 'דרשו' 02-5609000 ולאחר מכן לחצו כוכבית, בהקשת מספר זהות תקבלו מענה אוטומטי עם מס' הקוד שלכם, שישימש אתכם לכל סוגי המבחנים של 'דרשו'.
אין צורך בקוד נפרד לכל מבחן, הקוד שלכם הינו כללי ומתאים לכל סוגי המבחנים

הציון
תוכלו לקבל מידע על הציון שלכם במוקד הציונים במספר 02-5609000 שלושה ו' בהקשת מספר זהות. הציונים מתפרסמים במוקד כשבוע וחצי לאחר עריכת המבחן כמובן כל נבחן יכול לראות את הציונים שלו על 24 המבחנים האחרונים, באמצעות מנשיר 'קהילות', או 'דרים פלוס' בכניסה לבתי הכנסת.

מבחן
המבחן נערך בסגנון 'מבחן אמריקאי' כשכלל שאלה ארבע תשובות אפשריות, ועל הנבחן לסמן את התשובה הנראית לו נכונה. שים לב! אפשר לסמן רק תשובה אחת שהיא נכונה (לעולם אין לסמן 2 תשובות) סימון של שתי תשובות יגרם לפסילת התשובה

מבחן
עשרות אלפים מסייב לעולם ישתתפו במבחן הראשון של 'דרשו' עם תחילת המחזור החדש בלימוד 'דף היומי בהלכה'

אופן מילוי המבחן
מבחן זה עובר בדיקה ממוחשבת

פרטים אישיים
הקפידו למלא את כל הפרטים בכתב גדול וקריא

מסלול א'
שו"ע ומשנ"ב. (ללא 'ביאור הלכה' ו'שער הציון') וספרי החפץ חיים

מסלול ב'
מסלול נרחב - שו"ע ומשנ"ב, 'ביאור הלכה', 'שער הציון' וספרי החפץ חיים

כך תוכלו לבדוק אם עיתתם נכונה
עם סיום המבחן גשו לאחראי למסירת המבחן ובקשו ממנו דף תשובות שנכתבו ע"י רבנים ת"ח, בעיונכם בדף התשובות תוכלו לקבל כיוון האם עיתתם נכונה על השאלות שלכם, כך תוכלו להעריך במשווער מה יהיה ציונכם.

לכן אנחנו עכשיו בלחץ. קודם כל אנחנו חייבים להיות מוכנים וכל אדם שמגיע להיבחן חייב לקבל טופס בחינה ושיהיה לו מקום לשבת ולהיבחן. חשוב לנו שכל נבחן יקבל את השירות הטוב והמכבד ביותר, כדי שהחוויה תהיה נעימה ושהוא ירצה לבוא ולהיבחן גם בחודש הבא

הרב אהרן כהן והרב שמעון דייטש מנהלי מחלקות ב'דרשו' מספרים על ההיערכות הגדולה לקראת המבחן הראשון במחזור השלישי של 'הדף היומי בהלכה' • מאחורי הקלעים של אחד מהפרויקטים החשובים של 'דרשו'

אליעזר (לייזר) רוט

משרדי 'דרשו' בירושלים כבר ידעו הרבה מאוד ימים של לחץ ועבודה אינטנסיבית. כמרכז הפעילות של ארגון ענק שמפעיל בו זמנית מסלולי לימוד ובחינה שונים, הוצאת ספרים ענקית, זרוע חיזוק אדירת ממדים 'אחינו' ועוד פעילויות כהנה וכהנה, העבודה האינטנסיבית והנמרצת אינה זרה למשרדים הללו.

מכאן יצאו לדרך מסעותיהם של גדולי ישראל לציונו של הכהן הגדול מאחיו רבינו החפץ חיים זיע"א, בשליחותם של רבבות נבחני 'הדף היומי בהלכה'. מכאן תוכננו ואורגנו מעמדי הסיום האדירים שהתקיימו בהיכלי 'ד אליהו', 'בנייני האומה' ו'ארנה', בסיומי הש"ס והמשנה ברורה. כאן נמצא הלב הפועל של המעצמה התורנית 'דרשו' השולחת זרועות מכאן לכעשרות מדינות הפזורות על פני חמש יבשות ברחבי תבל.

אבל למרות כל הניסיון שצברו העובדים כאן, קיימת אווירה של מתח באוויר: "אנחנו מתקרבים לאחד הפרויקטים הגדולים ביותר שארגן 'דרשו' מאז הקמתו, אולי אפילו הפרויקט הגדול מכולם", אומר הרב שמעון דייטש, האחראי על ניהול הפרויקטים המיוחדים ב'דרשו' לצד תפקידו השוטף כמנהל מחלקת קהל וקהילות בארגון. "המבחן הראשון של המחזור השלישי של 'הדף היומי בהלכה', זה לא 'עוד מבחן'. זה רגע חשוב מאוד בתולדות הארגון, רגע שאנחנו רושמים פעם בשבע שנים, ושהוא בעצם נקודת מבחן לכל כך הרבה פעילויות ויוזמות. לא רק הנבחנים עצמם עומדים למבחן, אלא גם הבוחנים והמפיקים והמדפיסים והאחראים, כולם נבחנים עכשיו, וב"ה עד כה הכל זורם בצורה מצויינת. אנחנו מתפללים מעומק הלב שהסייעתא דשמיא הזאת שמלווה את 'דרשו' מאז הקמתו ועד כה, תמשיך ותלווה אותנו גם להצלחתו של הפרויקט הזה, וגם בהמשך הדרך".

הנעלם הגדול

מנהל מחלקת 'הדף היומי בהלכה' הרב אהרן כהן מסביר: "דבר ברור הוא שהסיימים האדירים של 'הדף היומי בהלכה' שנערכו בהיכלי ארנה ובנייני האומה, בהשתתפות רבבות מעם ישראל ובראשות

מרנן ורבנן ארזי הלבנון אדירי התורה וגדולי החסידות שליט"א, הכו גלים ועוררו הד רחב בכל חלקי הציבור החרדי.

"אנחנו רואים ושומעים ומקבלים אינספור עדויות אודות שיעורים שנפתחו בכל פינה וחברותות שנסודו לרוב. המונים המונים לומדים 'דף היומי בהלכה' דבר יום ביומו מאז תחילתו של המחזור השלישי, מספר הלומדים הוכפל פי כמה וכמה.

"אבל יש נעלם גדול בכל הסיפור הזה", הוא מוסיף, "כמה יבוא להיבחן בפועל במקודי הבחינה של 'דרשו'???"

"אנחנו יודעים מהניסיון שרבים מהלומדים לא באים להיבחן. חלקם חושבים שזה מיותר ולא מבינים למה זה חשוב בכלל להגיע למבחן. אחרים חוששים להיבחן כי הם עוד נושאים טראומות מהילדות מה קרה אחרי שנכשלו במבחן... יש כאלו שלא מגיעים להיבחן פשוט כי השעה לא מתאימה להם ואין להם זמן להקדיש לעניין. כל אחד וסיבותיו שלו, אבל אנחנו יודעים שאחוז משמעותי מהלומדים לא נבחנים.

"לכן אנחנו עכשיו בלחץ. קודם כל אנחנו חייבים להיות מוכנים וכל אדם שמגיע להיבחן חייב לקבל טופס בחינה ושיהיה לו מקום לשבת ולהיבחן. חשוב לנו שכל נבחן יקבל את השירות הטוב והמכבד ביותר, כדי שהחוויה תהיה נעימה ושהוא ירצה לבוא ולהיבחן גם בחודש הבא. התועלת של המבחנים היא עצומה, מי שניסה להיבחן

מדובר באיסוף של חבילות מלמעלה מאלף נקודות ברחבי הארץ, שליח צריך להגיע לכל נקודה ולאסוף את המבחן. צריך לוודא שכל אחד מהאחרים יכינו את החבילה כנדרש ולא ישכחו לציין את הפרטים שצריך לציין

מירוץ כנגד השעון כדי לאסוף את כל המבחנים, להעביר אותם לבדיקה ולתת לכל נבחן ציון בהקדם האפשרי... כל זאת, תוך כדי היערכות אינטנסיבית לקראת המבחן השני שייערך חודש לאחר מכן בס"ד...

"מדובר בפרויקט לא פשוט בכלל", משלים הרב כהן את דבריו, "תחשוב על זה, מדובר באיסוף של חבילות מלמעלה מאלף נקודות ברחבי הארץ, שליח צריך להגיע לכל נקודה ולאסוף את המבחן. צריך לוודא שכל אחד מהאחרים יכינו את החבילה כנדרש ולא ישכחו לציין את הפרטים שצריך לציין. צריך לחלק בין המבחנים של 'הדף היומי בהלכה' והמבחנים של תוכניות הלימוד האחרות, ולאחר מכן צריך להעביר את זה לבדיקה".

"עד עכשיו המבחנים היו נבדקים אצלנו בארגון", מספר הרב דייטש, "היתה לנו תוכנה שפותחה במיוחד לשם כך על ידי אחד הבולטים בצוות המתכנתים של 'דרשו'. במשרדים שלנו היו מבצעים את סריקת המבחנים והתוכנה בדקה אותם באופן אוטומטי ונתנה ציון מתאים לכל נבחן. מכן הועברו הנתונים אל תוך המערכת שתרגמה אותם למלגות, כל נבחן בהתאם לגילו והקבוצה אליה הוא משתייך, מסלול הלימוד אם הוא נבחן עם 'ביאור הלכה' או בלי, ואם זאת הפעם הראשונה או השנייה שהוא נבחן על הסימנים הללו וכו' וכו'." "העניין הוא שעם המספרים הצפויים עכשיו, זה כבר בלתי אפשרי לעמוד בקצב. רק הסריקה לבד לוקחת המון המון זמן, והתוכנה לא תוכנתה לעמוד בכאלו כמויות גדולות בתוך זמן קצר כל כך.

"לשם כך הוצאנו מכרז בין כמה חברות חיצוניות, ואחת החברות שהגישה את ההצעה הטובה ביותר, היא זאת שתספק לנו את השירות. עשינו כמה וכמה סימולציות וב"ה החברה עמדה בהן בהצלחה מרובה. כעת מגיע רגע האמת ואנחנו מקווים שבסייעתא דשמיא לא רק שהחברה אכן תעמוד בלוח הזמנים, אלא שהיא גם

יודע עד כמה זה משמעותי וכמה זה עושה הבדל בלימוד עצמו, ולכן זה חשוב עד מאוד שלא נפספס אף נבחן, שכל מי שרוצה להיבחן יוכל להיבחן בקלות ועם יחס מכבד ומעריך.

"הבעיה היא שכשאתה לא יודע כמה יגיעו לכל מוקד בחינה, אתה לא יודע כמה מבחנים להכין מראש. לכן הדפסנו כמות עצומה של מבחנים, עשרות אלפי טפסים..., אנחנו חייבים שבכל אחד ואחד ממוקדי הבחינה יהיו מספיק בחינות, מה שאומר שצריך להחזיק כמות גדולה מאוד לפי ההערכות הכי אופטימיות של הפעילים במקום, אודות מספר הנבחנים שצפויים להגיע ולהשתתף...".

הרב כהן מתאר את העבודה שנעשתה סביב הדפסת המבחנים: כמובן שכדי לעמוד במספרים העצומים היינו צריכים לנקוט בצעדים מיוחדים. הרי לא מדובר רק במבחני 'הדף היומי בהלכה' - עליהם יש להוסיף את מבחני 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי ומבחני 'קנין חכמה' וכו', שגם להם צפוי ביקוש גבוה יותר לנוכח ריבוי הבאים בשערי מוקדי הבחינה של 'דרשו'.

"זה המקום לציין", הוא מדגיש, "שהמבחנים עברו רענון ושינוי. צורך ההגשה שלהם השתנתה, הטפסים יגיעו בעיצוב מושך ועדכני יותר, ואנחנו השתדלנו מאוד שהם יהיו נגישים וקלים למילוי יותר מכפי שהיו עד כה".

משטחים עמוסים

"למשרד הלוגיסטי של 'דרשו' שנמצא באזור התעשייה, הגיעו משטחים עמוסים במבחנים... כל משטח כזה שוקל כמה טונות, וצוות מורחב עמל על הליקוט והחלוקה לחבילות. לכל מוקד מבחן צריך לשלוח חבילה עם מספר טפסים שונה, צריך לתייג, למיין, לסדר, לבצע ספירה חוזרת, לוודא שלא שכחנו שום דבר, ולאחר מכן להעביר את החבילות למשלוחים מסודרים, עם מיון לפי ערים ושכונות. מדובר בפרויקט עצום, עם הרבה מאוד עובדים ושינוע ולוגיסטיקה".

הרב דייטש מוסיף: "החלק של השינוע גם הוא הופך מורכב יותר כשהמספרים גדלים. יש לנו אנשים קבועים שאנחנו עובדים איתם, אבל עכשיו כשהכמויות גדלו ומספר מוקדי הבחינה גדל והכפיל את עצמו, כמובן שצריך לגייס עובדים חדשים, להכשיר אותם תוך כדי עבודה ולדרוש מהם לעמוד בלוח הזמנים.

"בחסדי שמים, כל החבילות כבר הגיעו ליעד, וכל אחראי מוקדי המבחנים כבר יודעים כל אחד בדיוק מה מצופה ממנו. המבחנים יתקיימו בעז"ה כמתוכנן ביום חמישי אחה"צ במוקדי 'דרשו' בכולל, וביום שישי במוקדי הבחינה הגדולים של 'דרשו', כפי שמתפרסם ברשימות מוקדי המבחנים המסודרות".

היום שאחרי...

ובעוד המתח לקראת המבחן בעיצומו, הרב דייטש כבר עוסק במרץ רב ביום שאחרי המבחן: "במוצאי השבת הקרובה, מתחיל פרויקט חדש... פרויקט איסוף המבחנים והטיפול בהם. אם בימים חמישי ושישי יגיעו עשרות אלפים כדי להיבחן, במוצאי השבת מתחיל

והנה מתיישבים כולם ומגישים לשולחן מזונות ובקבוקי יין, ומרן ממשיך להזיז את המעטפה עוד שורה ועוד שורה... ומתחילים לעשות סיום והמסיים ואומר את ההדרן, ומרן ממשיך להזיז את המעטפה עוד שורה ועוד שורה... וכבר מוזגים יין ושותים לחיים... ומרן מזיז את המעטפה עוד שורה ועוד שורה... ומתחילים לשורר את שירי הסיום... ומרן עוד ושורה ועוד שורה וכולם מחכים...

'ואמנם באמת הוא מלאך הדר עם בני תמותה'

הרב בנימין בירנצווייג

זכיתי אני ועוד רבים מכלל ישראל לראות בחזיון הבלתי מצוי שהיה קורה ברחוב רשב"ם תמידים כסדרן, נכנסים עשרות אנשים לחדרו פנימה של מרן, והוא יושב בראש השולחן כשהוא שקוע בלימודו והמעטפה אשר בידו יורדת עוד שורה ועוד שורה... מחזה עוז חביון!!!! והנה מתיישבים כולם ומזיזים כסאות ומגישים לשולחן מזונות ומיני תרגימה בקבוקי יין כוסות וכל הנלווה, ומרן ממשיך להזיז את המעטפה עוד שורה ועוד שורה... והנה הזמן חולף... ומתחילים לעשות סיום והמסיים מקריא את מילות הסיום ואומר את ההדרן, ומסיימים... ומרן ממשיך להזיז את המעטפה עוד שורה ועוד שורה... וכבר מוזגים יין לכוסיות ושותים לחיים... ומרן מזיז את המעטפה עוד שורה ועוד שורה... ומתחילים לשורר את שירי הסיום... ומרן מזיז את המעטפה עוד ושורה ועוד ושורה ומעביר עמוד וממשיך... וכולם מחכים... ואז הוא מסיים! ומרים את עיני הבדולח הקדושות מהגמרא ומסתכל מסביבו ולא מבין על מה המהומה... ואז מסבירים לו שעשו כאן סיום...

שלא היה כ"כ מקובל בישיבות להגרר אחרי סיפורי מופתים וכוד', ושאלו האם באמת כך הם הדברים? וענה לו ר' איסר זלמן 'איני יודע אם יש לחזו"א רוח הקודש, אבל בודאי שיש בו 'סוד ה' ליראיו!!' ומהו הסוד של 'סוד ה' ליראיו?'

הגמרא בשבת עז, ב אומרת 'סודרא, סוד ה' ליראיו' ומסביר רש"י שם 'דרך החכמים לעטוף סודר'. ומה השייכות בין הסודר של החכמים לסוד ה' ליראיו?'

ונראה אולי שידוע שכל שאדם מתקדש בקדושת התורה הרי מתקיים אצלו התפשטות הגשמיות, וכולו רוחני, ידוע מהמעשה הנורא עם מרנא החזו"א שראה שני בחורים משיבת פוניבז' שישבו במרפסת ביתו ולמדו ומפעם לפעם דברו קצת דברים בטלים, ואז ניגש אליהם החזו"א ואמר להם כדברים האלו בלתי נתפס:

מתיקות התורה, כמה גדולה היא נעימות התורה, ואי אפשר להשיג את זה ולהגיע לזה רק אחר שקידה של שלוש וארבע שעות ברציפות בלא הפסק, בלי זה אי אפשר אפילו לצייר מהי הרוחניות הזו, וק"ו אחר חמש שעות כמה רוממות יש, איך אפשר למי שיש לו את האפשרות הזאת להפסיק את הרציפות ולהפסיד בידיים נועם כזה, כמו קדירה המתבשלת להוריד מן האש ליתן להתקרר ואחר כך להשיבה. המשיך החזו"א, ואחר שש שעות של לימוד שוכח

מחזה שמימי לא נתפס, יש שיגידו כח הריכוז! יש שיגידו שקיעות! אבל האמת היא קצת שונה האמת היא באמת שמיימית, ונגסה להבין קצת אולי נוכל לתפוס מקצת דמקצת מקצוות הנהגותיו. עוד בימי ילדותנו עלתה השאלה האם למרנא ר' חיים זצוק"ל יש רוח הקודש? זאת שאלנו גם לגבי אביו הגדול מרן הסטייפלר זצוק"ל שהיה מדבר מפיו דברים שהיו נראים ממש כרוח הקודש. והרי גם אחרי שאנחנו לומדים מסילת ישרים אנו רק יודעים שרוח הקודש נמצאת במעלה המדרגות ואין נתפס לנו כלל...

אני דווקא יספר מעשה שהיה בקשר לדודו הגדול מרנא החזו"א ששם ראו כידוע דברים שמיימים... ובזמנו היו הולכים לחזו"א לשואלו בכל דבר ולקבל הכרעתו בכל ענין וכל אחד היה יוצא בהתפעלות נוראה מחיתון הדברים ומהגילויים השמיימים. ומעשה ששאל ראש הישיבה דישיבת חברון הגאון ר' יחזקאל סרנא זצ"ל את ר' איסר זלמן זצ"ל, שיש בחורים רבים ההולכים מהישיבה לחזו"א וחוזרים ובפיהם סיפורי מופתים של רוח הקודש וכדו' דבר

ואז הוא מסיים! ומרים את עיני הבדולה הקדושות מהגמרא ומסתכל מסביבו ולא מבין על מה המהומה... ואז מסבירים לו שעשו כאן סיום... מחזה שמימי לא נתפס, יש שיגידו כח הריכוז! יש שיגידו שקיעות! אבל האמת היא קצת שונה

פתרון! אבל בודאי שהוא זכה לסוד ה' ליראיו! בודאי שהוא זכה שגופו היה רק סודרא וכיסוי לרוחניות שמימית! ואז כל היוצא מפיו הוא סוד ה'! כל היוצא מפיו מיד מסכימים מן השמים כי דיבוריו היו שמימים!

אבל מה זה קשור אלינו, חלושי גוף ונפש?!

כן בהחלט זה קשור אלינו! בדיוק כמו שהחזו"א הסביר לבחורים צעירים מה הוא מרגיש כשהוא לומד, ולא שחשב שהם בדרגות האלו אלא ליתן להם טעם והרגשה איך צריך להיות הלימוד שלנו, למה אנחנו לא מרגישים טעם בלימוד? למה אין לנו את סגולת מתיקות התורה? כי אנחנו ניגשים ללימוד בלי להתנתק מהסובב אותנו - ותרגילנו בתורתך אומר הגר"א, שמתיקות התורה נמצאת בעצמות נפש הישראלי ומה שאיננו מרגישים זאת כי לבנו בדברים בטלים, וע"ז מתפללים 'ותרגילנו בתורתך' תרגיל אותנו רק בדברי תורה ואז נזכה למתיקות התורה שנמצאת מובנית בנפשנו.

ממלאך ה' צבקות ר' חיים זצוק"ל אפשר ללמוד לדרגתנו אנו, כי ננסה ונשתדל כשמתחילים ללמוד כל אחד לפי דרגתו להחליט שהעשרים דקות הראשונות יהיו בלי הפסקה כלל להשתדל רק לחשוב ולדבר ר' בלימוד, וכך לנסות יותר ועוד קצת יותר, ואז מובטח וברור שהלימוד שלנו יהיה יותר טעים יותר מתוק ונוכל אולי קצת שבקצת להבין אין מרן ר' חיים היה דבוק ללימודו כדבר המתוק ביותר בעולם כשכל הסובב לא מזיז לו בכלל!

הלואי ונזכה ולא במקצת לטעות טיפה קטנטנה מן המתיקות הזו של לימוד תורה בחשק ודבקות בלי דברים בטלים, וזה ירומם אותנו בכל לימודנו ובכל עבודת ה' שלנו.

ונזכה שמרן הקדוש זיע"א ימליץ טוב בעדנו ובעד כל כלל ישראל לגאולה שלמה בקרוב בקרוב!!

האדם מכל העולם וענייניו ומתדבק בדברים רוחניים. כאשר סיפרו זאת השניים אמרו בהשתוממות כיצד החזו"א תיאר זאת בעיניים בורקות ותנועות ידיים למעלה כאילו מתנתק הוא מכל הסובב. ואחר שבע שעות האדם מרגיש קרוב להקב"ה ואין לו מהנאות העולם כלום ומתמלא שמחה. ואחר שמונה שעות אפילו לא נופלת בלבו מחשבה של תאוות וחומריות וכולו משתוקק לאלוקיו. ואחר תשע שעות כולו קדוש למעלה למעלה. ואחר עשר שעות עין לא ראתה אין לתאר ואין מילים לבטא את מצבו ורגשותיו. צמרמורת חדה עברה בקרב השניים לשמע דברים נוראים כאלו.

ובודאי שאם החזו"א ידע לתאר זאת, הוא חוה זאת על עצמו, כמו שידוע שבגיל חמישים לאחר שסיים את חיבורו החזו"א על עירובין שהיתה עד אז מסכת סתומה והקשה שבקשות, והחזו"א עמל בה בכל יגיעו ונפשו לבארה והגיע לכאלו דרגות של עמל התורה ממש כמו שתאר לבחורים וכל זה היה בגיל חמישים שבאותם ימים היו מסתובבים חיילים ומחפשים עריקים מהצבא, והנה הגיעו לבית המדרש שבו היה החזו"א ואמרו לו שפלוגת חיילים גדולה נכנסת עכשיו לעיר לחפש עריקים, ומיד קם ממקומו לברוח ליערות מחוץ לעיר, והנה ברחוב היוצא מן העיר הוא מגיע והוא רואה לעיניו כפלוגה של מאתיים חיילים בשתי שורות כשהוא רץ לעברם במנוסתו, וכשהבחין בהם כבר היה מאוחר, אבל החזו"א המשיך ועבר בין פלוגת החילים והוא רואה ואינו נראה ממש. זה נקרא התפשטות הגשמיות, אדם שהגיע לדרגת מלאך שהגוף שלו הוא כסודרא הוא כיסוי שרגילים בו החכמים אלו העמלים בעל עוז בתורה הקדושה וגופם נהיה קדוש ומופשט ואינו אלא כסודרא וככיסוי לקדושתם

באלו האנשים מתקיים 'סוד ה' ליראיו' באנשים האלו שהם סודרא שיש לגופם כיסוי של גוף והם בשמי מרום בעמל תורתם הם זוכים לסוד ה' ליראיו.

ואיך זוכים לזה, אמר מרן החזו"א, בדבקות רק בה' ובתורתו, מיעוט תענוגות העולם ובשעת הלימוד להיות בלתי לה' לבדו!!

זה מה שזכינו לראות אצל מלאך דורנו מרן ר' חיים זצוק"ל, כידוע שלא עניין אותו שום דבר מכל עניני העולם דבקותו בתורה היתה מוחלטת, הוא ידע לחשב חשבון המולדות והשנים המסובך, ולא ידע להמיר את הלירה בשקל כשה נעשה בימים ההם, כמו שסיפר גיסו הרב זילברשטיין בלויה! וכמו שסיפר בשם הרב אלישיב על החגב שהגיע לחלונו כשהיה צריך ללמוד דינו, שזה קרה רק לראשונים, ומה היתה כונתו להכריע שהוא כאחד מהראשונים? כונתו היתה שעמל התורה ודבקותו היתה מוחלטת ואז יש סוד ה' ליראיו אז הדבקות בה' מוחלטת והטבע כולו משועבד לחלוטין אליו! כמו שזכו בדורות הראשונים בדבקותם בה'.

אני חושב שזה פתרון המחזה עוז חביון לראות את מלאך דורנו ר' חיים זצוק"ל יושב והוגה בתורה ומסביבו יהום רעש הכוסיות והשירים והוא לא שם בכלל, כי זכה הוא להיות כמלאך ביננו, דבקותו בתורה בלתי לה' לבדו!!

יש לו רוח הקודש או אין לו רוח הקודש? לשאלה הזאת אין לי

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

כך חלפו עליו שעות הלילה. מתוך תחושות מרוממות של שמחה ועליצות על הזכות הכבירה להיות יהודי, בן של מלך מלכי המלכים. לבו התרונון בשמחה, נפשו התמלאה באנרגיה חיובית וטובה, ולפתע הרגיש שיש סיכוי שהוא באמת יכול לקום על רגליו!!! וכך עשה: הוא פשוט קם על רגליו, ואחר כך בירך ברכות השחר בשמחה, ואף הניח תפילין והתפלל! כל זאת בכוחות עצמו ממש!

כיצד מחשבות העניקו חיים במתנה?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"יין וְשִׁכָר אֶל תִּשְׁתּוּ" (ויקרא י', ט')

הרה"ק בעל ה'פלא יועץ' זי"ע בספרו, בערך שמחה, מתאר במתק לשון את מהותה של השמחה, בכך שהאדם ידמה לעצמו שהמלך האהוב והנערץ עומד ומביט בבני עמו, ואז בוחר כמה מתוכם שיעמדו לצידו, לשרתו ולעשות את רצונו. יש לו גדודים של שרים ומשרתים גיבורי כח ורבי מעלה, ובכל זאת בוחר הוא לעצמו קומץ של אזרחים, ומרומם אותם להיות משרתיו האישיים!

מדהים! - אנחנו, בני העם היהודי, זכינו בזכות כזו! לעולם הזה יש מלך, הוא מלך מלכי המלכים. הוא השליט החזק בעולם, האהוב והנערץ ביותר, שכולם מתפללים אליו וחרדים לשמו. יש לו גדודים של מלאכים ושרפים רבי מעלה, נטולי יצר, נקיים מכל חטא ועוון, רוחניים במאה אחוז - והוא בוחר בקומץ יהודים שחיים בעולם, אחוז מזערי מכל ברואי תבל, ומבקש מהם להיות משרתיו ומקיימי רצונו, ואנחנו נמנים על הקבוצה הנבחרת הזו!

כשהתחושה הזו מפעמת בלב, כל לב מתרונון בשמחה, מכרכר באושר. מתוך התחושה הזו אנו מרגישים ייחודיים ומיוחדים, שמחים ושואפים לעשות את רצונו של בורא עולם - כל יום, כל השנה. מתוך תחושות כאלה אנו מתפללים לבורא עולם, לומדים את תורתו ועוסקים במצוותיו, ומרגישים שמחים ומאושרים עם כל פעולה, עם כל מילה!

בפרשת השבוע לומדים אנו על שריפתם של נדב ואביהוא תוך כדי עבודת הקודש. חז"ל מבארים שנענשו עקב כניסתם למקדש כשהם שתויי יין, ולכן אהרן הכהן ובניו הנותרים הצטוו להימנע מכך, אולם בפשוטו של מקרא נאמר שנענשו על שהקריבו 'אש זרה'. בעל ה'כתב סופר' זי"ע מגלה שהיינו הך: נדב ואביהוא שתו יין, כי ביקשו לשמוח בעבודת הקודש. אבל שתיית יין היא 'אש זרה' של שמחה, שכן שמחה אמיתית אינה זקוקה ליין, היא פנימית, נובעת מעצם הזכות לעבוד את ה'!

אשרינו שזכינו, שבתוככי הלב של כל אחד מאיתנו יש מבוע של

שמחה. בתוכנו קיים מנוע פנימי בוער של שמחה ואושר, על שזכינו להיות יהודים, בניו קרוביו של בורא עולם, השמחים בעבודתו וששים במצוותיו. כל מה שכדאי לעשות הוא להרכיב את המשקפיים הללו, לחיות בעולם שכולו אושר על כל מצווה שאנו מקיימים, וזה מה שיתן לנו כח וירומם אותנו לפסגות!

לילה שנתן חיים!

את הסיפור הבא מתאר הרב בייפוס שליט"א בגיליון 'ממשנתה של תורה', מפי בעל המעשה הרב רייך שליט"א. וכך הוה: בשנתיים האחרונות שמן של המחלקות המבודדות לחולי קורונה בבית החולים כבר נודע בכל הארץ. חולי הנגיף שאושפזו בהן עברו לילות כימים, מצפים ומייחלים לעבור את מחלתם בשלום. אחד מהם היה הרב רייך. הוא שכב במחלקה כשמכשיר חמצן לצידו, אבל מרגע לרגע מצבו הפך למורכב. באותם רגעים, כך תיאר, חלפו במוחו המחשבות על מיליוני האנשים שמסתובבים בחוץ ונושמים כבדרך קבע, שוכחים שעצם העובדה שאדם נושם - יש בה חידוש של ממש, יש בה מתנה מבורא עולם! בשעת ערב הוא חש כי נשימתו דורשת ממנו מאמץ גדול. כן, אותה פעולה פשוטה שכולנו עושים כמה וכמה פעמים מדי דקה בלי

כדי לזכות לצאת מכל צרה וצוקה, צריך רק 'לאמץ את השיטה', 'כי בשמחה תצאון' - פירשו צדיקים שעל ידי השמחה יכול יהודי לצאת ולהיגאל מכל הצרות והייסורים. כשיהודי שמח ולבו מתרונן, הוא פותח פתח להשפעה שמימית

לי את החיים!

וכשהרב ריך מספר את סיפורו האישי, המעיד עד כמה רגש של שמחה נותן כוחות, מעניק עוצמה ואף מרפא ממש - הוא מוסיף הרהור שחלף בו: הרי כל אבא רוצה להעניק לילדיו, לפנק אותם ככל יכולתו. אבל אם הוא מבחין כי פני בניו 'חמוצות', הם נרגנים ועצבים - זה מוציא ממנו את החשק לתת להם... אבל כשילדיו שמחים ומאושרים, מודים לו ועליזים על הזכות להיות בניו - הוא שש ושמח להעניק להם ולתת להם ברוח לב!

כדי לזכות לצאת מכל צרה וצוקה, צריך רק 'לאמץ את השיטה', 'כי בשמחה תצאון' - פירשו צדיקים שעל ידי השמחה יכול יהודי לצאת ולהיגאל מכל הצרות והייסורים. כשיהודי שמח ולבו מתרונן, הוא פותח פתח להשפעה שמימית, זה נותן לו כוחות ויכולות, זה מעניק לו עוצמה להגיע לפסגות עצומות, להיגאל מכל צרה ולהצליח במאוד מאוד!

אחים יקרים, זה הזמן ליטול עימנו את כח השמחה. להרהר מדי יום ביזמו על הזכות שנפלה בחלקנו להיות יהודים, על האושר המופלא להיות בניו של בורא עולם, על כך שאנו חיים, נושמים, בריאים ופעילים. ככל שנסגל לעצמנו את חשיבות השמחה, נחיה עם חיוך על השפתיים ועם זיק שמח בעיניים, עם רגשות גיל בלב ומחשבות אושר מפעמות במוח - כך נזכה שבורא עולם יפתח לנו את אוצרו הטוב לצאת מכל צרה וצוקה, ולהצליח דרכנו בכל התחומים!

כשני מיליון דולר!

מדמויות ההוד שחיו בירושלים של מעלה, היה הגה"צ רבי אליהו רוט זצ"ל. הוא היה תלמידו ומקורבו של הרה"ק רבי שלומק"ה מזוועהיל זי"ע, ונודע בהיותו בן עליה ועובד ה' בסילודין. על רקע זה, נקל להבין את תמיהתו של האברך אליו פנה רבי אלי' בבוקרו של יום, בהצעה מוזרה משהו:

לחשוב יותר מדי, דרשה ממנו ריכוז וכוחות של ממש. הוא לוחץ על הפעמון ומבקש עזרה, ואחות שניצבה שם מציעה לו להגביר את מכונת החמצן למקסימום... פעולה אתה ביצע זה מכבר.

שעות ארוכות לאורך הלילה התקשה בנשימה כשהחמצן שלצידו מגבה אותו. ויש לו הרבה זמן לחשוב... הוא חושב על המשמעות של דברי חז"ל 'על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה', כי אכן כן, כל נשימה היא 'סיפור', כל שאיפת חמצן היא דרמה. ואז נזכר במה שקרה במחלקה אמש, כשיהודי אחר התקשה בנשימה, ובבוקר זעק את 'מודה אני לפניך... שהחזרת בי נשמת', מתוך רגש ושמחה, בהתלהבות ובדבקות, כמו בתפילת נעילה של יום הכיפורים!

ואחר כך אותו יהודי בירך 'אלוקי נשמה', והודה לבורא עולם 'כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך'. עיניו זלגו דמעות, המחלקה כולה הביטה בו בהתרגשות. הנה כי כן, העובדה שהנשמה בקרבי אינה מובנת מאליה, היא נס פלאי ומרומם, נעלה ונשגב. כמה זה מחייב להודות לבורא עולם, לשמוח על הזכות לחיות!

ובעודו מהרהר כך, פתאום הוא חש רצון לרקוד. לרקוד ממש. בעודו מגיע לקצה ממש, פתאום התמלא רגשות שמחה ואושר, וקיבל על עצמו באותה עת לספר את ישועת ה' לכשייושע, למען יודו לה' חסדו ונפלאותיו.

כקרן אור באפילה הבלילה בו המחשבה: והרי כל החיים עד כה - אינם מובנים מאליהם, הם מתנה של אבא טוב ומטיב. הנשימות שנשם כל החיים עד לרגע הזה, המשפחה אותה זכה להקים, החברים, הקהילה - כל אלה הם מתנות יקרות ערך, נפלאות ומרוממות, שזכה בהן בחינם!

באותם רגעים, מחשבות הכאב שלפתו אותו, נשטפו בגל שמח ומרומם של מחשבות שמחה ואושר, על הזכות לחיות, להיוולד להורים יהודיים, לקיים כל כך הרבה מצוות, לזכות לעשות את רצון בורא עולם, להודות לו, לשמחו ולספר הודו! לפתע החלו עוברות במוחו משפטים מתוך התפילה, אותם אמר עשרות בשנים בלי להתעמק במשמעותם, ולפתע הבין את עוצמתם: כן, 'ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים!' - איזה אושר, איזו שמחה!

כך חלפו עליו שעות הלילה. מתוך תחושות מרוממות של שמחה ועליצות על הזכות הכבירה להיות יהודי, בן של מלך מלכי המלכים. לבו התרונן בשמחה, נפשו התמלאה באנרגיה חיובית וטובה, ולפתע הרגיש שיש סיכוי שהוא באמת יכול לקום על רגליו!!!

וכך עשה: הוא פשוט קם על רגליו, ואחר כך בירך ברכות השחר בשמחה, ואף הניח תפילין והתפלל! כל זאת בכוחות עצמו ממש!

ובצהריים, כשהגיע הרופא וקרא מתוך רשומות האחות שהאדון ריך במצב מורכב, קרא לו הרופא וביקש להבין את הנעשה כאן. 'הרי רק אמש ביקשת עזרה, ועכשיו אתה כבר עומד על רגליך ומסתובב במחלקה?'

'אכן כן!' - הוא השיב בשמחה, 'עבר עליי לילה לא קל. אבל אחר כך - איזה לילה נפלא היה לי, אלו רגשות רוממו אותי, איזה תחושות היו מנת חלקי. עכשיו אינני זקוק לעזרה נשימית, בורא עולם נתן

הריקוד שהבריא את החולה

היה זה בחודש אדר תשפ"א, בשעת מוצאי שבת חורפית, בביתו של הגה"צ רבי דוד אבוחצירא שליט"א בנהריה. רבים עברו על פניו לברכת שבוע טוב או להזכיר לפניו צרה, ביניהם יהודי בגיל העמידה שהגיע ממרכז הארץ, וביקש להזכיר את בנו המאושפז בבית החולים.

הוא סיפר על הצרה שפקדה את בנו והוראת הרופאים ביום ששי, וביקש מרבי דוד ברכה להצלחת הטיפול עבור בנו. אולם רבי דוד השיב לו: 'הלא אנו בחודש אדר, זהו חודש בו מרבים בשמחה, אולם מצב רוחך קדורני ומתוח מדי... תהיה בשמחה מכל הלב, תעבור למצב רוח של שמחה ואושר, יש בכך סגולה למנוע את הצורך בטיפול רפואי!'

באותה עת, עמד בתור גם מגיד המישרים הנודע הרה"ג רבי חיים זאיד שליט"א, והביט בפליאה במתרחש. אחר כך הגיע תורו, והוא שוחח עם רבי דוד על מה ששוחח, וכשסיים וביקש להיפרד - ביקש ממנו רבי דוד להמתין קמעא.

חלפה כמחצית השעה, במהלכה אותו יהודי שביקש ברכה עבור בנו - יצא מחדר הרב ונעמד בחוץ, החל לשורר ולזמר משירי פורים, ואף לרקוד. רבים נדו לו בראשם, אולם הוא בשלו: מרבים בשמחה, והוא רוקד! כך הורה הרב! עד ש... ריקודו נקטע לנוכח שיחת טלפון מבית החולים: 'הרופא אומר שיש הטבה משמעותית, הצורך בטיפול מורכב ירד מעל הפרק!'

עתה נכנס אותו יהודי לבשר לרבי דוד על הבשורה הטובה, ורבי דוד חיך והפטיר אל רבי חיים: 'כעת אתה יכול ללכת, ראית מה שמחה עושה?'

מדהים! הצורך בטיפול מורכב היה חתום על ידי רופא. אולם בכח השמחה - בוטל, וגם זה חתום על ידי רופא! ריקוד אחד שינה את חוות הדעת הרפואית! אחים יקרים, כשעוברים עלינו מצבים קשים, כל מה שצריך לעשות הוא לשמוח. לשמוח בחלקנו, לשמוח בבוראנו, לשמוח על חיינו. כך נזכה לצאת מכל הצרות, כך נזכה לישועות גלויות!

'אמור לי, אמר רבי אלי', 'אתה בטח זקוק לפרנסה, נכון?' - והאברך הנהן. 'יש לי הצעה בשבילך, הצעה שלא תוכל לסרב לה. עזוב היום את הטלית והתפילין, יום אחד אל תניח תפילין, ובתמורה אני משלם לך 50 דולר במזומן!'

עיניו של האברך התעגלו בתדהמה. מה זו ההצעה המוזרה עליו הנופלת עליו עם שחר? היעלה על הדעת בכלל שלא יניח תפילין יום אחד? ועוד שרבי אלי' יציע לו הצעה כזו?!

ורבי אלי', רוח אחרת היתה עמו, ממשיך בשלום... 'אני רואה שחמישים דולר אינם מספיקים. אתן לך מאה דולר!' - וכשהבחין כי האברך נדהם ומבולבל, ותמיהה אם לא נסתרה בינתו חלילה, הוסיף ואמר: 'אתה יודע מה: אלף דולר. אלף דולר תקבל ממני, כדי שלא תניח תפילין היום. סגור?'

האברך הזדעזע וגמר אומר לשים סוף לסיפור כאן ועכשיו: 'רבי אליהו! אני יודע מה רצונכם ממני היום, גם אם תניחו לי כאן ועכשיו על השולחן מיליון דולר, ואף שני מיליונים, מבטיח אני לך בכל לשון של הבטחה שלא אוותר על הנחת התפילין, ולו ליום אחד!'

כששמע זאת רבי אלי', נהרה פשטה על פניו, והוא נענה והסביר את כוונתו: 'הרי אתה מצהיר בפה מלא שהנך מוכן בחפץ לב לוותר על שני מיליון דולר בשביל הנחת טלית ותפילין! אם כן תמיה אני, מדוע אין רואים עליך בהנחת התפילין שמחה גדולה ועצומה, כפי שהיתה ניכרת עליך אם מישהו היה מעניק לך שני מיליון דולר? היכן השמחה והאושר שהיו שורים על פניך בקבלת סכום עתק, בשעה שאתה עושה פעולה שאתה מודה שהיא חשובה לך מסכום גדול ככל שיהיה?'

ובדבריו אלו, פתח רבי אלי' צוהר להבנה שכולנו צריכים לחיות אותה: הרי כל מצוה שאנו מקיימים, כל זכות עילאית לקיים רצון בורא עולם, שווה לנו ככל הון שבעולם. אז למה התרגלנו? למה איננו ששים ושמחים לעשות רצון קוננו? למה אנו מתייחסים לכך כדבר שבשגרה?!

אדרבה, ולו נזכה, וככל שנשכיל, לתת לחיי היום יום, למצוות שאנו מקיימים בקביעות, לתפילה הקבועה, למעשי החסד 'הרגילים', לשעות הלימוד ה'שגרתיות', את משמעותם העמוקה, וליבנו יימלא שמחה ואושר על הזכות העילאית שנפלה בחלקנו - כך נזכה שהשמחה הזו תיתן לנו כוחות להוסיף ולהתעלות מעלה מעלה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

"אם תחכו, הברית לא תיערך לפני השקיעה, הוא יכול ללמוד כך שעות רבות... תתחילו בברית ותכבדוהו בקול רם בסנדקאות אז יתנער ממשנתו..."

ומדוע הדליקה הרבנית בת שבע קנייבסקי נרות חנוכה?

יתנער ממשנתו... "וכך הוה..."

כיוצא בזה היה לפני יותר מעשר שנים, כאשר זכיתי להיכנס אל הקודש פנימה יחד עם משלחת רבני 'דרשו', אל קיתונו הקדוש בעליית הגג, שם ישב ולמד במתיקות נפלאה, כשהגמרא פתוחה לפניו והוא מעביר את המעטפה ששמשה לו כסימניה, שורה אחר שורה, ומידי פעם מעיף מבטו אל רש"י ואל תוס'.

המשלחת מנתה יותר מעשרה אנשים, טבעם של דברים שלא הצלחנו לשמור על שקט מוחלט, ועם כל זאת מרן היה שקוע בלימוד ולא שת ליבו לנעשה סביבו ולא הפנה מבטו אלינו כלל וכלל. עברו כמעט עשר דקות לא שקטות כאמור, ובלית ברירה, כאשר ראה נאמן ביתו שלא בא הרגע בו יפסיק מלימודו ויפנה אלינו, הסב את תשומת לבו לנוכחים בחדר, וקבלנו בסבר פנים יפות, ומיד בתומה של השיחה שב אל משוש חייו, צלל שוב בין דפי הגמרא, והיה נראה כמי ששב לעסוק בתחביבו הגדול...

"אני הוא האברך שלפני יומיים הרב היה אצלי בחיפה בסנדקאות..." - סיפר האברך למרן שר התורה ז"ע אחר שענה לו על שאלתו. "אינני זוכר שהייתי בחיפה לפני יומיים, אבל אם אתה אומר אתה כנראה צודק..." - ענה לו רבי חיים ז"ע. שמעתי מבעל המעשה... וכבר ספד לו בנו הג"ר שלמה שליט"א שבדברי חולין לא זכר כלום, והיה אומר שזכרון דברי חולין הם על חשבון זכרון דברי תורה...

המשך בעמוד 29

הרב ישראל ליוש

"מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו" (ויקרא י"א, ג')

מעלת גרה: מעלה ומקיא האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק... שע"י הגרה האוכל נפטר ונמוח...

על פי דברי רש"י, מבאר מרנא שר התורה בעל ה'דרך אמונה' ז"ע, בספרו 'טעמא דקרא', נבין מדוע העלאת גרה היא סימן טהרה, שהרי העצלן לא יתאמץ להעלות גרה ולטחון את האוכל הדק היטב, אלא יבלע במהירות ללא טרחה יתירה בטחינת האוכל, על כן מי שכן מתאמץ לטחון את המאכל הרי אינו עצלן, ועל כן זהו סימן טהרה...

ומביא מרן ז"ע את דברי הגמרא (פסחים סה א) גבי קרבן פסח שקרב בג' כיתות, והכת השלישית נקראת כת עצלנית, אע"פ שמצוה בג' כיתות וא"א באופן אחר, וע"כ שיהיו אנשים שיהיו בכת השלישית, מ"מ נקראת כת עצלנית, כי חובה על כל יחיד ויחיד להזדרז ולהשתדל להימנות על הכת הראשונה ולא באחרונה. הגמ' מדמה ענין זה ל'בסם' שריחו טוב ו'בורסי' שריחו רע. אע"פ שהעולם צריך אף את הבורסי, מ"מ אשרי מי שאומנתו בסם ואוי לו למי שאומנתו בורסי.

מי לנו זריו כמרן רבינו שר התורה ז"ע, אשר בזריזותו הרבה לא הפסיד אף רגע קט מלימוד התורה. זכורני, לפני יותר משלושים שנה, מרן ז"ע בא לשמש כסנדק בברית שהתקיים בהיכל הישיבה בה למדתי, מרן ז"ע נכנס לבית המדרש אחר נסיעה ארוכה, יותר משעה, תיכף ניגש לארון הספרים, הוציא גמרא מנחות והתיישב ללמוד בהלכות קטנות בסוף הגמרא.

עשרות בני הישיבה ועמם רבני הישיבה ממתנינים לתחילת הברית, ומרן ז"ע שקוע ראשו ורובו בגמרא, כאילו אין מסביבו דבר, וכאילו אינו יודע לשם מה נמצא שם... עברו יותר מעשרים דקות, עד שמלווהו שאל את בעל הברית: "מדוע אינכם מתחילים לערוך את הברית...?", "אנחנו ממתנינים שמרן יפסיק מלימודו ויוכל לשמש כסנדק!" ענה לו בעל השמחה. בת שחוק עלתה על פני המלווה ואמר: "אם תחכו, הברית לא תיערך לפני השקיעה, הוא יכול ללמוד כך שעות רבות... תתחילו בברית ותכבדוהו בקול רם בסנדקאות אז

בעידנא דחדוותא וברגע של העזת פנים, הרהבתי עוז ושאלתי את רבינו הכ"מ, כיצד עונה הוא לכל השואלים, בכל נושא וענין. הראה לי רבינו זיע"א את דברי מדרש תהילים

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א על מורו ורבו רבן של ישראל הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

מגיל 14, כך במשך שלושים שנה בדיוק, זכיתי לשטוח אלפי שאלות בלימוד, בהדרכה ובהנהגה, בעצה ותושיה, קמיה רבינו הכ"מ. בנוסף, בשנים האחרונות, באדיבותם של משפחת רבינו, העברתי במרוצת השנים אלפי שאלות לרבינו, משאלותיהם של תושבי אלעד, ומאות נכנסו לרבינו לשטוח את שאלותיהם בכל חלקי התורה, בבקשת עצה וברכה, ספיקות ותהיות, כשגדול דורנו, מרא דכולא תלמודא וגדול סבלני הדור, מקבל את כולם במאור פנים ובסבלנותו הנודעת.

בעידנא דחדוותא וברגע של העזת פנים, הרהבתי עוז ושאלתי את רבינו הכ"מ, כיצד עונה הוא לכל השואלים, בכל נושא וענין. הראה לי רבינו זיע"א את דברי מדרש תהילים (מזמור א): "כך מקובלני מרבותי, שכל עצה שהיא לשם שמים סופה להתקיים".

באחד הפעמים שאלתי שאלה ציבורית ורבינו השיב בכל הרצינות: "כזאת שאלה צריך לשאול תלמיד חכם. אתה לא יודע שאני עם הארץ?!..."

ואם כי שסבר, בענוותנותו המופלגת, שאינו "תלמיד חכם", ותמיד תמיד הדגיש ש"אני עונה מקופיא ואין לסמוך למעשה על מה שאני כותב" (בתקופה אחת, לאחר נישואי, נהגתי לשלוח מכתבי שאלות בענייני יו"ד ח"ב, וכשהבחין רבינו הכ"מ שהשאלות נוגעות למעשה, מכתב אחר מכתב, טרח לציין בשולי אחד ממכתביו שהוא עונה מקופיא ואין לסמוך על דבריו למעשה. כך גם אמר לי בכמה הזדמנויות, זירזוני בעצמו להדפיס את כל המכתבים, אבל להדגיש שהדברים "לא למעשה"), מכל מקום היה פשוט לו שעונה לשם שמים, וממילא אם חז"ל אמרו שהמשיא עצה לשם שמים - סופן להתקיים, אם כן הדברים יתקיימו.

נכחתי פעם כשנכדו יבלחט"א ביקש להכניס עוד אנשים. נאנח רבינו הכ"מ ואמר: "כל הזמן חולים ורפואות וברכות", ובכל זאת הסכים שייכנסו עוד ועוד. לא היה קל לו לרבינו, לשמוע כל העת את צרותיהם של ישראל, אך - כך הסביר - הרי כתוב במשנה "הוי מקבל כל אדם בסבר פנים יפות". אם כך כתוב בחז"ל, אזי חייבים לקיים.

ההתייחסות לדברי חז"ל בלבבו של מרא דכולא תלמודא זיע"א היתה כפשוטה. מה שכתוב בחז"ל, בכל גמרא או מדרש, בבלי וירושלמי, מדרשים לא מפורסמים לקהל הלומדים הרחב ודברי הזוה"ק והקדמונים, הרי הם קודש קדשים. בכל פעם שנשאלה שאלה שיש עליה התייחסות בחז"ל או בקדמונים, הרי כך הורה

למעשה, ללא כחל ושרק. בכל פעם ששאלוני על הוראות שהורה רבינו והשואלים לא הבינו, היה פשוט וברור שההוראה נמצאת בחז"ל או בספרים. כך היה בעשרות מקרים. נותר היה רק לחפש ולמצוא את המקור (פ"א אמר לשואל ששאל על אחד שביזה ת"ח, שהוא "חייב סקילה", ותמהו השומעים מנין. חיפשתי ומצאתי כך מפורש בזוה"ק, שכשם שמחלל שבת דינו בסקילה, כך המבזה ת"ח דינו בסקילה. ופ"א אמר לאחד שבדק את המזוזות, שיבדוק שוב. תמה השואל בפני שהרי בדק לא מזמן, ומצאתי שרבנו הכ"מ בפירושו על מסכת מזוזה, מביא מהספה"ק שעצם בדיקת מזוזות היא סגולה לדברים רבים, עי"ש. ולבסוף הוברר שהמזוזה היתה פסולה. פ"א הורה לי לשואל שביקש ברכה לשידוך, שיעשה שילוח הקן, והראני מקורו במדרש. פ"א ניסחתי לאברך אחד שאלה בענייני חסד, ורבינו השיב לו שימשיך לעסוק בחסד ובירכו ש"יחיה תשעים ושתים שנה". תמה השואל למקור הענין ומצאנו את דברי הגמרא והמפרשים במסכת מועד קטן, שרב חסדא שעסק בחסד חי 92 שנה. פ"א השיב לי דבר שלא הבנתי את פשרו. חיפשתי ומצאתי בכתבי האריז"ל. ועוד כהנה וכהנה עשרות פעמים, כשתמיד נמצאו כל הוראותיו הקדושות בדברי חז"ל. ולמרות בקיאותו הבלתי נתפסת בכל חלקי התורה, תמיד היה פותח את הגמרא בפנים, מהש"ס הקטן שנמצא ליד מקום מושבו, מדפדף מיד למקום הנכון ומקריא בהטעמה. מלבד בקיאותו העצומה בכל חלקי התורה ועשרות ספריו

ופ"א אמר לאחד שבדק את המזוזות, שיבדוק שוב. תמה השואל בפני שהרי בדק לא מזמן, ומצאתי שרבנו הכ"מ בפירושו על מסכת מזוזה, מביא מהספה"ק שעצם בדיקת מזוזות היא סגולה לדברים רבים, עי"ש. ולבסוף הוברר שהמזוזה היתה פסולה

בדיקות אצל מספר פרופסורים שונים, אך התשובה היתה אחידה, התינוק לא יחיה במשך זמן רב, וגם אם יחיה - יסבול ממחלות וצרות קשות.

בני המשפחה יצרו איתי קשר וביקשו שאבקש את ברכתו של מרן זיע"א. כתבתי בפרוטרוט לרבנו זיע"א על הבדיקות ודברי הרופאים המומחים וביקשתי שיגזור בכוח תורתו שהתינוק יוולד בריא ושלם. "הלא צדיק גוזר והקב"ה מקיים", ביקשתי. ואכן, כעבור 3 ימים הגיע מכתב תשובתו של רבנו, ובו נכתבו שתי מילים: "רפואה שלמה".

התינוק נולד כעבור כחודש בריא ושלם. הרופאים ערכו שוב ושוב את בדיקותיהם והביטו בתוצאה שלפניהם בהתרגשות ובהתפעמות. "נס! פשוט נס!", אמר פרופסור אחד שחזה שחורות. "הלכתם אולי במקרה לרב גדול?" הוא שאל ובני המשפחה אישרו ש"אכן כן, רבי חיים קניבסקי בירך בכתב ברפואה שלמה"...

סיפר לי ידידי הרב... שאחיו, היועץ הרפואי ועסקן הרפואה הנודע... אמר לו שישנם רבים המייעצים בנושאי רפואה מבלי שום ידע ונסיון בתחום ועצותיהם גרועות ולעיתים גם נוראות, גובלות בפיקוח נפש ובסיכון חיי אדם. "אך כאשר מרן הגר"ח קניבסקי מייעץ ומשיב תשובות חותכות בנושאי רפואה, אני לא אומר כלום, משום שגם אם לי נראה שעצתו תמוהה ולא ברורה כלל ועיקר מבחינה רפואית טבעית, מ"מ המציאות טופחת על פני פעם אחר פעם, כשרבי חיים תמיד צודק לבסוף", ובאמתחתו סיפורי-הוד רבים ומופלאים על עצות של מרן זיע"א בענייני רפואה, שהצליחו תמיד מעל המשוער.

בחור בישיבתנו, ישיבת "משאת המלך", סבל מבעיות קשות באוזן וכמה רופאים בכירים טענו שיש לו קרע בעור התוף והדבר מצריך ניתוח. הבחור נכנס, לפני כמה שבועות, לרבנו זיע"א ורבינו אמר לו: "אין לך שום דבר. לא צריך לעשות כלום".

הנודעים, עודד תמיד מאות מחברי ספרים לחדש ולסדר את כתביהם לדפוס, ותמיד דחף ועודד, כשהוא שואל "על מה הספר הבא" והמריץ לכתוב עוד ועוד, כשהוא משיב על כל הספיקות ואף כותב הערות ומראי מקומות, מברך ומעודד, כך שבזכותו נכתבו מאות ספרים ממחברי ספרים רבים.

עשרות שנים השיב רבינו בכל יום על מאות מכתבי תורה (!!!), כשהוא מקדיש לכך כמה שעות בכל יום (כפי הזכור לי, כשלש עד חמש שעות ביום), חוץ מסדרי "חובותיו" הידועים בכל חלקי התורה. הכל כדי לעודד את אלפי השואלים. ידוע שהקדיש זמן רב לענות בפרוטרוט לשאלותיהם של ילדים רכים והסביר להם את התשובות באורך, כדי לעורר בהם חשקת התורה הקדושה.

אך למכביר לספר על מאות הניסים העצומים שראו עיני, מראות שמימיים של רוח הקודש, "צדיק מושל ביראת א-לוקים", וכדברי השיטמ"ק (ב"ק נ, א): "שכן דרכו של הקדוש ברוך הוא שמסכים לסברת הצדיקים שבדור". לא יאומן כיצד כל ברכה שבירך ועצה שהשיא התקיימה, וכפי שביאר רבינו הכ"מ בזה בספרו "אורחות יושר" ערך "רוח הקודש", עי"ש. כאשר כל משפט וברכה שהוציא מפיו הטהור, הוצרך לימוד, דקדוק והבנה, ורבים מגדולי ישראל דקדקו, רצו לדעת "מה בדיוק ר' חיים אמר", כפי שנכחתי בעצמי בכמה הזדמנויות.

רבנו זיע"א השתתף בחתונתי ובירכני שיוולד לי בן תוך שנה. בתוך השנה נולד בני הראשון. שיגרתי מברק לרבנו זצוק"ל (אז היו עוד מברקים) וסיפרתי לו שנוולד לי בן. למחרת התקשר אלי נאמן ביתו הרה"ג רבי ישעיהו אפשטיין שליט"א ואמר שמרן יכול לבוא לסנדקאות בברית, למרות שהיא בחיפה. השבתי שיש לילד צהבת ובינתיים לא ניתן לעשות ברית וביקשתי שרבנו יברך שהברית תהיה בזמנה.

ביום הברית עצמה נסענו ל"מעייני הישועה" ושם אישרו לערוך את הברית. לאחר הברית נכנסתי עם הרך הנולד לרבנו. מרן זיע"א מיד קרא ואמר: "מה עם הצהבת? מתי הברית?".

סיפרתי שהברית התקיימה כעת ואמו"ר שליט"א היה הסנדק. הגיב רבנו בבת שחוק: "טוב מאד. הרי כיבוד אב דאורייתא. אבל אל תדאג, שנה הבאה יוולד לך בן ואני אהיה הסנדק".

ואכן, ביום הולדתו הראשון של בני הבכור, נערכה שמחת הברית בנו"ש בחיפה ורבנו הכ"מ היה הסנדק.

לאחר הברית פנה אלי מרן זצוק"ל ואמר: "רוצה עוד בן?..." ענית: "עכשו בת"...

ומרן זיע"א אמר: "אז תהיה לך כעת בת"...

וכך הווה, כמובן. וכך גם היה בשאר הילדים, כשמרן זצוק"ל מברך בדיוק נמרץ, וכך קם והיה.

מעשה במשפחה, שהרופאים גילו בבדיקות שערכו שלתינוק העומד להיוולד, ישנו מום בלב ועוד מכלול של מומים קשים, שלא יאפשרו לתינוק לחיות לתקופה ארוכה. בני המשפחה פנו למספר

חלפו, אם זה נכון. "ענה לי רבי חיים שכן, הסיפור הזה אכן נכון. שאלתי אותו, ילמדנו רבינו, מה המקור לסגולה הזאת. הגר"ח צחק ואמר לי "זה סברא פשוטה". שאלתי אותו, מה כל כך פשוט בסברא הזאת, מה זאת אומרת סברא פשוטה???"

"נענה מרן וסיפר לי שפעם בא יהודי אחד לאביו הסטייפלער הקדוש ובפיו תלונה שהוא סובל ממחשבות זרות של הרהורי כפירה שמתרוצצים בראשו נגד רצונו. הוא תמיד היה יהודי עם אמונה פשוטה ועכשיו יש לו כל מיני מחשבות לא רצויות. אמר לו הסטייפלער שהגמרא אומרת על הפסוק "והיה אמונת עתך חוסן ישועות וכו'", ש"אמונת" זה סדר זרעים, לכן שילמד סדר זרעים ויזכה בחזרה לאמונה פשוטה. "אם ללמוד סדר זרעים זה רפואה לבעיות באמונה", אמר לי הגר"ח, אם כן זאת סברא פשוטה שלימוד הלכות נטילת ידיים זאת סגולה לפתור את הבעיות והכאבים בידיים".

לא עשו משמר

"היה לי ידיד יקר, הגאון רבי ישעיה ברמן זצ"ל, הוא היה אחיין של רבינו הגר"ח. דיברתי איתו פעם על העניין של הנורמליות, כלומר שבחורים צריכים לשמור על זמנים ועל סדר יום נורמלי, לישון בלילות וללמוד בימים ולא להפך את היוצרות.

"אמר לי רבי ישעיה: "יש לי שני דודים בשם רבי חיים, שניהם לא עשו 'משמר' ולא נשאר ערים לילות שלמים מימיהם, ושניהם צמחו גדולי עולם, הלא הם הגאון רבי חיים ברמן והגאון רבי חיים קנייבסקי...".

"ואכן גם מרן הסטייפלער וגם מרן הרב שך הרבו לעורר על העניין הזה שבחורים צריכים להתנהג בצורה נורמלית, לאכול כראוי ולישון כראוי ורק כך אפשר לגדול בתורה".

יעבור בלי ניתוח

"אני לא אוהב לספר סיפורי מופתים, אבל בכל זאת לא אמנע מסיפור אחד שהיה לי עם מרן הגר"ח זצ"ל", אומר לנו הגר"א טורק. "הייתי אומר שיעורים, והתחלתי לסבול מכאבים עזים בגרון. הכאבים הלכו והתחזקו, נאלצתי ללכת לרופא והוא בדק אותי ואמר לי שאני חייב להיכנס לחדר ניתוח מחר בבוקר. "יש לך אבצס בגרון", הוא אמר לי, "זה כיס מוגלתי שהולך ומתנפח, ואם הוא יגדל עוד קצת, הוא עלול לחנוק אותך חלילה. חייבים לטפל בזה באופן מייד".

"קיבלתי הפניה ומיד הזמנתי תור לניתוח למחרת בבוקר. בינתיים ישבתי בבית וסבלתי את הייסורים בדומיה וחיכיתי שיגיע זמן הניתוח. בעודי ממתין לניתוח, חשבתי פתאום, מה אני יושב כאן ככה ומחכה בלי לעשות שום פעולה? אולי נפנה למרן הגר"ח ונשאל את פיו מה לעשות?"

לעלות לקומה שלישית, הרי אתם סובלים מכאבי רגליים. אני ממילא אבוא לאכול אצלכם את ארוחת הצהרים ותוכלו אז לתת לי את הכסף... "אבל רבי חיים דחה את דבריו בשתי ידיים ואמר: "א מצווה שטופט מען נישט". לא דוחים מצווה להזדמנות אחרת!".

"לא ידעתי עד כמה"

בסיפור השני אודות הזריזות לא הייתי מעורב באופן אישי אבל הייתי עד לחלק ממנו, וכך היה המעשה: יום אחד בהיותי בביתו של מרן הגר"ח ממתין לשוחח עמו בעניין שלשמו באתי, ניגש אליו רבי משה מרצבך, בנו של הגר"ח מרצבך זצ"ל משיבת 'קול תורה'. הוא התכופף אל מרן שר התורה, וסיפר לו איזה סיפור בשקט. כשסיים את סיפורו צחק רבינו הגר"ח צחוק לבבי, והיה נראה שהוא מאוד נהנה מהסיפור.

"הסקרנות התעוררה בי, ולאחר מכן ניגשתי לרב מרצבך ושאלתי אותו מה הוא סיפר למרן שכל כך שעשע אותו.

"אמר לי הרב מרצבך שלפני שנים רבות, כשחיבר הסטייפלער הקדוש את ספרו 'שיעורים של תורה' נודע לו שרבי יונה מרצבך משיבת קול תורה כבר כתב איזה קונטרס בעניין זה של שיעורי התורה, והוא ביקש מבנו רבי חיים שישג לו את הקונטרס של הרב מרצבך, כי הוא רוצה לעיין בו.

"חצי שעה לאחר מכן נקשתי על דלתו של הסטייפלער והגשתי לו את הקונטרס של אבי מורי", כך מספר לי הרב מרצבך שליט"א. "הסטייפלער מאוד שמח ואפילו התפלל קצת. "בדיוק לפני חצי שעה ביקשתי מבני חיים שיביא לי את הספר", אמר לי הסטייפלער, ואני השבתי לו: "רבי חיים ביקש ממני להביא לרב את הספר ולכן מיהרתי לעשות זאת".

"הסטייפלער הופתע מאוד מהמהירות שבה ביצע בנו את שליחותו ואמר לי: "ידעתי שחיים שלי זריז מאוד, אבל לא ידעתי שעד כדי כך!".

"עכשיו סיפרתי את הסיפור הזה למרן שר התורה", הוסיף הרב מרצבך, "ולכן הוא צחק כל כך, כששמע את הדברים שאמר אביו זיע"א אודותיו".

סברא פשוטה

"כשהתחילו להתפרסם המופתים של רבי חיים, אחד הסיפורים הראשונים שסיפרו, היה על יהודי אחד שסבל מאוד מכאבים בכתף, בא אצל רבי חיים שאמר לו ללמוד הלכות נטילת ידיים ולדקדק בנטילת ידיים, ואכן אותו יהודי החל ללמוד את הלכות אלו והכאבים פסקו לאלתר.

"הגר"ח עוד לא היה ידוע אז כ'בעל מופת', ולכן חשבתי לתומי שלא מדובר במופת אלא בסגולה עם מקור כלשהו בדברי חז"ל. באתי לרבי חיים ושאלתי אותו אם הסיפור הזה שמספרים על איש אחד שכאבה לו הכתף והרבי אמר לו ללמוד את ההלכות הללו והכאבים

מרון שר התורה. הוא השיב לי שהוא בדיוק נמצא אצל השווער שלו, ואכן שמעתי ברקע את קולו של רבי חיים. סיפרתי לו את הסיפור, הוא אמר לרבינו זיע"א את השם שלי ושהרופאים אומרים שאני חייב לעשות ניתוח מחר בבוקר. "רבינו הגר"ח אמר לו בפשטות: "זה יעבור לו בלי ניתוח". באמצע הלילה, הרגשתי שהאבצס הולך וגדל ושאני כמעט ונחנק,

כמו שאמר הרופא. הרגשתי מאוד רע, ונכנסתי ללחץ גדול, ומרוב לחץ התחלתי פתאום להקיא בלי סוף, הקאתי גם דם, וכמובן שנבהלתי נורא. למחרת בבוקר רצתי לבית החולים לעשות את הניתוח, אבל כשהרופא הציץ אל תוך הפה שלי, הוא שאל אותי "בשביל מה באת? אין לך כלום!". מסתבר שהאבצס פשוט התפוצץ מעצמו והמוגלה והדם זרמו החוצה בשעה שהקאתי... צדיק גוזר!

המשך מעמוד 6 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

'אפשר להתפלל לפני בורא-עולם! והתפילה, כידוע לכל בר-בי-רב, פועלת את פעולתה בשמי-שמים! אין תפילה אחת ששבה ריקם! ובמיוחד - כותב הגר"ש וולבה ב'עלי שור', חלק א' - כאשר התפילה נעשית בעת צרה. שהרי השכינה עצמה נושאת בעול עם כל קשה-

יום, עם כל צער וכאב: "אמר ר' מאיר: בשעה שאדם מצטער - שכינה מה לשון אומרת? קלני מראשי, קלני מזרועי! אם כך המקום מצטער על דמן של רשעים שנשפך, קל וחומר על דמן של צדיקים". (סנהדרין, מ"ו א').

(הרב משה מיכאל צורן שליט"א מתוך הספר שבת בשמחה)

המשך מעמוד 12 | הרב יהושע לייבזון

יותר צעיר בא בגלל מביתו לרמת אלחנן. ראינו במרפסת שהוא מגיע תכננו שהוא עולה, והתפללנו שהוא לא מגיע. אחרי כמה דקות ראינו שהוא חוזר חזרה... אחד מבני המשפחה רץ אחרינו לשאול למה הוא חוזר. הוא אמר שנכנס ודפק ולא פתחו לו אז הלך... התברר שהוא בא לבנין ודפק על המעלית ולא פתחו לו... שאמרו לו שזה מעלית, שאל 'מה זה מעלית?' הוא מנותק מכל העולם הזה אמר לי הגאון הגדול רבי יצחק שליט"א ואתה שואל איך הוא לא ראה אותך באמצע הלימוד?! אל כשסיימנו הוא לקח את הפתק ויש לומר תהילים על אמך, וב"ה זה עזר.

מופת של מרון הגרא"מ שך!

אני טיפלתי ברבנו הגדול מרון ראש הישיבה הגרא"מ שך זצוק"ל, הלכתי לבקש ממרון הגר"ח לנסוע לחו"ל והוא אומר לי: איך אתה משאיר את הרב שך, אתה צריך לשמור עליו, זה כלל ישראל! מה עם 'עזר מציון' והשתדלות? - שאלתי, והוא השיב: מספיק השתדלות מהבית שלך ברמת אלחנן עד הבית של הרב שך. באותו שבוע נכנס מישהו משוויץ שאני לא יודע עד היום מי זה, ותרם שמונים אלף דולר! אמרתי לו: הרב עשה מופת, הוא צחק ואמר לי: זה מופת של הרב שך. (הציטוטים מתוך יתד נאמן י"ח אדר ב' תשפ"ב)

המשך מעמוד 25 | הרב ישראל ליוש

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן... וַיֹּאמֶר אֶל אַהֲרֹן קַח לָךְ עֵגֶל בֶּן בָּקָר... וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קַחוּ שְׂעִיר עִזִּים לְחַטָּאת... (ויקרא ט', א'-ג')

הקרבת ליל עולם תהיה באחריותו ובאחריות בניו.

נסיים בסיפור מפעים על מידותיהם של זוג המלכות הרב והרבנית קניבסקי זי"ע, אותו סיפר הרב בעצמו: "קיבלתי מאדם מתנה חנוכיה נאה מאוד מכסף טהור, אך כיון שכבר היה לי חנוכיה שקיבלתי מזקני הגאון רבי אריה לוי זצ"ל לא היה לי צורך בה, אך חששנו שאם לא נשתמש בה הנותן ייעלב, ועל כן הצעתי שהרבנית תדליק בחנוכיה זו..." ומעולם כאשר באו נשים לביתה בחנוכה, היתה הרבנית מספרת להם מדוע היא מדליקה נרות חנוכה, ומלבד פרסום נס חנוכה, פורסם גם ענין כבוד הבריות...

מדוע לא אמר משה עצמו לבני ישראל שיקחו שעיר עיזים לחטאת? - הקשה מרון זי"ע - מדוע צוה לאהרן לומר להם? אלא, זה היה חלק מהחינוך של אהרן, שהרי לדורות היו הכהנים אחראים על ענייני הקרבנות ועליהם היה מוטל לדאוג לצרכי הקרבנות ולגבות מישראל, כמש"כ בפ' קרח 'אתה ובניך אתן תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח'.

עפי"ז ביאר מרון זי"ע את דברי המשנה בשקלים, וכ"פ הרמב"ם: 'אין ממשכנין את הכהנים מפני דרכי שלום', שלפי שהם עצמם הממשכנים, יהיה זה בזיון עבורם למשכן את עצמם. וזהו כוונת משה שצווה לאהרן לדבר עם בני ישראל, לחנכו שעבודת

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

תקדים אותו, והנבחרים יקבלו ציונים בהקדם האפשרי."

ההיערכות למבחן הבא

אנחנו נושמים לרווחה כשמגיע התיאור אודות השלמת מבצע 'המבחן הראשון' עם הגעת הציונים אל הנבחרים, אבל הרב אהרן כהן מאותת לנו שהלחץ עוד רחוק מלהירגע... "אחרי מבחן ראשון, תמיד מגיע מבחן שני", הוא אומר... "המבחן השני מצריך עבודה לא פחות מהמבחן הראשון", אומר הרב כהן, "נכון שהכמויות יהיו קטנות יותר כי אנחנו כבר נוכל לדעת כמה נבחרים יש פחות או יותר בכל אחד ממוקדי המבחן, ולא נצטרך כאלו כמויות גדולות של טפסי מבחן בכל מקום, אבל כדי להגיע

לשם נדרשת עבודת פילוח אינטנסיבית מאוד. "עם איסוף החבילות, אנחנו נצרך לשבת ולפלח את הנתונים. כמה מבחרים הגיעו לכל אחד ממוקדי הבחינה, האם היו חוסרים? כל הנתונים ירשמו ונצטרך עכשיו לעשות הערכה מחודשת לגבי כל אחד ואחד ממקומות המבחן, כמה טפסים צריך לשלוח לשם בפעם הבאה. בהתאם לכך נצטרך לחשב הכל יחד ולבצע התאמות בהזמנת טופסי המבחנים לפעם הבאה. כמוכן שאחרי המבחן השני תהיה הערכת מצב מחודשת, וכך במבחנים הקרובים עד שנראה שיש התייצבות ואנחנו כבר יודעים כמה אנשים נבחרים בכל מקום פחות או יותר, כך שבשיעור דשמיא נוכל לצפות ברמת דיוק גבוהה יותר את מה שעתיד להיות במבחנים שלאחר מכן".

המשך מעמוד 27 | הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

כעבור שבוע נסע לבדיקות בביה"ח הדסה, הפרופסור ערך שוב צילום ועמד מופתע, הלום רעם. הכל נעלם. המליץ בתדהמה על טיפות אוזניים ותו לא. לפני שנים רבות קיבל יהודי מכתב זימון למשרדי מס הכנסה, בעקבות עסק שפתח ללא שנרשם בכלל במס הכנסה. הציעו לו להיפגש עם יהודי שעובד במס הכנסה, שעוזר לאנשים מאחורי הקלעים. ואכן, קרוב משפחתי נסע אליו. הוא הביט במכתב הזימון ואמר: "אין מה לעשות. הפקיד שזמנת אליו הוא יסודי מאד. 'תופר תיקים' ידוע. אם נפלת לידיים שלו - אין לך שום סיכויים". ובכל זאת, הוא הרים כמה טלפונים וניסה להפעיל קשרים, אך כולם אמרו שזהו עסק ביש. הגענו לבית רבינו והרבנית ע"ה אמרה שהוא נסע לחתונה באולמי "קריוזר". הגענו לשם ובדיוק רבינו יצא החוצה. הציעו לנו לנסוע עם הרב ברכבו ולדבר איתו בדרך. עלינו למכונת. רבינו שאל במה העניין והיהודי סיפר את המעשה. רבינו אמר בנחרצות: "לא יקרה

כלום. לא יעשו לך שום דבר". למחרת הגיע האיש למשרדי מס הכנסה. אותו פקיד רצה לצאת להפסקת צהרים. הוא הביט במסכים, עילעל כמה שניות, שאל כמה שאלות סתמיות ושלה אותו לחופשי.... לא ניתן להעביר כעת על הכתב אלפי מכתבים ופנקסי הנהגות רבים שהועלו על הכתב במהלך השנים, כשהלב שותת דם ואנו אנו באים. ועוד חזון למועד. העולם חשך בעדנו. בצילו של רבינו ישבנו והתבשמנו עשרות בשנים. מי יתן לנו תמורתו של ענק הענקים, גאון הגאונים, שכל חייו היתה מקשה אחת שכל כולה תורה ורצון השי"ת. בלתי לד' לבדו. שקידה והתמדה בלתי פוסקת, שלטון ללא מצרים בכל מכמני תורה, ענוה ויראה, קדושה וטהרה, מידות טובות ועצומות בין אדם לחברו ודביקות בו יתברך, בפשטות ובחינניות מלבבת, בסבר פנים יפות ובהארת פנים תמידית. מי יתן לנו תמורתך, רבינו הקדוש הכ"מ.

(יתד נאמן)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ אם חוטי הציצית מסובכים זה בזה - האם ניתן לברך עליהם?
- ◆ מי שטליתו נפלה באמצע התפילה - האם צריך לשוב ולברך עליה?
- ◆ האם מותר לעבור מחדר לחדר באמצע האכילה?

מהלכות לבישת הציצית

- לדעת השולחן ערוך, נוסח הברכה על 'טלית קטן' הוא: "להתעטף בציצית", ולדעת הרמ"א, מברכים על הטלית קטן "על מצונת ציצית".
- לדעת המשנה ברורה, אם חוטי הציצית מסובכים זה בזה, יתכן שלא ניתן לקיים בהם את המצוה. ולדעת החזון איש, ניתן לקיים בהם את המצוה, ואף לברך עליהם.
- לפני לבישת 'טלית קטן' בכל יום, יש לבדוק אם לא נפסלו החוטים בחלקם הפתוח המשתלשל למטה. והמברך על הטלית קטן, עליו לבדוק את החוטים בכל פעם שעומד לברך עליה, גם בחלקם העליון הסמוך לנקב, וגם למטה. וכך יש לנהוג ב'טלית גדול', שמברכים עליה.
- יש מהראשונים שכתבו, כי את ה'טלית קטן' צריך ללבוש מעל הבגדים; וכן דעת השולחן ערוך. ולדעת האריז"ל, על פי הקבלה, יש ללבוש את הטלית קטן מתחת לבגד העליון.
- מצות ציצית היא 'חובת גברא', ולא 'חובת מנא', דהיינו, חובת האדם הלבוש בגד שיש בו 'ארבע כנפות' לקשור בו את חוטי הציצית, אבל אין חובה לקשור חוטי ציצית בבגד שאינו לובשו.

מהלכות ברכת הציצית

- מנהג ישראל מקדמת דנא, שהמתעטף ב'טלית גדול', אינו מברך על ה'טלית קטן' שלובש לפניו, אלא מכוון לפוטרה בברכה שמברך על הטלית גדול.
- למנהג בני אשכנז, שמברכים על 'טלית קטן' "על מצות ציצית" - אף אם ה'טלית גדול' מונחת לפניו, ובדעתו ללבושה לאלתר, אינה נפטרת בברכת הטלית קטן.
- מי שפשט את ה'טלית גדול', או את ה'טלית קטן', והיה היה בדעתו לשוב וללבושה לאלתר, וכך עשה - לדעת השולחן

ערוך, עליו לשוב ולברך עליה. ולדעת המשנה ברורה, על פי דברי הרמ"א ואחרונים נוספים - לא יברך עליה. ואם פשט את ה'טלית גדול' ללא כל כוונה שהיא - אם הוא לבוש ב'טלית קטן' מאז שפשט את הטלית עד שלובש אותה בשנית, לא יברך על הטלית גדול בשנית.

- מי שטליתו נפלה מגופו שלא במתכוון, ושב ולובשה, עליו לשוב ולברך עליה. ואם הטלית נפלה מגופו באמצע תפילת שחרית - יש מפוסקי זמננו שכתבו, שאינו מברך שנית.
- הישן בלילה עם 'טלית קטן' לגופו - לא יברך בבוקר, אך המתעטף ב'טלית גדול', ראוי שיכוון בברכת 'להתעטף בציצית' לפטור גם את הטלית קטן.
- מי שהחל לברך בבוקר על הטלית ואמר 'שם ומלכות', ולפתע הבחין שהיא פסולה, או שמסיבה כלשהי אינו יכול להתעטף בה, רשאי לְהִסֵב את הברכה אל התפילין, ויסיים "להניח תפילין".

הלכות שונות

- מי שבירך על קיום מצוה, וקיימה, ולאחר מכן הלך למקום אחר, ובכוונתו לקיים בו שוב את המצוה - נחלקו הפוסקים האם הברכה שבירך במקום הראשון, חלה גם על קיום המצוה במקום השני.
- גרימת ברכה שאינה צריכה, כגון שיכול לפטור שני מעשים בברכה אחת, וגרם על ידי הפסק בדיבור, וכיוצא בו, שיצטרך לברך פעם נוספת - אסורה מזדבנן.
- לכתחילה, לא ישנה אדם את מקומו באמצע אכילתו אפילו מחדר לחדר בבית אחד, אלא אם כן היתה דעתו על כך מראש. ואם הוא רגיל לשנות את מקומו מחדר לחדר - נחשב הדבר שהיתה דעתו על כך מראש.

את ההתרשמות הזאת מהאירוח הנפלא של הבני ברקים הרגשתי שאני חייב להעלות על הכתב

הצצה ליוזמות 'קטנות' ונקודתיות בתוך הלוויה ענקית,
המפנות אלומות אור לעבר מידת החסד הטבועה בדמו של עם ישראל

השתיה' המאולתר כדי למלא מחדש את המיחם, התרוצץ הלך ושוב כדי לנסות לעמוד בקצב.

בדרך חזור ראיתי ברמת אלחנן יהודי שהציב את המשאית שלו והפך אותה לדוכן ענק של כיבוד ושתייה, אנשים רבים חילקו עוגיות ומיני מאפה, סנדוויצ'ים מאולתרים ועוד ועוד. שלא לדבר על הארגון המסודר וההמוני של ארוחת צהרים לכל דורש בבית המדרש של ויז'ניץ ושל נדבורנה. בישיבת ברסלב תלו בחוץ מודעה והזמינו את כל המעוניין להיכנס למבנה, לשבת בבית המדרש וגם לשבת בחדר האוכל לסעוד את לבו. בבית המדרש של חסידי לעלו שב'רחה' השומר החליט אחד המתפללים לקנות אוכל במאות שקלים, וארגן ארוחת בוקר מאולתרת, כשהוא מזמין אנשים לאכול בזמן שהמתנינו לתחילתו של מסע ההלוויה, ומה שנשאר היה לארוחת צהרים מאוחרת לשבים ממנו. ואפילו ראיתי כמה וכמה מודעות שהדביקו אנשים בשערי החצר של הבניין, ובהן הם מזמינים את מי שצריך, לעלות לבתיהם ולהשתמש בשירותים. כך בשפה פשוטה ובלב חם: 'תעלו לקומה 3 משפחת... 'ניתן להיכנס למשפחת... בקומה 4'

חזרתי ממסע ההלוויה כשאני אפוף מחשבות ומלא תובנות. את האבל והכאב על הסתלקותו של גדול הדור, איני יכול לבטא בכלל במילים, אבל את ההתרשמות הזאת מהאירוח הנפלא של אחינו הבני ברקים הרגשתי שאני חייב להעלות על הכתב, מעתה אל תקראו לה 'עיר התורה והחסידות' בלבד, אמרו מעתה: 'עיר התורה, החסידות והחסד'.

כמו כל עם ישראל גם אני הייתי שם, בהלוויית הענק ההיסטורית של רשכבה"ג מרן שר התורה הגאון רבי שמריהו יוסף חיים קנייבסקי זיע"א. בתוך כל השבר הנורא על הסתלקותו בחטף של גדול הדור, אני רוצה לכתוב על מעשי החסד הנפלאים של בני עיר התורה והחסידות, שהייתי עד לפעולות המדהימות של יהודים טובים, שמצאו, הזדמנות להרבות חסד.

הגעתי לבני ברק מירושלים ברכבת. רק ירדתי מהרכבת והתחלתי לצעוד אל תוך בני ברק בשעה 6:20 בבוקר, וכבר זכיתי לראות את הפעילות הזאת. עמד שם גבאי של בית כנסת קטן והזמין את כל הבאים להיכנס לבית המדרש. הוא ארגן מניינים בזה אחר זה, וגם השתדל להעמיד קפה ועם חלב ועוגיות לכל באי בית המדרש בלי שמישהו ביקש ממנו בכלל.

בהמשך עמדתי ברחוב נחמיה ונדהמתי מכמות היוזמות הפרטיות שיזמו וביצעו אנשים פרטיים, כל אחד כפי כוחותיו ויכולתו. המונים הוציאו מים ושתיה לציבור המשתתפים.

לפתע ניגש אלי יהודי חסידי מבוגר, ומזמין אותי לשתות קפה. הוא הוריד מהבית מיחם גדול של שמונה ליטרים מלא במים רותחים, פתח שולחן עם קפה, סוכר, תה, כוסות וכפיות, וגם כמה כדי חלב עמדו שם. כמובן שהכמויות שהוציא לא הספיקו ליותר מכמה דקות, והוא לא אמר נואש. הוא החל להתרוצץ בין השכנים וביקש להלוות שקיות חלב. רץ כל הזמן להרתיח מים בקומקום החשמלי והוריד ל'דוכן

גליון 514
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

דודו למשפחה קייטין על האישור לפרסומה במבוא

סיפורי חז"ל

ויהי ביום השמיני למשיחת אהרן ובניו, ויום השמיני למילואים, הוא היום הראשון לחודש ניסן, הקים משה את המשכן ולא פירקו, ולא שימש שוב על גבי המזבח. אז קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני סנהדרי ישראל, ויאמר אל אהרן, קח לך עגל בן בקר לחטאת, כדי שלא יספר עליך השטן לשון הרע על דבר העגל אשר עשית בחורב, וגם איל לעולה תקח, כדי שיזכר לך זכות יצחק אשר עקדו אביו כאיל בהר העבודה, שניהם יהיו תמימים, והקרב לפני ה', ולעם בני ישראל תדבר לאמר, קחו גם אתם שעיר עזים, מפני שהשטן נמשל בו, כדי שלא יספר עליכם לשון הרע על דבר שעיר העזים, אשר שחטו שבטי יעקב ורימו אותו ועשו אותו לחטאת, ועגל מפני שנשתעבדתם לעגל, וכבש בן שנה כדי שיזכר לכם זכות יצחק, אשר עקדו אביו ככבש שניהם תמימים לעולה. ושור ואיל לזבח הקודש לזבוח לפני ה'. למען ירצה בכם, ומנחה בלולה בשמן זית כי היום כבוד שכינת ה' מתגלה לכם.

תיב"ע ט' א"ד

פרשת השבוע

ויהיו כולם בעצה אחת לשרת לפני המקום. והיה זה ביום השמיני למילואים, היום הגדול ביותר לבני ישראל, אותו יום נטל עשר עטרות (שבת פ"ז ע"ב) והיו אז דור דעה, אבל כדי שיוכו להשראת השכינה הוצרכו לבטל מעצמם את שנאת חינם.

כל שכן היום בדורות שלנו, כשמתאספים יחד לשם חיווק התורה והדת, מחויב כל אחד לפעול אצל עצמו, ולעקור את השנאה מלבו, לא ב"שב ואל תעשה" גרידא, כי אם ב'תעשו' עשיה בפועל ממש, דהיינו לפעול ולעשות כל מה שאפשר כדי לבטל שנאה מאיש לרעהו, ויהיו כולם בעצה אחת לשרת לפני המקום, אז זירא אליכם כבוד ד'.

ובסיום פרשה זו, נאמרה ברכת משה רבינו ע"ה ויהי נועם ד' אלקינו וכו' ומעשי ידינו כוננהו, ברכת משה רבינו היא לכל הדורות, ויהי רצון שתשרה ברכה במעשי ידיכם ותצליחו להרמת קרן התורה והדת.

זה הדבר אשר צוה ד' תעשו וירא אליכם כבוד ד' (ט'–ו) מסופר: בוועידת אגו"י הראשונה שנערכה בא"י אחר השואה ביום ג' בניסן שנת תשי"א, אמר הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זיע"א: הגנה דורשים ממני לברך את הוועידה.

קודם כל צריך ליצור את הרקע והאפשרות שתשרה הברכה, כדאיתא בספרים הקדושים ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך, פירוש שתוכל להשיג ולקבל את הברכות ואמרו ז"ל (שלהי מס' עוקצין), אין כלי מהזיק ברכה לישראל אלא השלום.

ברצוני להזכיר פה מדברי אבי זצ"ל, איתא בתורת כהנים פ' שמיני בפסוק "זה הדבר אשר צוה ד' תעשו וירא אליכם כבוד ד'". אותו יצר הרע העבירו מלבכם ותהיו כולכם בעצה אחת לשרת לפני המקום וכו', אם עשיתם כן וירא אליכם כבוד השם. לא נתפרש שם מהו אותו יצר הרע, ואמר אבי זצ"ל בשם אביו זצ"ל בשם החידושי הרי"ם זצ"ל, שכאן רמז להם משה רבינו ע"ה על שנאת חנם שיעבירו זאת מלבם

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:31 ת"א: 7:33 ר"ת: 8:09

פרשת שמיני – פרה

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:18 ת"א: 6:33

בנטיעה רחוקה לקוצק, ומקוצק אל בית העשיר ימים רבים ושבעות תמימים, בשביל רובל אחד? כיצד יתכן כזאת? שאל את עצמו העני שוב ושוב, הרי נראה היה שהעשיר נהנה מאד מן המכתב שקיבל מהרבי, וייחס לכך חשיבות עליונה, ולבסוף כשהגיע הדבר למעשה, שלח אותו מעם פניו בבושת פנים עם רובל בודד וגלמוד... הוא היה סמוך ובטוח במכתב זה שממנו תבוא הישועה מצרתו הגדולה, והשליך את כל יהבו על המכתב הנדיר שהצליח לקבל מן הצדיק, ואשר נכתב במיוחד עבורו בכתב יד קדשו. והנה עתה התברר שאין כאן ולא כלום. לבו נשבר בקרבו, ובקושי סחב את עצמו בדרכו חזרה, הוא יצא את העיר בעצלתיים בלב כואב ודואב, וכשדמעות רותחות זולגות מעיניו החל בוכה ומתחנן בפני אביו שבשמים, הוא דיבר ממעמקי לבו לפניו יתברך, ושטח את כל מרי ליבו הקשה, מתברר אפוא, תינה האיש את צערו בבכי שלאחר ייאוש, שאין שום דבר בעולם שיוכל להושיעני מן העניות הקשה ומרה, אם גם מכתב נדיר ומיוחד שכזה לא הועיל כלום, הרי שאין שום דבר בעולם שיוכל להושיע, רק נס מן השמים, רק אתה יושב מרומים הזן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כינים, אתה היחיד בעולם שיכול לעזרני, אנא ראה בצרתי ובשברון לבי ושלח נא את ברכתך הנאמנה.

כך היה העני הולך בדרכו כמה שעות טובות, בוכה ומתפלל ומבקש, ולבו קשה ומר עליו מאוד. לפתע באחת נעצר בפתאומיות ממחשבותיו הנוגות, הוא ראה נכחו כרכרה הדורה רתומה לסוסים אבירים המגיחה מולו ושועטת ממש אליו, נראה היה שמישהו רודף אחריו ומחפש אותו. כשהתקרבה הכרכרה והשיגה את האיש, נעצרה על ידו בבת אחת, שליח מיוחד מאת הגביר העשיר קפץ מתוכה וניגש היישר אל העני בשמחה רבה ואמר: ברוך השם שמצאתיך פה, הנה אדוני העשיר שלחני לחפש אחריך בכל דרך, והוא שלח עבורך מעטפה זו. ובאומרו תחב בידו מעטפה תפוחה מלאה ומרשרשת של כמה אלפים טבין ותקילין, שהיו בה הרבה יותר מן הנצרך להוצאות הנישואין בלבד. הוא קיבל גם את פרנסתו מן המוכן לכמה שנים טובות ומסודרות מראש. העני שמח מאוד על התשורה הפתאומית והבלתי צפויה הזו, אך מאידך התפלל על התנהגותו המזוהה של העשיר הגדול, הלא הוא אדם פיקח וחכם. ומדוע מתחילה כשהגיע עם המכתב בידו הוא פטרו בקרירות מופגנת וברובל אחד ויחיד. ופתאום לאחר כמה שעות שינה את דעתו והוא רודף אחריו לשלוח לו הון עתק שכזה, הסקרנות והתימהון הציקו לו מאוד, עד שהחליט שהוא מוכרח לעמוד על פשר הדבר, הוא הסתובב אפוא בחזרה והחיש פעמיו שוב אל אותה העיר, התדפק על דלתי העשיר אשר שמח מאוד לקראתו, והכניסו באהבה ובכבוד גדול אל ביתו.

הזן ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים

מסופר על יהודי עני אחד שבא אל הרה"ק רבי מ"מ מקוצק זיע"א, והשיח את דאגתו בפניו, שהנה בתו הבכירה בגרה והגיעה לפרקה, והיא יושבת וממתנת זה עידן ועידנים, ולרש אין כל. נכמרו רחמיו של הרבי על העני, וכתב עבורו כתב בקשה לאחד העשירים מאנשי שלומו הגר בעיר רחוקה, במכתב פירט הרבי בקיצור את תלאות האיש וגודל עניותו, וסיים בבקשה לקבל את העני המוסר כתב זה בסבר פנים יפות, ולסייע בעדו בגוף ובנפש ובהוצאות הנישואין הנצרכים לו בכבוד. הרבי חתם את המכתב בחתימת יד קדשו, מסרה ביד העני והורה לו לנסוע היישר לבית העשיר, ולבקש מלפניו שיעזור לו בצרתו לו צר. בהעדר מעות לתשלום שכר הנסיעה בעגלה, שירך העני את רגליו יום אחר יום, עד שכעבור שבועיים ימים מלאים טורח ועמל הדרך, הגיע לאותה העיר וסר מיד לבית העשיר. הוא כבר ייחל וציפה מאוד לקבל את הסכום הנצרך לו, ובהיותו מצוייד במכתב נדיר שנשלח מצדיק הדור במיוחד עבורו, התהלך בהרגשה כמי שהממון כבר מונח בכיסו, ורצה כבר לשוב אל ביתו ולהתחיל לעסוק בנישואי בתו כראוי לה.

לשמחתו הוא מצא את העשיר בביתו, כאשר שמע שהוא מגיע אליו בשליחותו של הרבי, נענה מיד וקבלו בכבוד ובסבר פנים יפות, והזמינו לשבת עימו בטרקלינו. העני נכנס ברוב חשיבות, ומיד הוציא מחיקו את המכתב המהולל והגישו בפני העשיר. כראות העשיר את כתב יד קדשו של רבו המופנות ישירות אליו, שמח מאוד והודה נרגשות לעני על שזיכהו באיגרת זו הנעלה וחשובה בעיניו עד מאוד. ישב העשיר וקרא את המכתב הקצר בעיון רב כמה וכמה פעמים, ודקדק בו בכל תיבותיו ואותיותיו, כחסיד קוצק נאמן ידע היטב שאין שום אות ותג מיותר בדברי הרבי ויש לטרוח בהבנתו, הוא נראה כמעמיק רבות במחשבותיו גם כמה שנטמן בין השיטין והתיבות. ובהיותו איש חכם ונבון חתר להבין דבר מתוך דבר, ולגלות גם את מה שלא נאמר במפורש, והנה עם סיומו ללמוד את האיגרת הקדושה, הניחה בכבוד וביראה על גבי השולחן, ובפנותו אל העני אשר ישב כל העת בדממה והמתין בדריכות רבה, הוציא רובל כסף אחד ויחיד ונתנו בידו של העני, ופטרו דימנו לשלום.

העני יצא מן הבית בתדהמה מלא אכזבה ומרירות קשה, הוא היה המום ולא ידע את נפשו, בשביל זה טרח את כל הטרחות הללו? בשביל רובל אחד בלבד? וכי בשביל כך טרח

משל ונמשל

מעלתו וצניעותו של העניו

כשאנו רואים איש צנוע ונחבא אל הכלים שייף ועייל שייף ונפיק, אנו חושבים בלבנו מה יפעל אדם זה בענוותנותו היתירה, הרי אין הוא מעורב עם הבריות, ויש ואפילו מקילים בכבודו, ולעומתו בעל הגאווה שקומתו זקופה תמיד, והוא מבקיע לו דרך בראש, הוא ראשון המדברים והוא הקופץ בכל מקום בראש, ודאי שהוא יראה עולמו בחייו, אולם אין הדבר כן.

משל למלך שהיו לו שני בנים ושלחם על פני מדינות ללמוד הליכות עולם, ושלח את האחד למדינה אחת בכבוד גדול ברוב פאר והדר כיאות לבן מלך גדול, ואת השני שלח כאיש פשוט כמעט בביוזין עד שלא נודע אפילו כי בן מלך הוא, והנה הראשון ראה את המדינה ודיא טובה ויאה לה להיספח למלכות אביו, התחיל לדרוך עליה ברגל גאוה, לדרוש כבוד בפיו, עד שפתח במלחמה איתה, אולם כשבני המדינה ראו את טיבו של בן המלך, מיד עמדו על דעתו וכוונותיו כלפי מדינתם כי הוא מבקש להשתלט עליהם, מיד קמו עליו כאיש אחד וניצחו אותו וגירשוהו מן המדינה, והוא חזר אל המלך אבל וחפוי ראש. ואילו הבן השני בא למדינה אחרת כאיש פשוט והיה נכנע לכל והתערב עם הבריות, הראה את חכמתו כיאות לבן מלך, עד שלב כולם דבק בו לאהבה אותו, וברוב חכמתו וטיב מעשיו נתחבב כל כך על בני המדינה, עד שלא הרגישו כלל כיצד הוא מתנשא ועולה בעיניהם וכובשם בהכנעתו וענוותנותו, וכשחזר ובא לפני המלך הביא לו שי את המדינה הזאת וגם עוד כמה מדינות שנלוו אליו מרוב אהבתם אליו.

כן הדבר בענין העניו הנכנע ובעל הגאווה, בעל הגאווה ניכר מיד ואין הוא יכול לשרור בגאותו אלא זמן קצר בלבד, אולם הנכנע והעניו, אם כי בזמן הראשון אין מכירים אותו ואין נשמעים לו, הרי במשך הזמן עומדים על טיבו ועומדים על אופיו ומקבלים מרותו ברצון.

בשם הבעש"ט הקדוש זיע"א

"הלא זהו האיש שהביא לנו פריסת שלום ואיגרת מיוחדת מבית הרבי", אמר העשיר לבני ביתו ולא הסתיר את שמחתו הגדולה בו. השתוממותו של העני גברה והתחזקה והוא שטח את פליאתו הגדולה בפני החסיד העשיר, מה קרה כאן? מדוע זה שינית פתאום את דעתך מקצה לקצה בתוך מספר שעות? ואם מתחילה לא רצית לתת לי כי אם רובל אחד בלבד, איך פתאום נתת סכום עצום שכזה? ענה לו העשיר בטוב טעם ודעת, טעות היא בידך, אני לא שיניתי את דעתי כלל וכלל, ברם, מתחילה כשבאת לפני עם מכתבו הנפלא והנאמן של רבינו הקדוש, ולמדתי בו בעיון, הבנתי מתוכו את אשר נרמו לי בין השיטין, שיש לדאוג גם לנפשך ונשמתיך ולא רק לכסף בלבד, כדרכם של הצדיקים הקדושים, בכל בקשה גשמית שבאה לפניהם, לרדת גם לשורשה הרוחני מהיכן משתלשלת צרת הגוף הזו בשורש שבנשמה. והרבי רומז במכתבו על כך שצרתך בממון נובעת מחוסר אמונה וביטחון בהשם יתברך, שמידת הפרנסה כמידת האמונה, ומי שאמונתו רופפת, גם פרנסתו כן, ושיש לחזק בכך את האמונה והתקווה והביטחון במי שהיכולת בידו.

לפיכך נאלצתי מתחילה לשלוח מעמי בבושת פנים, על אף שהיה קשה לי מאד להעמיד פנים כמי שלא נענה למכתב בקשה מיוחד מן הרבי, ובכך נשבר לבך בקרבך, כאשר נוכחת שאף מכתב מיוחד שהצלחת לקבל מגדול הדור אינו מועיל מאומה, ומתוך כך זכית להכיר האמת שאין לבטוח ולהאמין בשום גורם אחר, כי אם בשם יתברך בכבודו ובעצמו, אשר הוא משפיע ברצונו ומברך למאמין ולבוטח בו, דרך ברכת עבדיו הצדיקים. ורק אחר ששפכת שיח בתחנונים כנים מעומקא דליבא לפני קונך, ונתחזק איתן בלבך הביטחון בצור עולמים ברוך הוא, ונמצאת ששורש צרתך שבנפש ובנשמה נתרפאה, אז יכולתי גם להמשיך בתוצאת ישועת הגוף ועזרת הממון שנצרך לך. ועתה סע נא לביתך לשלום ויהי ה' עמך, ומכאן והלאה בעזרת השם תרום קרנך בכבוד כברכתו הנאמנה של הרבי הקדוש הנרמות מתוך מכתבו, כפי שהבנתי בו. רק זאת תדע ולא תשכח לעולם לשטוח תפילתך ויהבך רק בו יתברך, ולבקש תמיד מלפניו על הצלחתך בכל דבר, כי הוא לבדו הזון ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים. נסע האיש לביתו והשיא את בתו בכבוד גדול ומאותו היום התגלגל מולו לטובה והיתה הברכה מצויה תמיד בביתו, ונהפך לאיש חסיד נאמן, כשאינו שוכח לעולם מה הביאו לכלל זו הגדולה, ונעשה איש מאמין ובוטח בהשם תמיד בביטחון איתן.

צ'ין אדם לחברו

מחול לך

איתא בשם החיד"א הקדוש זיע"א: שמעתי מרבי חיים בן עטר בעל אור החיים הקדוש זיע"א: מעשה בעשיר מקורב למלכות שולזל בכבודו של אחד מתלמידי החכמים שבעיר, פנה ה"אור החיים" לאותו תלמיד חכם ובקשו למחול לעשיר ולהתפייס עימו, השיב תלמיד החכם שמיד כשולזל בי העשיר, מחלתי לו ונודרתי למחול, כיוון שבזוהר הקדוש נאמר, שחטאיהם של ישראל מכבידים על כנפי השכינה, ואם כך בכל רגע ורגע בו אינני מוחל לאותו עשיר, יש צער לשכינה מהכבדה נוספת הנגרמת בגללי, מיהרתי איפוא למחול לו ועל ידי כך למנוע צער מהשכינה. שמע ה"אור החיים" את הסברו של אותו תלמיד חכם ושיבח אותו מאוד.

להקשיב לכל יהודי

מעשה בהרה"ק רבי חיים מבריסק זיע"א, שהלך בימות החמה להתרחץ בימה של ליבוי, יום אחד ראה אותו אחד ממקורביו יושב בבית המדרש בקרן זווית, ומשוחח עם הדיוט שבהדיוטות, רבנו, אמר לו הלה אחר כך, כלום יש דברים בינו להדיוט זה שאינו שונה אלא בתהלים, השיב לו רבי חיים: אתם רואים עצמכם גדולים וטובים ממנו, ואינו לפי כבודכם לספר עמו, אבל אין אתם מעלים על הדעת שמא לבו של זה מלא דאגות ואין לו אדם להשיחן לפניו.

הכרת הטוב

מספרים על הרה"ק רבי חיים מוואלוז'ין זיע"א שלא חתם אף פעם על חרם כלשהו נגד חסידים, והרה"ק מבריסק זיע"א אמר פעם, כי הסיבה לכך היתה כי ר' חיים זכה פעם לטובה גדולה מאוד מאחד האדמורי"ם החסידיים, והוא סבר כי כמו שמשה רבינו לא יכול היה להכות את היאור והאדמה, מחמת שהם עשו לו פעם טובה, כן אסור גם לו לכתוב משהו נגד החסידים, אחרי שפעם קיבל טובה מרבי חסידי.

בוא מיד אל תבזבו אף רגע

מסופר: מנהיג יהודי חשוב טילפן אל הרה"ק רבי משה פיינשטיין זיע"א, ובקש להביא עמו מבקר. ר' משה ענה שהוא חולה וקשה לו אך ישמח לראותם בעוד ימים אחדים. המטלפן אמר שהאדם שהוא רוצה להביא עמו, החל בשביתת רעב כדי לפרסם את מצוקתם של יהודי ברית המועצות. כאשר שמע זאת ר' משה, אמר: בוא מיד אל תבזבו אף רגע, השנים הגיעו אל דירתו, שם כבר ציפה להם ר' משה, הוא אמר לאורח הצם שאסור לו לסכן את בריאותו בדרך זו, למרות מטרתו האצילית. אח"כ בקש את הרבנית שתגיש לשולחן דברי מזון, ועמד על כך שהאורח יפסיק את צומו ויחפש דרכים אחרות לעזור לאחיו הנמצאים ברוסיה, ודבריו נתקבלו.

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ג אדר

הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור ב"ר שמואל (תלמיד המגיד - תקמ"ז)
הרה"ק רבי יצחק מאיר ב"ר ישראל מגור (חידושי הרי"ם - תרכ"ו)
הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא ב"ר נתן דוב (דברי בינה - תרט"ו)

יום ראשון כ"ד אדר

הרה"ק רבי יצחק ב"ר חנוך העניך מאלעסק (תרט"ד)

יום שני כ"ה אדר

הרה"ק רבי אברהם גרשון מקיטוב ב"ר אפרים (גישו של הבעש"ט הק' (תקכ"ה)

יום שלישי כ"ז אדר

הרה"ק רבי אליעזר ליפא מחאמעלניק ב"ר אלימלך מליזענסק (תק"ע)
הרה"ק רבי אהרן ב"ר שמשון (ד"ר גארדאן תלמיד המגיד - תק"ע)
הרה"ק רבי איתמר הכהן מדויקוב (תלמיד הרה"ק רבי ארון לייב מפרעמישלאן)

יום רביעי כ"ז אדר

הרה"ק רבי ישעי' שור אב"ד יאס ב"ר משה (כליל תפארת - תרל"ט)
הגה"ק רבי יוסף שאול נאטאנזאהן ב"ר אריה לייבוש (שואל ומשיב - תרל"ה)

יום שישי כ"ט אדר

הרה"ק רבי שלמה הכהן מראדומסק ב"ר דוב צבי (תפארת שלמה - תרכ"ז)
הרה"ק רבי יואל בעער מראצפערט ב"ר יעקב שלמה (תש"ן)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלוכה

מאת הרה"ג נליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודר" רסדרים יוסף הדרס' על המעשים.

לעבור בפני המתפלל (ו')

א) מי שרוצה לומר תחנון בנפילת אפים, וחברו מתפלל כנגדו, יזוז קצת לצדדי המתפלל, ואם אינו יכול לזוז לצד, יאמר תחנון ויפול על פניו בעמידה. (משנה ברורה סימן קל"א, ס"ק י')

ב) אם עוסק בקריאת שמע וברכותיה, או מתיקוני התפילות, מותר לכתחילה לישב בארבע אמות של מתפלל. (שבלי הלקט, סימן כ"ה, בשם רב האי גאון, בה"ג פ"ד דברכות, ומובא בתוס' ברכות דף ל"א ע"ב, בד"ה מכאן שאסור

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב
מכל החברות 052-7655-222

לע"נ

הרה"ק רבי יואל בעער מראצפערט זיע"א
ב"ר יעקב שלמה זיע"א
נלב"ע כ"ט אדר תנצב"ה

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשַׁת שְׁמִינִי - מַעֲלַת הַצְּנִיעוּת

"אֵת זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בְּמַיִם כָּל אֲשֶׁר לֹו סֹנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת תֹאכְלוּ" (דברים יד, ט)

ושלא ידעו ממנו, ועל ידי זה יהיה לו קיום, מכיוון שהפרסום מזיק לאדם.

הגמרא הביאה לזה רמז מהלכות נגעים שהכהן צריך לראות את הנגע, ולטמא אותו. אבל אם הנגע נמצא בבית אפל שאי אפשר לראות אותו בחושך, הבית נשאר בטהרתו. לא צריכים לפתוח לו חלונות כדי שאור יכנס ויראו את הנגע, אלא משאירים את הבית כמו שהוא בלי חלונות והוא טהור.

רואים מכאן שכדאי להיות נסתר, שהרי אם הבית היה עם חלונות והכהן היה רואה את הנגע, הרי שהבית היה נטמא. מכיוון שהבית אפל ללא חלונות, הוא נשאר טהור כיוון שהנגע מכוסה ונסתר.

כך גם לגבי האדם. אם הוא רוצה להתקיים, הוא צריך להסתיר את עצמו ולא לפרסם את מעשיו הטובים ואז ייטב לו. רמז לדבר מה שאנחנו אומרים בסדר ההגדה: "צפון ברך". כלומר, מי שהוא צפון, כלומר מוסתר ולא נראה, אז הוא ברך ומבורך מפי עליון.

כך דוד המלך ע"ה כתב: "יִשָּׁב בְּסֵתֶר עֲלִיּוֹן" (תהלים צא, א). ביאור הדברים שמי ש"יושב בסתר", כלומר מסתיר את מעשיו הטובים- הוא "זוכה להיות עליון".

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

צפון לבת

ע"פ	כנסת לבת 3 ארבע	רבני חסד
י"ג	18: 19	19: 31
ת"א	18: 36	19: 29
מ"ב	18: 37	19: 30
כ"ב	18: 38	19: 30

בפרשה שלנו כתובים שני סימני טהרה שצריכים להיות לדג, כדי שיהיה כשר לאכילה: כל שיש לו סנפיר וקשקשת.

הקדמונים ביארו שאם תרצה לדעת את אדם הוא טהור, צריך שיהיה בבחינת 'סנפיר'- שמרמז על כך שהוא "שונא פאר", אחד שלא מחפש כבוד.

בנוסף צריך שיהיה בבחינת 'קשקשת'- כלומר, שעושה את המצוות ולא מפרסם אותם ברבים, אלא מכסה אותם. כל מי ששונא פאר וכבוד - מן הסתם הוא מסתיר את מעשיו ולא מפרסם אותם ברבים.

חז"ל אמרו שאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין. אפילו לוחות הברית הראשונים, עין הרע שלטה בהם והם נשברו, מכיוון שניתנו בקולות וברקים ובפומבי גדול וקול שופר, ללמדך שאין דבר יפה יותר מהצניעות.

בספר 'דבר בעיתו' כתב: "והנה החרישה היא לצורך הגרעין של הזרעיה להתכנסות בעפר, רמז לאדם, כשזורע איזה מצווה, צריך לכסותה מעיני בני האדם ולא יגלה לאחרים, כמו הגרעינים הטמונים בקרקע, ואז ישרישו ויעשו פרי".

זה מה שחז"ל אמרו לנו שהצלחה היא רק כאשר האדם מצניע את מעשיו. הגמרא (סנהדרין צב.) אומרת בשם רבי אלעזר: "לעולם הוי קבל וקיים", לעולם תהיה עניו ותעשה עצמך אפל וחשוך. כלומר, כדאי לאדם להיות בחושך ולהסתיר את עצמו שלא יכירו

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימון בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומר בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימון בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עונת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעמה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן ארייס וליילד אורי חיים בן שלי

אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת - פְּרָה - חֶלֶק ב'

מה עניינה של שבת פרשת פרה?

Ice ?

תשובה ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

ארבע פרשיות הן פרשות מיוחדות, שחז"ל תיקנו לקרוא בנוסף לפרשת השבוע, בארבע שבתות לאורך חודש אדר הסמוך לניסן. בשנה רגילה הקריאה נעשית בחודש אדר ובשנה מעוברת באדר ב'. השבתות עצמן נקראות בשמות מיוחדים: 'פרשת שקלים', 'פרשת זכור', 'פרשת פרה' ו'פרשת החודש'.

רבתינו אמרו מספר טעמים לקריאת פרשת פרה: א. בזמן שבית-המקדש היה קיים, הביאו קורבן פסח. לכן היתה קיימת חובה להיטהר לפני הרגל והיו נטהרים מטומאת מת. אנחנו קוראים את הפרשה העוסקת בטהרה מטומאת מת, זכר לכך.

טעם נוסף לדבר, מכיוון שבמדבר סיני, סמוך לחודש ניסן מיד לאחר הקמת המשכן, שרפו את הפרה האדומה מיד לאחר הקמת המשכן, היזו מאפר פרה אדומה על הטמאים וטיהרו אותם כדי שיוכלו להקריב את קורבן פסח בזמנו. לכן קוראים פרשה זו, כדי להתפלל לפני בורא עולם, שירחם עלינו ויטהר גם אותנו ונזכה לבית-המקדש, כדי שנוכל לעבוד לפניו.

הפוסקים נחלקו האם החיוב לקרוא פרשת פרה הוא מדאורייתא (כמו פרשת זכור) או מדרבנן (כמו פרשיות שקלים והחודש). לדעת התוספות החיוב הוא מדאורייתא וכן דעת פוסקים רבים. למרות שיש שחולקים ואומרים כי החיוב הוא רק מדרבנן, יש להחמיר כדברי האומרים שזו חובה מן התורה. לכן יש להדר בקריאה זו ולהוציא את ספר התורה המהודר ביותר שיש בבית-הכנסת. שליח הציבור יכוון להוציא את השומעים והקהל יתכוונו לצאת ידי חובה. ראוי ונכון שהנשים יבואו לשמוע קריאה זו, מכיוון שגם נשים היו צריכות להיטהר ולאכול מקורבן פסח. **מקורות:** שולחן ערוך, סימן קמ"ו וסימן תרפ"א. תוספות מס' ברכות דף י"ג ע"א, ריטב"א (מגילה י"ז ע"ב), תרומת הדשן (סי' ק"ח).

הפטרה בנביא יחזקאל מכיוון שכתוב בה: "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם" (יחזקאל לו, כה). טהרה מהחטאים והעוונות. **מקורות:** שו"ע סי' תרפ"ה ג', ילקוט יוסף ע"מ רס"ה, חזון עובדיה פורים עמ' י"ח.

אם הקורא בתורה טעה וסיים פרשת פרה בפסוק: "וְלִגְרֵי הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לְחֶקֶת עוֹלָם" (במדבר יט, י) לא יצאו ידי חובתם. אפילו אם כבר קראו גם ההפטרה בברכותיה, חוזר ופותח את הספר תורה ומתחיל לקרוא (בברכות שלפני הספר תורה ולאחריה), מראש הפרשה עד "וְהִנָּפֵשׁ הַנֶּגְעָתַי וְהַנֶּגְעָתַי עַד הָעֶרֶב" (במדבר יט, כב), הפסוקים שהחסיר. אפילו אם הפסיק בפסוק: "מִיָּמִים אֶל פְּלִי" (במדבר יט, יז), גם כן לא יצא ידי חובתו וחוזר וקורא כאמור. מכל מקום אם כבר בירך על ההפטרה לפני ולאחריה ואחר כך נזכר, לא צריך לחזור ולברך את ברכות ההפטרה כשמפטיר שנית. **מקורות:** ילקוט יוסף מועדים עמ' רס"ה. חזון עובדיה- פורים עמ' כ"ו.

ציבור ששכחו ולא קראו פרשת פרה, יקראו בשבת החודש. לאחר קריאת הפרשיות יקראו בספר שני פרשת פרה בברכותיה ובספר השלישי יקראו פרשת החודש ויפטירו הפטרת פרשת החודש. **מקורות:** ילקוט יוסף מועדים עמ' רע"א. חזון עובדיה- פורים עמ' כ"ד.

חֶמְרָה עַל כְּשָׁרוֹת הַמֶּאֱכָלִים

כאשר מרן הגאון רבי יצחק זאב הלוי סולובייצ'יק (הרבי מבריסק) זצוק"ל היה בשוויץ לצרכי בריאות (רבינו היה גאון אדיר. מסופר עליו כי כשהיה בן שש-עשרה שנים בלבד, כבר ידע בעל פה ש"ס עם רש"י. בשנותיו האחרונות סבל ממחלת ריאות קשה, לכן שהה מספר פעמים בשוויץ. האוויר הצח שיש בשוויץ הקל על נשימתו). התארח בביתו של גביר גדול בשם הנגיד הרב וולף רוזנגרטן צ"ל, נדיב ידוע שתרם מהונו ליהודי ארץ ישראל. הנגיד גם היה ידוע בפעילותו להצלת יהודים מהשואה, תרומותיו למוסדות התורה, הקמת ישיבת לוצרן וישיבת 'תורת חיים' במוסקבה.

הנגיד היה מארח את גדולי ישראל, שהגיעו לשוויץ. בני הזוג אירחו אלפי אנשים. מפורסם במיוחד היה ספר האורחים בביתם, שמרן הגרי"ז כתב בו: "אילן אילן, במה אברכך", וחתם בכתב ידו. הנגיד כיבד את מרן הגרי"ז לאכול. תוך כדי האכילה, התברר לרבינו לפתע כי יש איזה שאלה על דבר מסוים מהאוכל שהוגש לו.

לא מדובר בשאלה על כשרות האוכל חלילה, אלא בחומרא מסוימת שמרן הגאון ר' יצחק זאב הלוי היה מחמיר ומקפיד על עצמו. מרן מיד נעמד והקיא את כל האוכל שאכל - בסלון הבית, על השטיחים היקרים בביתו המפואר של אותו גביר. בני לווייתו של מרן הגרי"ז חששו מאוד מתגובתו של בעל הבית כאשר יוודע לו הדבר. לאחר מספר דקות הגביר הגיע. כאשר נודע לו דבר המעשה של מרן הגרי"ז, הוא התפעל מאוד מגודל צדקותו של מרן הגרי"ז. לא רק שהוא לא כעס על מה שקרה אלא ההפך הוא הנכון, הוא עוד נקשר אל מרן יותר בעבותות אהבה.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב ישראל אברהם פורטוגל זצ"ל

האדמו"ר הרב ישראל אברהם פורטוגל (פרטיגול) זצ"ל - נולד בסקוועלן שבמולדובה (גבול רומניה) ב-י"ח סיוון ה'תרפ"ג (1923). כשהיה כבן תשע למד בישיבה בעיירה וויז'ניצא, שם התעלה במעלות התורה והחסידות. בגיל 14 עבר ללמוד בקישינב. לאחר נישואיו התגורר מספר שנים בבוקרשט. בפרוץ מלחמת העולם השנייה הוא ואביו נלקחו לגטו בצ'רנוביץ, שם עונו על ידי הנאצים. הוא ואביו ניצלו בניסי ניסים.

בשנת ה'תש"ה (1944) פעל יחד עם אביו להציל ילדים שהפכו יתומים בשואה והבית התמלא במאות יתומים. לאחר החרפת המצב בקרב יהודי צ'רנוביץ בשל רדיפות הבולשביקים, הבריחו את הילדים לבוקרשט. אביו נכלא ושחרר. בפעם השנייה אביו ורבינו נכלאו בנפרד במשך חמישה חודשים. הם עברו עינויים רבים לאחר שהואשמו בעבירות ריגול למען ארה"ב וישראל. לאחר התערבות נשיא ארה"ב ומזכ"ל האו"ם בשנת ה'תשי"ט (1958) בערב שבת 'נחמו' הם שוחררו, אבל נותרו בכלא עוד מספר ימים מכיוון שלא רצו לחלל שבת.

שנה לאחר מכן נסעו לבגליה. בסוף שנת ה'תשי"ט (1958) הגיעו לארץ. לאחר כחודש היגרו לארה"ב וגרו בשכונת קראון הייטס בברוקלין שבמדינת ניו יורק. שם פתח עם אביו בית כנסת קהילתי והמשיך בהצלחת יהודים. לאחר פטירת אביו ב-ל' אב ה'תשמ"ב (1982) רבינו הוכתר כאדמו"ר השני מסקוועלן. קהל רב של חסידים התקבצו סביבו.

אהב כל יהודי ויהודי כאילו הוא בנו החביב. מסר עצמו עבור כלל ישראל. קיבל אנשים במשך שעות ארוכות. שקד על התורה הקדושה וסיגף עצמו בסיגופים ותעניות. זכה להציל רבים ולהשיבם לשורש מחצבתם. היה בשמחה תמידית. עמד כל ימיו בנשיאות מוסדותיו 'חסד לאברהם' שיסד אביו. רבים נושעו מברכותיו. מפורסם היה במתן צדקה וחסד. נפטר ב-כ"ה אדר ב' ה'תשע"ט (2019) בבורו פארק שבניו-יורק. חי כ-96 שנים. ציונו במונסי.

סבא (מצד האב): ר' ישראל אברהם (רבה של סקוועלן). **אביו:** האדמו"ר ר' אליעזר זוסיא. **אימו:** הרבנית מרת שיינא רחל (בת ר' יעקב). **אשתו:** הרבנית מרת ריזל (בת ר' מנחם שטרן, רבה של גבעת שאול בירושלים. נישא בשנת ה'תש"י). **מרבתי:** האדמו"רים אביו, ר' אליעזר זוסיא,

ר' אליעזר הגר מוויז'ניץ (דמשק אליעזר), ר' יהודה לייב צירלזון (רבה של קישינב), ר' ישראל אברהם שטיין מפאלטישאן. **ילדיו:** האדמו"ר ר' ישעיה יעקב (ממלא מקום אביו כאדמו"ר מסקוועלן, מלפנים רב קהילת 'מאור הגולה' במונטריאול), ר' מאיר (אב"ד סקוועלן וויליאמסבורג), האדמו"ר ר' אפרים חיים יהודה (מונסי), האדמו"ר ר' צבי נח (לייקווד), ר' שמואל מרדכי (אב"ד סקוועלן בורו-פארק), הרבנית לאה ליבא (נישאה לר' חיים דב שטרן, אב"ד סקוועלן, בני ברק), הרבנית חיה שרה (נישאה לר' שמעון יואל וויינברגר, דומ"ץ סקוועלן בויליאמסבורג), הרבנית נחמה (נישאה לר' דוד לייב קליגהויפט, ראש כולל סקוועלן בבורו פארק). **מספריו:** **ישם ושארית ישראל** - כתבי סב.

קדושתו של כ"ק מרן האדמו"ר מסקוועלן זיע"א וזהירותו בענייני קדושה ושמירת עיניים היתה מופלאה. לפני כמה שנים הרבי היה צריך לעבור ניתוח בבית הרפואה, והרבי התנה עם הרופאים, שהוא מסכים שינתחו אותו בתנאי ששום אישה לא תיגע בו בכל ימי אשפוזו בבית הרפואה, רק גברים בלבד. הרופאים הסכימו על כך. הרבי נכנס לבית הרפואה ביום המיועד. הכניסו אותו לחדר הניתוחים, והתחילו להרדימו לקראת הניתוח. כשראו שהרבי כבר רדום היטב, נתנו את רשותם לאחות שהיתה שם לעזור להם, כיוון שהרבי כבר היה רדום ואף אחד לא ידע, שאישה נגעה בו.

להפתעתם ולפליאתם העצומה, **ברגע שהאחות התחילה לנגוע בו, הרבי התעורר בפתע פתאום מתרדמתו והתחיל לשאוג שהוא מתנגד נחרצות לכך. הלא הוא ביקש בדווקא ששום אישה לא תיגע בו, ולמה אינם מקיימים את הבטחתם.** הרבי אמר להם שהוא לא מסכים שינתחו אותו עד שבנו הרה"צ רבי יעקב ישעיה שליט"א יכנס לשם ויעמוד לצידו וישמור עליו ששום אישה לא תיגע בו. גם לאחר שהרופאים אמרו שאינם יכולים להכניס שום אדם זר לחדר הניתוחים בעת הניתוח, הרבי התנגד מפורשות. לא היתה להם ברירה אחרת, והניחו לבנו של הרבי להיכנס לשם. רק לאחר שנכנס ושמר על אביו, הרבי הרשה שיתחילו לעשות את הניתוח...

הרב החסיד הנעלה ר' חיים יודל אסטרייך שליט"א, מחשובי מרביצי תורה בעיר התורה לייקווד סיפר, שידוע ש"ק מרן האדמו"ר מסקוועלן זיע"א היה מגיע להשתתף כמעט בכל חתונה וחתונה שהיו מזמינים אותו. רק בזמן האחרון, שהרבי ממרום גילו המופלג היה כבר חלש מאוד, הוחלט שהרבי לא ישתתף בשום חתונה. גם כשאחד ממשמשי הנאמנים והמקורבים אליו ביותר השיא את אחד מיוצאי חלציו, הרבי לא בא להשתתף - וזאת כדי להראות שהרבי לא משתתף בשום שמחה, יהיה מי שיהיה - לבד מנכדיו או ניניו.

"פעם", ר' חיים יודל סיפר, "בשמחת הנישואין של אחד מקרובי, הנוכחים הופתעו לראות את הרבי זיע"א מסקוועלן מגיע להשתתף בשמחת החתונה. הדבר היה לפלא גדול, שהרי היה ידוע שהרבי לא יוצא כלל מביתו לשמחות. לאחר חקירות אצל הגבאים נודע דבר נפלא. אבי הכלה נכנס עם בתו הכלה לקראת החתונה להתברך אצל הרבי זיע"א. **באמצע הכלה פרצה בבכי מר.** הרבי שאל למה היא בוכה. אמרו לרבי שהכלה אומרת ששמעה שהרבי לא ישתתף בשמחת נישואיה. הדבר כואב לה מאוד, ולכן היא בוכה."

"כשהגיע זמן החתונה, הרבי אמר לפתע להפתעת הגבאים, שהוא רוצה להשתתף בחתונה. הם השתוממו מאוד, הרי עשו גדר שהרבי לא ילך לחתונות. אפילו לשמחת החתונה שעשה אחד מהמשמשים הקרובים הרבי לא הלך. מה ראה כאן הרבי, שנחוץ כל כך לשנות את החלטתו? הרבי ענה "הרי הכלה בכתה"..."

הסיפורים מעובדים מתוך העלון הנפלא 'נועם שיח' שיחות הרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב לייקווד

עמידה בנפסיון ושכרה

השר ההונגרי פנה למשרתו ואמר: "תומס, רד בבקשה למרתך והבא בקבוק יין טוב, לכבד בו את אורחינו". ליבו של ר' יצחק החסיר פעימה. גלגלי מוחו נעו במהירות, מחשבות את התרחישים הגרועים שעלולים להתממש בעוד זמן קצר.

הוא לא הספיק לחשוב הרבה, וכבר השר היטה את בקבוק היין ומזג מתוכו לשלוש כוסות. הוא הושיט שתיים מהן אל האורחים. "בבקשה, שתו", הזמין את אורחיו ללגום מהמשקה. כשראה שהם מהססים, דחק בהם: "זה יין משובח ואיכותי במיוחד. הוא עשוי מזני ענבים נדירים והתיישן שנים רבות בחביות עץ".

שני היהודים ניסו למלמל תירוץ כלשהו, אבל השר לא קיבל את ההתנצלויות. "מה, לא תכבדו אותי?" - שאל בנימה נעלבת. פניו האדימו. החיוך ששרה עליהן נמחק, וארשת זועפת באה במקומו.

הוא קם ממקומו בחמת זעם. מבטו ירה גיצים לכל עבר. "שמעו, יהודים", קולו רעם, "בעזות מצח כזאת לא נתקלתי מעולם! שיהודים ינהגו בחוצפה וידחו את הזמנתי לשתות עימם?! איזו השפלה!".

מופע האימים של האיש נמשך רגעים ארוכים. "הקשיבו לי היטב", נופף באצבע מעל ראשיהם. "אני יוצא מכאן לעשר דקות. בזמן הזה תוכלו לקבל את ההחלטה הנכונה ואז אחזור ונשתה יחד. אם תמלאו את רצוני, אני אמלא את מבוקשכם. אם לא, אהרוג אתכם בחרבי כאן ועכשיו!". האיש שלף חרב נוצצת ונופף בה מול פניהם ההמומות של השניים.

ר' יצחק קם מכיסאו. פניו היו חיוורות, אבל עיניו בערו כלפידים. קולו הבוטח הדהד בחלל החדר: "אני מברך את אלוקי על שזיכני לקדש את שמו הקדוש!". הוא הישיר מבט נוקב בשר ואמר לו: "אני מוכן למות על אמונתי!".

השר הסב את פניו לעבר היהודי השני. "ואתה? שתה והצל את חיךך!", קרא לעברו. השני מצמץ בעיניו בפחד. הוא רעד כעלה נידף. המאבק בנפשו הוכרע. הוא לקח את הכוס, הגיש אותה אל שפתיו ולגם את תכולתה. השר התרווח על כיסאו בסיפוק. הוא סקר את שני היהודים במבט בוחן, וחיךך עלה על שפתיו.

אז גחן קדימה ואמר: "דעו כי כוונתי לא היתה להרע לכם. אני יודע שאסור לכם לשתות יין עם מי שאינם מבני אמונתכם. רציתי לבחון עד כמה אתם נאמנים למצוות דתכם".

"אתה, איציק, הרשמת אותי במידת נאמנותך לדתך. אדם שנאמן לבוראו, אפשר לסמוך עליו. מהיום והלאה אמלא ברצון כל בקשה שלך!".

להלן סיפור שמעובד מתוך 'מארמאריש'. יש בו כדי ללמדנו מה שכרו של מי שעומד בניסיון ומקיים את המצוות של התורה הקדושה. הסיפור התרחש לפני יותר ממאתיים שנה בעיר סטימטרה שבהונגריה.

באותו הזמן התיישב הגרעין שייסד את הקהילה היהודית. הרב יצחק שטרן עמד בראשה. יהודי ירא שמיים ובעל כישורים רבים, שעשה חיל בעסקיו והתעשר. הוא הצטיין במיוחד במידת הכנסת אורחים. ביתו הרחב היה פתוח לעוברים ושבים. הוא קיבל את כולם בסבר פנים יפות ואירח אותם כיד ה' הטובה עליו.

שמו התפרסם בכל רחבי המדינה. צדיקי זמנו, בהם האדמו"רים ר' מנחם-מנדל טארים מרימנוב, ר' משה טייטלבוים מאוהל, ר' ישראל פרידמן מרוז'ין ועוד, נהגו לפקוד את ביתו במסעותיהם. ר' יצחק קיבל אותם בחרדת קודש. הוא הניח את כל עיסוקיו החשובים, והתמסר לשרת אותם ולהעניק להם את כל צורכיהם.

טוב ליבו של ר' יצחק נודע כל-כך, עד שהצדיקים נהגו לדמותו לגדול מכניסי האורחים בעם היהודי, ולכנות את ביתו בחיבה "אוהלו של אברהם אבינו".

לר' יצחק שטרן היו קשרים חזקים גם בקרב האצולה הגויית. הוא זכה להערכה רבה בחוגי השלטון. דלתות הפקידים הבכירים היו פתוחות לפניו תדיר.

למרות שלא היה לו מינוי רשמי, ר' יצחק הפך לשתדלן שפועל למען אחיו היהודים. כל מי שנקלע למצוקה בירוקרטית או נתקל ביחס אטום מצד נושא משרה ציבורית, היה פונה אליו. הוא היה נחלץ מיד לעזרתו. שליחויות רבות עשה למען אחיו היהודים. הוא השתדל בעבורם בחלונות הגבוהים, הן בענייני הפרט והן בסוגיות שנוגעות לכלל.

ר' יצחק התברך בנשיאת חן מיוחדת. בזכותה הוא הצליח למצוא מסילות לליבם של אישים בכירים, שהתאפיינו ביהירות ובשחצנות, במיוחד כלפי יהודים.

יום אחד הוא היה צריך לבקש בעניין שנוגע לקהילה היהודית. מי שיכל לעזור בנידון היה שר בכיר. ר' יצחק בא אליו יחד עם עוד יהודי. הם הכירו את השר ואת אופיו הקפריזי. בידו היו סמכויות רחבות. הוא היה יכול להעניש בני-אדם בגחמת רגע.

שני היהודים נכנסו לבית השר במתח וחרדה. האומנם יצליחו לשכנע את השר לפעול ולעזור בנידון? השר סעד את ארוחת הצהריים באותה שעה. שני האורחים התבקשו להמתין. לאחר שהשר סיים את ארוחתו וקינח את פיו במפית, הוא פנה אל האורחים. חיךך רחב עלה על שפתיו. הוא הוביל את השניים אל פינת האירוח.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל וילד יחיאל בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל איביבה בת איירין ע"ה זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן יצחק ז"ל יעקב בן מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה שרה בת מורברי רחל ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל אביבה וושי ע"ה גורג'יה בת נעימה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל וילד יחיאל בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל איביבה בת איירין ע"ה זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן יצחק ז"ל יעקב בן מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה שרה בת מורברי רחל ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל אביבה וושי ע"ה גורג'יה בת נעימה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה

לע"נ

תנצב"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרהר ע"ה אברהם בן טובה ז"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרוחה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

שמיני - פרה

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2022 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת שמיני - פרה

- ב יבכו את השריפה אשר שרף ה' - חיזוק והתעוררות בעת הזאת
- ג אבטח ולא אפחד - לתלות בטחונו בהקב"ה
- ח וידום אהרן - קבלת הדין מתוך אמונה עילאית ושלימה
- ט קמנו ונתעודד - יקום וירוץ מ'עתה' אל אביו שבשמים
- יג אדם מקדש את עצמו מעט - חשיבות כל פעולה קטנה לאין ערוך
- יד פרשת פרה - טהרת הפרה בזמן הזה על ידי קריאת הפרשה
- טו עץ ארז ואזוב - הגאווה הנרצית ויגבה לבו בדרכי ה'
- טז זאת חוקת התורה - אין טהרה כתורה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת שמיני - פרה

יבכו את השריפה אשר שרף ה' - חיווק והתעוררות בעת הזאת בפרשתן (י ו), 'ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה', וכתב ה'בעל הטורים' לבאר טעם הציווי לבכות את ה'שריפה' - 'שתלמיד חכם שמת הבל נעשים קרוביו' (וכדאיתא בשבת קה:). וידוע ביאורו של הגה"ק הרבי ר' יהונתן איבשיץ זי"ע כי הנה מדרכו של עולם, כל אדם שמת ומסתלק מן העולם הרי הוא מניח את 'נכסיו' בירושה לקרוביו (וכנו עשר שמת - שבניו יורשים את ממונו), אכן תלמיד חכם שמת הבל נעשים קרוביו - שכל 'נכסיו' הלוא המה מדרגותיו הרוחניים והשגותיו ומעלותיו העצומות הם כ'הפקר' לכל, וכל החפץ 'ליטול' ולזכות בהם יבוא ויטול, כי הבל נעשים קרוביו, וכולם יכולים לירש אותו, והזמן גרמא² להתעלות ולהתחזק בדרכיו ובעבודתו הקדושה.

א. לא 'הצער' עיקר אלא למעשה, וכמו שפירשו בדברי הגמ' (שבת קה:): 'כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו, וצ"ב, מהו העניין להניח דמעות אלו בבית גנזיו, אלא שכאשר יהודי מתעורר על פטירת 'אדם כשר' והוא מוריד דמעות, הקב"ה מניחם בבית גנזיו, כמי שאומר הבה נעיין בדמעות אלו מה יהא בסופם, ומה יצא למעשה מכל ההתעוררות והבכי, האם אכן ישנה דרכיו אם שמא תתפוגג התעוררות הלב ויחזור לשיגרת החיים כאילו לא היה כלום...

וכמו שפירש הגה"ק מקאז'גלוב זי"ע (ארץ צבי דרושים, עמו' שע"ב) בלישנא דגמ' המוריד דמעות, כי מקור הדמעה והבכיה הוא ב'מח', אלא שצריך להוריד אותן ל'לב'... שיחלחלו ללב, ו'מי' הדמעה ישחקו את לב האבן לשנותו לטובה... ב. ומה עוד ש'זמן כפרה' לכל הוא, וכדאיתא בגמ' (מו"ק כח.) ש'מיתת צדיקים מכפרת', וכן אמרו חז"ל (שהש"ר א) על הפסוק (שה"ש א יד) 'אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי' - שאומר הקב"ה 'אני רואה איזה הוא אדם גדול שבהן שיכול לומר למדת הדין די ואני נוטלו וממשכנו בעדם, שנאמר אשכול איש שהכל בו, מקרא ומשנה תלמוד תוספתות ואגדות, הכופר שמכפר עונותיהם של ישראל, בכרמי עין גדי - אני נוטלו וממשכנו בעדם'.

ומן העניין להביא מה שהזכיר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א את פירושו של ה'נצי"ב' בלשון הפסוק 'ואחיכן כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה', שלכאורה היה צריך לומר 'על השריפה' ומהו 'את השריפה', אלא שמשמעות 'את' הוא כמו 'עם השריפה', וכלומר, 'מי שיש לו איזה צער ודבר להתפלל ולבכות לפני ה' (ר"ל, כל אחד על הצער הפרטי שיש לו ועל דבר ישועה הנצרכת לו) יבכה באותה שעה שהמת הנעלה מוטל לפניו, כי אותה שעה רצויה להעלות בכיותיו ומבוקשו מפני כבוד שעושה בזה להמת'.

ואין הדברים אמורים דייקא על אותה שעה ש'המת מוטל לפניו' אלא נאמנים עלינו דברי חז"ל הקדושים (בר"ר לב ז) שהקב"ה עיכב את המבול שבעת ימים מפני שהיו אז שבעת ימי האבלות על מתושלח שמא יעשו תשובה, והרי שהימים הם ימי רחמים ורצון ומסוגלים לתשובה ולהתחזקות בתורה ועבודה ויראת ה'.

ג. מסופר שלאחר הסתלקותו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע אמר אחד מן גדולי הדור באותה שעה, שכשם שכתב רש"י על הפסוק (בראשית נ יז) שאמרו אחי יוסף ליוסף 'שא נא לפשע עבדי אלוקי אביך' - 'אם אביך מת אלוקיו קיים', כך לדידן, אע"פ שהחפץ חיים מת אבל אלוקיו קיים...

והיות שאמרו חז"ל (ירושלמי שקלים פ"ב ה"ה) 'אין עושים נפשות לצדיקים דבריהן הן זכרונם' על כן נביא בזה מעשה שסיפר הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל מאי דהוי עימיה בצעירותו, שביקש מאחד לקבוע עמו 'שותפות' וללמוד עמו ב'חברותא' דבר יום ביומו, אמר לו הלה, הנה אני איש ידוע חולי כי בטבעי יש לי רגישות לקור ולצינה ונוטה אני לחלות עי"ז פעמים הרבה, ולא עוד, אלא בכל פעם שאני נחלה מן הצינה הנני נאלץ לשכב במיטה לזמן ממושך לכמה שבועות, וממילא מה לך לקבוע 'חברותא' עם איש כמוני שמעת לעת יהיה 'הפסקה' ברציפות הלימוד, מוטב שהרב יחפש אחר 'שותף' בריא שיוכל ללמוד עמו בקביעות, נענה לו הגר"ח, מאן יימר שאם תקבל על עצמך

אבטח ולא אפחד - לתלות בטחוני בהקב"ה

למקום, ואין לפחד רק מהקב"ה, ולפחד שמא יעבור על א' מהעברות ח"ו או לא יקיים המצות, וחזן מזה אין לפחד כלום. ואע"ג דמצינו זהירות כמ"ש (ב"ק ס:): דבר בעיר כנס רגליך רעב בעיר פזר רגליך, זהו מדון השתדלות בכל דבר מה שאפשר אבל הפחדים והדאגות אין מקום וכו'. ושבתו חז"ל (תענית כב.) לאנשים ששמחים תמיד ומשמחים אחרים ואמרו שהם בני עוה"ב. עכ"ל.

ואכן זה כל האדם, לבטוח בה' בשלמות עד שירגיש שישועתו מובטחת, וממילא יבוא לידי השקט ושלווה¹, כאילו כבר באה ישועתו. וכך ביאר הגה"ק ה'שבט סופר' זי"ע (הובא בשערי שמחה פרשת וישלח, בפסוק שנאמר (בראשית לד כה) בכני יעקב יובואו על העיר בטח) בביאור לשון הכתוב (תהלים כב ה) 'בך בטחו אבותינו בטחו ותפלטמו', וז"ל. ושמו בטחונם חזק על ה' שבודאי יושיעם והי' אצלם בטחונם חזק כ"ב והי' בעיניהם כאלו כבר הושיעם, כי זה עיקר ה'בטחון', כאשר מורה עליו הלשון 'בטחון' - מלשון בטח, שבודאי יושיע ויעזור ה' אותנו, ולא כמו שחוסה בה' בלבד, ומורא בלבו שמסתפק אולי לא ימלא ה' רצונו, כי אין זה בטחון גמור, ובה נ"ל לפרש המקרא בתהלים 'בך בטחו אבותינו בטחו ותפלטמו', וצ"ב, מהו כפל הלשון 'בטחו', אלא שכונתו להראות לנו כמה הי' חזק הבטחון של אבותינו כי הבטחון הי' אצלם כ"ב עד שכבר היה בעיניהם כאלו כבר פלטם אותם ה', ולכן כפל לומר, 'בטחו' באופן זה שכבר 'ותפלטמו', כאלו כבר פלט אותם² (וזה הי' גם

כתב הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל בספרו 'ארחות ישר' (ערך פחד ודאגה) בזה"ל, יש אנשים שמפחדים תמיד ומתייראים מכל מיני פורעניות, כגון ממחלות וממלחמות ומאנשים רעים וכו', והם כל ימיהם בפחדים ורעדות ודאגות מכל מיני דברים שמא יהיה כך ושמא כך, ויש שמרוב פחדים מתייראים לנסוע למקום אחר ויש שמתיראים לצאת מביתם ר"ל, וזו הנהגה מאד לא טובה. כמו שנאמר בברכות (ס.) 'ההוא תלמידא דהוה אזיל בתריה דר' ישמעאל בר' יוסי בשוקא דציון, חזייה דקא מפחיה, אמר ליה חטאה את דכתיב (ישעיה לג יד) פחדו בציון חטאים, א"ל והכתיב (משלי כח יד) אשרי אדם מפחד תמיד, ההוא בדברי תורה כתיב, ופירש רש"י אשרי אדם מפחד תמיד שמא תשתכח ממנו שמתוך כך הוא מחזיר לשנותם תמיד וכו' (והיינו שאין לו לאדם לדאוג מכלום חוץ מדברי תורה). וגם הדאגות מוזיק לגוף וגורם לכל מיני מחלות ר"ל, כמ"ש (סנהדרין ק:): לא תיעול דויא דאגה בלבך דגברי גבורין קטל דויא (-אל תכניס דאגה לליבך, כי הדאגה הרגה אנשים גיבורים). וכל זה בא ממיעושת אמונה, שאם היה מאמין באמונה שלמה שהכל בא מהקב"ה, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, א"כ מה לו לפחד, אם ח"ו נגזר עליו אין חכמה ואין תבונה לנגד ה', ואם לא נגזר אין לו מה להתיירא. ואנחנו תמיד כל רגע ביד ה', בין בזמן מלחמה ובין בזמן שלום והרבה דרכים

ללמוד בקביעות כחק בל יעבור שעדיין תחלה ותצטנו... נמנו וגמרו שמתחילים ללמוד בצוותא, ואכן 'סדר' זה נמשך תקופה ארוכה מאוד, ומדי יום למדו כפי שסיכמו באין שום מפריע - לא חולי ולא צינה... ויהי היום ונאלץ ה'שותף' ההוא להיעדר מסיבה מוצדקת ביותר (לטענתו), ולמחרת היום אחזתו צינה ונפל למשכב ונתבטלה ה'חברותא'... ללמדנו ארחות 'חיים', אין חיים אלא תורה, כי המקבל על עצמו הנהגה טובה בקביעות הרי המקום ב"ה בסעדו ובעזרו שיוכל להשלים חפצו הטוב, וגדולה כוחה של תורה להגן בעד 'צינה' ובעד כל מרעין בישין...

ד. אשר כשמו כן הוא, דברי חיזוק והדרכה ב'ארחות ישר' מלוקט מדברי חז"ל בשפה ברורה ונעימה בלשון השווה לכל נפש, ומן הראוי להגות בו כי בוודאי כל המעיין ולומד בו ישתנו ארחותיו לטובה.

ה. כשעמד הרה"ג שלום צבי הכהן שפירא ז"ל לפני נישואי בנו הגדול נכנס אל הגה"צ רבי יחזקאל לעוונינשטיין זצ"ל ותינה בפניו את מצבו הכספי הקשה כי חסרים לו להוצאות הנישואין 5,000 פונט (ליירות), חשב הגר"י כמה דקות, ולאחמ"כ אמר לו בקול גדול, הקב"ה יודע ומכיר היטב את מצבך (בלית ברירה עזב הגר"ש את החדר, אף שמתחילה חשב שהגר"י יסייע לו בממון, ולא רק בדברי חיזוק), לאחר שנים רבות, כשעמד הגר"ש צ בנישואי הצעיר שבבניו הגאון רבי אריה לייב שליט"א, נענה ואמר לבנו, אילו היה הגר"י נותן לי באותה שעה את המעות החסרים לי היה בזה די רק לנישואי אותו הבן, אבל עתה כשחזקני והחדיר בי את ההכרה שהקב"ה יודע ומכיר היטב את מצבך הרי בזה היה בידי די סיפוק להשאת כל צאצאי בליעה"ר.

ו. כיוצא בדבר ביאר הגה"ק הבן איש חי זי"ע (החיים והשלום על תהלים) מה שנאמר שם באותו מזמור 'בטחו ולא בושו', שהנה יש אדם שבוטח בהקב"ה שיעשה לו נס, אולם אינו מספר זאת לאחרים כי מתבייש הוא שמא

באר הפרשה - פרשת שמיני - פרה

מנוחה... אם בענין הפרנסה¹ לחזר יומם ולילה אחר עסק השתדלותם בהשתדלות יתירה, אם בשאר עניינים במרוצה אחר 'עסקן' פלוני, ואחר 'שדכן' אלמוני וכיו"ב רבות, רדיפה אחר ה'שוכר' לדירתו או אחר הקונים, אחר תלמיד בשעות הפנאי או אחר 'מנהל' פלוני שימנה אותו ל'תפקיד' המגני"ש או סגן המנהל וכו', וחסרון יש בדבר כי בזה הוא מורה על חסרון באמונה ובטחון בה'², שהרי כאשר ישריש בנפשו שהקב"ה הוא הזן ומפרנס לכל, והוא הוא 'העושה לי כל צרכי', מיד תתיישב דעתו עליו, ויפסוק מרדיפותיו, כי יבין

אצל שני בני יעקב שבאו על שכם 'בטח' בלי פחד ומורא בלבכם ע"י בטחונם, ועי"ז עשה ה' להם נסים ויהרגו כל זכר שיצאו נגדם וק"ל³.

וכשם שאין מקום ל'דאגה' כך אין מקום ל'השתדלות' מבוהלת, להיות בהול ונחפו אחר צרכיו, אלא יתחזק באמונה ובבטחון בה' שהוא עושה ויעשה לכל המעשים. וכך רמזו קמאי (עיי' עבודת ישראל להרה"ק מקאזניץ זי"ע) בהא דכתיב בפרשתן (יא כט) 'וזה לכם הטמא בשרי'... שזוהי טומאת ה'שמונה שָרצים' הנהוגה עד היום הזה - שָרצים בכל העת הנה והנה מבלי

לא יזכה לנס... והרי זה מראה שאין בטחוננו בתכלית השלמות, אלא צריך לבטוח בכל ליבו ונפשו בשלמות בהקב"ה עד שלא יתבייש לעשות כבר עתה 'פרסומי ניסא', וזהו שאמר 'בטחו ולא בושו'. ומסמיך לכך מעשה שהיה אצל רבינו משה גלאנטי זי"ע, שהיתה עצירת גשמים נוראה, והחורף נהפך לקיץ, כאשר לא ירדו מן השמים אפילו טיפות גשמים בודדות, ויצמא העם למים כי כל הבורות בהם השתמרו הגשמים התייבשו כבר מחמת החום הכבד ששרר באותה שנה, וקרא המהר"ם גאלנטי את כל העם לעצרת תפילה בקבר שמעון הצדיק, והורה להם שיביאו עימם מעילים להגן על עצמם מפני הגשמים העתידיים לירד בדרך חזירתם, ואכן התפללו מקירות הלב, וישמע אלוקים את נאקתם, ומיד פתח את ארובות השמים לרווחה ומטר עז ניתך ארצה, וכאשר חזרו מהתפילה לביתם היו צריכים לנוס מפני הגשמים המרובים. וראה עד היכן היה המהר"ם גאלנטי בטוח בהקב"ה שישמע לתפילתם, עד שלא חשש לומר להם להביא מעילים, ולא עלה מורא על ראשו פן יהיה לבוז וללעג, אלא היה בטוח בשלמות שירד להם גשמים.

וכן מצינו גבי חוני המעגל (תענית יט.) שכשאמרו לו להתפלל שירדו גשמים 'אמר להם, צאו והכניסו תנורי פסחים בשביל שלא ימוקו' (שלא יתקלקלו על ידי הגשמים), כי היה בטחוננו בתכלית עד 'שלא בוש' להורות להם להכניס את התנורים פנימה שלא יתקלקלו.

ז. ובאמת, הבטחון עצמו הוא ממשיך את הישועה, צא ולמד ממטבע הלשון שתקנו אנשי כנסת הגדולה בתפילת שמו"ע 'ולא נבוש כי כך בטחנו', והיינו, שהבטחון הוא הסיבה והטעם ש'לא נבוש'. והוא ע"ד שאומרים בברכת 'רפאנו' - רפאנו ה' ונרפא הושיענו ונושעה וכו' כי א-ל מלך רופא נאמן ורחמן אתה, וכלומר, שהסיבה שתרפא אותנו היא משום שהקב"ה הוא רופא נאמן ורחמן, וכן בברכת גואל ישראל, וגאלנו גאולה שלימה כי א-ל גואל חזק אתה, וזאת הכוונה ולא נבוש - 'כי כך בטחנו'.

ח. כה הביא ב'שיעורי משמר הלוי' להגרמ"מ שולזינגער זצ"ל (סוטה בעמו' קפ בספרו) וז"ל, הגאון הצדיק רבי עזרא ברזל זצ"ל היה מוכיח את שומעי לקחו (בירחי כלה) וכה היה אומר במתק שפתיו, בן אדם לפעמים רץ באמצע חזרת הש"ץ ועוזב את בית הכנסת, ומדוע, כי מחכה לו איזה עסק שהוא צריך להרוויח שם הרבה כסף, ומחשב לעצמו שאם ימתין עד לאחר ברכת כהנים הוא יפסיד בעסקיו, ואינו מבין שבכך שהוא עוזב לפני ברכת כהנים הוא מפסיד בכך את הברכה הגדולה של 'ואני אברכם' אשר נצרכת לו כל כך בעסקיו, הא למה הדבר דומה, לאדם שרץ וממהר לבית העסק, וכאשר מגיע אל מקום העסק הוא מגלה ששכח את המפתחות בבית... הוא רץ רץ והמפתחות נשארו בבית... והלא הברכת כהנים זה המפתח, ובכלל, סיום סדר התפילה הוא הגורם ומביא את 'ירידת השפע', ומה לך בורח ומפסיד את ה'מפתח' - ברכת ה' שמבלעדיה לא תרוויח מאומה... (עכ"ל).

וכבר היה מעשה אצל הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע, שראה איש יהודי הממהר לצאת מבית הכנסת בעת תפילת 'אשרי ובא לציון', כשהוא רץ למלאכתו ולפרנסתו, ניגש אליו הרה"ק, אמר לו, בסידור נכתב לפני תפילת 'אשרי ובא לציון' - ירידת השפע, נמצא שכאשר אתה ממהר ויוצא לעבודתך הנך מפסיד את השפע...

ט. וכך רמז לה הרה"ק ה'דברי בינה' זי"ע בפסוק שבפרשתן (יא כז) 'כל הולך על כפיו טמא הוא' דמי שסומך על מעשה ידיו, וסובר שההשתדלות שלו פועלת ומביאה לו פרנסתו, והרי הוא 'הולך על כפיו', ידע שהוא 'טמא', דלעולם הקב"ה הוא שנותן התוצאות לכל אדם ולא עשייתו עצמו.

ויכיר היטב שמה לו להיחפו ולהיבהל להשיג צרכיו, וידום אהרן - קבלת הדין מתוך אמונה עילאית ושלמה, אם ממילא הכל מתנהל כרצונו יתב"ש"י, ואין לאל ידו להשיג דבר שלא נגזר עליו, מדוע יחפו ויבהל לריק. יבטח בה' ירגיע את עצמו ואת סערת רוחו ויהיה מלא שמחה בכל עת ושעה, ובוה אשריו² ואשרי סוכביו.

וימותו לפני ה', וידום אהרן... קרבו³ שאו את אחיכם מאת פני הקדש אל מחוץ למחנה. הנה האף שמי שלא נתנסה בכגון דא לא יבין לעולם את גודל הכאב

י. סיפר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, שפעם היה הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע בבית בתו של הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' זי"ע, ובשעת יציאתו לדרכו מיהר מאוד ונחפו לצאת בבהילות, בטרם יצא מן הבית ביקש מבעה"ב שתאמר לו דבר ששמעה מאביה, אמרה לו מרגלא בפומיה של אבי הקדוש שאסור ליהודי להיות בהול ונחפו, כשמע זאת נעמד על עמדו ונשאר עוד זמן מה מתוך יישוב הדעת. לאחר זמן נודע שהמתינו שודדים רוצחים בדרך בכדי לשדוד את ההולכים ושבים ולרוצחם נפש, ואם היה יוצא מתוך חפזון אזי היה נופל בידיהם ל"ע, ורק על ידי שנתעכב בבית ניצל מידם. על פי זה פירש ה'דברי שמואל' את לשון הכתוב (ישעיה ל טו) 'בשובה ונחת תושעון', שעל ידי יישוב הדעת וההנהגה במנוחה מתוך האמונה הטהורה ניתן להיוושע מכל צרה.

ובזה יש לפרש מה שאומרים בזמירות שבת (בזמר כל מקדש) 'פוסעים בו פסיעה קטנה', כי השב"ק היא מעיין האמונה שהקב"ה הוא בורא שמים וארץ, וכשמאיר בקרבנו הארה זו הרי ממילא 'פוסעים בו פסיעה קטנה', מתוך ההכרה הברורה שאין לאן לרוץ ולמהר...

יא. מעשה בת"ח מופלג המשמש כ'בורר', אשר נתגלגל לפניו סכסוך בענייני ממונות שבין שני אנשים, כשמעו את שני הצדדים הבטיח להציג בפניהם הכרעת 'בוררות' עד יום השב"ק הבעל"ט, ואכן כשעתיים לפני חצות היום בערב שב"ק סיים הת"ח לכתוב 'תשובה' ארוכה בנימוקים ברורים, כי איש פלוני זכאי ואיש פלוני חייב ויימצא מפסיד ממון רב, והנה 'קבלה' איתנה יש לו לת"ח שלא לעשות מלאכות בערב שב"ק אחרי חצות היום, ע"כ מיהר לשלוח את תשובתו ב'פקס' לשני הצדדים, אך לתדהמתו נתקל במשך כשעתיים תמימות בכל מיני מניעות ותקלות, הקו שבפקס לא עבד, לאחרי ה'חוט' המחברם נקרע וכו' וכו', עד שהגיעה שעת חצות - פסק הת"ח מכל פעולותיו ועזב את הכל עד לאחר השבת, אעפ"י שהיה לבו נקפו - הרי הבטחתי להם שעד שב"ק תבוא ה'תשובה' לידם... במוצש"ק נתגלה לו 'תקפו של נס', כי זה האיש שמצד תשובתו נתחייב בהון רב שבק חיים לכל חי ועלה בסערה השמימה, ואילו היתה התשובה מגעת לידו בער"ש - שהוא מחויב בסכום מעות נכבד, לא היה ה'בורר' מוחל לעצמו כל ימי חייו, שהיה נראה לו שבמעשיו גרם לזה האיש לנפוח את נשמתו, וללמדנו, א. ענין השגחה פרטית, כמה סיבב הקב"ה למנוע ממנו כאב, צער ומכאוב לאורך ימים ושנות חיים, ב. כמה הצילתו העמידה בקבלה טובה, שלא זלזל בה ובשום פנים ואופן לא עשה מלאכה אחר הזמן שקיבל ע"ע להימנע ממנה. ג. גם למדנו מכאן שאין לו לאדם להיבהל על נפשו - אוי, הבטחתי עד שבת, כיצד לא אקיים זאת, כי בוודאי על האדם להשתדל יותר מיכולתו לקיים הבטחותיו, אבל משעשה כמה שידו מגעת אסור לו להיכנס ל'לחץ'... עשית ככל יכולתך ותשלון נפשך.

יב. וכך פירש הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע בלשון הכתוב (תהילים קיח ז) 'ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי, את ההרגשה לחיות מתוך אמונה שה' לי והוא עומד לימיני לסמכני בכל עת, הנני מברך לעוזרי ולאובהי, ואילו את המחשבה שאני הוא העושה את כל המעשים זאת אראה בשונאי ואחל להם קללה זו.

יג. הנה על תיבת קרבו ישנם שני 'טעמי המקרא' הלא הם 'תלישא גדולה וגרשיים', ושמעתי דבר נפלא מאחד מצדיקי הדור שליט"א, עפ"י הידוע כי דייקא במקום הנראה לאדם כי הוא מרוחק ונדחה ממחיצתו של הקב"ה שם הקב"ה מתקרב אליו ביותר, על כן ישנם שני טעמים א. 'תלישה גדולה', ורומז על מצב בו אדם מרגיש עצמו 'תלוש' (אפגעיטען) במידה גדושה וגדולה. ב. 'טעם' הנקרא גרשיים - גרוש ומרוחק פי שניים אז הוא 'קרוב'. והנה, לא היה די לו לתת טעם 'תלישה קטנה' אלא דייקא גדולה... ולא די באזלא גרש אחד - דייקא 'גרשיים' - מגורש בכפליים שם יתקיים בו 'קרבו'. ומכאן תצא הקריאה לכל שבורי לב 'קרבו שאו את אחיכם...' כי דייקא שם היא ה'קרבו' שלהם ביתר שאת ועוז.

ודייק עוד, כי טעמי המקרא שבתיבת 'קרבו' הם על אות ק' ואות ב', העולים יחד ק"ב כגמטריא של תיבת 'אמונה', לומר, כי ע"י האמונה יעמוד איתן בזמן ריחוק ויהא בידו להתקרב.

באר הפרשה - פרשת שמיני - פרה

של שני בניו שהעיד עליהם הכתוב 'בקרובי אקדש', ולא זו אפילו כמלוא נימה מאמונתו התמימה בצור כל העולמים, וכאילו לא אירע עמו כלום, אף מי שעבר עליו כזאת בדורנו דור אחרון, והרגיש על בשרו את המובא כאן על אהרן הכהן - ידע שבקבלתו באהבה דין שמים נחשב מתלמידיו של אהרן - שכביכול נעשה שותף להקב"ה שהפקיד אצלו את אחד מיקיריו באהבה ושמחה".

ולא יאמר האדם מדוע תדברו אלי כה גבוהה, וכי אפשר לי להשיג דרגה גבוהה כזו, ועל כולנה יאמרו אלו שחוו על בשרם את הקושי בשיכול יקיריהם וכיו"ב - וכי יש בידך לחבוש הכאב הצורב וכואב

הצורב בבשר החי מידי יום ביומו, מכל מקום ננסה להטיף מעט מללי תחיה - לשבך כאב וייסורי נפש. נוראות ביאר הרה"ק מאוסטרבצא זי"ע (מאיר עיני חכמים) כי הנה ד' דרגות יש בבריאה 'דומם, צומח, חי ומדבר'. ה'חי' וה'מדבר' מרגישים בעלבונם ובצערם, ואף ישיבו לכל אחד כפעלו הרע עמם, ואף ה'צומח' שאינו יכול להשיב כפעלו, מכל מקום ניכר עליו שינוי צורה. אולם על ה'דומם' כדוגמת אבן וכיו"ב לא תרגיש ולא תראה מאומה כשדורכים עליה או זורקים אותה למרחק, ופשיטא שהיא לא תגמול רעה כנגד רעה. ולזה אמרה תורה וידום אהרן - שעשה עצמו כדומם שאינו מרגיש, וקיבל בגבורה ובאהבה את הנהגת הבורא ית' עמו, אף כשפגעה בו מידת הדין בסילוקם

עוד אמר לי אותו צדיק לרמז בפסוק הנאמר (תהלים קיט פו) 'כל מצוותך אמונה שקר רדפני עזרני', כי המאמין בה' - אזי הוא רואה שהשקר של הוודפים - שהעלילו עליו רעות שחרשה נפשם כל זה מסובב מן השמים לעזרני. כה היה מעשה לפני כמה שנים בימי חול המועד של חג הפסח, בחור מבני חו"ל המשתייך לאחת הקהילות המפורסמות בעולם החסידות נשאר לערוך את הימים הראשונים בארה"ק כדי להשתתף ב'סדר' שרבו עורך לבחורי הקהילה, ביום חמישי לפנות בוקר (במוצאי יו"ט שני של גלויות) נסע הבחור ל'שדה התעופה' (עירפאר"ט) כדי לעלות על הטיסה המיועדת לו לחזור לבית אביו בניו יארק, והנה מטעמי בריאות נצרך הבחור לקחת עמו על המטוס (פליג'ע"ר) ציוד רפואי (כעין בלון חמצן - oxygen tank), משראה הפקיד כי הנו עומד להעלות את כל אלו על המטוס עיכב בעדו מלהעלותם (מטעמי בטיחות - security), הראה לו הבחור 'כתב' מהרופא המאשר כי הוא נצרך לזה מטעמי בריאות ואף סיפר לו שכבר נסע כן כמה וכמה פעמים ולא הועיל במאומה, גם כל תחנוני העסקנים לא הועילו במאומה, כי הפקיד עמד עיקש על דעתו וציווה לפנות את חבילותיו אשר כבר הועלו על המטוס... בתוך כך (אחר יותר משעה של שתדלנות) החל הבחור מרגיש ייסורים נוראים בבטנו... במהרה פינוהו לבית החולים, שם הודיעוהו שמטעם פיקוח נפש חייבים לנתחו בדחיפות, כי תקפו הפענדעציי"ט (תוספתו, appendix) באופן נורא וכבר הוא עומד קרוב לסכנת חיים ממש, ונתברר כי מה שהיה נראה כצרה ועקתא - בדמות פקיד עקשן העומד על דעתו כנגד כל דעת בני אדם היא היא שהצילתו לחיים, כי אילו היה עולה על המטוס היה מחזיר נשמתו ליוצרה בעודו באויר...

עוד מעשה שמעתי מבעל המעשה אשר נתמנה להיות עוסק בצרכי ציבור, לא עבר זמן הרבה וקיבל מכתב משלטונות ה'מס' בארה"ק, אשר הודיעוהו שנודע להם (על ידי אינשי דלא מעלי שצרה עיניהם בו על תפקידו והלשינו עליו) שיש לו 'עסקים' שונים שאינו מדווח עליהם ואינו משלם 'מס הכנסה' כפי דרישות החוק על כן מטילים עליו קנס גבוה, ומן היום הוא ואילך צריך לשלם להם עוד כמה אלפי שקלים מדי חודש בחדשו בעד כל 'הכנסותיו' הידועים ושאינם ידועים... שיגר להם אגרת בה כתב שהרשות בידם 'לחפור' ולפשפש בחשבון הבנק שלו, ואם אכן ימצאו שמץ ורוב אשר לא 'כדת' - ישלם להם טבין ותקילין כפי שישיתנו עליו... אחר הדברים האלה החלו לחקור ולדרוש ושלחו לו בשנית שאכן בדקו ולא מצאו כלום, ולא עוד אלא שנתברר להם שהיה להם טעות בגביית ה'מס' כמה שנים, והרי הם חייבים לו סך 30,000 שקלים... וראה למפרע כיצד אותם 'רדיפות' היו רק לעזרני'...

יד. מעשה באחת מקבוצות הניצולים ממאורעות המלחמה הנוראה שבאו לארה"ק ב'דרך אניה בלב ים' ומצאו עצמם עוגנים על חוף ימה של חיפה סמוך ונראה ליום השב"ק, והנה, העסקנים החישו מבעוד מועד את הגאון גאב"ד פוניבז' זצ"ל לשבות עמהם בבית מלון שבחיפה, במשך כל השבת ניסה הגאון לרומם את רוחם ולחזק לבבם אחר שהיו שבורים ורצוצים מאבדן משפחתם הי"ד... באמצע סעודת שבת עלה הגאון על השולחן והחל מספר 'סיפור' נורא, איש יהודי היה באחד הכפרים, יהודי פשוט בתכלית ורצען במקצועו, לביהכ"ס היה הולך כג' פעמים ביום ומתפלל כפי יכלתו - אם הוצרך יצא באמצע לעבודתו או היה מתפלל בביתו, ל'קביעות עתים' היה בא בכל עת

כמחט בבשר החי... תשובתו, אין כל חסרון בדבר הכאב - כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, אך מ"מ מוטל על כל איש יהודי להתחזק באמונה פשוטה ולהלך כפי כוחו להיות מ'תלמידיו של אהרן הכהן' שקיים בנפשו 'יודום'^{טו}, כי כל מידי דרמיו באורייתא (כל המרומז בתורה) שייך לכל איש מישראל לדורות עולם

- עב"פ בדרגה מסוימת, ועל דרך דאיתא בגמ' (מגילה יד.) 'נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא הוצרכה לא נכתבה'. ויתחזק עב"פ כפי יכלתו באמונה שלימה לזכור בעת צרה שאין מקרה בעולם ח"ו אלא הכל מיד ה'י"י, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד - ואף אם אין הדבר נראה בעיני בשר מ"מ כן היא המציאות

שהיה בידו... ויברכהו ה' בן יקיר ת"ח ומתמיד נפלא בעל מידות טובות וירא שמים מרבים, וכבר בהגיעו לגיל ה'בר מצווה' היה פקיע שמו לטובה בכל הגלילות, משהגיע לפרק 'האיש מקדש' החלו מדברים בו נכבדות כראוי לת"ח שכמותו, ביום מן הימים הוכרז למזל טוב כי בחור הלז נבחר להיות חתנו של ה'מרא דאתרא', כל הנוגעים בדבר החלו לערוך את ההכנות הגדולות לקראת שמחת הנישואין שתערך ברוב פאר והדר לכל תושבי העיירה ובני הגלילות אשר כולם כאחד יבואו לשמוח בשמחת רבם הגדול... ויהי בחזרם משמחת החתונה פנה הכפרי אל נוות ביתו, וכה אמר לה, עד עתה היינו ה'כפריים' של העיר בני הרצענים, וממילא תורתנו תפילתנו וכל הליכות חיינו היו כפי שמתנהג הכפרי הנבער מדעת, אך מעתה - מצב חדש בא לעולם, מעתה אנו נקרא שמנו בישראל מחותנים של הרב, מקומנו ב'מזרח', ולא הרי הנהגת 'מחותנו' של הרב להנהגת כפרי ורצען מן השורה... מהיום עלי להופיע ג' פעמים ביום בביהכ"ס - להתפלל בכבוד ראש כראוי ל'מחותן' של הרב, גם לשבת ב'שיעורי התורה' ביראה ודרך ארץ וכו'... נענה הגאון מפוניבז, מורי ורבותי, כל אחד מהמסובים כאן נעשה 'מחותנו' של הקב"ה - הכל שלחו והפקידו אצלו את יקריהם, זה נתן לו בן זה נתן בת ואחרים נתנו גם שניהם או פי כמה וכמה, הרי כולכם 'מחותנים' עמו יתב"ש... (וכלשון הגמרא מו"ק כה; ושמוח בהם ככלה חדשה רוכב ערבות שש ושמוח בבא אליו נפש נקי וצדיק) מהיום והלאה תהא הנהגתכם ו'הלוך ילך' שלכם בכל אשר תפנו ותלכו - ברוחניות וגשמיות, כראוי וכיאות ל'מחותנו' של הקב"ה... העידו כל שומעי לקחו באותה שבת, כי בדבריו אלו הכניס בהם חיות והפיח בהם רוח חדשה - כי הגאון זצ"ל היה הראשון ש'תבע' מהם תביעה דקדושה, והחדיר בקרבם את הידיעה עד כמה גדולים וגבוהים הם שנעשו כביכול שותפים ומחותנים עם הקב"ה - כי בם בחר ה' להקריב אליו גבוה מעל גבוה, וזה עצמו רוממם והגביהם מכל הלשונות וקירבם אליו יתב"ש...

טו. ידוע מכתבו של הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, גם נודע בקבלה שאם האבלים אינם מתאבלים יותר מדאי (על מי שנפטר בקיצור ימים) כל אותם ימים שחסרו לו יעברו ליוצאי חלציו, ויאריכו ימיהם בטוב ובנעימים.

ובפרט אם ה'נפטר' קטן היה הרי הוא כתריס המגין בפני הפורעניות על אביו ואמו, כמו שאמר רבא במסכת סוטה (מט.) שהקטנים (בני רשעי ישראל) מבזבזין את דין אביהן, וברש"י, וז"ל, קטני רשעי בני ישראל. שמתו כשהן קטנים, שמבזבזין דין אביהם. קורעים דין אביהם שכשבאין לדונם אומרים לפניו - למה האבלתם וצערתם עלינו במותינו ונפרעת מהם בחייהם, עכ"ל. והקב"ה שומע לטענתם ומבטל מאביו ואמו כל מיני גזרות קשות ורעות. נפלאים המה דברי הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (מכתבי קודש מכתב מא), שהנה איתא בזה"ק (ח"ג רטו:) שבשעה שקינא פנחס לאלוקיו נתעברו בו נשמות נדב ואביהו בני אהרן הכהן, וידוע שפנחס זה אליהו והוא חי לעולם, נמצא שלאחר שמתו נדב ואביהו שבה נשמתם לשכון עלי אדמות, ולא עוד אלא שחיים הם לעולם, וכתב היסוד"ע, שזכה לכך אהרן ששיבו לו את בניו ויחיו לעולם - ע"י שקיבל את הדין באהבה וכדכתיב 'יודום אהרן', שהמקבל ע"ע את כל העובר עליו בתמימות זוכה לראות את מידתו ית' הטובה והמרובה ת"ק פעמים.

טז. משל אמרו לשנים שהיו אצל הרופא, הלה דקר במחט בכל אחד מהם - לצורך הרפואה, ולשניהם כאב הדקירה מאד, אלא שאחד מהם עיוור היה - ולא ראה מי דוקר בו ומדוע הוא עושה כן, ע"כ היה סר וזעף על כך, ומשנהו שעייניים פקוחות לו ראה מי הדוקר ולשם מה, ונתמלא שמחה על רפואתו הקרובה לבוא... והנמשל פשוט, כי אף שוודאי פעמים עוברים על האדם ייסורים ושאר מיני קושי המכאיבים לאדם ביותר, אמנם מי שאינו פוקח עיניו לראות כי הכל מידי הבורא הרופא לכל ומיטיב לכל יהא סר וזעף ויכאב לבו על הייסורים, אמנם הפיקח הרואה את ה' בכל דרכיו כי הוא המכאיב לו לתועלתו ולישועתו השלימה יתמלא שמחה ויודה וישבח לבוראו על כל החסד שגמל עמו.

באר הפרשה - פרשת שמיני - פרה

הקב"ה הוא 'טוב ומיטיב' לכל וברבות הימים (בזה או בבא) תמצאנה". וישים האיש ללבו, שכל הצער ומכאוב באים לו לאדם לטובתו הנמורה מאת 'אבינו אב הרחמן' יי".

וכך כתיב גם ב'פרשת פרה' (במדבר יט ב) 'ואת חוקת התורה', וכדברי רש"י 'לפי שהשמן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצווה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה (יומא סז:). ורמזו בזה כי זו תכלית הטהרה - שלא ירהר האדם אחר מידותיו של הקב"ה יי", אלא יהלך אחריו באמונה תמימה. וכלשון רש"י על הפסוק (דברים יח יג) 'תמים תהיה עם ה' אלוךך

וכה פירש הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי זצ"ל (בעת שישב 'שבעה' על בנו בכורו ר' משה ז"ל) בלשון הכתוב (תהילים קיט ל) 'דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי', שזה האיש אשר בחר לעצמו דרך אמונה, לראות בכל דבר ודבר רק את יד השי"ת, אזי כל העובר עליו, הן במידת הרחמים והן במידת הדין ובנחי' משפטיך - שווה בעיניו, שהרי 'רואה' הוא כי הכל הגיע אליו מידי הקב"ה שהוא קל אמונה וצדיק וישר הוא.

להרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע נלב"ע יי"ג בניו על פניו בחיי חיותו, לאחר אחד מהלוויות קיים בעצמו כל הלכות אבלות גם ישב על הארץ... אך הנהגתו הייתה בשלוות הנפש כלא היה, שאלתו הרבנית במר נפשה, וכי 'תרנגול' קברנו זה עתה, הלא בנינו עצמנו ובשרנו עִזְבְנו והלך למנוחות, ויען לה בתוקף אמונתו הטהורה, אכן, 'פעקיל' (סאת הייסורים והצרה עצמה) מקבל האדם משמים, אך הצער ו'עגמת נפש' (הנלווית אליה) אינה מידו ית', אלא האדם גורם זאת לעצמו.

יז. בנו של הרה"ק האמרי אמת זי"ע הרה"ח רבי יצחק ז"ל נלב"ע בדמי ימיו בערב שבת פר' וירא לפנות ערב. הסתלקותו הסיבה כאב גדול ומקור דמעה לרבי ולכל הנלווים אליו. אולם, במשך השבת לא היה ניכר שינוי על פניו הק' של הרבי, ואף שח בקדשו בשולה"ט על הפסוק 'קח נא את בנך אשר אהבת את יצחק'. ויהי אך יצאה השב"ק נתישב הרבי על הארץ 'שבעה' על הבן, ומאד מאד היה קשה להשיב רוחו בקרבו. גם כשהגיעו גדולים וצדיקים מראשי גולת אריאל בפולין לא הצליחו להשקיט את סערת רוחו ולבו הנשבר. עד שהגיע איש פשוט מבני מדינת אונגריין, ואמר לו, רבי קדוש, הרי אמרו חז"ל (מגילה לא:): 'סתירת זקנים בנין ובנין נערים סתירה', ואם בזקן בשר ודם אמרו כן, ק"ו גבי הקב"ה שהוא זקן מלא רחמים, וודאי שסתירתו איננה אלא בנין מפואר... מיד הרים ה'אמרי אמת' את עיניו, ותחי רוחו מאותה שעה, ואמר 'יהודי זה ניחם אותי'.

יח. הרה"ק רבי מאיר נתן זי"ע בנו של הרה"ק הדברי חיים נלב"ע בחיי אביו, ביום הראשון כשנעמד הדברי חיים להתפלל שחרית, נטל את הטלית להתעטף בה, וקודם שהחל באמירת ברכי נפשי פתח ואמר, הנה מהלך לו איש בנחת ברחובה של עיר ולפתע מרגיש כי מאן דהו הכהו בגבו מכה גדולה וחזקה - מיד יסתובב המוכה לאחוריו ברוב רוגזה וטענה מי העיז להכותו כן. אמנם אם יראה שה'מכה' אינו אלא ידידו אוהבו שהכהו בגבו לאות אהבה וחיבה - לא די שלא יקצוף ויתכעס עליו, אלא אדרבה מכה זו תוסיף אהבה על אהבתו וחיבה על חיבתו. אף לדידן, עתה הוכינו במכה אנושה אך מי הוא זה המכה הלא הוא ידיד נפש אב הרחמן... ופתח בהתלהבות בסדר התפילה. הוסיף על זה חכם אחד עפ"י דברי הגמרא (שבת קנא:): שבתו של רבי חנינא מתה ולא בכה ר"ח, אמרו לו בני ביתו וכי 'תרנגולת' הוצאת עתה מן הבית מדוע אינך מבכה את האבידה הגדולה, אמר לה ר"ח, בלשון תמיה - 'תכלא ועיורא', ופירש"י, תכלא ועיורא. שיכול בנים ועירון הדמעה. וכפשוטו הכוונה שלא אבה לבכות כדי שלא יוסיף צרת עיוורן עיניים על צרת השכול. ביתר עומק הוסיף ה'חכם' לומר, תכלא ועיורא - אחרי שנעשיתי 'שכול' וכי אוסיף על זה גם עיוורון שלא לפקוח עיני לראות ולהביט מי עולל לי כזאת, הלא הוא אבינו אב הרחמן שעשה לי כן ברחמי המרובים למעלה מהשגת בר איניש...

יט. ידוע מאמר הרה"ק מראדזין זי"ע (סוד ישרים עיי"כ אות לט) כי המת הוא 'אבי אבות הטומאה', ורמז בדבר כי כל עוד האדם חי עדיין תולים בו תקוות טוב, אבל המת כבר אין לו כל תקווה על כן טומאתו גדולה מכל הטומאות. מה תקנתו הזאת 'אפר פרה אדומה' - שהיא מרמזת על ה'אמונה' (כמאמרם, אין לך רשות להרהר אחריה) כי ע"י האמונה יש לו כבר תקווה, וממילא נטהר מאותה טומאה איומה.

כ. מדי שנה בשנה בשבת פרשת פרה היה הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זי"ע מספר בשם הרה"ק ה'חוזה' מלובלין זי"ע, נוהגים היו הכומרים הנוצרים הרשעים לערוך מידי פעם 'וויכוחים' עם היהודים ברבים, להוכיח שהצדק עם דתם עפ"ל, ועל ידי זה היו מכריחים אותם לקבל עליהם את דתם ח"ו. פעם בא כומר רשע אל אחד

וזכר כתב רבינו ה'אור החיים' הק' זי"ע לבאר מדוע נאמר 'זאת חוקת התורה' ולא 'זאת חוקת הפרה', וז"ל, ובדרך רמז ירצה באומרו חקת התורה, שאם יקיימו מצוה זו הגם היותה חוקה בלא טעם מעלה עליהם הכתוב באלו קיימו כל התורה אשר צוה ה' לאמר, כי קיום המצוה בלא טעם יגיד הצדקת האמונה והסכמת הנפש לקיים כל מצוות הבורא וזה לך האות. ואולי כי לטעם זה רצה ה' שתמסר להם המצוה בדרך חוקה^כ.

קמנו ונתעודד - יקום וירוז מ'עתה' אל אביו שבשמים בפרשתן (ט ה), 'ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו', כתב הרמב"ן וכן

- התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו^כ.

ובמידה זו נשתבח אברהם אבינו שהיה 'ראש למאמינים' וכמו"ש (בראשית טו ו) 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה'. ורמזו בה הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא הכלה חוקת ד"ה עמוד נא. הרה"ק מקאמרנא זי"ע בהיכל הברכה) כי תיבת 'והאמן בה' נכתבה בלא יו"ד - והאמן, כי האות 'יו"ד' מרמזת על ה'חכמה' (כמבואר בזה"ק במקומות רבים), ולכן נחסרה (הי"ו) מן האמונה כי בענייני אמונה על האדם לבטל את כל 'חכמתו' ולהאמין בפשטות - בלא חקירות ודרישות, רק תמים יהיה עם ה' אלוקיו.

הכפרים, הלה קיבל רשות משרי המדינה לערוך ויכוח כזה עם היהודים, והמנצח - מאיזה צד שיהיה, מותר לו לזרוק ולהטביע את המנוצח לים.

בקרב יהודי הכפר שררו פחד ורעדה, בהיותם 'פשוטי עם', ולא היה ביניהם חכם וזקן שיוכל לנצח רשע ערום זה, בלית ברירה תפסו אומנות אבותם בידם, ושפכו תפילות לפני אדון הכל שיושיע אותם מצרתם. ויהי בהתקרב מועד הוויכוח החלו לחפש אחר יהודי שיסכים לעמוד לפני הכומר, והנה ניגש החייט שהיה יהודי פשוט מאד והציע עצמו לערוך את הויכוח, בהיותו סמוך ובטוח בה' האלוקים שבוודאי יושיעם מצפרני הרשע. כשראה הכומר את פני החייט סבר שהיהודים לועגים לו בידעו שהלה יודע אך בקושי קרוא וכתוב, לכן הציע שהחייט ישאל תחילה איזו שאלה והוא יענה לו (בהיותו בטוח שמחמת תמימותו תהא עצם שאלתו ללעג ולקלס בעיני השומעים), מיד פתח החייט ושאל את הכומר בתמימות, מה פירוש המילים 'איני יודע', השיב לו 'ניע ויעם' (איני יודע, בשפה המדוברת בפולין), או אז זעק החייט בהתרגשות שהוא ניצח את הכומר שהרי הודה מעצמו שאינו יודע לענות על שאלתו, ואף הגוים לא הבינו לשון הקודש ולכן לא הבינו את תוכן שאלתו, אלא ברגע ששמעו את הכומר שהוא מודה על האמת ועונה 'ניע ויעם' זרקוהו תיכף לים.

אנשי הכפר הודו ושבחו להקב"ה על גודל הנס שעשה עמהם בדרך פלא, ואחר כן שאלו את החייט מדוע בחר לשאול שאלה זאת לאותו רשע, השיב החייט בתמימות שראה בחומש ה'עברי-טייטש' (פירוש בשפת האידיש) וראה שעל התיבות 'איני יודע' כותב ומפרש - איך ווייס נישט (איני יודע), 'הבנתי שאם מחבר ספר ה'טייטש הקדוש' לא ידע פירושם של תיבות 'איני יודע' - איך ידע הערל הטמא הזה פירושם'. ואף שהחייט הזה היה פתני וכסיל, אולם ה'חוזה' למד מזה לימוד נפלא, שהמאמין בפשיטות ואומר על כל דבר 'איני יודע' - אינני נצרך לדעת ולהבין דרכי ה' ינצל מכל פגע.

כא. ותמימות זו צריכה להיות בשלימות וללא שום פגם, כמו שאמרו צדיקי קמאי, דאף דבתמימות הפרה אדומה קיימא לן (פרה ב ה) ששערה אחת שחורה אינה פוסלת ואכתי בכלל 'תמימה' היא (ורק שתי שערות פוסלות אותה), אבל במצוות 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' פוסלת אפילו שערה אחת, כי האמונה בחי עולמים צריכה להיות בשלימות ללא שום פגם.

לאידך, גדולה תמימות האמונה מתמימות הפרה, כי בפרה אם כבר נתהוו ב' שערות שחורות - נפסלה הפרה לעולם, מה שאין כן בתמימות האמונה אף אם נפסלה כבר - לעולם בידו לתקנה ולהשיבה לתמימותה השלימה, באמונה זכה וברה.

כב. בימי הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל היה יהודי מומר שהצר הרבה לאחיו היהודים, בכל הזדמנות היה 'מוסרם' בפני שרי המדינה וחיפש איך להצר צעדיהם, לימים נפל למשכב ובהיותו גוסס שלח 'שליח' לקרוא לבני החברא קדישא, בהגיע השליח תמהו מאד על קריאה זו, שהרי רשע גמור היה וכפר בעיקר רח"ל, ומה לו ולהם, אך לא

ברבינו בחיי (מדברי הספרא, שמיני מלואים ח) - היה אהרן רואה את המזבח כתבנית שור והיה מתירא - שהיה נראה לו כעגל הזהב אשר עשה, נכנס משה אצלו, אמר לו - אהרן אחי, לא תירא ממה שאתה מתירא, הגם דעתך ובא קרב אליו, לכך אמר 'קרב אל המזבח ויקרב אל המזבח, בוריוות - ואל תיתן לשמן להפיק זממו. ואכן - ויקרב אל המזבח וישחט את עגל החטאת, היינו ששחט את יצרו שנדמה לו כעגל, באמרו אף על פי כן הולך אני לעבוד את בוראי². ויש אומרים (ראה ב'בעל הטורים' שם) שבאותה שעה נראו לו קרנות המזבח

נמנעו מללכת אליו באמרם שמא בשכבו על ערש דווי נתעורר בו רצון לחזור בתשובה, ואכן כאשר הגיע אליו בכה לפניו בשארית כוחותיו שבכל ימי חייו הרבה לחטוא וברצונו לשוב על חטאיו, ועל כן בקשתו, שיקברוהו ב'קבורת חמור' (פירוש, בעמידה ולא בשכיבה) ומחוץ לגדר של 'בית החיים' במקום בזיון, ומיד 'פרחה נשמתו'.

אנשי החברא קדישא לא ידעו מה לעשות, ופנו לשאול את הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, כי בעיניהם ראו שאותו רשע חזר בתשובה ביומו האחרון וביקש שיקברו אותו בקבורת חמור לשם כפרה, והרי 'מצוה לקיים דברי המת' (גיטין טו.) אבל לאיך גיסא אסרה תורה לקבור אדם בקבורת חמור (עי' יו"ד סי' ס"ב ס"ב, ש"ך סק"ב), תשובת הגר"מ היתה שבשום אופן לא ימלאו בקשתו, כי גופו של אדם אינו שלו, ואף הוא עצמו מחויב לקיים כל דיני השו"ע, על כן יקברוהו בקבר ישראל כדת משה וישראל, וכן עשו.

ויהי ממחרת, הגיעו שוטרי העיר אל אנשי החברא קדישא, ואמרו להם, שקיבלו ידיעה ממקורות נאמנים, שבהלוויה שהתקיימה ביום אתמול קברו את הנפטר בבזיון כדי לנקום בו על מה שעשה להם בימי חייו, אנשי החברא קדישא הכחישו את הדברים מכל וכל, אך השוטרים לא האמינו להם עד שפתחו את הקבר וראו שאכן נקבר כראוי. ונתברר שעל אותו מלשין ודומיו אמרו חז"ל (עירובין יט.) 'רשעים אפילו על פתחה של גיהנום אינם חוזרים בתשובה', וברשעותו רצה לצערם ולייסרם גם אחר מיתתו, ועל כן העמיד להם פנים כאילו הוא חוזר בתשובה כדי שיסכימו לקבור אותו בקבורת חמור, וכבר שלח להלשין לשוטרי העיר בכדי שיענישו את החברא קדישא על מעשיהם אלו.

ומכל מקום לענייננו למדנו מפסקו של הגר"מ פיינשטיין, שאסור להתחכם על דיני התורה, ובכל מצב חייב האדם לקיים פסקי השו"ע במלואם ומהם לא יזוע ימין ושמאל, כי כל המשנה ידו על התחתונה, אף במקום שנדמה לו שעדיף לשנות מעט מן ההלכה שב ואל תעשה עדיף כי אם בהוראת מורה מומחה.

ונאים הדברים להגר"מ פיינשטיין, כי בדידיה הוה עובדא, שפעם עמד 'שמונה עשרה' ומאחוריו עמד יהודי שהאריך מאד בתפילתו (אחר שסיימו הקהל את התפלה), כל אותו זמן עמד הגר"מ ולא עקר את רגליו עד שעקר הלה את רגליו, כמו שנפסק בשו"ע (או"ח ק"ב ד) שאסור לעבור כנגד המתפלל. עודו עומד ומחכה נכנסו בני הבית וסיפרו לו שהגיע טעלעפאן (טל) דחוף מארץ ישראל (בימים ההם לא היו טלפונים בהישג יד ולא בכל בית היה טל, ובפרט מעבר לים מארץ ישראל, שבדאי היה ענין נחוץ מאד), ואעפ"כ לא קם ולא זע ממקומו ובכלל לא התייחס אליהם, ורק אחר שסיים הלה את תפילתו פסע את שלש הפסיעות וחזר לביתו כאשר המתקשר מאר"י כבר לא היה על קו הטל, תמהו בני הבית בפניו, מדוע לא מיהר לחזור לביתו בשמעו שקוראים לו לשיחה דחופה מארץ ישראל, נענה הגר"מ והשיב בפשטות 'הלא היה מאחורי קיר ומחיצה שהפסיקה בעדי, ולא יכולתי ללכת...' כי מרוב דביקות בקיום הלכות התורה לא עשה שום חשבונות היאך להתחכם על הדינים, רק קיים את הכל בפשטות - כפשוטו של מקרא.

כג. איתא בירושלמי שבין 'פרה' ל'חודש' לא יפסיק, כלומר, שלפי קביעות השנה פעמים שמפסיקים בסדר קריאת 'ארבע פרשיות' בין 'שקלים' ל'זכור', כמו כן לעיתים יש 'שבת הפסקה' גם בין זכור לפרה (וכמו בשנה זו), אמנם קריאת פרשת פרה צריכה להיות סמוכה לקריאת פר' החודש, ואין להפסיק ביניהם. והרמז בזה, כי כל עניינה של פרה הוא לטהר עצמו מכל טומאותיו, אך 'לא יפסיק' וישאר לעסוק באותם טומאות וחטאים, אלא תיכף יסמיך לזה 'פרשת החודש' - ויתחדש מיד כקטן שנולד.

כשעלה כ"ק האדמו"ר מ'תולדות אהרן' זי"ע לבקר את כ"ק האדמו"ר ה'אמרי חיים' זי"ע בחוה"מ פסח, שח בפניו האמרי חיים, שאותו היצר היה אצלו בליל התקדש חג קודם אמירת הלל, וטען בפניו, כיצד הנך עומד לאמר 'הלל' לפני הבורא, בו בשעה שהנך יודע היטב את מצבך הרוחני השפל, אמרתי לו, הן אמת שאמש לא הייתי 'וואוילער איד' (יהודי כשר), ואף איני יודע מה יהא עמי בעתיד, אך זאת אדע, שברגעים אלו הנני וואוילער איד, על כן אומר 'הלל' בכל עוז ועצומות (פשיטא, שלא אמר כן אלא לגודל ענוותנותו, אך הלימוד לדין שלא להביט על העבר ועל העתיד).

לא ירדה האש מן השמים והיה נראה לישראל שמעשיהם הרעים גורמים שלא ישכין הקב"ה שכינתו ביניהם, עדיין לא נפלו על פניהם באותה שעה, כי זהירות יתירה יש לנקוט בזמן כזה שלא ליפול בעצבות. ורק אחרי ש'ותצא אש מלפני ה'... וירא כל העם' - שראו עין בעין שהשכין הקב"ה שכינתו בקרבם והוריד להם אש מן השמים, אז נפלו על פניהם בגודל בושח על עצם הדבר שנתעורר ספק בלבותם אולי השי"ת לא ישכון ביניהם, כי היו צריכין להתחזק באמונה ובטחון שבודאי לא יעזבם^{כה}.

בקרני עגל, וכוונתו היתה לשבור את רוחו ע"י שיזכור את מעשה העגל ויבא לידי עצבות, וע"ז אמר לו משה אל תביט על העגל 'קרב אל המזבח' - לכך נבחרת^{כז}.

בדרך זו כתב הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (ד"ה וירא) בשם האלשיך הק' לבאר את הכתוב בפרשתן בענין חנוכת המזבח ביום השמיני 'ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם' (ט כד). כי מתחילה כשעדיין

כד. עפ"ז ביאר ה'אמרי חנוך' (לרבי חנוך קרון זצ"ל תלמידו של הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע, קוני' אמרי חנוך אות כה), את דברי חז"ל (סוטה ה.), אמר רבי חייא בר אשי אמר רב תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית, כלומר שעליו להתחזק בפסוק זה שהוא הפסוק השמיני שפרשת 'שמיני', מפני שכך היא דרכו של היצר הרע להרפות את האדם בגשתו לעסוק בתורה תפילה ועבודה, בזה שהוא מעמיד לנגד עיניו את כל חטאיו וכישלונותיו, וגורם לו לחשוב שאינו רצוי לפני המקום. אכן יסוד העבודה היא לשחוט את כל 'עגלי החטאת' - איש איש בנגעו ומכאובו. ולא יביט על העבר, אלא יתחדש מעתה ביתר שאת ועוז.

שמעו נא למה שאמר הגה"ח רבי מענדל פוטערפאס זצ"ל, כי בהיותו בכלא במדינת רוס' ימים ושנים ראה עכביש ה'מטייל' על הכתלים ובתוך כדי הילוכו הוא טווה קורים עד שנעשה רשת, לא עבר זמן הרבה ונלכד זבוב בתוך הרשת, הזבוב ניסה לקפוץ ולהיחלץ מתוך החוטים שהסתבכו בין רגליו ולא עלתה בידו, שוב ניסה להתרומם ולהשתחרר ושוב נפל, וחוזר חלילה, בינתיים עמד העכביש 'בחיבוק ידיים' ולא עשה מאומה, עד שנחלש הזבוב והפסיק לפרכס, או אז מיהר העכביש לעשות 'סיום' על הזבוב... המשיך רבי מענדל, שהלא ידוע שמכל דבר עלינו ללמוד מוסר השכל לעבודת ה', כי לא לחינם זימנו לו מן השמים לראות אותו מחזה, והתבונן בעצמו כי העכביש מרמז על היצר הרע (כדאיא בסוכה נב.), וזה דרכו של היצר לעשות ולפרוס רשת בכדי ללכוד את האדם בתוכו, אך כל זמן שהאדם מנסה להשתחרר מידיו - עומד עדיין היצר מרחוק ואינו ניגש אליו, כי הוא יודע שעדיין אינו 'שלו' ולא יוכל לנצחו, ורק בשעה שהאדם מתייאש ו'מרים ידיים' בהכנעה... ומפסיק להילחם, אז ניגש היצר בבטחון וב'שלוה' וטורף אותו...

וזאת למדנו גם ממה שנאמר בתורה בפרשתן לגבי כשרות העופות 'אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף ההולך על ארבע אשר לו כרעים ממעל לרגליו לנתר בהן על הארץ' (יא כז), והרי שאם הוא 'מנתר' וקופץ מעל הארץ סימן מובהק הוא על טהרתו, ואף אם לא נשאר באוויר לתמיד אלא חוזר ונופל על הארץ... הוסיפו 'בעלי הרמז' שעל כן מתרוממים ו'קופצים' בעת אמירת 'קדוש קדוש קדוש' שבקדושה (בחזרת הש"ץ), ללמד על חובת האדם לקפוץ אם רוצה להתקדש...

כה. וכך מטו משמיה דהרה"ק ה'ערבי נחל' זי"ע (אמר זאת כשביקר אצל הרה"ק רבי ברוך מעז'בוז זי"ע, הובא בקובץ שפתי צדיקים אדר תשנ"ז עמ' נ) בביאור דקרא בפרשתן (יא ז) ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא וגו' והוא גרה לא יגר טמא הוא לכם, שהנה כאשר ירצה אדם לקפוץ ולדלג למרחק ישוב קימעא על עקבותיו, ומשם יקפוץ ויתרומם כראוי, ויצליח להגיע למרחק גדול יותר. כמו כן בדרך העולה בית קל לפעמים יפול האדם ממדרגתו, ונפילות וירידות הללו מסוכנות להביאו לידי יאוש, שיחשוב הלא בין כך ובין כך נכשלתי וכך וכך עשיתי, והאיך אוכל לבוא בשער המלך בלבוש שק, אבל באמת אין הירידה אלא לצורך עליה - להעלותו עוד יותר במעלות הקדושה, וזאת על ידי שיתגבר על המכשול וימשיך לילך בדרך טוב, ולא ישים לבו לכל הירידה והנפילה. וזהו הרמז בקרא, ואת החזיר - כאשר נראה לאדם שהוא חוזר על עקבותיו ונופל, ידע שאין זו נפילה אלא כי מפריס פרסה הוא - שבירידה זו חזר לאחוריו כדי שיוכל לזנק כעת בפרסות רגליו בקפיצה גבוה מעל גבוה, אמנם, עליו להזהר שוהוא גרה לא יגר - שלא ימשיך חלילה לגור (מלשון דירה - גור בארץ הזאת, בראשית כו ג) באותה ירידה, ולא יהפוך מצב ירידה זו כמקום של קבע עבורו.

באר הפרשה - פרשת שמיני - פרה

מצב על מכוננו, אז, יתבונן במהות הנפילה, לדעת מה זה ועל מה זה, שלא ייכשל שוב בהם^י.

אמנם, אף אם כבר נכשל עליו ליוהר ביותר שלא להמשיך להיגרר אחר המכשול יותר ויותר, וכגון שכבר ראה מה שראה יעצום מיד עיניו מראות ברעיה, וכיו"ב בשאר נפילות. וכך פירשו את לשון המשנה (אבות ב א) 'דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים' שמה ש'עין רואה' דבר שאינו כהוגן שלא בכוונה או 'אוזן ששמעה' דבר שלא כהוגן הרי זה 'למעלה ממך' - משמים ממעל סיבבו שיארע כך, אך וכל מעשיך לאחר מכן - בספר נכתבים, אלו המעשים ייכתבו בספר הזכרונות שלך, על כן אל תמשיך בנפילותיך, אלא התגבר להתעלות ולחזור במהרה על דרך המלך^כ.

על כן יאזור כל איש כגיבור חלציו להישאר בכל עת ובכל זמן במלחמת קודש^י, וגם בזמנים הקשים, בעיתות נפילה וירידה, לא יעזוב את עמדתו, לאמר, הנה ניצחני הלזה ואני אנה אני בא, אלא יתחזק במלחמתו תדיר בכל עת ובכל מצב. וכמו שרמזו בתיבות תפילת ראש - השנה 'כי דורשיך לעולם לא יכשלו', ולכאורה הרי 'אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא', והאיך אפשר לומר על דורשי ה' שלא יכשלו לעולם, אלא הכוונה שלא יכשלו לעולם - להשאר כך ב'נפילה', ואף אם גבר עליו יצרו, לא ישאר בקלקולו וסורו, אלא מיד יקום ויתנער מעפרו להמשיך במלחמת היצר. הוי אומר, בעת הנפילה אין לו לאדם לעצור בעצמו ולהתבונן בגודל הירידה ומהותה, אלא ימשיך בדרכו 'דרך עליה', ורק בשעה שכבר יעמוד באיזה

פעם שאל הרה"ק בעל ה'יסוד העבודה' זי"ע את אחד מחסידיו שבא לשבות בצלו (בעת עריכת השולחן בליל שב"ק) אמור נא, האיך באת הנה ממקום מושבך, ענהו היהודי נסעתי על גבי חמורי... המשיך הרה"ק ושאלו ומה היית עושה אם היית נופל מחמורך על אם הדרך. ענה החסיד הייתי מתרומם ומטפס שוב על גבו וממשיך בדרכי, אך הרבי המשיך בשלו ושאלו שוב על מעשיו באם היה נופל עוד פעם מחמורו בדרך, ושוב ענה שהיה מתנער מעפרו ושב לרכוב על החמור. לאחר כמה פעמים הרבי שאלו שוב ושוב, נענה היהודי ואמר: 'וכי מה אעשה, וכי אשאר על הקרקע ואבכה, הרי ברור ומוסכם שעלי לקום, להתנער מעפרי ולעלות שוב על גבי חמורי...' פנה ה'יסוד העבודה' אל חסידיו שהיו נוכחים בעריכת השולחן ואמר להם: 'השומעים אתם את דבריו, וכי תכלית יש לו לאדם לאחר נפילה, להישאר בירידתו ולבכות מצבו וגורלו, הרי אין לו לאדם כי אם לקום ולהמשיך במלחמתו, להישאר איש מלחמה...'

כו. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, המשיל את הענין לחייל שנשלח לחום עם האויב בשדה הקרב וחרבו שלופה בידו, והנה הגיע אליו אחד מחיילי האויב וירה בו באצבעו ודם רב החל לזוב ממנו, אותו חייל נבהל והשליך תיכף את כלי הזין מידי, צעקו לו חבריו, שוטה שכמותך, היאך מכניס הנך את עצמך בסכנת מוות, והרי עתה אפשר לאויב להרגך או להכות בך מכה רבה ועצומה, ואילו אם תמשיך לישא חרבך בידך תוכל להשיב לו מנה אחת אפים ותפילה לגמרי. כמו כן הוא במלחמת היצר אם בשעה שנפל מעט כבר הנו מתייאש ומשליך את כל אשר לו, בזה גופא הצליח היצר עליו - שהרי זוהי כל מטרתו - 'לייאש' את הנלחם בו, אלא על האדם להתרומם ולהתחזק בכל כוחו, וכך יזכה שיבוא יום ויכה את היצר הרע לגמרי (ח"ח על נ"ך קהלת י ד, הובא בהגהות על ח"ח על התורה פ' בראשית אות טז).

כז. משל למי שנוסע בדרכו מעיר לעיר, ולפתע נסדק ונשבר אחד מאופניו (גלגלי) רכבו, וא"א לו להמשיך בדרכו בשפוף^א, וכי יעכב עצמו ויעמוד לחקור בשל מי אירעה צרה זו, הרי כך לעולם לא יגיע למחוז חפצו (ולכשכבר יגיע ימצא שכבר נסתיימה ה'חתונה' או כל מטרה אחרת שלשמה נסע), מה יעשה הפיקח יחליף הגלגל במהירות, ימשיך בדרכו ויגיע למחוז חפצו, ובסוף היום טרם ישכב לישון, אז יחקור מה ומדוע אירע... אף לדידן ייאמר, מה לך מתעסק 'חוקר ודורש' אודות הנפילה שעברה עליך, קום התנערי מעפר קומי - המשך בדרכך, ובסוף היום - כשכבר לא יפריע לך הדבר להמשך ה'עבודה' תערוך חשבון הנפש.

כח. הרה"ק מרוז"ן זי"ע אמר פעם, כתיב (דברים ב יט) 'אל תצורם ואל תתגרם במלחמה', אל 'תצייר' אותם לעצמך (את צורת העבירות) אף אחר שכבר נקלעו לידך ח"ו, פירוש אל תחשיבם לעשות מהם איזה שוויות וענין, וממילא לא תצטרך לעשות עימם מלחמה, כי יעברו מלבך, ותתקדש בקדושה של מעלה.

כט. משל נפלא מצינו ב'מדרש' (ויק"ר ה ח), וזה תוכנו (בתרגום ללה"ק) אמר רבי חנינא, יש אריס שחכם לשאול צרכיו ויש שאינו חכם, וההבדל ביניהם בזמן שההשקעה בשדה לא הצליחה, ולא נשאה פרי ורווחים, אז החכם מטיב

שהאדם זוכה יצרו אפי' שעה קלה... כגון שחפץ לאכול ומאחר סעודתו עד לאחר שעה או פחות ועוסק בתורה באותה שעה... וכן אם בולם פיו מלדבר דברים שלבו מתאוה מאד לדבר מענייני העולם, וכן בהרהורי מחשבתו אפי' במעט מזער דאתכפיא ס"א לתתא, אסתלק יקרא דקב"ה וקדושתו לעילא הרבה (מתעלה כבוד ה' וקדושתו למעלה למעלה) לב, ומקדושה זו נמשכת קדושה עליונה על האדם למטה לסייעו סיוע רב ועצום לעבודתו ית'... ופירוש 'והתקדשתם' שתעשו עצמכם

אדם מקדש את עצמו מעט - חשיבות כל פעולה קטנה לאין ערוך

בפרשתן (יא מה), והתקדשתם והייתם קדושים^ל. כתב האור החיים הק' וז"ל, עוד ירצה והתקדשתם תעשו גדרים וסייגים לבל תטמאו, ובוה אני מבטיחכם שתהיו קדושים...^{לא}

כתב הרה"ק בעל התניא (פרק כז) וז"ל. ...ולא עוד אלא אפי' בדברים המותרים לגמרי, כל מה

לבו והולך אל האדון בבגדים נקיים ומכובדים ובפנים מאירות וטובות, וכשמגיע אל האדון אומר לו האדון בא בשלום אריס טוב, ושואלו למעשיו, ומשיב ב"ה הכל על צד היותר טוב... חוזר האדון ושואל לשלום השדה ומשיב האריס תזכה ותשבע מהפירות, ומה שלום השוורים, עונה האריס, תזכה ותאכל מהמובחרים והשמנים שבהם, ומה שלום העיזים, גם על זה יענה, תזכה ותשבע מהצעירים הרכים... נהנה האדון עד מאוד ושואלו לרצונו, משיב האריס אולי תתן לי עשרה דינרים, מיד משיב האדון מתוך קורת רוחו קח לך עשרים... לעומת זאת האריס 'שאינו חכם' מגיע בבגדים קרועים כשכולו מלוכלך ופניו רעות ונפולות, שואלו האדון לשלום השדה ומשיבו הלה הלוואי שהיא תוציא לפחות מה שהכנסנו בה (שיקצרו לפחות כמו שזרעו), מה שלום השוורים, ומשיב הנם תשושים חלושים וגרועים... שאלו האדון לרצונו, ומבקש האריס עשרה דינרים, נענה לו האדון לך מלפני.. מה יש לי אצלך ועימך...

כך כל ערום יעשה בדת, אף אם נפל ונכשל, בוא יבוא בשבחות וזמירות לפני ה', ואז כשימשיך בבקשת מחילת עוונות על השגגות, ימחלו לו אף על הזדונות, והעיקר, שלא יפולו פניו כי אז לא ישאו פניו. ל. איתא ב'בית אברהם' וז"ל. והתקדשתם והייתם קדושים, חז"ל אמרו (יומא לט.) אדם מקדש את עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה. התורה הבטיחה לכל אחד ואחד והתקדשתם - אם ירצה להתקדש, אז והייתם קדושים - יהיה קדוש ויעבור בכל הנסיונות.

עוד ידוע משמו על זה הפסוק 'והתקדשתם והייתם קדושים', שיש לנו ללמוד מדרכי השיכור, כי מתחילה ישתה מעט, ואח"כ עוד מעט, ועוד ועוד... עד שנכנס להקרא 'שיכור', כמו כן בענייני קדושה, תחילה יקיים 'והתקדשתם', מעט, ועוד קמעא, ועוד קצת, עדי שיגיע למדרגת הקדושה הראויה.

לא. כה אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע דכידוע שונים דרכי הנהגת השלטון ברוסי' מההנהגה באמעריקע (ארה"ב), כי ברוסי' תופסים לבית האסורים כל מי שיש עליו אפילו צל צלו של חשד, שמא הוא נמנה על המורדים וכיו"ב, לא כן בארה"ב, כי המה חוקרים ובודקים בשבעים ושבעה חקירות ובדיקות, ורק כאשר הוכח להם מכל וכל כי הלה גנב או מורד הוא תופסים אותו, ובוה כבר נגמר דינו ורע ומר אחריתו, ואמר הרה"ק, ב'מלחמת היצר' עלינו לנהוג כמדינת רוס' - כי חלילה לנו מלהמתין עד שיתברר כי דבר פלוני, מכשיר פלוני או מקום פלוני הם מסוכנים ליראת שמים' שלנו או של צאצאינו, אלא בכל צל צלו של חשש או חשד רחוק, מיד עלינו לתפסו כדבר שיש להימנע ולברוח ממנו כמטחוי קשת, ובוה נזכה בס"ד להינצל מצפרני היצר ל"ע.

לב. ויזכור את דברי הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (יסוה"ע ח"ב פ"ט אות כד) לרמז בפסוק בפרשתן (י יט) ויאמר אהרן אל משה... הייטב בעיני ה', וישמע משה וייטב בעיניו, וביאר שכה אמר אהרן למשה, הן אמת כי על פי דין היה לי לאכול אבל מעלה נוספת יש בעבודת ה' והיא לא לחשוב רק האם מותר לי לאכול מאכל פלוני... ללכת למקום פלוני... לעשות מעשה פלוני... אלא בכל ענין יחשוב האם ייטבו הדברים בעיני ה'... וישמע משה מששמע משה רבינו את דבריו ויטב בעיניו דרך זו הוטבה בעיניו.

מעשה היה בסעודת הנישואין של אחד מבני הרה"ק ה'פחד יצחק' מבאיאן' זי"ע נתארכה הסעודה וכבר עלה עלות השחר ועדיין לא הגישו את הליפתן (קאמפאט) לקהל הסועדים, מכיוון שעלה עמוד השחר נשאלה השאלה האם מותר להגיש לפני הסועדים את הליפתן מאחר שכבר הגיע זמן התפילה, שלח הרבי לשאול את הגאון החסיד רבי דודיא אורטינבערג זצ"ל בעל ה'תהילה לדוד', בתוך כך נענה אחד האורחים מהמסובים בשולחן הרבי ואמר

באר הפרשה - פרשת שמיני - פרה

כט. בדין הוא שתקדום פרשת החודש לפרשת פרה, שהרי ב'אחד' בניסן הוקם המשכן ו'שני' לו נשרפה הפרה, ומפני מה הקדימוה שהיא טהרתן של ישראל' (ומה שאמרו ש'היא' טהרתן של ישראל נראה דקאי על עצם הקריאה - ולא רק על קיום המצווה בפועל) לו.

אִיתָא ב'עבודת ישראל' זי"ע (פרשת פרה ד"ה והנה בשבת פרשת פרה) 'ופירוש הענין, דבזמן שאין בית המקדש קיים, דבר שפתינו לרצון לפני אדון כל, כאילו קיימנו והקרבנו הקרבנות, וגם הפרה בהזאת שלישי ושביעי, ועל ידי קריאתה על כל פנים נטהר טהרה רוחניות לכבוד הרגל הבא עלינו. ומרמזו כן בפסוק (במדבר יט א-ב) 'וידבר ה' אל משה ואל אהרן... זאת התורה אשר צוה ה' לאמר', דהיינו שגניע זמן שיהיה די באמירה בלבד - כאשר אין בהמ"ק קיים, אז תבוא האמירה במקום ההואה בפועל.

בה אמר הרה"ק ה'בית אהרן' (דף קמ"ד) 'צריך להאמין, שכשם שנטהרין באפר פרה ממש להקרבת הפסח, כמו כן נטהרין בזמן הזה בקריאת פרשת פרה כל אחד ואחד... לפי בחינתו בקדושה'.

אִיתָא ב'שפת אמת' (פרה סוף תרמ"א) 'וזמן זה מסייע לטהרה על ידי שבזמן המקדש היו כל בני

קדושים, כלומר אף שבאמת אינו קדוש ומוכרל מס"א וכו' רק שכובש יצרו ומקדש עצמו. 'והייתם קדושים' - כלומר (הבטחה ולא ציווי) סופו להיות קדוש ומוכרל באמת מהס"א, ע"י שמקדשים אותו הרבה מלמעלה ומסייעים אותו לגרשה מלבו מעט מעט, עכ"ל"ג. ומכאן, שכל פעולה ופעולה שאדם מכניע את יצרו ומקדש את עצמו ערך גדול יש לה בפני המקום, וממשכת עליו קדושה עליונה ל"ד, וממילא, אל יזלזל אדם בעבודתו ואל יאמר לעצמו מה נחשבת עבודתי הפעוטה, שכן הקב"ה מחשיבה ביותר ליה.

וכך כתב בחובות הלבבות (שער השבון הנפש פ"ה) 'ואל תמעט בעיניך שום טובה שתעשנה לשמו אפילו במילה או בראיה, כי המעט ממך רב אצלו, והקרוב שבדמיונים בזה העתקת השמש בארץ שיעור אמה תעתק בגלגל מילין הרבה וכן העתקת הצל באצטרולב' (כי כאשר תזוז השמש מרחק אמה כאן בארץ הרי זה סימן שבאותה שעה זוה השמש הרבה מילין בשמים).

פרשת פרה - טהרת הפרה בזמן הזה על ידי קריאת הפרשה בשבת זו קוראים בתורה בפרשת חקת סדר טהרת פרה אדומה, והקריאה מעוררת את הטהרה, כדאיתא (ירושלמי מגילה פ"ג ה"ה, הובא ברש"י במסכת מגילה

שאפשר לסמוך על המתירים, לשמע דבריו שנאמרו בהחלטה גמורה מבלי לשמוע חו"ד של הרב, נענה הרבי ואמר 'איזה פנים היה לנו באם היינו עושים כל אשר הותר לנו עשות'. לג. ואל ירע לב האדם בראותו כי נשאר על עמדו ללחום יומם ולילה באותו מקום, דעל עבודת הקודש זו כתב ה'תניא' בתחילת דבריו (ס"ט) 'לכן אל יפול לב אדם עליו ולא ירע לבבו מאד גם אם יהיה כן כל ימיו במלחמה זו כי אולי לכך נברא וזוהי עבודתו'.

לד. בפרשתן (ט ו) 'ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, וירא אליכם כבוד ה', והמעייין בפסוקים יראה שלא ביאר להם מה יעשו בכדי שיראה עליהם כבוד ה'. ובעל כרחך מקרא זה אומר דרשני (עיי' באור החיים ועוד), וז"ל המלבי"ם (התורה והמצוה), ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, לא ידענו מה צוה שיעשו הם, והלא הם לא עשו דבר, ורק אהרן עבד עבודתו, ופ"י בספרא בדרך הדרוש, שציווה ש(גם) הם יעשו מעשה הכה"ג, כלומר, שמה שיעשה הכה"ג בבית מקדש הגדול יעשו הם בבית מקדש הקטן שהוא הלב אשר שם משכן כבוד ה', כמן שכתוב 'ושכנתי בתוכם', וכמו שזכחו במשכן כחות החיים והקטירו אותם על מוקדה במזבח הגדול, כן יזבח כל איש כוחות נפש המתאוה והמתעורר מסטרא דבעירא שהוא היצה"ר על מזבח הקטן להעבירו ע"י אש אהבת ה' שלהבת י-ה, עד שייחד כל כוחותיו וכל מחשבותיו לאדון המיוחד (וכבר בארנו הדבר בארוכה בארצות השלום דרוש ג איך יתיחס האדם למשכן ה' ושם יעלה זבחי צדק עולה וכליל), ואם עשיתם כן - וירא אליכם כבוד ה' לשכן כבוד בתוכם.

לה. וכלשון קדשו של ה'בית אהרן' (דף ע"ו): 'בין חמץ למצה רק משהו (שהרי אותיותיהן שוות, זולתי שכאן יש ה"א וכאן ח"ית שסוגר את פתח הה"א), שממילא בעת שהוא נפרש מהרע אזי הוא נכתר בטוב, ואז נעשה מחמץ מצה כהרף עין'. לו. דבר עמוק למדנו מדבריהם שאמרו כי מצד הדין היה צריך להקדים 'פרשת החודש', ואעפ"כ הקדימו חז"ל את קריאת 'פרשת פרה' תחילה, ומכאן למדנו שאך 'סדר' אחד יש אצל בני ישראל, תחילה וראש יטהר עצמו, ורק לאחמ"כ יגש לשאר העניינים.

גלוליכם אמהר אתכם, ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, והסירותי את לב האבן מבשרכם, ונתתי לכם לב בשר', אלא מכאן מוכח שעיקר טהרת פרה אדומה היא הנקיות והזיכוכ מן העוונות, וכל זריקת מי החטאת על שמא מת כוונתה על 'חטא עין הדעת' שהביא וגרם את הטומאה לאדם הראשון, שהרי על ידי חטא זה נגזרה מיתה לעולם, נמצא שבשבת זו אפשר לתקן את שורש כל החטאים.

ובלשונו של הרה"ק רבי צדוק (פרי צדיק פרה א) קריאת פרשת פרה מועיל לטהר הלב כסיל משמאלו מטומאת היצר הרע^ל.

עין ארו ואזוב - הגאווה הנרצית ויגבה לבו בדרכי ה'

הנה ידוע שהתורה הקדושה היא נצחית, לדורות ולא רק לשעה, ובפרט ענין טהרת פרה שנאמר בה 'לחוקת עולם', ושאל מרן ה'בעל שם טוב' הקדוש ז"ע (תולדות יעקב יוסף ריש חוקת), היאך שייכת מצוות טהרת הפרה בזמן הזה, ומבאר שאצל פרה אדומה מצינו שהיא 'מטהרת טמאים ומשמאת טהורים', אף כהיום יש ענין זה במידת ה'גאווה', כי פעמים הענווה מסוכנת לגרום לאדם התרשלות בעבודתו מתוך מחשבה כי ממיילא אינו שווה מאומה, לזה יביא גם 'ארז' שהוא רם ונישא וגבוה מאד, לרמוז על ב' קצוות אלו, שהרי

ישראל עסוקין במהרה בימים אלו לטהר עצמן לקרבן פסח, לכן הזמן מבקש תפקידו, ומסייע לטהרת הלב גם עתה^ל.

וכך מפרש ה'ערוך השלחן' (סימן תרפה ס"ז) שבפרשת פרה אדומה כתיב ב' פעמים 'לחוקת עולם', (בפסוק י, ובפסוק כא), והיינו, ד'חוקת עולם' אחד קאי על דורות הראשונים מיד אחר חורבן הבית - שגם אחר החורבן יהא בידם להיטהר על ידי אפר הפרה כדאיתא 'חבריא מדכן בגלילא' (גדה וי) שעשו פרה אדומה בכל הלכותיה ודקדוקיה ונטהרו על ידה בפועל ממש, ועוד נאמר בשנית 'לחוקת עולם' לומר שגם בדורנו אנו יש בידינו להטהר ב'אפר פרה' על ידי קריאת פרשת פרה, ומכאן שקריאתה בזמן הזה דאורייתא היא, ובעת קריאתה היא הטהרה^{לח}.

ואבן, עיקר קריאת פרשת פרה קאי על טהרת הלב מן העוונות, וראיה לדבר הביא הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע ב'פרי צדיק' (פרשת פרה אות ז) כי אחר כל קריאה 'מפטרין בנביא' באותו ענין שקראו בתורה, ולפי זה היה לנו להפטר בפרשת פרה בענין טהרה מטומאת מת שבה מדברת הפרשה, ובאמת המתבונן יראה כי טהרה מטומאת מת לא כתיב שם רק טהרה מעוונות, ככתוב שם (יהוקאל לו כה-כו) 'וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם, ומכל

לז. דבר שפתים אך למותר לדבר בחובת ההתרחקות מדברים אסורים ו'כלים' שאינם כשרים, כי בשעה שבשר ודם נכשל בחטא הרי הוא דוחק בידיו את רגלי השכינה כביכול ח"ו, וב'כלי יקר' (ויקרא יא מד) מרמז כן בלשון הפסוק (ויקרא יא מג) 'ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם' ובמסורה כתיב 'ונטמתם' חסר אל"ף, ללמדנו שאם נכשל האדם בחטאים ואיסורים (הכתובים לעיל בפרשה) אזי מסתלקת ממנו האות אל"ף המורה על אלופו של עולם מלך מלכי המלכים הקב"ה. לח. ידוע מה שהביא הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' ז"ע (ליקוטי הרי"ם ריש פרשת תצא) בשם הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא ז"ע שהתורה נדרשת בדרך פרד"ס (פ"ש רמז דירוש ס"ד), והנה, בזמנים הקודמים כשהיה שייך ענין המלחמות עם אומות העולם - בפועל, אזי היה הפשט בכתוב (דברים כא ז) כי תצא למלחמה על אויביך ושבת שביו... - מלחמת הרשות, ורק הרמז היה על מלחמת היצר. אך בימינו אנו שאין לנו מלחמות כפשוטן אזי הפשט הפשוט 'כי תצא למלחמה' על מלחמת היצר הצורך המבקש להאבידנו, ועלינו להילחם עמו בחירוף נפש, להביסו ולהפילו.

הוסיף על דבריו הרה"ק ה'אמרי אמת' ז"ע (שנת תרס"ח) שכיו"ב הוא לענין 'פרשת פרה', בזמן שהיה לנו אפר פרה היה הפירוש הפשוט על טהרה מטומאת מת, והרמז היה על טהרת היצר, אבל כהיום הזה שאין לנו אפר פרה הרי הפירוש הפשוט הוא על טהרת היצר.

לט. איתא ב'דרשות חתם סופר' (דרשות לג: ד"ה שלהי יומא) שטהרת הפרה קאי על טומאת וחלאת העוונות, ומשום כן אמרה תורה להיטהר ב'אפר פרה', לרמוז לאדם שישוב בתשובה אל ה', על ידי שיהיה בעיני עצמו כעפר ואפר, כי על ידי תשובה מתוך הכנעה ושפלות הרוח זוכים לטהרה. ואף גם זאת שישפוך דמעות מתוך שברון לב, ודמעות אלו ייחשבו לו כהזאת מי חטאת, המורם מכל אמור, שטהרת הפרה נוהגת לעולם - אף אחר חורבן ביהמ"ק.

עצמו כאזוב, וכבר הקשו המפרשים מדוע צריך להביא עין ארו המרמוז אל הגאווה, אדרבה, היה לו להביא אזוב שהוא סימן להכנעה, אלא, שפעמים ה'עין ארו - הגאווה' מרוממת ומקרבת את האדם לעבודתו יתב"ש.

זאת חוקת התורה - אין טהרה כתורה

איתא ב'רוקח' (פר' חוקת) על הפסוק 'זאת חוקת התורה', הוקשה חוקת התורה לפרה אדומה, מה פרה אדומה מטהרת אף התורה מטהרת לומדיה לשמה^מ.

ובשל"ה כתב (פר' חוקת תושב"כ ד"ה תוכחת מוסר ד"ה נוגע במת) וז"ל אף בזמן שאין אפר פרה, יוכל אדם לטהר את עצמו כשדבק בהתמדת התורה, ולומר ומלמד על מנת לשמור ולעשות ולקיים.

מדיני טהרת הפרה (במדבר יט יב) 'הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר', ובדרך רמז פירש ב'באר מים חיים' (פרשת חקת) ד'שלישי' מרמז על עסק התורה, וכמו שאמרו (שבת פח.) 'ברוך רחמנא דיהב

'ארו' גבוה מכל האילנות ומורה על מדת ההתנשאות, והאזוב ושני תולעת מרמזים על מדת השפלות וההכנעה, ומזה ומזה אל תנח ידך, כי בשעה שהיציצה^ר מזכיר לו עוונותיו הראשונים צריך להתחזק כארו, שלא יפול ברוחו אלא ידע שהקב"ה שוכן עם ישראל בתוך טומאתם, ולעתים עליו להשפיל דעתו כדי שלא יבא לידי גאווה, אבל ח"ו מלהפך את היוצרות^מ.

וזהו 'לטהר טמאים' - תחילה הגאווה טהרה את הטמאים - כי הנמצא בשפל המדרגה לא יוכל להתחיל לעבוד את ה' רק אם יתנאה בגאות דקדושה, 'ויגבה לבו בדרכי ה'" (דה"י ב' יז ו), ויאמר לעצמו הן אתה תקוותי היות והנני בר ישראל ונשמה קדושה בי, ובידי להתעלות יותר ויותר, נמצא שהגאווה מטהרת ומרוממת^מ, אך מאידך גיסא - כשכבר נכנס בשערי עבודת ה', יזהר מן הגאווה, כי היא תורידנו לתהום הנשיה^מ.

לבן אמרה תורה להביא (יט ו) 'עין ארו ושני תולעת והשליכם אל תוך שריפת הפרה', ופירש רש"י בשם רבי משה הדרשן שהוא סימן למתנאה כארו שישפיל

מ. כה אמר הגאון מטשעבין זצ"ל בשם אביו ה'כוכב מיעקב' זצ"ל, כי שני קצוות הם, כשם שהוא שונא - 'אן אלטער בעל-גאווה', כן לעומתו הוא אוהב 'א שטאלצער בחור' (בחור וצעיר אשר 'רוחו' חזק בקרבו), כי אוי לו לבחור וצעיר בשנים שיהלך בהרגשת 'שפלות' ממצבו הירוד, שהרי משם יבוא במהרה לידי ייאוש, ומעתה דרכו של היצר קלה להורידו מטה מטה ואחריתו מי ישורנה, אלא תמיד ילך בחוזקה מתוך גאווה דקדושה, ועל דרך 'ויגבה לבו בדרכי ה'', וידע כמה חשוב כל פעולה שעושה ואפילו דבר קל וקטן, אך לעומת זאת שנוא הוא איש זקן המתגאה, שגאווה זו אין בה רווח ותכלית, ותועבת ה' כל גבה לב.

מא. וכעין מה דמצינו (פסחים כ:) 'לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה', שעיקר תכלית התורה היא הלימוד לשמה, אך בתחילת דרכו מותר ומצוה לעסוק שלא לשמה - כי רק כך יבוא בסוף דבר לשמה.

הרה"ק הפני מנחם זי"ע המשיל את הדבר לאדם שהרופא נתן לו 'סממני רפואה' לבלוע אותם ערב ובוקר פעמיים ביום, ויבוא האיש לביתו ובלע בפעם אחת את כל הסממנים כולם - הרי שמיד ימצא את עצמו בגן עדן מנוחתו... כיו"ב הוא המרבה בגאווה או בענווה שאינה במקומה הנכון והראוי.

מב. בפרשתן כתיב (י טז) 'ואת שעיר החטאת דרש דרש משה', ובמסכת סופרים שנינו (פ"ט ה"ב) שצריך לכתוב בס"ת דרש בסוף השיטה ודרש בתחילת השיטה, ואמר הגה"ק רבי יעקב אבוחצירא זצ"ל בעל ה'אביר יעקב', דהנה 'דרוש' היא מלשון ראש [כי 'דרוש' נקראת גם ד-ראש, ואילו 'דרש' היא מלשון 'רש' ועני, ורמז יש בדבר, כי 'דרש' - המתנשא ומתגאה יהיה 'בסוף השיטה'. ואילו 'דרש' - זה המחזיק את עצמו כרש יזכה להיות 'בראש השיטה', כי כך אמרו (עירובין יג:) 'המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו'. וכן איתא בזוה"ק (ח"א קכב; ח"ג קסח): - והכי פתח רב מתיבתא מאן דאיהו זעיר איהו רב. מאן דאיהו רב איהו זעיר

מג. כתב הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע וז"ל. איתא במדרש רבה (במדבר יט ו) אמר רבי יוסי ברבי חנינא רמז שכל הפרות בטילות ושלך קיימת. וזה היה בזמן המקדש, אבל עתה בעוונותינו הרבים שחרב בית המקדש אין לנו טהרה, אלא כשאנו לומדים ועוסקים בתורת פרה ובמצוותיה על ידי זה אנו נטהרין. וזה פירוש הפסוק זאת חוקת, דהיינו מצות פרה שהיא חוקה והיא כדי לטהר. התורה אשר ציוה ה' לאמר - רצ"ל שתאמרו ותעסקו בתורת ה',

הגעלה וליבון באש, ו'ליבון' גדול מכולם, כמו כן הפוגם בנפשו ח"ו צריך לזככה ולנקותה, ויש כמה דרכים לכך, כגון על ידי יסורים ועוד אופנים שונים, אך אין טהרה ביגיעת התורה שהיא דומה כליבון באש, דכתיב (ירמיה כג כט) 'הלוא בה דברי באש' השורפת ומכלה את כל הרע שבו, ומזככת את הנשמה בכל מיני טהרה^{מד}.

יהי ה' בעזרנו, שנזכה להרבות בשמחה באלו הימים ע"י אמונה פשוטה מתוך רב שפע ונחת, ונזכה במהרה להטהר בטהרת הפרה, בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן.

אוריאל תליתאי (תורה נביאים וכתובים) לעם תליתאי (כהנים ליום וישראלים) על ידי תליתאי (משה רבינו שהיה שלישי לאביו ואמו) ביום תליתאי (לפרישה) בירחא תליתאי' (זה חודש סיון), ובא הכתוב לומר 'הוא יתחטא ביום השלישי' שאפשר לאדם להיטהר ע"י דברי התורה הקדושה - שהמאור שבה יחזירנו למוטב, וביום השביעי קאי על יום השב"ק שהוא מטהר את בני ישראל (עיי' של"ה פר' חוקת דרך חיים תוכחת מוסר כע"ז).

וכדברי האוה"ח הק' בספרו 'ראשון לציון' (משלי ב א) עפ"י הידוע ששלושה מיני טהרה הם - טבילה

הוא גם כן מטהר. וזה שקאמר המדרש הנ"ל ויקחו אליך רמז שכל הפרות בטילות ושלך קיימת, רצ"ל שאפילו בזמן הזה שאין לנו פרה - שלך קיימת, פירוש שלך היינו התורה שנקראת על שמך כמו שאמר הכתוב (מלאכי ג כב) 'תורת משה עבדי', וע"י תורתך שיתעסקו יוטהרו, עכ"ל.

מד. ובפרט בלימוד גמרא שהיא מסלקת ומכרתת כל הקליפות רעים של הסטרא אחרא, וכמו שאמר הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע, דגמרא היא מלשון 'גומרי' דהיינו גחלים (ראה רש"י שבת קלד. ד"ה ליתו), מפני שהיא מבערת ושורפת כל הטומאה ולאידך גיסא מבעירה את לב האדם לעבודת השי"ת.

ובספר ישמח ישראל (פר' תצא ה) כתב שדיבוריו האחרונים של הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע טרם הסתלקותו מהעולם הזה - הטהרה הגדולה ביותר היא לימוד התורה.

פעם ישב הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זי"ע ודרש בפני תלמידיו במעלת לימוד 'בלאט גמרא' (דף גמרא), ובתוך דבריו אמר בלשון נופל על לשון, שהלומד בלאט גמרא זוכה לצאת מכל ה'בלאטע' (רפש וטיט), כי כל הטומאה נבדלת ומסתלקת ממנו, ויהי כשמוע כן אחד מן התלמידים מיהר ורץ תיכף אל החדר הסמוך וחיפש גמרא לעסוק בה בתורה, אך לצערו לא מצא גמרא כי אם ספר משניות, מיד נטלו ולמד בו פרק אחד, ויהי כאשר חזר לפני הרה"ק מקאמינקא הרגיש במעשיו, ואמר לו 'לימוד משניות דבר גדול הוא, אך אינה דומה ושוה למעלת לימוד דף גמרא...'

וכך פירש בספר 'שארית מנחם' להרה"ק רבי מנחם מנדל מושווא זי"ע (פר' חוקת ד"ה או יאמר דהנה), בלשון הכתוב (איוב יד ד) 'מי יתן טהור מטמא לא אחד', שהנה טמא במלואו (טי"ת מ"ם אלף) עולה למנין תר"י, לעומת זאת תורה עולה למנין תרי"א, והרמז בדבר שאפילו מי שהוא בבחי' טמא במלואו ל"ע - יעלה מטומאה לטהרה על ידי עסק התורה שמניינה עולה על מנין טמא באחד. ובזה ביאר, כי האדם זועק 'מי יתן טהור' - היאך אטהר עצמי, והרי אני 'טמא' במילואי מכף רגל ועד ראש, לזה אמרינן בלשון שאלה 'לא אחד', וכי לא אמרנו לך שיש 'אחד' יותר מטמא והוא התורה שע"י ייטהר האדם לגמרי...

אגעד אנק

על פרשת השבוע

שמיני תשפ"ב

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו: (ט, ח)

ברש"י בפסוק הקודם כתב: קרב אל המזבח - שהיה אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת:

בגמ' סוטה (ה, א) איתא שתלמיד חכם צריך שיהיה בו גאווה שמיני שבשמינית, והכוונה על פסוק זה שהוא שמיני בפרשת שמיני ובו מצינו שניגש אהרן אל העבודה בבושה ובשברון לב על העגל. והלך רק מפני שנבחר לזה וזה הכוונה אצל תלמיד חכם שידע שהכל מתנת שמים בבחינת "לכך נבחרת" שהוא ציווי משמים.

(טעם הצבי בשם קונטרס דברי חנוך, מובא באוצרותיהם של צדיקים)

וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם (ט, כד)

תרגם אונקלוס: וירונו - 'ושבחו'. י"ל כי אהרן שימש כל היום ולא אתי שכינה עד שנכנסו הוא עם מרע"ה להתפלל על זה, אך זה הי' לכבודו של אהרן כמשחז"ל שמאל הקטן גזר תעניתא ופ"א אתי מיטרא מיד בצפרא ושוב פ"א לא אתי מיטרא עד אחר התענית ואמר שניהם אינם שבח לציבור אלא היכי דמי שבחא דציבורא אמר משיב הרוח ונשב זיקא מוריד הגשם ואתא מיטרא [תענית כ"ה ע"ב], והי' להראות שבחו של אהרן דלא שרתה שכינה עד שיצא ואמר יה"ר שתשרה שכינה במעשי ידיכם ועפ"י דבורו וירא כבוד ה' אל כל ישראל, ואז וירא כל העם' האי 'וירא' רוצה לומר התבוננו כל העם והבינו שזהו כבודו של אהרן וירונו ושבחו שזהו שבח של ציבור ושל אהרן שליח הציבור.

(חתם סופר)

וישמע משה וייטב בעיניו (י, כ)

ע"פ מ"ש רמב"ן דכל דברי אהרן הן היום הקריבו לא הי' אלא פלפול ומו"מ של הלכה שהרי מפני הטומאה נשרף וע"ש ברמב"ן וידוע שפלפול התורה משה מסרה לישראל ע"ד טוב עין הוא יבורך כמבואר במס' נדרים [ל"ח.], ע"כ וישמע משה הפלפול הזה ויטב בעיניו דייקא כי מטובת עינו של משה בא לו הפלפול הזה.

(חתם סופר)

להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל (יא, מז)

פעם אחת יצא הרב רבי אברהם דנציג (בעל חיי אדם וחכמת אדם), מחותנו של הגר"א. למערב אירופה לרגל מסחרו. כשחזר, נכנס תיכף לבית מדרשו של הגר"א כדי לקבל ממנו ברכת שלום, כדרכו של הגר"א שלא להבטל מלימודו נכנס עם רבי אברהם בשיחה חטופה, ושאל אותו: האם שמע איזה דבר חכמה במערב אירופה? השיב לו הרב דנציג, כי בהיותו במערב אירופה שמע כי כמה מחכמי אומות העולם נתווכחו ביניהם מאיזה זמן יש להתחיל בחינוכו של הילד. נחלקו הדעות ביניהם. אחד מהם אמר כי כשנמלאו לילד שלש שנים צריכים כבר להתחיל ולעסוק בחינוכו, והשני אמר כי החינוך ראוי לו שיתחיל במלאת לילד חמש שנים, ובא השלישי ואמר כי לדעתו צריכים להתחיל לחנך את הילד עשרים שנה קודם שנולד, כלומר: צריכים בראשונה לחנך את ההורים כי הם במעשיהם משפיעים על הילד לטובה או לרעה,

שמע הגר"א ואמר לו: כבר עמדו חכמינו על זה בש"ס (יומא פב ב) וסיפרו לנו על שתי נשים מעוברות שאחז אותן בולמוס ביום הכיפורים, לחשו להן באזניהן כי היום, יום הכיפורים הוא. אחת שמעה לקול הלחש ולא אכלה - וזכתה ויצאה ממנו רבי יוחנן. ואולם השניה לא

צייתה למה שלחשו לה - ויצא ממנה שבתאי אוצר פירי, שהיה רשע, הרי רואים אנו כי הילד הושפע ממעשה אמו עוד לפני שנולד.

שאל הרב דנציג את הגר"א אם יש מקור לדבר זה בתנ"ך, והשיב לו הגר"א כי בגמרא שם (פג, א) איתא מקור לזה בספר תהלים (נח, ד) "זורו רשעים מרחם", ולדעתי, הוסיף הגר"א חסר שם בגמרא המילה "וגומר" כי הכוונה שם גם לפסוקים שבאו אחרי הפסוק הזה, שם כתוב "אשר לא ישמע לקול מלחשים..."

ואולם, סיים הגר"א את דבריו, דבר זה נמצא גם בתורה בפרשת שמיני (ויקרא יא, מ) "להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" שכן מילת "חיה" פירושה גם "יולדת", (ראה שמות א, יט) להורות כי אם באים להבדיל בין הטמא ובין הטהור צריכים לדעת כי זה תלוי הרבה באמותיהם בין ה'חיה' (היולדת) הנאכלת (שאכלה ביוכ"פ) ובין ה'חיה' אשר לא תאכל..."

(ספר הגר"א)

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אלהם: דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ (יא, א-ב)

יש להבין מהו הכפילות של "לאמור אליהם". ואפשר לבאר על פי מאמר חז"ל הידוע "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להן תורה ומצוות וכו'" וכפי פירוש רש"י ששקצים ורמשים בין כה וכה מאוסים אצל בני האדם ועשה מהם הקב"ה איסור תורה בכדי שיקבל עליהם שכר.

והמשמעות העמוקה יותר בעניין זה הוא, על פי משל לאדם שהגישו לפניו כוס מים ובא חבירו וירק פנימה ולא רצה יותר לשתות מהם כיוון שחבירו ירק בפנים, לאחמ"כ בא הנחש והטיל בה ארס, והנה אם נשאל את פיו מדוע אינך שותה מהמים הרי לא יענה שהסיבה היא מחמת הרוק שחבירו ירק פנימה אלא יענה שהרי יש בה ארס, על אף שגם קודם לכן לא רצה לשתות מחמת הרוק הרי סיבה זו אינה נחשבת כלל מחמת הסיבה היותר חזקה מפני הארס. ופשוט. כמו כן בציווי הזה של התורה אומרת התורה שבני ישראל צריכים להיות בדרגה כזאת שהמאכלות האסורות אמנם מאוסות עליהם אבל ציווי ה' הוא כל כך חזק שהסיבה של המאוסות לא נחשבת כלל לעומתה כמו במשל הנ"ל שהסיבה העיקרית היא הארס ולא הרוק.

וזה מה שאמרו חז"ל "אל יאמר אדם אי אפשרי באכילת חיזר, אלא אפשרי ואפשרי אבל הקב"ה ציווה שלא לאכלם. לכן מדגישה התורה כאן "לאמור אליהם" שיאמרו לבני ישראל שכל הפרשה הבאה היא "וידבר ה'" מחמת ציווי הבורא. (טעם הצבי עפ"י שפת אמת)

כל הולך על גחון (יא, מב)

כתב רש"י: זה נחש, ולשון גחון שהולך ושח על מעיו. דברי רש"י צריכים ביאור שהרי אונקלוס תרגם גחון - מעוה, והיה לו לרש"י לומר 'כתרגומו', או לפרש בלשון הקודש - 'כריסו' כמו שמצינו במשנה 'הכרס הפנימי שניקבה' ועוד.

פירש מרן המהר"ם שיק זיע"א שרש"י חפץ היה לחזק המסורה שלנו שו' דגחון הוא אמצע התורה, ורצה שגם בספרו רש"י על התורה יהיה כאן אות מ' שהוא אמצע התורה. שהמתבונן יראה שרש"י טרח ודקדק להתחיל את התורה עם אות א' "אמר רבי יצחק לא היה וכו'" ולסיים עם אות ת' "יישר כחך ששיברת" ובאמצע התורה - כאן בפרשתינו רצה שיהיה אות מ' "מעיו" יחד הם אותיות א'מ'ת'.

(תורה שלמה).

בחז"ל איתא כמה טעמים: שלא נשאו נשים, שנכנסו שתויי יין, או שהורו הלכה בפני רבן.

"ל דאין אדם מרגיש איך להתנהג בדרך ארץ עד שיהי' לו בנים ומרגיש מה שהוא נגד כבודו בהתנהגות בניו ותלמידיו עמו ועל ידי שהוא מקפיד מבין עי"ז מה שהוא צריך לנהוג כבוד בהוריו ומוריו ולהזהר במה שהוא נגד כבודם, אבל אלו עדיין בנים לא הי' להם ולא הבינו והשכילו עוד האיך לנהוג כבוד ברבם ובאביהם ובפרט במורא שמים לכן הקלו והורו הלכה בפני רבן ולא נהגו כבוד שמים ונכנסו דרך קלות למקדש שתויי יין: (תורת משה)

את הגמל כי מעלה גרה הוא. (יא, ד) הול"ל כי פרסה איננו מפריס שזה עיקר טעם אל הטומאה וכן בשפן וארנבת קשה זה, ובחזיר אמר כי מפריס פרסה הוא ה"ל כי אינו מעלה גרה, ולמה התחיל בכולם בסימן טהרה שלהם.

וביאר ענין זה שסימן טהרה שבכולם מוסיף טומאה על טומאתן כדרך שאמרו בעשו (בר"ר סה א) שנמשל לחזיר שפושט את טלפיו להראות כאילו כשר ותוכו מלא תוך ומרמה וזה מורה על כל מי שאין תוכו כשרו כמדת הצבועים המראים את עצמם כשרים והמה בלי ספק גרועים מן הרשע הגמור שתוכו וברו שוין לרעה, כמו שפירש"י על פסוק ולא יכלו דברו לשלום (בראשית לו ד) וע"כ הפרסת פרסה בחזיר הוא סימן טומאה לפי שבפרסה זו הוא יכול להטעות הבריות ולהראות כאילו הוא כשר וכן בהפך זה בגמל ושפן וארנבת.

ואע"פ שכל מדות אלו אינן שייכין בבהמות מ"מ הם מולידים תכונה רעה זו בגוף האוכלם כי כל אוכלם יאשמו (ע"פ ירמיה ב ג) להיות מן תלות הצבועים המראים את עצמם כשרים כמו עשו וחביריו:

(כלי יקר)

מאוצרות המגידים

"אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס טמא הוא לכם ואת השפן כי מעלה גרה וגו' ואת הארנבת כי מעלת גרה הוא" - רבי שבתי יודלביץ

אספר לכם סיפור קטן. ישב על ידי באווירון - זואולוג. אתם יודיעם מה זה זואולוג? פרופסור לחיות, גן חיות. פרופסור יהודי מליונר, היודע ומבין בעניני רוב החיות שעל כדור הארץ.

במהלך הדרך הארוכה שישבתי לידו, הוא הספיק לספר לי על כל שאיפות חייו, ועל תפקידו כיום באוניברסיטה - בה הוא מעמיד תלמידים בזואולוגיה, "כבר זכיתי להעמיד שלושה תלמידים - פרופסורים גדולים". בקיצור, הוא שוחח עמי בידידות, כחבר וותיק. היה מאד מעניין.

באמצע הדרך הגישו במטוס אוכל לא כשר. ויפתח ד' את פי האתון...

אמרתי לו בכאב: "איך אתה לועס כזה אוכל? וכי אינך יהודי?!"

הוא התרגז קצת שאני מפריע לו לאכול: "שמע נא, מה שמשה רבינו אמר, לא מחייב אותי כי הוא הרי נפטר לפני ארבעת אלפים שנה".

"רשע", אמרתי לו, "הקב"ה אמר זאת, והקב"ה חי וקיים".

"רבי, אל תתרגז" ביקש "אם תוכיח שהקב"ה אמר איזה בשר מותר לאכילה ואיזה לא, אם תוכיח לי אני מסכים לדעתך ושב בתשובה".

"טוב, אבל תזכור את דברך - שאם אוכיח לך, אתה עוזב את האוכל".

"שמע נא, רבי, חבל לך על הזמן והמאמץ, כי לפני כמה שני התווכחתי עם רב אחד במשך ארבע שעות, והוא לא נצח אותי".

"אני, לא צריך ארבע שעות. די לי בארבע רגעים, לא ארבע שעות. תוך ארבע דקות, כביכול תשכב על הארץ ותודה שהצדק איתי".

הוא הסתכל עלי, פתח את העיניים כמו עגל. - "אה, ארבעה רגעים?". "כן, לא צריך יותר".

"איך?"

"המתן בסבלנות ואני אראה לך".

פרופסור, אתה יודע מה הן סימני כשרות של בהמה?"

"מה?!"

אסביר לך, סימני כשרות הכתובים בתורה הם - "מפריס פרסה ומעלה גרה" - אלו הם שני הסימנים של בהמה טהורה, כמפורש בתורה, וכפי שכל ילד יהודי בן ארבע יודע.

עתה, אשאל אותך, פרופסור, מה תהי' ההלכה אם יש לבהמה רק סימן אחד? מפריס פרסה או מעלה גרה?"

"חצי כשר חצי טרף" השיב.

"מה אתה שח? אין חצי חצי, או כשר או טרף"

"טוב, טרף". אמר. "אתה צודק" הסכמתי "בהמה עם סימן אחד היא טמאה לאכילה!"

"עכשיו תשמע היטב, משה רבנו כתב בתורה כי קיימים ארבע חיות: גמל, שפן, ארנבת, חזיר, שיש להם רק סימן אחד, וארבעתם בלבד. רק אלו. כל שאר החיות או שיש להם שני סימנים, או שאין להם כלל. תגיד לי, משה רבינו למד אצלך זאולוגיה? היה לו תואר פרופסור לחיות? לא.

אולי משה רבנו יצא לצייד והכיר ביערות את החיות. לא. הוא גם לא עבד מימיו בגן החיות, הוא גדל בבית המלכות במצרים, לא בג'ונגל באפריקה. וא"כ מהיכן ידע שאין אחריהם כיוצא בהם? ומי כמוך ידוע כפרופסור לחיות שממתן תורה עד היום ארבעת אלפי שנה, כאשר חקרו כבר כמעט את כל כדור הארץ, ועדיין לא נמצאה בכל הג'ונגלים בעולם חיה חמישית שיש לה רק סימן אחד... מניין כל זאת למשה רבנו?

המשכתי לנגן באוזניו את לשון הגמרא: אי, "תנא דבי רבי ישמעאל" אומרת הגמרא בחולין (דף ס') "וכי משה רבינו קניגי היה או בליסטרי היה? מכאן תשובה לאומר אין תורה מן השמים!" האם משה היה "קניגי" (עובד בגן החיות)? "וכי משה בליסטרי" (ציד חיות)? מאיפה ידע את זה? אלא לומר לך שתורה מן השמים, כך אורמת הגמרא. כלומר, ה' שברא וידע מה שברא, הוא אמר לו את הדברים והוא העבירם לנו.

כשסיימתי לדרוש באוזניו, הבחנתי כי כמה מיושבי המטוס מלפניי ומאחוריי, התאספו סביב, הפסיקו לאכול והתקבצו, והנה כבר חלפו חמשה רגעים... התנצלתי על האיחור בדקה.

הבטתי עליו, הוא היה חיוור כמו סיד.

"רבי, שכנעת אותי" אמר והוסיף "אגמור לאכול, ואחזור בתשובה".

"תלך. אתה אבוד" הפטרתי.

הוא משוכנע כבר, הוא יודע, אבל "קודם אגמור לאכול". באמצע האוכל אינו יכול, מסכן... נורא ואיום, הוא משוכנע אבל רוצה לסיים את האוכל. הנה, כך נראה האדם.

אי, אי, ר' שלום שבדרון אמר פעם: "אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קווצותי רסיסי לילה" הקב"ה דופק על פתחנו מעורר אותנו לתשובה - הוא דופק! הוא דופק - קול דודי דופק! "ומה אני אומר להקב"ה? (המשך הפסוקים) "פשטתי את כותנתי איככה אלבשנה רחצתי את רגלי איככה אטנפם" עשיתי אמבטיה לבשתי פיז'מה קשה לי להתעורר - היום אי אפשר - מחר אני אחזור בתשובה (כשאסיים את המנה שהגישו לי במטוס) משבוע הבא אקבע עתים לתורה, ממחר אשתפר בתיקון מידותי, וכך עוברים כל החיים:

מחר, מחר, מחר. "פשטתי את כותנתי איככה אלבשנה רחצתי את רגלי איככה אטנפם" אוי וי, חולפים להם החיים כחלום יעוף של התקווה של "מחר". ואיך בני ישמעאל אומרים בערבית: "בוקרא מישמיש".

מה מחר? עכשיו! אין מחר!.

לפעמים כאשר מתעוררים לאחר דפיקות רבות, זה כבר מאוחר מאד. אי, אי, כי מגיע יום קשה ונורא שעליו נאמר: "ודודי חמק עבר" - אין, הדוד נעלם. אתמול באתי וישנת, ועתה מאוחר! "ביקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני". אה, והגעגועים מתחילים אז נשאר לאדם רק הגעגועים: "השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני".

רבתי בר מינן, לפני כמה זמן היו טילים, טילים! שכחתם, אה? נראה על הפנים שלכם שזה התרחש לפני מאה שנה... לפני כמה חודשים סך הכל - עם המסיכות. היה אז "קול דודי דופק" צביטה בלב אוי, אוי, השיבנו אליך ונשובה" ביקשנו. נו, ועתה כמעט שכחנו - אה "דודי

חמק עבר נפשי יצאה בדברו ביקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני

ועתה, הקב"ה רוצה לפחות את התשוקה שלנו: "אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני" – אני חולה באהבת ד'.

אשריכם, אשריכם ב"ה שזכותם בליל זה להתאסף ביחד. כולנו נאמר להקב"ה: אנו מתגעגעים אליך – רבונו של עולם! לפקוח עינינו. לראות את האמת, את אור אלקים ולחפוף בקרבתו ובקיום מצותיו בדקדוק. הגעגועים שלנו יעלו לכסא הכבוד ביום קדוש זה בזכות ה"אור החיים" הקדוש (שבית הכנסת נקרא על שמו) ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן!

הושיט את הפנכה לשר החקלאות: "בכבוד" – נרתע השר: "לא, איני יכול.. אדם הגון אני, אבל, יודעים אתם, כשהייתי צעיר, משובת נעורים... חוששני, שמא לא יצמח העץ, לא יועיל הלחש..."

"לא נורא", הרגיעו הגנב, "כולנו בני אנוש. בכבוד", הושיט לשר האוצר: "יתכבד כבודו" – חורו פני שר האוצר. פזל לעבר הכליף, ואמר: "לא, לא אוכל, חוששני, הלא תבינו, הן שר האוצר אני, כספים כה רבים עוברים דרכי, שמא, בטעות, שגיאות מי יבין..."

"אני מבין, ודאי", אמר הגנב, ופנה לכליף כשהוא משתחוה עמוקות: "אדוני ומלכי, בכבוד" –

נשא הכליף ידו: "לא... זכורני כשהייתי ילד, לא הרשוני לקבל דבר מה, ולקחתי בלי רשות. מי יודע, אולי זה ימנע מהלחש לפעול..."

כרע הגנב האומלל על ברכיו, וקרא: "אתם השליטים והשרים פוחדים שידיכם אינן נקיות. מעולם לא חסר לכם מזון, אתם טובעים בעושר, ושלחתם יד. ואותי שחטאתי כדי להביא טרף לביתי, להשביע רעבון בני, אותי דנתם למוות!?"

(והגדת)

שיהיה ברנו כתוכנו!

הגאון בעל "בית הלוי" זצ"ל תמה: הרי הכתוב קובע, ש"כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" (משלי כז, יט). וביאורו, כשם שהמים משקפים את בבואת המתבונן בהם, כך חש האדם כלפי חברו כפי שחברו חש כלפיו –

וידוע הסיפור: הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל לחם בעוז בחילונים שבקשו להרחיב ולחזק אחיזתם בארץ הקודש בכלל ובעיר הקודש בפרט. פעם פרצה לביתו קבוצת בריונים חילונים, שבקשו לרצחו נפש [כפי שאכן רצחו את נציגו הר' יעקב ישראל די האן ז"ל]. קידם פניהם בשלוחה והסביר להם עקרי שיטתו, ויצאו מביתו בלא לפגוע בו לרעה.

הנוכחים לא יכלו להירגע. איך נהפך לבם כרגע, איך החזירו אקדחיהם השלופים לנדנם!

אמר להם: אספר לכם, ותבינו. שמעתי מרבי נחום משאדיק זצ"ל שכאשר התמנה בעירו רב חדש בקש להכיר את בני הקהילה. שאל את הגבאי: "מיהו זה שיושב לידי ב'מזרח'?"

ענהו: "הוא?! הוא ה'מוסר', המשלין של הקהילה. הכל רועדים מפניו ופוחדים ממנו פחד מוות. רבים אבדו בגינו את חרותם ואת רכושם! בחוצפתו דרש שיושיבוהו ב'מזרח', ויעלוהו לתורה ל'שישי'!"

שמע הרב, חקר ודרש, ואמת את השמועה. הורה: "בשבת הקרובה אל תעלוהו לתורה!"

בהגיע הקורא בתורה ל'שישי' קם המלשין כהרגלו, והנה קראו לאדם אחר לעלות.

תמה: "מה זה, זו העליה שלי!"

"העליה שלך!?" ענה הרב, "מה לך ולתורה הקדושה. פה משוקץ, שמלשין על אחיו, מה לו ולברכות התורה! צא, טמא! אל תבוא לבית הכנסת!"

עמד המום, פניו אדמו וחורו, ואז קרא: "חכו חכו, עוד אלמדכם לקח", ויצא בחרי אף.

(להגיד)

"מום שבך אל תאמר לחברך"

"ואת החזיר, כי מפריס פרסה הוא ושסע פרסה והוא גרה לא יגר, טמא הוא לכם" (ויקרא יא, ז). ואמרו במדרש (ויקרא רבה יג, ה) שמלכות אדום נמשלה לחזיר, שנאמר: "יכרסמנה [לכנסת ישראל, חלילה] חזיר מיער" (תהלים פ, יד). ולמה נמשלה לחזיר, לומר, לך, מה חזיר בשעה שהוא רובץ מוציא טלפיו ואומר: ראו שאני טהור, כך מלכות אדום מתגאה וחומסת וגזלת, ונראית כאלו שופטת צדק. מעשה בשופט נכרי שהיה הורג הגנבים והמנאפים והמכשפים. גחן ואמר לתלין: שלשתם עשיתי בלילה אחד!

וכך כתב רש"י (מהמדרש, בראשית רבה סה, א) על הפסוק: "ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אשה, את יהודית בת בארי ואת בשמת" (בראשית כו, לד), עשו היה נמשל לחזיר, שנאמר: "יכרסמנה חזיר מיער". החזיר הזה כשהוא שוכב פושט טלפיו, לומר ראו שאני טהור, כך אלו גוזלים וחומסים ומראים עצמם כשרים. כל ארבעים שנה היה עשו צד נשים מתחת יד בעליהן ומענה אותן. כשהיה בן ארבעים אמר: "אבא בן ארבעים שנה נשא אשה (בראשית כה, כ), אף אני כן!"

וזה מזכיר לי ספור ששמעתי מתלמיד בישיבתנו. בגדדי היה, ושמעו מסבו.

בבגדד נתפס גנב. הובא לפני השופט, שגזר דינו למוות. גזר הדין הובא לפני הכליף, שאישרו. הוציאוהו אל הגרדום, והודיעוהו שיש לו רשות לבקש בקשה אחרונה.

אמר: "רצוני שיביאוני בפני הכליף, רוצה אני לומר לו דבר מה".

אמרו: "אם רצונך להתחנן על נפשך, אין סיכוי, לא יחזור בו מן האישור".

אמר: "אף על פי כן".

הודיעו לכליף, שהסכים לראותו.

התיצב הגנב, וקד קידה. אמר: "אדוני השליט ירום הודו, דין צדק דנני. חטאתי עויתי ופשעתי, ותהא מיתתי כפרה על כל עוונותי –

אבל העוון החמור ביותר שלי אינו ידוע לרבים, ובאתי להתוודות עליו ולתקנו!"

הסתקרן הכליף: "ומה הוא?"

אמר: "סוד עובר במשפחתנו מדור לדור, סוד המסוגל להעשיר את אוצר המדינה ולהשביע רעבון כל תושביה. עוול היה זה, להצניע הסוד ולהעלימו מהשלטונות!"

רכן הכליף: "ומה הוא הסוד?"

אמר: "יודע אני לחש, שאם לוחשים אותו בעת הטמנת גרעין באדמה, בתוך שעה קלה נובט העץ, וכעבור יום מניב פרות! עתה, עם מותי, ירד הסוד אלי קבר. החלטתי שפשע הוא, להעלימו. הריני למסרו להוד מעלתו, וכשאדע שהסוד בידיים טובות, אמות בשמחה!"

נרעש הכליף: "אדרבה, הבה נשמע!"

העיף הגנב מבט ימינה ושמאלה, ואמר: "יותר מדי אזנים כרויות כאן. לא אגלה את הסוד אלא בפני שלושה. הוד רוממות הכליף, שר האוצר ושר החקלאות".

"ניחא", אמר הכליף, והורה להביאם.

הגיעו, והגנב אמר: "כעת צריך אני פנכה מלאה עפר, ספל מים, וכמה גרעיני פרות".

הייתי יוצא בבגדים נקיים. אבל עשו, בשעה שהיה משמש את אביו לא היה משמשו [בבגדים מלוכלכים, ואף לא שמשו בבגדים נקיים], אלא בבגדי מלכות. אמר: אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות!"

זהו?!

וכי משום כך, בגלל פרט זה, כדאי שיחשוב עצמו פחות כל כך, ירוד כל כך, מפסגתו של עשו?! ילבש גם הוא בגדי מלכות, וישתחוה לו!

והתשובה, שאם כן יעשה יהיה זה חיקוי, מעשה חיצוני גרידא. תהיה זו "פשיטת טלפים" ובכך יהיה חלילה לעשו!

מוטב – בכל דבר שאינו שייך להלכה הפסוקה – שיהיה תוכו כבדו, כמדתו של התלמיד חכם (יומא עב ע"ב)!

ועוד בענין זה –

שנינו (חולין קה ע"א): אמר מר עוקבא, אני לענין זה כחומץ בן יין לעומת אבי. שאילו אבא, כשאכל בשר כעת לא אכל גבינה עד למחר בשעה זו. ואילו אני איני ממתין אלא מארוחה לארוחה. וזה המקור להמתנת שש שעות, כשיעור הזמן מארוחה לארוחה.

ויש להבין: הלא לדברי הכל נהג אביו בחומרה יתרה. וכי מי שאינו נוהג בחומרות יתירות כבר חומץ הוא, מקולקל ודחוי?! ואם אכן כן, ינהג גם הוא כך. וכי כה להוט הוא אחר גבינה?

אלא מאי, משל לענין שהיה מחזר על הפתחים. רבים היו העניים, והפרוטות שקבצו הספיקו בדוחק ללחם. והעני דנן, ברוך השם, חי בהרוחה יחסית. גם לחם, וגם חמאה ללפת את הפת. רחוק היה מעושר, אבל אין על מה להתלונן. אפילו חסך מעט, לעת חולי שלא יבא.

יום אחד גילה לאשתו סוד הצלחתו: בסך הכל, אין אפשרות לפקוד כל הבתים. חבריו עוברים דירה דירה. נוקשים, מבקשים, מקבלים. פרוטה פה, פרוטה שם. והוא משאיר להם את בתי העניים, אינו פוקד אלא את בתי האמידים והעשירים!

איך תדע מי אמיד ומי עשיר, תמאה.

הסביר: סימן מובהק לי, לעניים, מזוזה מפח חלוד, כיסוי בפרוטה. לאמידים, מנחושת קלל. שם נותנים חצי דינר. אבל כשהמזוזה מכסף טהור, בית עשירים הוא. שם מעניקים אף דינר שלם!

שמעה, והפנימה. למחרת היום יצא לסיבובו והיא רוקנה את קופת החסכון. הלכה אל הצורף והזמינה בתי מזוזה מכסף מגולף לכל חדרי הבית. עתה יפקוד העושר את מעונה ויהיו מן הנותנים ולא מן המקבלים!

בא הקבצן לביתו, הושיט ידו למזוזה לנשקה ונותרה מושטת באויר: נרתיק מזוזה כה נאה, רק אצל גביר העיר!

"מהיכן זה", שאל את אשתו.

ענתה: "אתה אמרת, סגולה לעשירות!"

איי, איזו הבנה! הנרתיק הוא הוכחה לעשירות, לא סיבתה!

כשאדם עשיר ביתו מרווח, רהיטיו מהודרים, מאכלו מגוון, בגדיו נאים, כיסיו מלאים. וגם, גם נרתיק המזוזה מכסף טהור.

להמתין יממה שלמה בין בשר לחלב הידור הוא. כנרתיק מזוזה מזהב טהור. אבל מצביע הוא על עשירות בכל, על הון רב של תורה ומצוות ומעשים טובים בשיא השלמות וההידור. ומר עוקבא ראה עצמו כה רחוק משלמות זו, כחומץ בן יין. מה תאמר, שיהדר רק באותה הרחקה, ימתין יממה בין בשר לחלב. זאת, לא יעשה.

ומדוע, משום שכאשר הדירה היא דירת עניים, הרהיטים דלים והבגדים מהוהים, המאכלים דחוקים והכיסים ריקים, הרי הנרתיק המהודר יהיה כנום זהב באפו של אותו יצור... ו"חזיר", זה עשו!

(והגדת)

לקח בת היענה - הורים, בניכם אינם מחוסנים דיים!

התורה, לשון הוראה היא (זוהר ח"ג נג, ב). אין לך שאלה שאין תשובתה בתורה, והסיפור הבא יוכיח.

חרדו כולם. אמרו לרב שסיכן נפשו, הלה עלול לרצחו נפש. הרגיעם הרב, והחיים שבו למסלולם.

כעבור זמן הוזמן הרב לסנדקאות באחד מכפרי הסביבה. נסע עם שנים מתלמידיו. לפתע הבחינו במלשין הרוכב על סוסו לקראתם. הודיעו לרב בחרדה, והרב נשאר שוה נפש.

המלשין הבחין בהם, והדהיר את סוסו לקראתם. הורה הרב לעגלון שיעצור את העגלה. המתין למלשין. הלה הגיע וירד מסוסו, ניגש אל הרב ובקש סליחתו על התפרצותו כלפיו, עלה על סוסו והתרחק מהמקום.

התלמידים היו המומים, והרב הסביר: "כשראיתו, ידעתי שמסוגל הוא להרגני. חשבת, מה עושים, איך אנצל. ואז נזכרתי באמרתו של שלמה המלך: "כמים פנים לפנים כן לב האדם לאדם" כשם שאני מתיחס לזולת, מתיחס גם הוא אלי. מיד התחלתי להפך בזכותו של אותו אדם. מי יודע איזה חנוך קבל, מי יודע כמה פגעו בו בעבר ואיך עוררו שנאתו ומשטמתו. כמה גדולה הרחמנות על נשמתו האומללה וחיייו הריקנים והמעוותים! ובה בעת, עלו גם בלבו הרהורים מקבילים: הרי הרב קיים חובתו, פעל לשם שמים, גונן על בני הקהילה. ונתרכך לבו, ובקש מחילה!"

כך, סיים רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, נהגתי גם אני. הם באו גדושי משטמה, עם רצח בעיניים. ואני התבוננתי בהם ברחמים רבים. נשמות יהודיות אומללות, טועות ותועות, מלובות אש זרה ומוסתות לשנוא ולניכור, כה גדולה הרחמנות. ואז, "כמים הפנים לפנים", נהפך גם לבם – לא להסכים עמי, כשם שאני איני מסכים אתם – אבל שנאתם שככה ומשטמתם כבתה...

והוסיף, שאין לך רעיון בספר משלי, שאין לו מקור בתורה (תענית ט ע"א). כשראה יעקב את עשו הבא להרגו בראש ארבע מאות איש, השתחוה ארצה שבע פעמים, לכוף עצמו ורגשותיו, "עד גשתו עד אחיו" (בראשית לג, ג), עד שעורר בנפשו את רגש האחוה, ובכך פעל ש"וירץ עשו לקראתו יחבקהו". הלכה בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה נושקו בכל לבו" (רש"י).

ואם כך, שאל ה"בית הלוי" מבריסק, איך זה שהגוי שונא את היהודי הרבה יותר ממה שהיהודי שונא את הגוי?!

איזו שאלה חזקה!

והתשובה, חזקה עוד יותר –

בלב כל יהודי, שוכן גם חלק גויי [וכמו שאמר (ברכות יז ע"א): גלוי וידע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאין אנו עושים רצונך, שאור שבעיסה, יצר הרע שבלבנו המחמיצו (רש"י), ושעבוד מלכות, היינו השפעת האומות וחלחול תרבותם], ומוכן שבחלק זה איננו שונאים את הגויים, להפך. אבל בגויים אין אף 'פינטעלע איד', אף נקודה של יהודי, גם לא שמץ ממנו. לכן שונאים הם אותנו בכל לבם!

וכשיודעים זאת, עולה השוועה: "הצילני מיד אחי מיד עשו" (בראשית לב, יב), ופרשו בספרים הקדושים ("דגל מחנה אפרים", "קדושת לוי", ועוד), שבקש הצלה ממשוהו של "עשו" שדבק בו חלילה, כי אז תנתן לעשו שליטה עליו!

ומה היא קליפת עשו העלולה לדבוק בנו –

שנפשוט טלפינו לומר טהורים אנו, בעוד הטומאה בחובנו!

שנתחזה לצדיקים יותר מכפי שאנו באמת!

זהו ששנינו (בראשית רבה סה, טז), "אמר רבן שמעון בן גמליאל, כל ימי הייתי משמש את אבא" – היש לנו מושג מה כלול במשפט זה! איזה כבוד אב, איזו מסירות. בתלמוד הירושלמי (ריש פאה) מוגדרת מצות כבוד אב ואם: "החמורה שבמצוות". על רבי טרפון שכה הצטיין בה, אמרו חכמים שעדיין לא הגיע לחצי קיומה. ורבן שמעון בן גמליאל מעיד על עצמו שכל ימיו קיימה!

ועם זאת –

"ולא שמשתי אותו אחד ממאה" – אף לא אחוז אחד – "שמש עשו את אביו!"

במה פחת רבן שמעון בן גמליאל, מה החסיר? מאומה, זולת פרט אחד: "אני, בשעה שהייתי משמש את אבא", מבשל וצולה ואופה ומכין ומגיש, "הייתי משמשו בבגדים מלוכלכים, ובשעה שהייתי יוצא לדרך

זו דיה לבנה... ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה במזונות (רש"י)

מדוע למרות התכונה החיובית של החסידה והיותה מתחסדת עם חברותיה ומתחלקת עמן במזונותיה, אסרה התורה לאכול אותה?

ה"חידושי הרי"ם" מתרץ, שהחסידה גומלת חסד רק עם חברותיה, ומזניחה את כל השאר, ולכן נחשבת לעוף שאינו טהור.

מענין לדעת, כי גם העכברים התברכו בתכונה זו, ואף הם נוהגים לקרוא לחבריהם בשעה שהם אוכלים את מזונותיהם, אולם למרות זאת במקרה שלהם חז"ל לא התייחסו לתכונה זו באופן חיובי, ולא זו בלבד, אלא שהעכברים נחשבים לרשעים, כפי שאומרת הגמרא (בבא מציעא מ ע"א): "וכי מה אכפת להן לעכברים", ובתוספות שם: "וטעמיהו דרבנן מפורש בירושלמי הני עכברי רשיעי נינהו".

קושיה זו מתורצת בפי העולם, האומר כי ההבדל בין החסידה לעכבר נעוץ בכך שהחסידה מחלקת לחברותיה מהאוכל שלה, ואילו העכברים מחלקים לחבריהם מאוכל השייך לאחרים...

לא פעם נוהגים אנשים בנדבנות יתרה, ומתירים לאחרים להשתמש בכספים צבור או ברכוש השייך לזולתם ללא קבלת רשות – אולם "נדבנות" זו מחזיקה מעמד רק עד שהדברים נוגעים לרכוש הפרטי, או אז היא נעלמת ומתנדפת לחללו של עולם, ושוב לא ניתן להכיר בהם את היותם נדבנים כה מופלגים...

אצל גדולי ישראל אנו מוצאים את ההפך המוחלט – בכל הנוגע לרכוש הזולת ולכספי צבור הם נזהרו בתכלית הזהירות, אולם משל עצמם היו נותנים ונותנים, מבלי לערוך חשבונות של זמן ושל ממון, כשהם אינם חסים על כבודם ועל כוחותיהם, ואינם נמנעים מלעשות זאת אפילו לאנשים אשר נמצאים מן העבר השני של המתנס.

בספר "האיש על החומה" מספר הרב יהושע לייב שינקר, נכדו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, סיפור מופלא אודות סבו, כפי שהעיד באזניו בנו של אחד מיקירי ירושלים ומחשובי תלמידי החכמים שבה, אשר למגינת הלב נטש את דרך אבותיו והצטרף לחוגי הציונות.

הדבר היה בשנת תרפ"ב – סיפר לו האיש – באותן שנים התנהל מאבק חריף בין הקנאים מחוגי אגודת ישראל, שבראשם עמד רבי יוסף חיים, ובין ההסתדרות הציונית. והנה, חלה אחד מראשי ההסתדרות העובדים, אשר היה ידוע בשנתו הגדולה לדת, במחלה קשה ואנושה.

במשך ארבעה שבועות אושפז בבית חולים אנגלי של המסיון, אולם המחלה הלכה והחמירה, עד כי הרופאים נואשו מחייו. בני משפחתו המודאגים פנו אלי, בהיותי אחד מן המקורבים אליו, והתיעצו אם ניתן לעשות עוד משהו כדי להציל אותו ממות, ואני, אשר הכרתי את ד"ר ולך ואת רופאי בית החולים "שערי צדק", וידעתי כי הם נמנים על טובי הרופאים, והמלצתי להם להעבירו לשם.

אולם הענין לא היה כה פשוט. שתי עובדות עלולות היו להביא לסרובו של ד"ר ולך לקבלו לבית החולים: האחת, עצם זהותו והיותו מפורסם כאחד המתנגדים הגדולים ביותר של היהדות החרדית, והשנייה, העובדה שהוא מגיע מבית החולים של המסיון.

בני המשפחה היו מודעים לכך, אולם לא נותרה להם כל בררה אחרת. ומאחר והיו לי אי אלו מהלכים בחוגים החרדיים בזכות אבי, התבקשתי לבצע את ההעברה הזו.

שני סבלים גברתיים העבירו את החולה על גבי אלונקה לשערי צדק. כאשר הגיעו לפרוודור בית החולים, יצא אליהם ד"ר ולך, וערך בדיקה ראשונית, ומצא כי המצב חמור ביותר. הוא שאל כמה פרטים אודות הרקע הרפואי, וכאשר שמע שהוא הגיע מבית החולים המסיוני, הסמיקו פניו מכעס, והוא פנה וחזר לחדרו, מותיר אחריו את בני המשפחה המבולבלים ואת החולה האנוש.

רק אחד מסוגל לשנות את דעתו של ד"ר ולך – לחשתי לבני המשפחה – רבי יוסף חיים זוננפלד, ומאחר ואבי היה אחד ממקורביו, נטלתי על צוארי את השליחות אליו, ובינתיים הורדה האלונקה עם החולה שעליה אל מאחורי בנין בין החולים, תחת אחד הברושים.

מיהרתי לביתו של רבי יוסף חיים בבתי מחסה – ממשיך המספר – תוך כדי הליכה החל לרדת עלי גשם שוטף שהרטיב אותי מכף רגל ועד ראש. טוב ורועד נכנסתי לביתו של רבי יוסף חיים, ועל אף שידעתי כי

המצב הכלכלי בפולין בין שתי מלחמות העולם היה כבי רע. משפחות הגיעו עד פת לחם. אני זוכר, סבלו חרפת רעב. צריך לדעת היהדות על המצב כיום.

כשה"חפץ חיים" זצ"ל ביקר בלודז', עיר התעשייה הנודעת, עלו לאכסנייתו אב ובנו. הבן, בחור בר מצוה, לא בא – כמו היום – לקבל ברכה להצלחה בתורה. הוא בא לקבל היתר לעזוב את בית המדרש. שה"חפץ חיים" ירשה לו להפסיק ללמוד, לא פחות!

בחור טוב, ירא שמים, מצליח בלימודו, ירבו כמותו בישראל. לב זהב לו. ולב הזהב מתפלץ כשהוא רואה את אביו עובד מבוקר עד ערב ומשתכר אל צרור נקוב, ואין הקומץ משביע, ואין לחם לאכול ואין בגד ללבוש. איך יכול הוא לעמוד מנגד, לשקוע בלימוד, ולעמוד על דם הוריו, אחיו ואחיותיו, להתעלם ממצוקתם! רוצה הוא לצאת לשוק, למצוא עבודה, איזו שתהיה, ולסייע בפרנסת הבית!

נו?! מי אינו מניח לו?!

אביו מתנגד: בשום פנים ואופן! מקומו של בחור, בבית המדרש! "איש שדה" יוצא עשו, ו"יושב אוהלים" יוצא יעקב אבינו. השוק משחית, שפתו ירודה, היותו גשמית, מכבה כל זיק של קדושה ומחדיר טומאה! והבן אינו מסכים. אבא, דוקא משום שאתה סבור כך וחדור להט רב כל כך, מוכן אני לצאת לשוק החיים. כי רואה אני שאתה ירא ושלם, ולא הושפעת. זיק הקדושה שלך לא כבה, והטומאה לא חללה. אחזיק גם אני מעמד.

שמעו שצדיק בא לעיר, רבנו ה"חפץ חיים", והחליטו לעלות לאכסנייתו, להגיש לפניו תעצומותיהם.

כמה התרגש לשמוע!

לשמוע את הבחור, שכואב הוא כאבו של המחסור בבית ורוצה לעזור לאביו ולסייע בפרנסה. "נושא בעול עם חברו", מארבעים ושמונה קניני התורה!

וכמה התרגש לשמוע את האב מוותר על העזרה, ומודיע שהמשפחה מוכנה לסבול מחסור, ובלבד שהבחור ישאר באהלי תורה!

וגדול היה כוחו של ה"חפץ חיים" זצ"ל להסתכל על כל דבר בעיניים של תורה, ולמצוא לכל שאלה פתרון בתורה.

אמר לבחור: שמע נא, התורה אסרה לנו את העופות הטמאים. את הנשר ואת הפרס ואת העזניה, ואת העורב ואת בת היענה. למה לא נאמר: את היענה, מדוע נאסרה רק הבת? התשובה ידועה: היען אוכל אבנים וזכוכיות (שבת קכח ע"א), קיבתו כברזל ובשרו כסוליה, לא ניתן לאכילה ואין צורך לאסרו. אבל אפרוחו, בשרו עדין רך, ואותו אסרה התורה באכילה. כך מפרשים רבותינו (בעלי התוספות וחוקני ועוד, ויקרא י"א, טז).

והנה מצינו שירמיהו הנביא קונן, איך היתה "בת עמי לאכזר, כיענים במדבר" (איכה ד, ג). ויש להבין, במה מתבטאת אכזריות היען לאפרוחיו? והענין, שהאפרוחים באים ומבקשים מזון, והאם נותנת להם מעדן – בעיניה, אין טעים ממנו, שבר זכוכית מחודד ומשונו. ואינה מבינה שעבורה זה אכן מעדן, משום שהוושט שלה כצינור ברזל וקיבתה כדד נחושת, והזכוכית נגרסת בה עד דק. אבל אפרוחה עדין ורך, והזכוכית נקובת את הוושט ותחורר את הקבה, והאפרוח יתיסר ימות בעינויים קשים ומרים. ונמצאת אשמה בהריגת אפרוחה!

מבין אתה, בני, סיים ה"חפץ חיים", אביך מבוגר ומחושל, מחוסן נגד אוירת השוק ומתמודד בהצלחה מול השפעתו. אבל אתה עודך צעיר ורך, אינך יכול להשוות עצמך אליו ולמדוד עצמך לנגדו. עליך להמשיך לשהות באהלי תורה ובקרב בני התורה!

והדברים אמורים להורים, שאומדים עצמם שיכולים לשהות במקום פלוני או לצפות במופע פלוני ולא יושפעו לרעה, וה' יודע האמת. אולי מלאכים הם. אולי יכולים הם לטייל במקום פלוני ולבלות במקומות בילוי ומחוסנים הם דיים, יגרסו זכוכיות כאוות נפשם. אם מעדן הם עבורם, יבוסם להם. אך מה רוצים הם מילדיהם, איך מהמרים הם על זוך נשמותיהם, איך הם לוקחים אותם עמם?!

(והגדת)

ואת אלה תשקצו מן העוף... ואת החסידה (יא, יג-ט)

יש בלבו עלי, משום שאף אני נמנית עם החוגים הללו, ונטשתי את דרך אבותי, לא ניכר היה מאומה מכל זה בקבלת הפנים החמה שערך לי.

קיוויתי לקבל ממנו מכתב המלצה לד"ר ולך, אבל להפתעתי, מיד כששמע את כל הפרטים, קיפל את קצה דף הגמרא שהיתה פתוחה לפניו, סגר את הגמרא, קם ממקומו והתעטף במעיל הפרוה שלו. נדהמתי. האם הוא באמת יוצא לשם כך מן הבית?!

נעמדתי בחלל הדלת, ונסיתי להפעיל את כל כח השכנוע שלי כדי למנוע את הליכתו, בפרט לא בגשם כה שוטף.

"באתי רק לשם מכתב", נסיתי להסביר, אך רבי יוסף חיים הישיש נותר בשלו. הוא הזדקף מלוא קומתו ואמר לי: "כשמדובר בהצלת נפשות, אין די במכתב... עלי ללכת לשם בעצמי... לא אזוז משם עד שאראה את החולה מוכנס לבית החולים וזוכה לטיפול מקצועי".

ואכן, תוך כדי כך הוא התחמק החוצה. רצתי אחריו, וכמעט שלא הצלחתי להדביק את קצב פסיעותיו של הרב, על שבעים וחמש שנותיו...

בדיוק אז התגבר הגשם. "אולי נמתין תחת קורת גג כלשהי עד שהמים יפוגו מעט?", נסיתי להציע. הרב אפילו לא ענה, הוא רק זרז את פסיעותיו ומלמל: "פיקוח נפש! כשהולכים להציל יהודי נבהלים מטיפות גשם?..."

כשהגעתי לשער יפו, הצלחתי לשכור כרכרה שתוביל אותנו לעבר בית החולים. כשהגענו לחצר בית החולים מיהר רבי יוסף חיים לרדת מן הכרכרה. אני מהרתי לסלק לעגלון את המגיע לו ולרוץ אחריו.

מצאתי אותו כבר בחדרו הפרטי של ד"ר ולך, וספקתי לשמוע אותו אומר בתקיפות: "מאימתי נעשה הדוקטור פוסק בהלכות פקוח נפש? אני מבקש לקבל את החולה מיד לבית החולים, ואחר כך נתווכח...".

כשראה אותי אמר: "היכן החולה? נא להביאו מיד! כל רגע יקר!".

ושבועיים מאוחר יותר, ארע הבלתי יאמן, החולה עזב את בית החולים כשהוא בריא לחלוטין...

בידעי את היחסים המתוחמים שבין רבי יוסף חיים ואותו מנהיג, נמנעתי מלספר לו את אשר קרה, אולם שנה לאחר מכן לא הצלחתי יותר להתאפק.

הדבר היה בשעת טקס הנחת אבן הפינה לישוב חדש בגליל. אותו מנהיג נשא במהלך הארוע את הנאום המרכזי, ובמהלך הדברים קרא בפתוס: "נבנה את הארץ בדרכנו ובכחנו! אבנה את ארצנו תוך מלחמת חרמה ביד השחורה של הרב זוננפלד ופמליתו!".

ברגע זה קפא בי דמי. צעקתי ספונטנית לעבר הנואם: "שתוק! דרך ארץ בפני הגאון הישיש שאתה חב לו את חיך!". לשמע קריאת בנינים מוזרה כזו מידי קרוב, הוכה הנואם בתדהמה. הוא הפסיק את נאומו, והפנה כלפי מבט תוהה, ובקש הסברים.

לא הססתי. עליתי על הבמה וספרתי לו ולשאר המשתתפים איך היד השחורה של רבי חיים נחלצה להציל ממוות את מי שהכריז כנגדו, וכנגד כל היהדות החרדית, מלחמה של ממש...

(ומתוק האור)

אוכל כשר החזיר יהודי לדת אבותיו

אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורי ולא תטמאו... ונטמתם

בם (יא, מג)

אכילת שקצים ורמשים מטמטמת את לבו של האדם ומרחיקה אותו מכל קשר ושייכות לקדושה, כפי שאומרת הגמרא (יומא לט ע"א):

"תנא דבי רבי ישמעאל עבירה מטמטמת לבו של אדם שנאמר: 'ולא תטמאו בהם ונטמתם בם', אל תקרי ונטמאתם אלא ונטמטם".

לעומת זאת, הקפדה על כשרות האכילה זורעת בלב האדם זרעי טהרה, ויש בכוחה לקרב אותו לאביו שבשמים.

עד מה רב כוחה של אכילה כשרה, נוכל ללמוד מן הסיפור שלפנינו המובא בספר "ועמך כולם" של הסופר הדגול רבי חנוך טלר:

בבית מדרש לרבנים בניו יורק התקבלה שיחת חוץ. המזכיר, שענה לשיחה, מצא את עצמו מאזין למשפט הבא:

"שלום, מדבר אדון וולף, ראש הפדרציה היהודית של יהודי דרום מזרח טקסס".

"שלום וברכה. זוהי הפעם הראשונה שאני שומע על הפדרציה הזו... תרשה לי לשאול כמה יהודים יש אצלכם?".

"שלושה".

המזכיר כחך בגרונו במבוכה, ולבסוף אמר: "ממ... ואתה רוצה שאשלח רב עבור שלשה יהודים?".

"לא, לא", הבהיר אדון וולף, "השלושה הם אני, אשתי ובתי היחידה... אנחנו פשוט עומדים לעזוב פה, ורציתי לודא שיהיה רב במקומי...".

"יש אצלכם בשר כשר?".

"לא".

"יש בית כנסת?".

"לא".

"סלח לי, מר וולף, על השאלה, אולם האם יש אצלכם איזשהו יהודי בפדרציה של דרום מזרח טקסס?".

"כנראה שיש הרבה".

"כלומר?".

"בשיר השירים (א, ו) כתוב: 'אל תראוני שאני שחרחרת, ששזפתני השמש', כאן בטקסס יש שמש חזקה... כולם שזופים מאד וכולם – יהודים כגויים – נראים אותו דבר... אפשר להפקיר אותם ככה?".

"טוב", נכנע המזכיר, "אחפש מועמד מתאים".

בדיוק באותם רגעים נכנס למשרד רב צעיר לימים, שלא מכבר סיים את למודי הרבנות שלו. שמו היה מיכאל הלר.

"לא תאמין, מיכאל, כך המזכיר, 'מצאתי לך משרה! מה דעתך להיות ראש הפדרציה היהודית של יהודי דרום מזרח טקסס?'"

ר' מיכאל חפש אחר המילים המתאימות, ומשמצא אותן לבסוף, החל לשפוף אותם כמו גרגרי חול יבש מכוס הפוכה: "אני מתנצל, אבל אינני יודע לנאום כל כך טוב, וחוץ מזה עוד לא עשיתי אף פעם הלוינות...".

"זה בסדר, זה בסדר", מרגיע המזכיר, "נראה לי שלא תצטרך לערוך שם הלוינות בכלל... אל דאגה... סע לשם, אתה עומד להיות מלך בגדוד.. גם הרב וגם הקהל... הכל תהיה שם!..."

נסע ר' מיכאל לדרום מזרח טקסס, פגש שם בטקסס רב רושם את ראש הפדרציה הפורש, והכריז על יום הכתרתו לנשיא הפדרציה היהודית שם.

לא ידע איך יפגוש יהודי כאן, החליט לבדוק בספר טלפונים שם יהודי ולהתקשר.

עד מהרה מצא את השם הראשון. בלי להסס הוא חייג את מספר הטלפון שנרשם שם.

"שלום, אני הרב החדש, ר' מיכאל הלר".

"סליחה", קטע אותו קול מחוספס מעט, "אתה חושב שאני יהודי? הו, לא, אני הכומר המקומי...".

היו עוד כמה שיחות טלפון מבולבלות דומות, עד שר' מיכאל החליט לשנות כיוון ולערוך מסיבה של חומוס ופלאפל, בהנחה שרק יהודים יגיעו לטעום מאכלים כאלו.

הוא תלה מודעה חגיגית על המסיבה המתוכננת בלוח המודעות של האוניברסיטה, הזמין כדורי פלאפל מניו יורק, קבל אותם קפואים לגמרי בטעם קפוא, ניסה לערוך אותם בצורה חגיגית, והתאכזב לראות שאפילו הזבובים ויתרו על התענוג המפוקפק, ולא הגיעו לבקר באזור המטבח...

הוא כמעט חזר הביתה, כשלפתע נכנס מישוה... היה זה בחור מגודל למראה, רעמת תלתלים, מכנסיים קרועים.

ר' מיכאל עטה את הטוב שבחיוכו: "שלום, מה שלומך?".

"אני עובד כאן במסעדה מקסיקנית", אמר הבחור בלי שמץ של מבוכה, "היבוס שלי שלח אותי לגנוב, אה... כלומר לטעום קצת מהאוכל שלכם".

"איך קוראים לך?".

"ברני".

"נעים מאד, אני הרב מיכאל הלר. אני רוצה לדבר אתך, נפגש, נלמד קצת, אתה יודע, עוד מעט תשעת הימים, רוצה שאסביר לך מה זה?".

"יש לי רעיון" אמר היהודי שהתגלה כבעל המסעדה, "בוא אלי הביתה, נאכל משהו ואסביר לך את הכל..."

וברני, אכן, בא ואכל, והזמן שוב לשבת, ובא ואכל, ואחר כך לעוד שבת, וגם אליה הוא בא, וטעם עוד פעם מן הטעם הרוחני.

אט, אט הוא פשט צורה ולבש צורה, וכעבור שלוש שנים כתב לרבאי הלך מכתב.

"שלום רבאי, הבטחתי לך שכשאסתדר בחוף המערבי אכתוב לך מכתב. ובכן, לקח לי קצת זמן, אבל בסוף הסתדרתי... היום אני יהודי שומר מצוות, ברוך ה', קובע עתים לתורה, יש לי אשה ושני ילדים מתוקים, ואני מודה לך מאד על שעזרת לי להסתדר בחיים! שלך, בנימין פלדמן (ברני)..."

(ומתוק האור)

ויהי ביום השמיני

ביום הגדול והנשגב ביותר, מתחילת הבריאה, שחז"ל במסכת מגילה (י,ב) – *מיום שברא הקב"ה שמים וארץ, לא היתה שמחה לפני הקב"ה, כיום חנוכה המשכן.*

נאמר כאן ויהי ביום השמיני... ונאמר שם ויהי ערב ויהי בקר יום אחד

אומרים חז"ל – מיום בריאת העולם לא היתה שמחה להקב"ה, כמו היום הזה. זה היום הכי משמח שהיה לפני הקב"ה.

שימו לב לדגש – לא כתוב מיום שברא הקב"ה את העולם, בשבת קודש, אלא מיום שברא הקב"ה שמים וארץ, שנאמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד.

ל - ויהי ביום השמיני יש הקבלה ל - ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ואנחנו רוצים להבין מהי ההקבלה בין שתיים.

לפני שנכנס לענין, ביום הזה, שהוא היום הגדול ביותר בשנה, ביום שבו נחנך המשכן, לא היתה שמחה להקב"ה, כיום הזה.

ביום הזה מעניש הקב"ה את נדב ואביהוא, למה? בהקריבם אש זרה.

(י,א-ג) ויתנו בהן אש ושימו עליה קטרת ויקרבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם: ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו לפני ה': ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם אהרן

אלה הפסוקים שמופיעים בפרשה. כל אחד שואל את עצמו שאלה – אין יום אחר? למה דוקא ביום הזה? היום הכי שמח בעם ישראל, היום שהתבשר עם ישראל על כפרת העגל, רואים בחוש שהקב"ה מוחל לעם ישראל.

אומרים חז"ל (שבת פ"ז,ב) - ראשון למעשה בראשית ראשון לנשיאים ראשון לכהונה ראשון לעבודה ראשון לירידת האש ראשון לאכילת קדשים ראשון לשכון שכינה ראשון לברך את ישראל ראשון לאיסור הבמות ראשון לחדשים.

אותו יום נטל עשר עטרות, היום הכי גדול לפני הקב"ה. אין לך יום אחר? אין לך יום אחר לתת מכה לישראל בפטירתם של נדב ואביהוא?

צריך לדעת, אלו לא שתי אנשים פשוטים. נדב ואביהוא, אלו שתי היורשים של משה ואהרן.

כשמשה ואהרן היו אמורים להסתלק מן העולם, מי שהיה עתיד לרשת אותם, היו נדב ואביהוא.

הזוהר הקדוש, פרשת אחרי מות, אומר, שכל מי שמוריד דמעות ביום הכיפורים, על שתי בניו של אהרן, מובטח לו שלא ימותו בניו בחייו. הבטחה של הזוהר הקדוש.

אנחנו באים ביום כיפור בוכים – ריבונו של עולם, אם הם היו חיים, אנחנו היינו נראים אחרת, אם הירידה של עם ישראל לא היתה בצורה כזאת, של מה? ירידה שמורידה אותנו, ממשה ואהרן, למטה, עד

יהושע בן-נון, היתה לנו הפסקה של נדב ואביהוא, אנחנו היינו נראים אחרת. כל כך הרה דורות מנדב ואביהוא, אנחנו היינו נראים אחרת.

מעין הקבלה שיש לנו, לפטירת תלמידי רבי עקיבא.

מה אנחנו מתאבלים היום? חסרים אנשים שמתו?

"אני לא אוהב את המוזיקה הזאת", ברני היה אדיש למדי, לבסוף הוסיף במידה מסוימת של טקט: "אתה יודע מה, אולי נדבר, נראה...". הוא טעם קצת, אמר שלום והלך.

רק אז קלט ר' מיכאל הלך, שהוא לא השאיר שום שם, מספר טלפון או כתובת, מלבד את זו של המסעדה שלו...

אבל לא אדם כמותו יסכים להרים ידיים. הוא איתר את המספר וחייג לשם.

"הלו, ברני, אתה זוכר אותי?".

"הו, כן. עד עכשו כואבת לי הבטן מהפלאפל שלך..."

"אז מה אתה אומר? רוצה להפגש? לשבת קצת?"

"כן, לא... לא... לא... האמת היא שגמרתי את בית הספר כשהייתי בכיתה ז'... קשה לי קצת ללמוד".

"אז רק נדבר".

לזה הוא הסכים.

עד למועד הפגישה ישב לו ר' מיכאל ותכנן את השיחה. הוא ניסה לשער מה עתיד לומר לו ברני, ומה יענה על כל שאלה, אבל המציאות עלתה על כל דמיון...

ברני הגיע מתנשם ומתנשף.

"תראה רבאי, אין לי מדי הרבה זמן, כי מחר אני טס ללוס אנג'לס... כן.. כל מה שעבדתי כאן היה משום שלא היה לי מספיק כסף לגמור את הטיול שלי.. כעת אספתי מספיק, ומחר אני טס..."

הפעם התקשה ר' מיכאל להסתיר את אכזבתו.

ברני כבר עמד בדלת, כשפתאום אמר, אולי כדי לרצות אותו: "אתה יודע מה, רבאי? תאמר לי משהו אחד ואעשה אותו בשבילך..."

ר' מיכאל הרבה מעט... מה כדאי לבקש? ולבסוף אמר: "אתה טס מחר, נכון? תזמין לך ארוחה אחת כשרה למטוס".

"בסדר", הרכין ברני את תלתליו, "בשבילך אני מבטיח".

"וכשאתה מגיע ללוס אנג'לס", קרא ר' מיכאל מאחורי כתפיו אל תרמיל הגיינס המהווה שהלך והתרחק, "תשלח מכתב קטן, ותודיע לי שהסתדרת, אוקי?".

וברני הנהן בראשו.

למחרת הגיע ברני למטוס, הוא היה נראה בדיוק כמו כל שאר הנוסעים, ובהגיע שעת הארוחה לא העלתה הדילת על קצה דעתה שהוא זה שהזמין את האוכל הכשר, ונתנה אותו לאדם אחר, בעל זקן, ולברני הגישה מנה רגילה.

"הי שליחה רגע", כך ברני, "הזמנתי 'כושר פוד'..."

"אני אבדוק", היא אומרת, וחוזרת כעבור דקות ספורות, "אני מצטערת... קרתה תקלה ונתנו את המנה למישהו אחר... אולי תרצה אוכל רגיל?".

ברני הרגיש את בטנו מתהפכת... הוא רצה לומר כן, אבל ההבטחה לרב היתה חזקה ממנו... מילה זו מילה, החליט לבסוף, ואמר בקול: "לא אני לא רוצה..."

כשנחת המטוס בלוס אנג'לס היה ברני מורעב לגמרי, אבל כמו להכעיס, כל המסעדות שם היו טרפה. הוא, אמנם, הבטיח לשמור כשרות רק בטיסה, אבל מראהו הדואג של ר' מיכאל נותר חקוק בזכרונו...

יש גם מסעדות כשרות בלוס אנג'לס, אמר לעצמו בעודו מעלעל בספר הטלפונים ומחפש לעצמו כתובת.

הוא הגיע במהירות, אבל התאכזב – הדלת היתה סגורה.

"למה?", לא מעט תסכול היה בשאלה הזו, "תשעת הימים" נכתב שם, וברני התקשה להבין את הקשר... למה זה קשור לאוכל?!

הוא עמד שם, כאילו נטע אותו מישהו מתחת לשלט, וחש שאינו יכול יותר.

לפתע נגש אליו יהודי: אפשר לעזור? מה אתה מחפש?

שטף שלם יצא מפיו של ברני, והוא מצא את עצמו מספר לזר את הכל...

אנחנו מתאבלים על עצמנו. אם 24 אלף תלמידי ר' עקיבא היו חיים, אנחנו היינו נראים לגמרי אחרת. אנחנו היום, כ"כ הרבה שנים מפטירת תלמידי ר' עקיבא, אנחנו היינו נראים אחרת. על זה אנחנו מתאבלים. זה פטירתם של נדב ואביהוא.

הקב"ה רצה דוקא ביום הזה, הוא אמר למשה רבינו ונקדש בכבדי, אל תקרי בכבדי אלא במכובדי.

אמר לו הקב"ה – תדע לך, ביום חנוכת המשכן, אני אתן לעם ישראל עונש, מה זה עונש? תהיה מידת הדין מתוחה.

אמר משה לאהרון – אני הייתי בטוח או אני או אתה. עכשיו אני רואה שלקחו אותם, הם גדולים ממני וממך!

רבתי, אין כאן תשובה, למה דוקא ביום חנוכת המשכן, ונקדש בכבדי, אל תקרי בכבדי אלא במכובדי, אין כאן תשובה, למה בית המקדש צריך לחנך דוקא בפטירתם של אחד מגדולי ישראל, או משה ואהרון, או נדב ואביהוא, על מה ולמה?

התשובה לכך, אומר המגיד מדובנה, ואחרי זה ננסה ללכת קצת יותר לעומק.

אומר המגיד מדובנה – משל למה הדבר דומה?

משל למלך שהיתה לו ממלכה, הוא בנה עיר, שכל העיר שלו היתה בנויה על איכות הסביבה, מי שיגור שם, לא יהיו לו דאגות, מעין קטריה של מטה. אבל הוא אומר, חייבים שהאנשים שם יהיו בריאים, אם הם לא בריאים אז מה זה שווה?

אמר המלך אני מביא את הרופא מספר אחד בעולם, שכולם משבחים אותו, כל מחלה שבאה אליו, הוא מוציא אותה.

הרופא הזה עובד בארה"ב, מקבל \$100,000 לחודש. אמר לו המלך, אם אתה בא אצלי תקבל פי שניים, אתה רק תשגיח שכל מי שגר כאן בעיר, כולם עשירי עולם, כולם יגורו פה, יהיו בריאים.

כמובן הרופא הסכים לתנאים. באותו יום שהגיע, עשו לו קבלת פנים עם במה, קבלו אותו בכבוד גדול.

המלך עולה לנאום – רבותי הגיע גדול המומחים ברפואה, לא היתה מחלה שלא מצא לה מרפא, וב"ה אנחנו שמחים לקדם את פניו, ותדעו לכם, בני הממלכה, שכל בעיה הכי קטנה, יש לכם רופא בחינם אין כסף, כחלק מהשירות שהממלכה נותנת לתושביה.

בעוד המלך מדבר, פתאום אחד השרים החשובים בממלכה התחיל לצעוק- יש לי כאבים בחזה!!!

נופל מהכיסא לרצפה, הרופא מתחיל לעשות לו הנשמות, עיסוי בחזה, אחרי כמה דקות ז"ל.

שוכב על הרצפה, פגר מת, מכסים אותו.

אוי לה לאותה בוש, אוי לה לאותה כלימה, בקבלת פנים של הרופא, אחד השרים החשובים מת.

בא המלך ואומר לרופא – מה עשית לנו? רופא מספר 1, פעולה ראשונה ולא עשית כלום, איזה מן רופא אתה!?

אמר הרופא למלך – צר לי על פטירת השר האהוב שלך, אבל למעשה אני שמח. צר לי על הפטירה, אבל אני שמח שזה קרה מול כולם עכשיו, למה?

פשוט מאוד ראיתי את כותרות העיתונים היום בבוקר – 'הרופא ששום מחלה לא יכולה עליו, מגיע!'

אם כולם יחשבו כך, יזניחו כולם את הבריאות, כל היום יוכלו סטייקים, ציפסים, כל בוקר עוגה עם קצפת, איך אני יוכל לרפאות כאלה דברים?

אם אתם תהיו מלאים בכולסטרול, אני יוכל לעזור לכם!?

אני יכל לעזור אם האנשים בריאים, וקצת הם חולים, אז אני יכל לרפא אותם, אבל אם אנשים מזניחים את גופם, אני יכל לרפא אותם!?

כותרת ראשית – 'הרופא ששום חולי לא יכל עליו' – אז מה הבינו התושבים? חבר'ה תעשו חיים, תשתו כל היום וויסקי, תאכלו מה שאתם רוצים, לא צריך לשמור יותר על הבריאות, יש לנו רופא שפותר את כל המחלות!!!

כולם יהיו מפלצות כאן, איך אני יוכל לעזור להם?

עכשיו כשראו שהשר מת, אני יוצא בהודעה לכל תושבי העיר, ואומר – רבותי, אתם ראיתם את השר הזה, השר הזה לא עשה פעילות גופנית, לא הזיע אף פעם, כל היום ישב במשרד, הביאו לו בבוקר קרמשיט בצהרים צ'יפס וסטייק, בערב נתנו לו מלואח, תראו איך הוא היה.

אני יכל לרפאות אם אנשים משתפים פעולה, אבל אם אף אחד לא משתף פעולה, איך אני יכל לרפאות?

אם ככה, אומר המגיד מדובנה – עשיית משכן, יכל להביא זלזול בחטא, למה?

כי כל בן אדם שלא בא לכפרה החטא שלו, אז הוא בלחץ, הוא אומר – מי יודע איזה עונש יעניש אותי הקב"ה!?

אבל עכשיו, שאפשר להביא קרבנות למשכן, אם אפשר להביא קרבנות למשכן, אז אין בעיה בעברות – עשית עבירה, הבאת קרבן, התכפרת!

אמר הקב"ה ביום הזה, שאני מתחיל לחנוך את המשכן, שאפשר להביא בו קרבנות, אני אראה להם, שעם ישראל, הגדולים שבהם, אני בא איתם בדיון. אם אני אכניס את הגדולים שבהם, לבוא בדיון, יהיה גילו, אבל יהיה ברעדה.

אמנם תהיה שמחה על עשיית המשכן, אבל יראו שהקב"ה לא מוותר, אז ייכנס מורא ופחד, וזה נקדש בכבדי. אלו הדברים שכותב המגיד מדובנה.

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

והנה מנה"מ שהי' אז בלא הכנה והיכי רמיזא י"ל דאחז"ל [פסחים קי"ז]. לדוד מזמור שרתה שכינה לי עשר אעשרנו לך. פירוש שיעקב נדר ליתן מעשר ואח"כ אמר שירה משא"כ מזמור לדוד והכוונה מבניו. והנה ליעקב היה ד' בכורים שנפטרו ממעשר כשהי' צריך הכנה הי' מזמור ומנגן וכנגן המנגן שרתה עליו שכינה משא"כ כשלא הי' צריך הכנה שרתה שכינה ואח"כ מזמור, וא"כ ה"נ הא כתי' וירא כל העם ואח"כ ויראו ש"מ שלא הי' צריכי' הכנה כלל,

והנה המפרשים הקשו אם כן כיון דלא נמנו הבכורים אם כן קשה לא לימני נמי לבכור של קהת דהיינו עמרם אלא יצהר חברון ועוזיאל וחוזר חלילה ונמצא הגורל שייך על קרח לפי החשבון. ומתרגים כי לא נמנו הבכורים דוקא קודם החטא שהיה העבודה בבכורים אבל לאחר החטא נמנו הבכורים גם כן.

והשתא אתי שפיר דכך אמר לו לכך נבחרת שאלולי לא חטאת לא היו נמנים הבכורים ומגיע הכהונה לקרח ולא לך אבל השתא אתה נבחרת: (חתם סופר)

קרב אל המזבח (ט, ז)

ברש"י על הפסוק קרב אל המזבח שהיה אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה למה אתה בוש הלא לכך נבחרת. יש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מפני

(חנוכת התורה).

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'
פרשת שמיני תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 426

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

תשעים ואחד פסוקים

מזה מאות בשנים נהגו להדפיס בסופה של כל פרשה את מנינם של פסוקי הפרשיות. למנין זה יש משמעות עמקה ומיוחדת, ואף כמה וכמה ספרים חברו כדי לבאר את העמק הטמון בסמינימי אלו.

פרשה אחת יש בתורה שמספר הפסוקים בה הוא תשעים ואחד, כגימטריה של 'אמו', הלא היא פרשת השבוע - פרשת שמיני.

פרשה זו נקשרת לעניית אמו אף מכח העבדה שהיא מסתיימת בנושא פשרות המאכלים, והרי כבר כתבו הקדמונים פי 'מאכל' בגימטריה 'אמו', ללמדנו כי תקון המאכל נשלם בעניית 'אמו' על ברכתו.

אף הסימן שבו בחרו בעלי המסורה לציינו את מנין פסוקי פרשתנו - 'עבדך-ה' - קשור לעניית אמו, שכן המקפיד על עניית אמו ראוי לתאר 'עבדך-ה'.

ברצוני לספר על הסבה המיוחדת שקשרה אותי למנין הפסוקים של פרשה זו. מעולם לא התעניינתי במנין פסוקי הפרשיות, אלא שלפני כמה שנים, לאחר שנים רבות שרציתי לזכות לסים את קריאת 'שנים מקרא ואחד תרגום' כבר ביום ששי לפני כניסת השבת (כפי שפסק המג"א רפה ה), הצלחתי לעשות זאת לראשונה בערב שבת פרשת שמיני. מתוך שמחה של מצוה שאחזה בי בקריאת הפסוק האחרון של הפרשה, סמוך לכניסת השבת, התבוננתי במנין הפסוקים שנכתב בסמוך, ונפעמתי לראות שהוא קשור לענין שקרוב ללבי, ענין האמו. למדתי מכך שההתחזקות באמו מעלה את האדם בדרגתו, מרוממת אותו ומזכה אותו להתעלות בתורה ובמצוות.

בקריאת 'ונרוממה שמו יחדו',
שבת שלום ומכרה,

298 213 מחאוכס"ן.

אני טעיתי את ההלכה ואהרן אחי בא ולמד לי..."

דרש האדמו"ר בעל 'מנחת אלעזר' ממונקטש: בבוא האדם להשפיע על זולתו, מדת מודה על האמת חשובה היא עד למאד; כאשר הבריות מבחינים באדם שאינו מתעקש על צדקת דעתו, ואדרבה, מוכן לקבל את דברי זולתו ולהודות בטעותו, מסיקים הם מכף שאיש ישר הוא וחפוש האמת הוא נר לרגליו, ומתוך כך דעתו מתקבלת על לבם ובכידו להשפיע עליהם לטובה.

עבדה זו נרמזת בתפלה הנאמרת מדי בקר: "לעולם" - למען תקונו העולם, "יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי" - גם בגלוי יתנהג ביראת שמים כדי שילמדו ממנו הבריות לנהג ביראה, אולם זאת בתנאי שיהיה "ומודה על האמת", שאם לא כן, הכל יזלזלו בו ולא תהיה לו כל השפעה עליהם (דברי תורה ח"ה אות נו).

במקדש לא ענו 'אמן'

"ויבא משה ואהרן אל אהל מועד ויאצו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם" (ט כג)

במסכת תענית (טו ב) מובא כי במקדש לא היו עונים על הברכות 'אמן' אלא 'ברוך שם כבוד מלכותו...', ויש להבין את טעם הדבר.

באר רבי חיים מפרידבורג, אחי המהר"ל מפראג:

בהיות המקדש על מכוננו, כאשר נגלה כבוד ה' לעין כל באמצעות הנסים שנעשו בו, היה העונה מצטרף למברך המצהיר בברכתו על מלכות ה', באמירת "ברוך שם כבוד מלכותו..." לפי שהכל ראו בחוש את "כבוד מלכותו". אולם, בזמן הגלות כאשר כבוד ה' נסתר, המברך ממליך את בוראו, והעונה "אמן" מסכים עמו מתוך אמונה כי במהרה יתגלה כבוד מלכותו.

רבי חיים חייקא מאמדור, תלמיד הפוגיד מפזריטש, הביא רמז לשנוי זה מתבת 'אמן':

'אמן' בגימטריה צ"א, רמז לכך שמשפיעה השכינה מבית המקדש לאחר החרבון, יש לענות אחר הברכות 'אמן' (אגרת הטייל חלק הדרש אות ב; חיים וחסד' עמ' כא).

'עשה למען שמך... למען יחלצון ידידך'

"ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם אהרן" (י א)

פרש רש"י (ע"פ זבחים קטו ב) שכשהקדוש ברוך הוא עושה דין בצדיקים, נופל מוראו על הבריות, ובכך הוא מתעלה ומתקלס. שכן הבריות אומרות: אם בצדיקים כך, כל שכן בךשעים.

רבי אברהם יצחק שיינ, ר"מ בישיבת תפארת רושלים, מבאר על פי זאת כי לכך בתפלת 'אלקי נצור' לאחר שאנו מבקשים: "עשה למען קדשתך", מוסיפים אנו את הפסוק (תהלים ס ז): "למען יחלצון ידידך..." - שמבקשים אנו ששמו יתברך יתקדש כדי שיתחזקו ידידיו הצדיקים, ולא יתקדש שמו במיתתם, חלילה (ברכת איש').

הקדוש ברוך הוא מקבל את התפלה בשלמות

"וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים קחו את המנחה הנותרת מאשי ה' ואכלוה מצות אצל המזבח כי קדש קדשים הוא" (י ב)

פרש רש"י (ע"פ פסיקתא רבתי פרק מח) שמכך שכנתה התורה את אלעזר ואיתמר הנותרים נתן ללמד שמלכתחלה נגזרה הגזרה על כל ארבעת בניו של אהרן. אלא שתפלתו של משה לבטול הגזרה עשתה מחצה וגרמה ששנים מהם נותרו בחיים.

רבי משה אוסטרר, מחכמי הקלוזי בברוד, פרש שהפלה תפלה עושה מחצה נאמר רק ביחס לתפלה המעבדת על ידי המלאכים הממונים על כך. שמתוך שהם מדקדקים בכל תפלה המגיעה לידיהם, התפלה הולכת ומתמעטת. אך כאשר הקדוש ברוך הוא בעצמו מקבל את התפלה, אזי הוא ברב רחמיו מקבל את התפלה בשלמות. וזהו שבקש דוד (תהלים נה ב-ג): "האזינה אליקים תפילתי ואל תתעלם מתחנותי" - אלא תקבלה במלואה, לפי שמבקש אני "הקשיבה לי וענני" - אתה בעצמך (דרש משה' תהלים נה ג).

'מודה על האמת' בעבור 'לעולם'

"וישמע משה וייטב בעיניו" (י כ)

אמרו חכמים (ב"ר י ח) שפיון ששמע משה את דברי אהרן "הוציא פרוז לכל המחנה ואמר:

תפלת צדיק עושה מחצה

בבד נעשה לעסקן ולפעיל בכיר בתנועת 'אגדת ישראל' שהלכה וצמחה באירופה כתנועה שאחדה את כלל קהלות ישראל ופעלה רבות למען שלומם וטובתם. רבי בנימין זאב אף נהל את 'קרן התורה' שנוסדה מטעם 'אגדת ישראל'.

במהלך אותן שנים נוצר קשר מיחד בין רבי בנימין זאב יעקבזון לבין רבי דב בער פרידמן, בנו של האדמו"ר רבי ישראל מטשורטקוב וחתנו של ה'פחד יצחק' מבוניאן. רבי דב בער שפנה בחבה 'רבי בערניו', מלבד גדלות קומתו הרוחנית, עסק אף הוא במרץ רב להרבות פעלים לתורה וליראה מטעם 'אגדת ישראל', ומטבע הדברים היו השניים נפגשים רבות ומשוחחים זה עם זה.

מפעם לפעם היה רבני בערניו תוהה באזני רבי בנימין זאב: "הלא אבי שליט"א הוא מנשיאיה של תנועת 'אגדת ישראל' שבה אתה פועל ועוסק, ומדוע אינך מבקר אף פעם אצלו?" אלא שרבי בנימין זאב היה משתמט ומשיב כי הוא לא יעשה זאת כל עוד לא תהיה לו מטרה ברורה. שכן באופן עקרוני הוא מקפיד שלא להטריח אף גדול בישראל ללא שיהיה לדבר מטרה ותכלית, על אחת כמה וכמה כשמדבר בזמן אדמור"י הדור, רבי ישראל מטשורטקוב.

יכול היה המצב להמשך כך, אלמלא באחת מפגישותיהם נגש רבי בערניו לרבי בנימין זאב ואמר לו, כי בבקורו האחרון אצל אביו פקד עליו הרבי להשתדל ולהביא לפניו את ידידו, הרב יעקבזון. לפניה כה אישית לא היה רבי בנימין זאב יכול לסרב. כמה ימים לאחר מכן נסעו השניים יחדו לחצרו של הרבי מטשורטקוב.

משוכנס רבי בנימין זאב אל החדר, לאחר שנים רבות שבהן לא זכה לראות את הרבי פנים אל פנים, פתח הרבי מיד ושאל: "נו...?"

רבי בנימין זאב לא היה מפתע מהשאלה. הוא נזכר מיד בבקשה שבקש מהרבי באותה פגישה בלתי נשכחת: "שנים עשר בנים כמנן שבטי י-ה", והוא השיב מיד: "שישה בנים, בחסדי השם..."

"אכן", השיב הרבי, "ממש כפי שסברתי מתחלה, תפלה עושה מחצה", ומיד המשיך וצוה: "בערניו, הבא נא לעקאך ומשקה..."

אשא דעי למרחוק' עמ' קפה

בנימין זאב החליט לנצל את ההזדמנות כדי לזכות בברכתו של הרבי ששמו יצא למרחוק כבעל מופת, ואשר רבים וטובים כבר נושעו בפרי בטן מכח ברכתיו.

לאחר נסיעה ארכה ברפכת מצא את עצמו עומד על מפתן דלתו של הרבי הקדוש. אלא שברגע האחרון, טרם נקש על הדלת, אחז אותו לפתע פיק ברפים. כבו אשכנזי שרשי שלא הכיר כלל את עולם החסידות, הוא לא ידע כיצד עליו לפנות לרבי, ובסתר לבו אף חשש מהתגובה שיקבל.

הוא החליט אפוא טרם כניסתו לצעד מעט בטפלת הסמוכה, ורק לאחר שסדר את מחשבותיו אָזר אִמְץ ונקש על הדלת.

הדלת נפתחה. הרבי קבלו בסבר פנים יפות, הושיבו ליד השלחן, הורה להגיש לו מיני תרגימא ואחר המתין במאור פנים למוצא פיו. במלים קצרות תאר רבי בנימין זאב את צרותו, ומשסיים לתנותה תלה את עיניו ברבי שישב על כסאו אחוז שרעפי קדש.

לאחר כמה דקות של המתנה נגער הרבי לפתע ושאל ברב: "ומה תרצה לבקש?"

"שנים עשר בנים כמנן שבטי י-ה", השיב רבי בנימין זאב ללא הסוס.

"אם זהו רצונו של הקדוש ברוך הוא, בודאי שהוא ימלא את שאלתך", הפטיר הרבי, אלא שרבי בנימין זאב לא ותר: "אני יודע שברצות ה' יוכל הוא למלא את בקשתי, אולם באתי לכאן פִּינּוּ שְׁאֵנִי מִבְּקֵשׁ שֶׁהֲרִבִּי בְּבִטְיַח לִי, שֶׁכֵּן אֶכּוֹן יְהִיָּה!" אלא שהרבי לא הוסיף מאומה, הוא רק חזר על דבריו ואמר: "אם זהו רצון ה', הרי שפך יהיה לך".

בקש רבי בנימין זאב לעמד על שלו ולחזר על בקשתו בפעם השלישית, אלא שהגבאי שעמד מן הצד הסה אותו באומר: "הן הרבי כבר חזר על דבריו פעם ופעמים, ומה לך כי תפציר עוד?!"

כשנה לאחר מכן נולד לרבי בנימין זאב ורעייתו בנם בכורם, ובמהלך השנים שלאחר מכן נולדו להם עוד חמשה בנים.

במהלך השנים שחלפו מאז הבקור גדל רבי בנימין זאב והתעלה בתורה וביראה, ובד

היה זה בשלהי דמייטא שנת תרפ"א בטיילת הנאה והמטפחת המתפתלת על גדות נהר האלבה, לחופו של כפר הנפש התירותי השוכן בשפולייה של העיר המבורג. במקום מרהיב זה אף בקשי הצליחו העוברים והשבים לגרע את עיניהם מהנוף המקסים שנופרש למולם ולהמשיך בדרךכם. למלוא האפק נשקפה העיר המבורג במלוא הדרה. בצריחיה ובניניה הנאים יצרה היא תמונת נוף משלמת, ובנהר הרוגע שזרם תחתיה שיטו סירות תירים קטנות שהוסיפו נפך לתמונה השלוה והבראשיתית.

רק אחד מבין העוברים והשבים, רבי

למלוא האפק נשקפה העיר המבורג במלוא הדרה. בצריחיה ובניניה הנאים יצרה היא תמונת נוף משלמת, ובנהר הרוגע שזרם תחתיה שיטו סירות תירים קטנות שהוסיפו נפך לתמונה השלוה והבראשיתית.

העיר המבורג שבגרמניה

בנימין זאב יעקבזון, התהלך לארצה של הטיילת ועיניו משפלות. הן הוא לא עזב את תלמודו והגיע לכאן כדי להנות מהנוף. הוא הגיע כשדאגה עמקה ממלאת את לבו, לאחר שחלפו כמה שנים מנשואיו והוא טרם זכה בפרי בטן.

רבי בנימין זאב יעקבזון, מי שלימים פהו פאר פאב"ד קופנהגן, התגורר באותן שנים בעיר מולדתו המבורג. לכפר הנפש המדבר הוא הגיע בעקבות שמועה שגנבה לאזניו מפי ידיד קרוב כי הרבי הקדוש רבי ישראל מטשורטקוב עומד להגיע לעירם למשך ימים מספר כדי להחליף כחות בכפר הנפש ששכן בשפולי עירם. רבי

בְּרַכַּת קַבּוּץ גְּלוּיּוֹת

מהות הברכה

בְּבִרְכָה זוֹ מְבַקְשִׁים אָנוּ שֶׁמְבַהֶרֶה תְּבֹא הַעֵת שֶׁבָּה יִשְׁמַע בְּרָמָה קוֹל הַשּׁוֹפֵר שֶׁיִּבְשַׁר עַל שַׁחְרוּזֵנוּ מִשְׁעֶבֶד הַמַּלְכִיּוֹת וְעַל קַבּוּץ גְּדָחֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹת פְּזוּרֵיהֶם.

יש הסוברים שנספח הברכה שלפנינו תקון רק לאחר החרבן, אבל בזמן הבית לא היו מבקשים בברכה זו על קבוץ גלויות, אלא שלא יחרב בית המקדש ושלא יגלו ישראל מארצם (תשב"ץ ח"ב סי' קסא; תשובת מהר"ם חביב, הדפסה מכת"ב ב"ש"ר קכ"ז יד עמ' ט). אולם יש החולק וסובר שגם בזמן הבית אמרו נספח זה, לפי שברב ימי בית שני היתה יד הגויים תקיפה על ישראל בארצם, ורבים מישראל היו גולים בארצות נכר (השגת רבי יעקב חגיז על תשובת מהר"ם חביב, הובא ב"ש"רן' שם עמ' פא).

בשש הברכות הקודמות בקשנו על הצרכים האישיים הנדרשים לנו בהיותנו שרויים בגלות: דעת, תשובה וסליחה, גאולה מהצרות הפוקדות אותנו, רפואה ופרנסה. בברכות הבאות אנו מבקשים על שלבי הגאולה העתידה (עיון תפלה בסדור אוצר התפלות).

מקור הברכה

לאחר שבקשנו על הפרנסה בברכת השנים אנו ממשיכים ומבקשים על קבוץ גלויות ישראל בבוא הגאולה. חכמים סמכו את מקומה של בקשה זו לאחר ברכת השנים על פי לשון הפסוק (יחזקאל לו ח): "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא". מפסוק זה משמע שקבוץ גלויות יהיה בעת שהשנה מתברכת, ועל כן לאחר שבקשנו על ברכת הארץ יש לבקש על קבוץ הגלויות (מגלה יז ב).

רבי שלמה קלוגר הוסיף ובאר, שיעצם שליחת הברכה ביבול ארץ ישראל מעוררת למוד זכות על ישראל שישובו לאדמתם לאכל מפריה ולשבוע משובה, לפי שהם הראויים מכל האמות להנות מתגובתה. לפיכך מיד לאחר שאנו מבקשים על ברכת הארץ, אנו מבקשים על קבוץ הגלויות (הכמת התורה' בבר עמ' קסח).

שופר גדול – על שום מה?

כיון שקבוץ גלויות יעשה באמצעות תקיעת שופר גדול, כפיתוב (ישעיהו כו יא): "היה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם", לכן אנו פותחים ברכה זו בבקשת "תקע בשופר גדול לחרותנו" (טור או"ח קיז).

חכמים אמרו כי השופר שתקיעתו תבשר את קבוץ נדחי ישראל מכנה 'שופר גדול', לפי שהוא נעשה מקרנו הימנית של האיל שהעלה אברהם לעולה תחת יצחק בנו, וקרן של ימין תמיד גדולה משל שמאל (פרקי דרבי אליעזר לא).

רבי צדוק הכהן מלבלין כתב שאותו קול שופר גדול שישמע בעת הגאולה בא מפח קול צעקותיהם של ישראל בתפלה לה' בכל הדורות. שבבוא הגאולה תצטרפנה כל הצעקות האלו לקול שופר גדול שיעורר כל נפש מישראל, גם אלו הרחוקים והנדחים, לבוא ולהשתחוות בהר ה' בירושלם (ר"סיס' לילה' אות ג).

מבנה הברכה

בברכה זו מבקשים אנו על קבוץ הגלויות בשלושה אופני בקשה: "תקע בשופר גדול לחרותנו, ושא נס לקבץ גליותנו, ומבצנו יחד מארבע כנפות הארץ". רבי אברהם בן הגר"א פירש כי בגלות סנהריב התחלקו ישראל לשלושה חלקים: עשרת השבטים התחלקו - חלקם הגלו מעבר להרי החשף, וחלקם מעבר לנהר סמבטיון, ואלו שבט יהודה ושבט בנימין פארו בכל קצוות העולם.

כנגד הגולים מעבר להרי החשף אנו אומרים - "תקע בשופר גדול לחרותנו", כנגד הגולים מעבר לנהר סמבטיון אנו אומרים - "שא נס לקבץ גליותנו", ועל הגולים בכל קצוות תבל אנו אומרים "ומבצנו יחד מארבע כנפות הארץ" (פרוש אבני אליהו בסדור 'אשי ישראל').

בנות אמן

אמת שאתה עתיד לקבץ נדחי ישראל, והלואי שזוכה לקבוץ גלויות זה במהרה.

אחת שאלתי

שאלה בהלכות ברכות ואמן

שאלה: ברכת 'תקע בשופר' מסתימת בתימה: "מקבץ נדחי עמו ישראל" בשונה מחתימת ברכת הגאולה - "גואל ישראל", שבה לא הזכיר "עמו" - מדוע?

השאלה והתשובה מעלון ויקרא:

השאלה: הלכה היא שמי שטעה ולא בקש "ותן טל ומטר" בימות הגשמים, עליו לחזור על תפלתו. ואם עבר זמן התפלה, יתפלל בתפלה הבאה פעמים שמונה עשרה. ויש להסתפק: כיצד ינהג מי שלא בקש "ותן טל ומטר" במנחה של ערב שבת, שהרי בתפלת ערבית שלאחריה אין את ברכת השנים?

התשובה: הישועות יעקב (או"ח קיז ג) הקריע שלא יתפלל בליל שבת פעמים שמונה עשרה, כיון שבין מה וכה אין מבקשים טל ומטר בתפלת ערבית בשבת (וראה שם דבריו). אולם הגר"ח מבריסק (חדושי הגר"ח סטנסייל ברכות כו ב) כתב שיחלל בערבית פעמים שמונה עשרה, ובאר כי אף שבתפלה השניה לא יזכיר 'טל ומטר', מכל מקום הלא הזכיר 'טל ומטר' היא מסדר התפלה. וכשלא הזכיר 'טל ומטר' הרי הוא משנה ממטבע שקבעו חכמים בתפלה, וחיבי ההשלים תפלתו פאלו לא התפלל כלל.

תשובות נתן לשלח לפקס
שמיספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

בין הפותרים נכונה יגרל א"ה סט' מקראות גדולות מחלק לפרשיות, מהדורת 'על הדרך' ההגרלה מתקיים מדי שבוע ביום שלישי שלאחר הופעת העלון. התשובה ושם הזוכה יפרסמו א"ה בעלון פרשת מצרע.

הזוכים בהגרלה שהתקיימה בין שולחי התשובות לשאלה שהופיעה בעלון פרשת פסוקי ופרשת ויקרא הם משפחת ברלין ממודיעין עלית ומשפחת לונגר מבני ברק

מנהג קדום היה בישראל לברך ברכות השחר איש באזני רעהו, כדי לזפות זה את זה בעגנית אמן, ובכך להשלים את חובת עגנית תשעים אמונים ביום. להלן מקבץ אמרות, פנינים והנהגות בענין זה.

מנהג אבותינו בידינו

כיון שראוי לכל אדם לענות בכל יום לכל הפחות תשעים אמונים על ברכות (מלבד האמונים שעונים על הקדישים), לפיכך נהגו רבים לברך ברכות השחר בבית הפנסת בצותא; באפן שהאחד מברך בקול רם וחבריו עונים אמן על ברכותיו, ולאחר מכן אחד העונים עומד ומברך ברכותיו שלו וחבריו עונים אמן, וכן כל החבורה כלה, וכך אזכים להשלים את מכסת תשעים אמונים (ש'לחן ערוך' אורח ח' ד; מגן אברהם' שם ט; משנה ברוכה' שם יג).

תשעים אמונים לפני התפלה

טעם נוסף לעגנית אמן אחר ברכות השחר דוקא, מובא בהגהות 'בני אבא' על ספר 'פתורא דאבא' (ענין ברכות השחר אות ו) על פי דברי האדמו"ר רבי צבי הירש מזידיטשוב, שצריך לענות תשעים אמונים אלו עוד קודם תפלת שמונה עשרה של שחרית. האפשרות היחידה להגיע למכסה זו עוד לפני תפלת שחרית היא באמצעות שמיעת ברכות השחר מפמה אנשים לפני התפלה.

בהגהות 'בני אבא' הוכיח כן מדברי הזהר (תקוני ז"ח שם) שמי שנבצר ממנו לענות תשעים אמונים, יכון בחמש עשרה ויזין הפותחות את התבות הראשונות בתפלה "ויציב ויכוון..." אשר יחד עם האות א' של תבת 'אמת' הקודמת להו הרי הו בגימטריה תשעים ואחת פגימטריה של 'אמן'. וכיון שתפלה זו נאמרת קודם שמונה עשרה, יש ללמד מכך שיש להשלים את מכסת תשעים האמונים לפני תפלת שחרית.

פתיחת שערי תפלה

גם רבי אהרן מזיטומיר, תלמידו הגדול של רבי לוי יצחק מברדיצ'וב, הורה שיש להשלים עגנית צ' אמונים עוד לפני התפלה, ומוסיף שכל אדם המקפיד על כך: "יכול לפתח פתח לנס התפלה". בדבריו הוא מבאר באריכות כי כדי שתתקבל התפלה על האדם לפתח שלושה שערים, ועגנית תשעים אמונים היא הפותחת שלושה שערים אלו. את דבריו הוא הוסיף במשפט מעורר לב: "והדברים הללו עומדים ברומו של עולם" (תולדות אהרן' שופטים).

לכבוד 'בני אמונים',

כמי שמשמש כמלמד בכתה גבוהה בת"ת באזור השפלה ונהנה מאד מהעלונים שלך, בראשית דברי ברצוני להודות לך על העקביות בהוצאת העלונים הנפלאים לאור מדי שבוע. העלון שלך בולט בהשקעה הרבה הנקרת בכל מלה שכתובה בו, כמו גם בעצובו החיצוני המהדר והמרהיב.

באפן אישי כבר כמה שנים שאני מחבר מאד לכל הנושא של הקפדה על עגנית אמן ובפרט על ברכות השחר - ואני זקוף זאת לזכותכם!

כמוכן, שבמסגרת עבודת הקדש אני רואה פחובה קדושה וכזכות גדולה להטמיע את הנושא הזה גם בתלמידי, והחמר האיכותי שאתם מספקים לנו מדי שבוע בעלון הנפלא הזה מסייע למטרה בהחלט.

התלמידים שלנו כבר מרגלים לחלק את עצמם לחברותות או לקבוצות, ובאפן הזה הם מברכים את ברכות השחר.

אציין לטוב מיוחד את פנת המסר השבועי של מוסד 'בני אמונים' הרב מרמורשטיין שתמיד מצליח לגעת בנקודה הנכונה. מעבר לדברי החזק וההתעוררות הנפלאים שאתם מביאים בעלון, הרב מרמורשטיין נוגע בנקודות פרקטיות ונפר בברור שהקשר שלו לנושא הזה הוא עמק ביותר, והוא מחבר כל כלי לכל הפעילות הנפלאה היוצאת מבית מדרשו, ודבריו שיוצאים מהלב אכן נכנסים אל הלב.

תודות וברכות,

ח. נוימן, - ירושלים.

נתן לשלח מכתבים

לפקס שמספרו 08-9746102

או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

בעל ה'ערוך השלחן'

כ"ב באדר תרס"ח

בעל ה'ערוך השלחן' זצ"ל

הגאון רבי יחיאל מיכל אפשטיין נולד בעיר בוברויסק שבבלארוס בשבט תקפ"ט. כבר מצעירותו הרגיל עצמו ללמוד בצורה שיטתית ומספקת, ובדרך זו חבר את ספרו ההלכתי המקיף והמפורסם 'ערוך השלחן'. ספר זה נכתב לפי מתכנת ה'שלחן ערוך', באותה חלקה לסימנים אך בהרחבה רבה, ובתוספת הדעות השונות שהתחדשו עד ימיו. בנוסף לספרו זה חבר גם את 'ערוך השלחן העתידי' שבו יחד את הדבר על ההלכות שאינן נהגות בזמן הזה.

בשנת תרמ"ג נקרא לשמש כרב העיר נובהרדוק. בתפקידו זה שמש כשלושים וארבע שנה. נפטר בכ"ב באדר ב' תרס"ח, ומנוחתו פבוד בבית העלמין שבנובהרדוק.

לקט מפיסקיו בספרו 'ערוך השלחן' על מעלת עגנית אמן:

- "עגנית אמן מועיל מאד שתקבל תפלתו" (אורח קל א).
- "חובה על כל מי ששומע ברכה לענות אמן, ומי שלא ענה אמן עברה גדולה בידו" (אורח ח' קכד יא).
- "בעגנית אמן תלוי עקר האמונה, ולכן ילמד אדם בניו הקטנים שיענו אמן" (שם).
- "כששומע שעושין מי שברך לאחד, נכון לענות אמן ובה מקיים מצות 'ואהבת לרעך כמוך'" (אורח ח' טו א).

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כג אדר ב תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 6:18 תל-אביב: 6:33 חיפה: 6:25 מוצאי שבת: ירושלים: 7:31 תל-אביב: 7:33 חיפה: 7:33 ר"ת: 8:11
פרשת שמייני

עלון "איש לרעהו" פרשת שמייני מוקדש לע"נ

רשנבה"ג רבינו הגדול הגאון רבי שמריהו יוסף חיים בן הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצוק"ל

כבוד חכמים

להזהר שלא לזלזל ולא לפגוע בכבוד חכמי התורה!
נלמד מהפסוק: "ותצא אש מלפני ה'" (פרק י-ב)

ואמרו חז"ל (עירובין סג): רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן וכו' ותלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר שהורה הלכה בפניו. אמר רבי אליעזר לאימא שלום אשתו, תמה אני אם יוציא זה שנתו ולא הוציא שנתו. אמרה לו: נביא אתה! אמר לה: לא נביא אנכי... אלא כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה.

ותמוה: מדוע עונשו של המורה הלכה בפני רבו כל כך חמור?! וביאר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל: משום שבזה מבטל הוא את מעלת הזקנים שיש לכלל ישראל, שדוקא כאשר נשמעים הנערים לזקנים נחשב שיש לישראל זקנים, אבל כאשר כל אחד מורה הלכה לעצמו איבדו כלל ישראל את זקניהם. כבוד התורה, זקניה וחכמיה בדורינו, היה האדם הגדול בענקים – הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל. הדור כולו, אנשים נשים וטף, זקנים עם נערים, שתו בצמא את תורתו. ניקו חיות מידעיותיו העצומות. מספריו הרבים. מצידקותו המופלגת. מעצמותיו. מברכותיו ורוח קודשו. על כן, כל בית ישראל בוכים את השריפה אשר שרף ה'. יאה לדור כולו לבכות מרה על האבידה שאין לה תמורה. "תורה תורה חגרי שק והתפלשי באפרים. אבל יחיד עשי לך ומספר תמרורים... מי יפרק הוויות ומי יתרוץ שברים... מי ישדד מעמקיך וחתו איכרים. מי ילחם מלחמתך וישוב לשערים. כלי מלחמה אבדו ונפלו גיבורים."

על כבוד חכמים וכח תורתם כתב רבי חיים קניבסקי: אמרו חז"ל כל המבזה ת"ח אין רפואה למכתו... וחייב נידוי ומנדין אותו ב"ד ברבים... וכ"ז מפני שכל קיום התורה תלוי בשמיעה לחכמים ואם אין מכבדין אותם בטל מוראן ועתידיה כל התורה להבטל ח"ו. והובא בספר חיי עולם: "פוק חזי מלפני כמאה וחמישים שנה בכל מקום שפקרו ויצאו לתרבות רעה לחרפות ולדראון עולם, תחילת קלקולם היתה לבזות ת"ח וגדולי ישראל ואח"כ הלכו מדי לדחי באין מעצור רח"ל."

על כוחם העצום של חכמי התורה כתב רבי חיים קניבסקי: "מן השמים נותנין בפיו מה לומר, ואעפ"י שאינו יודע כלל שזה ברוח הקודש, רק נותנין לו מחשבה לומר כך וכך, לפי דעת תורה שבידו, והוא מכוון לאמת. ובה ראינו הרבה פעמים אצל הגדולים שלאחד עונים כך ולשני עונים שיעשה להפך, וזה הכל לפי מה שנותנין מן השמים בפיו מה לומר, וזה גם כן מעין נבואה קטנה כמש"כ את אשר ישים ה' בפי אותו אשמור לדבר. ויש הרבה פעמים שברכת חכם ועצתו מתקיימת משום שמכוונין לשם שמים..."

כולנו זכינו לראות, שאת מה שרבי חיים כתב, היה בו בעצמו! בבחינת "הוא-היה אומר" – מה שהוא, זה מה שאמר. ראינו זאת באלפי מקרים [ודוגמא אחת שאירעה לאחרונה: אחד הגבירים הבטיח למתרים לתת כל סכום שרבי חיים יורה לו לתת. הגיע העשיר עם המתרים לרבי חיים, וסיפר לו על הבטחת העשיר, וציפה שרבי חיים יציע כמובן, סכום נכבד. אך רבי חיים אמר: "שיתן פחות משוה פרוטה"... ניסה המתרים להסביר וכו' אך רבי חיים חזר: "פחות משוה פרוטה". כשיצאו בבושת פנים מהבית, פנה הגביר בתדהמה למלווהו וכך אמר: "אגיד לך את האמת, הכספים שלי אינם ממקור כשר... כוונתי היתה "להכשיר" את הכסף, ע"י פירסום שרבי חיים הורה לתת מכספי למוסדות התורה, אבל רבי חיים יודע נסתרות ושיבש לי את התכנית"]

ויספר רבי חנניה צ'ולק (יו"ר עזר מציון): "קיבלנו שמות של חולים להתפלל עליהם. באנו לרבי חיים עם כל הדפים וקרא כל שם בנפרד. באמצע ראיתי שהוא עושה תנועת ביטול בכמה דפים. על ארבעה אנשים הוא סימן זאת. שאלתי את נאמנו הרב ישעי' אפשטיין לפרש הדבר והוא אמר לי: "תברר אם הם עדיין בחיים", בררתי ובאמת ארבעתם לא היו בין החיים. כשקרא שם ידע מי לא חיי". או לנו כי "אנשי (דרדך) אמונה אבדו. באים בח מעשיהם. גבורים לעמוד בפרץ. דוחים את הגזירות. היו לנו לחומה. ולמחסה ביום זעם. נסעו המה למנוחות, עזבו אותנו לאנחות". ת.נ.צ.ב.ה.

על כבוד ספר התורה...
לפני עשרות בשנים (מעל חמישים שנה) פגש הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל את הרב מפוניבז' הגר"ש כהנמן זצ"ל, וביקש ממנו שיקבל לישיבתו פוניבז', בחור פלוני. השיב לו הרב כהנמן שבדרך כלל אינו מתערב בקבלת תלמידים לישיבה, ומחליטים על כך על סמך מבחנים ובירורים כנהוג, אך לבקשתו ישתדל בענין.
כשהתכנס צוות הר"מים לדון בענין, הופיע הרב כהנמן בעצמו ואמר: הן יודעים אתם שאיני מתערב בקבלת תלמידים, אך הפעם שונה הדבר, מכיון שהתורה עצמה באה וביקשה להכניס את בחור פלוני.
תמהו הר"מים לפרש הדבר: מה פירוש שהתורה עצמה ביקשה? הסביר להם הרב כהנמן: "נתבקשתי לכך על ידי הגאון רבי חיים קניבסקי, והוא התורה עצמה. ספר תורה חי. ויש לשמוע בקול התורה!"
ופעם ביקר הגאון רבי יעקב יצחק רודרמן זצ"ל בארץ הקודש. כאשר שב לארצו, סיפר בשמחה, שהקב"ה זימן לידו בארץ ישראל, מצוה רבה. הוא זכה לרכוש מעיל לספר תורה!
תמהו השומעים: לשמחה מה זו עושה. והלא גם באמריקה ניתן לקנות מעילים לספר תורה! השיב הרב רודמן: "כשביקרתי בארץ ישראל נפגשתי עם הגאון רבי חיים קניבסקי ונפעמתי משליטתו בכל מכמני התורה. ממש כל רז לא אניס לה. נוכחתי לראות שהוא ספר תורה חי, וטרחתי הרבה עד שהשגתי את הסכמתו של רבי חיים לקנות עבורו "חלוקא דרבנן" במקום מעילו הישן. ורואה אני בכך זכות נשגבה שעבורה בלבד היתה כדאית כל הנסיעה שלי לארץ ישראל!" שיחור בכל נפלאותיו

טוב וראוי לכל אדם להזועץ ולהמלך בזקני הדור וחכמיו!

נלמד מהפסוק "זיהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" (פרק ט-א)

ואמרו חז"ל במדרש (בד"ר יא-ח): "אמר רבי עקיבא נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפיים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ מזקניהם". וזקנים היינו זקן שקנה חכמה, וכמו שנאמר על אברהם אבינו "ואברהם זקן" ועל יצחק "זיהי כי זקן יצחק" וביארו חז"ל "זקן ויושב בישיבה", דאמר רבי חמא ב"ר חנינא, מימיהן של רבותינו לא פרשה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם שנאמר "לך ואספת את זקני ישראל". היו במדבר ישיבה עמהם שנאמר "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל" (וימא כח):

לזקני התורה שבכל דור, יש כח וסייעתא דשמיא מיוחדת לכוון ולהנהיג בכל ענייני הכלל והפרט הנדרשים באותו דור. גם במילי דשמיא וגם במילי דעלמא. כאשר יצאו ישראל להלחם בעמלק אמר משה אל יהושע "בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק" (שמות יז-ט) ונשאלת השאלה: מדוע משה עצמו לא הלך להלחם בעמלק. מדוע הוצרך לשלוח לשם כך את יהושע?

אלא מבאר הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בספרו טעם ודעת), כי בזה באה התורה ללמדנו על דרכי המלחמה בעמלק שבכל דור ודור. שהרי בכל דור לוחמים כוחות עמלק בישראל להעבירם מעל דתם ואמונתם. ותפקידם של גדולי ישראל שבכל דור הוא להלחם בטומאת עמלק.

הוא הדבר אשר הורה משה לדורות, שלא רק הוא ואהרן שעשו את כל המופתים, בכוחם להלחם בעמלק, אלא אף זקני וחכמי התורה שבכל דור, שהם תלמידים ומקבלי התורה מגדולי הדור שלפניהם, גם הם מסוגלים בכח חכמת תורתם להלחם בעמלק ולהביסו, ובלבד שממשיכים הם את מורשת מסירת התורה מדור לדור עד משה רבינו. וכדי להורות לנו על כך, שלח משה את תלמידו יהושע להלחם בעמלק. עכ"ד.

כאשר זקני וחכמי התורה מלאים וגדושים בחכמת התורה, עד שיש בכוחם זה להעביר את מורשת מסירת התורה מדור לדור, הרי שגם עצתם היא עצת התורה ולכן הנוטל מהם עצה אינו נכשל.

ואולם כדי שעצת הגדול והחכם בתורה תביא לתוצאה ברוכה, ולישועה המיוחלת. יש על מקבל העצה להיות שלם באמונת חכמים. להאמין בכל לבו באותו זקן שקנה חכמה שאכן עצתו היא עצת התורה והנוטל עצה ממנו אינו נכשל. ובזכות זו גופא שמאמין בדבריו של החכם יש בה כדי להמשיך אליו את הישועה.

בענין מעלתם של הזקנים, תמה רבינו הגרא"מ שך זצ"ל (בהספדו על הגר"י קנייבסקי זצ"ל): אם "זקנים" הכוונה לזקן שקנה חכמה, מדוע נקראים "זקנים" ולא "חכמים"? אלא ביאר הרב שך שהתורה הקדושה שכתב ובע"פ נבדלת היא משאר חכמות, בכך שהיא מבוססת על הקבלה והמסורה איש מפי איש עד מקבלי התורה אשר שמעו קול אלוקים חיים מדבר מתוך האש, והם שהנחילוה ומסרוה מדור לדור בכל אמיתותה ובהירותה. על כן, לעומת שאר החכמות המשתנות וה"מתעדכנות" מעת לעת, הרי זאת התורה לא תהא מוחלפת. ניצחית היא וקיימת לעד.

מעתה, מובן מדוע יפה כוחם ומשובחת מעלתם של הזקנים, משום שקרובים הם יותר אל דור מקבלי התורה. אל מקור האמת בטהרתו. ורק מכוחם בטוחים אנו שאותה שרשרת הזהב של חכמת התורה הנצחית שזורה היא ברצף הדורות עד למעמד הר סיני.

"ונהנין ממנו עצה ותושיה..."

סיפר הגאון רבי יואל קלופט זצ"ל מעשה ששמע מהרב קלמס זצ"ל רב דמוסקבה: פעם אחת נסע הרב קלמס עם הגאון הרידב"ז זצ"ל ברכבת. והנה ניגש לרידב"ז יהודי המתחנן על אשתו שתקפוח צירי לידה ועומדת ללדת, ומה תעשה שהרי היא ברכבת באמצע הדרך...

אמר לו הרידב"ז: מה אני יכול לעשות לך? ואולם האיש המשיך להתחנן על נפשו ואז אמר לו הרידב"ז: תגידי לאשתך שתאמר שבע פעמים את המזמור "יושב בסתר עליון" במהופך (מהסוף להתחלה).

לאחר שעה קלה חזר האיש לרידב"ז ובישר לו בשמחה, כי אכן פסקו צירי הלידה... שאל הרב קלמס את הרידב"ז "מנין ידעת לומר עיצה זו?" השיב לו הרידב"ז הענין פשוט. יש סגולה לאשה המקשה ללדת, לאמר שבע פעמים "יושב בסתר" שמסייע ליציאת הולד. לפי"ז, על ידי שאומרים אותו הפוך מועיל לעכב את הלידה... דרך שיחה

"הנוטל עצה מהזקנים אינו נכשל..."

מעשה בילד שלקה בהרעלת דם קשה, בגלל מסמר חלוד שנתקע בידו. הרופאים בבית החולים הדסה העירו שאין מנוס מלקטוע את היד הנגועה. המנתח המפורסם ד"ר נחום קוק היה אמור לבצע את קטיעת היד...

בצר לו, ביקש אבי הילד מהרופאים להמתין ומיהר להתייצב לפני כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל. כשדמעתו על לחיו תינה בפניו את צרתו. כששמע הרבי את דברי הרפאים נזדעק ואמר: "היתכן, גזלנים! לקטוע את ידו של ילד רך?! ואמר בנחישות להגייד לרופא, כי בטרם יגש לניתוח, יבדוק מחדש את המצב היד המורעלת. עשה האב כדבריו.

והנה כאשר בדק הרופא את הילד פעם נוספת, ניכרו על פניו סימני הפתעה ופליאה, ובטפחו על שכם הילד קרא אליו בשחוק "קום וברח לך מפה"... שכן קרה נס והכל השתנה. לא היה יותר שום צורך לקטוע את היד. לפיד האש

רואה נכוחה...

בחור ישיבה נכנס לשאול את הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: "אמי מתעקשת שאלבש סוודר כל ימי החורף לבריאותי. היא לכאורה מגזימה בדאגה לבריאותי, האם אני מחוייב בכיבוד אמי במצב כזה?!"

הביט עליו הרב שטיינמן ושאל: אמור את האמת. האם אתה שואל על ללבוש סוודר בחורף או כוונתך לשאלה אחרת. על עישון סיגריות שאמא מבקשת שלא תעשן? הבחור היה בהלם, פניו האדימו והשיב: "אכן כך, כוונתי לעישון סיגריות".

אמר לו הרב שטיינמן: "העישון הוא מסוכן ויש להמנע מכך. כל החיים שלי לא עישנתי סיגריה. יש בעישון התמכרות שקשה לצאת ממנו. העישון היא תאוה לא משתלמת, כיון שיש בזה נזק לבריאות ביחד עם הוצאה קבועה של כסף מדי יום ביומו".

חכימא דיהודאי

עצתו כדבר האורים...

סיפר הגר"נ איינפלד זצ"ל: כאשר הגיע הגאון רבי חיים קניבסקי (זצ"ל) לביתו לניחום אבליים על אחותו, סיפר לו על כמה צרות שאירעו במשפחתו בתקופה האחרונה. הורה לו רבי חיים שיבדקו את המזוזות. למרות שהמזוזות נבדקו לא מכבר, שלח לבודקם ומצאו מזוזה פסולה. כשקמו מה"שבעה" הלכו להודות לרבי חיים על עצתו.

סיפר להם רבי חיים: "לא מכבר היה אצלי אדם ואמר לי שיש לו כמה ילדים מוצלחים בלי חסרון ב"ה, ואינו מצליח לשדכם. ואינו יודע סיבת הדבר. יעצתי לו שיבדק את המזוזות. והאיש השיב לי: בדקתי אותן לפני חצי שנה והיו בסדר. חזרתי ואמרתי לו: "ומה איפכת לכם, תבדקו שוב". ואכן מסר האיש את המזוזות לבדיקה, ומצאו שבאחת המזוזות היתה תיבת "בניכם" סדוקה... חמש אותיות שבורות..."

וסיים רבי חיים: "האיש החליף את המזוזה ואירס את כולם בתוך שנה!". מנחת נתן

מדה טובה לאדם המקבל באהבה דברי תוכחה ומוסר!

נלמד מהפסוק: "ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי אקדש... וידם אהרן" (פרק י-ג)

ו**כתב רש"י**: קיבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קיבל: שנתחייח עמו הדיבור, שנאמר לו לבדו פרשת שתויי יין. עכ"ל. וכתב השל"ה הק': מזה ילמד כל אדם לכל ימאוס במוסר ויקבל באהבה.

העיר החפץ חיים: מדוע נאמר בפסוק "וידום אהרן" ולא נאמר "ויחריש אהרן"? אלא, אומר הח"ח, ללמדנו שלא היתה כאן שתיקה חיצונית גרידא ואילו בהבעת הפנים ניכרה עצבות, אלא היה כאן מצב של "וידום" כאותו דומם שאין במראהו החיצוני כדי להוכיח על פנימיותו. כך גם אצל אהרן, אף בהבעת פניו לא ניכרה כל עצבות, לפי שקיבל דין שמים באהבה.

וכן מצינו אצל שבטי י-ה שקיבלו תוכחתו הנוקבת של אביהם יעקב, באהבה. נאמר: "ויברך אותם איש כברכתו ברך אותם" (בראשית מט-כח). ולכאורה תמוה: וכי את כולם בירך, והלא את שמעון ולוי לא בירך אלא הוכיח בתוכחה נוקבת!!

אלא, מתוך שהיו דברי תוכחתו של אביהם יקרים להם וחביבים עליהם, שמחו הם בדברי התוכחה כאילו ברכם. הוא שאמר הכתוב: "וזאת אשר דיבר להם אביהם ויברך אותם". כלומר: ברכם בזה שקיבלו באהבה את דבריו ושמחו בהם כפי ששמח כל אחד מהברכה אשר בירכו אביו....

שנינו באבות דר"נ: "אהוב את המוכיחים ושנא את המכבדים, שהמוכיחים מביאים אותך לחיי העולם הבא והמכבדים מורידים אותך לבאר שחת".

מוסיף הגאון **רבי יעקב ניימן זצ"ל** (בספרו **דרכי מוסר**) לבאר: אמנם בשעת מעשה, אוהב התלמיד כי יתנו לו מחמאות, ישבחוהו ויכבדוהו, אבל לכשיתבונן לאחר מכן יווכח לראות כי אין זו אלא שטות, ולא עוד אלא שמורידים אותו לבאר שחת, כי ישאר בפחיתותו ובפחזותו, ללא חינוך, ללא תוצאות מוסר דור עיקש ופתלתול".

האדם בטבעו - אומר רבי יעקב - אינו רוצה במוכיח. סבור הוא כי אין חכם ממנו וכבר אינו זקוק עוד לחיזוק ולתוכחת מוסר. עקשנותו אינה מותירה מקום לתוכחה. אדם כזה - היו אומרים בהלצה - לא יקום בתחיית המתים, שכן כשמשח יקיש על קברו לאמר "קום!" יענה לעומתו: "דוקא! לא אקום!" כך יראה המחזיק עצמו לחכם מכל. כשיבוא המשיח לרפאותו משטותו, יאמר: "אני חכם מכל האדם, ואתה תתן לי שכל?"

בגמרא (מגילה כד:): אמרו חז"ל: אמר רבי יוסי, כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה: "והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העיור באפילה". וכי מה איפכת לו לעיור בין אפילה לאורה? עד שבא מעשה ליד: פעם אחת הייתי מהלך באישון לילה ואפילה, וראיתי סומא שהיה מהלך בדרך ואבוקה בידו, אמרתי לו בני, אבוקה זו למה לך? אמר לי, כל זמן שאבוקה בידי, בני אדם רואין אותי ומצילין אותי מן הפחתין ומן הקוצים ומן הברקנין.

נמצאנו למדים - העיר הגה"צ **רבי בן ציון ברוק זצ"ל** (בספרו **הגיוני מוסר**) - כי האור שמחזיק העיור בידו, משמש לו שהאחרים יבחינו בעורונו ויצילוהו מן הבורות ויכוונו לו הדרך. אך אם לא יהיה אור בידו, הרי גם אחרים לא יראו עורונו ולא יצילוהו ממכשולי הדרכים...

כך צריך אדם לשמוע מוסר ולקבל תוכחה. שכן רק כך תתכן תוחלת למכתו. כאשר אוהב אדם את התוכחות ואינו מסתיר את חסרונותיו, הוא כאותו עיור ההולך עם אור בידו שיש אפשרות לאחרים לראותו ולהצילו ממכשול. אבל כאשר מכסה הוא על פשעיו ואינו מוכן שיוכיחוהו ויכוונו אותו לדרך הישר, הרי הוא כאותו עיור המהלך באפילה בלא אבוקה בידו, ששכנתו ודאית ליפול במהמורות שטמונות לו בדרכים.

מקבל באהבה...

בעיצומה של סעדת ליל שבת אצל ה"סבא משפולי" זצ"ל, פנה ה"סבא" אל החסידים שהסבו על שולחנו ואמר: "יש לי היום עגמת נפש מרובה. דומני שאיחרתי היום בהדלקת נרות שבת".

ניסו החסידים להרגיע את רוחו הנסערת של הרבי. אחדים אמרו: "לא יאונה לצדיק כל און", והיו שאמרו: "מה בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמם לא כל שכן". וכך, בדברים מעין אלו השתדלו החסידים לשכך את סערת נפשו של הצדיק.

והנה בקצה השולחן ישב הגה"צ **רבי רפאל מברשיד זצ"ל**, שהיה ידוע כאיש האמת, המקפיד מאוד מאוד שלא לסור מן האמת כמלא הנימה. עתה הגיע תורו לומר דבר מה וכך אמר: "ודאי הוא שצריך הרבי לעשות תשובה. וכי דבר קל הוא חשש ספק חילול שבת!"

דבריו הכנים של רבי רפאל גרמו קורת רוח ל"סבא" ובפנותו אל החסידים המסובים אמר בגערה: "הלא בגללכם יכולתי למות בלי תשובה, ואך רבי רפאל הוא שהציל אותי..."

ינה של תורה

קבלת תוכחה באהבה...

מנהג היה לו לגאון **רבי צבי פסח פרנק זצ"ל** להוציא מתוך הארון מכתב מסויים. הוא היה מעיין בו בתשומת לב, לאחר מכן קיפלו והניחו שוב באותו מקום, כדי שיוכל למוצאו לעת מצוא.

בני הבית הבחינו שהוא מעיין "באיגרת סתרים" זו אך לא העיזו לשאול על פשרה של האיגרת. ואמנם בנו ההין לשאול על כך, אך רבי צבי פסח לא השיבו דבר.

רק לאחר הסתלקותו של רבי צבי פסח נתגלה סוד המכתב. התברר שהיה זה מכתב מלא וגדוש בדברי מחאה שכתב לו אחד מגדולי הקנאים בירושלים. ניסוחו היה חריף ובוטה. אך רבי צבי פסח קיבל את דברי התוכחה באהבה.

ופעם הגיע מכתב דומה לזה, גדוש בדברי מחאה שאין הנפש היפה סובלתן. ראה זאת נאמן ביתו של הרב **פרנק רבי יצחק רוזנטל** וביקש רשות לקרוע את המכתב. אך הרב פרנק לא הסכים ונימוקו עמו: "יודע אני בכותב המכתב כי כוונתו לשם שמים. דבריו ראויים שאקרא אותם".

עפ"י גאון הוראה ח"ב

"תשואות חן חן על התוכחה..."

פעם הביע אדם את תוכחתו בפני הגאון **רבי משה פיינשטיין זצ"ל** ושאלו מדוע נוסע הוא לישיבתו במכונת ביום שישי אחר זמן הדלקת נרות (קודם קבלת שבת) שלדעתו אסור לנסוע בשעה כזו, כי אנשים שרואים, יבואו עי"ז לזלזל בשבת קודש...

וזה אשר השיב לו רבי משה באיגרתו: "נהנתי מאוד אשר מע"כ נזדרז לקיים מצות תוכחה לפי דעתו, ותשואות חן חן למע"כ, וח"ו לי להקפיד בזה. אי"ה בלי נדר לא אסע עוד משעת הדלקת נרות במכונת אף שאין בזה שמץ איסור אף לא משום מראית העין. כי ידע ידידי... אבל מכל מקום, כיון שמע"כ כותב שיש ח"ו קלקול לאיזה נשים ואנשים שידמו שיש בזה זלזול לשבת קודש, אראה בלי נדר שלא ליסוע עוד במכונת משעת הדלקת הנרות".

ומסיים רבי משה: "ידידו המברכו בזכות מצות התוכחה שקיים לכבוד השי"ת ולכבוד השבת קודש לשפע ברכה שהוא ע"י קיום שמירת השבת ולסוכת השלום".

אגרות משה ח"א סימן צו

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

לתת את הלב. כפשוטו.

הכנסת, בעוד הרופא דוחק בו: מהר, מהר! אם נצא מיד, כנראה נצליח להתחיל בניתוח ההשתלה בחצות לילה.

אם לא - אנו עלולים לאבד את הלב!

כך, עטוף וחרד מהרגע הגורלי בעיצומו של יום הכיפורים, נכנס הרב שטיגליץ אל הרכב והנהג של הרופא יצא לדרך בנסיעה מטורפת לעבר בית החולים.

* * *

רגע אחד. מניין לנו כל הפרטים הללו?

נקדים ונאמר: בסיום אותה שנה התקיימה ועידה עולמית בניו יורק של משתילי לב. מטרת הוועידה הייתה שיפור וייעול תחום ההשתלה, ונאמו בו טובי הרופאים מרחבי תבל.

ביום האחרון של הוועידה, נתנו לכל רופא בכיר לנאום במשך חמישה רגעים, ולספר חוויה אישית שעברה עליו במסגרת ההשתלות שעשה.

עלה הרופא דן מיוהנסבורג ואמר כי הזדמן לו רבאי יהודי והוא מעוניין לספר את החוויה שהיה שותף לה לצידו של החולה. הוא סיפר את כל הנאמר לעיל והמשיך:

הגענו לבית-חולים. החולה פשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים התחלנו עם בדיקות מהירות של תפקוד הכליות ומחזור הדם. החולה היה מרוגש מאד. לא הייתה לו אפשרות ליצור קשר עם בני משפחתו הממתינים בתקווה ובחרדה בישראל. הוא אמר לי כי אסור לו לעשות פעולות מיותרות, רק מה שמוכרח להצלת חייו.

המשכנו להזדרז והוא כבר נשכב על שולחן הניתוחים. באותו רגע שאלתי אותו: 'האם יש לך מה לומר ברגע הזה?'

הוא רצה להודות לי על כל מה שעשיתי למענו, ומה שאני מתעתד לעשות למענו בלילה הזה. אז הוא אמר לי 'תודה' והוסיף: 'דוקטור, אני כעת נותן לך את כל הלב שלי...!'

באותו רגע חשבתי לעצמי: רק בן לעם-היהודי יכול ברגע קשה כזה, כשהוא בודד ורחוק על שולחן ניתוחים, וכאשר הסיכויים לא לקום לאחר הניתוח לא קטנים, לחשוב על הרעיון של המשפט שיצא מפיו: "אני נותן לך את הלב שלי" - -

אני חושב שרק למי שיש לב גדול, יכול להודות בכזו צורה!

תושב בני-ברק, איש מורם מעם באמונתו וצדקותו, חלה בליבו.

יום רדף יום, חודש ועוד חודשיים, והרופאים הודיעו: חובה להחליף את הלב. לפני ארבעים שנה השתלת-לב הייתה כרוכה בסיכונים רבים מאד, כפלי כפליים מהיום. יחידים לקחו את הסיכונים.

אותו יהודי, הרב שטיגליץ שמו, התייעץ והחליט לצאת ליוהנסבורג, דרום-אפריקה, להמתין להשתלת לב. הנסיעה והתקווה היו כרוכים בציפייה ממושכת אחר לב של גוי שבני משפחתו מוכנים או רוצים לתרום לחולה.

* * *

התמקם בדירה סמוך לקהילה החרדית ביוהנסבורג. כיון שהיה חולה מאד, נזקק רבות לבקר בבית-חולים, ועמד בקשר ישיר עם הרופא משתיל-הלב. פעם בשבוע בדק אותו הרופא והדריך על כל צעד.

כך המתין מראש חודש אלול. בראש השנה התפלל עם כל הקהילה - עד תפילת 'כל נדר' שנאמרה בבכיות והתרגשות רבה.

באותו זמן בו שפכה הקהילה היהודית את ליבה בתפילת מעריב של ליל יום כיפור, פגעה מכונית בצעיר בעיר. הוא היה במצב אנוש, לקראת מוות בטוח, ומשפחתו הסכימה להעניק את הלב שלו.

הרים הרופא טלפון לאכסניה של הרב שטיגליץ, אך אין קול ואין עונה. הלב הגיע לחדר הניתוחים במהירות האפשרות, אך למרות אמצעי הקירור והשימור תוקף השימוש של לב הוא קצר ביותר. מכיוון שבאכסניה של הרב שטיגליץ לא ענו, התארגן בית החולים להציע את הלב לחולה אחר.

בסייעתא דשמיא, אמר אחד הסניטרים לרופא כי שמע שהיום הוא 'יום-קדוש' ליהודים. רופא כל בשר ומפליא לעשות הכניס בליבו של הרופא להתאמץ. הוא קפץ לרכב ופשוט נסע לבית הכנסת המרכזי ביוהנסבורג ושאל את המתפללים: 'האם יש כאן ראביי שטיגליץ מישראל?'

חיפשו ומצאו...

עטוף לבנים ובטלית מצויצת עזב הרב שטיגליץ את בית

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שמיני

השאלה הזו בעוד שנה... התברר שכוונתו של רבי ניסים בתשובתו זו היתה: מכיון שבעל התשובה נכנס עתה ללמוד בישיבה, מן הסתם במהלך השנה יתחזק ויתעלה יותר ויותר בלימוד התורה ושמירת ההלכה, ואז כעבור שנה של לימוד והתעלות יבין שההרגש שלו לכלים הללו אינו אלא הבל וריק והרגש קדושת התורה תגבר על כל רגש אחר, וממילא השאלה תתבטל מאליה.

ואכן כך הוי: האיש התעלה בתורה ויראת שמים עד שבסוף השנה הבין שאין הוא צריך להשתמש בכלים ואין לו כל בעיה לוותר עליהם. (חוט השני)

"ואל בני ישראל תדבר לאמר" (ט, ג)

משה רבנו מצווה את אהרן הכהן בתחילת פרשתנו, "קחו שעיר עיזים לחטאת".

המילה 'לאמר', משמעותה להעביר את הדברים הלאה, לאחריים. אולם אם אהרן הכהן מצווה על ידי משה להעביר את הדברים לישראל - למי יעבירו הם הלאה?

זאת ועוד, המילים "תדבר לאמר", הן כפל לשון. מדוע יש צורך בשתייהן בזו אחר זו?

*

"רחמנות על יהודים", נאמן הגאון רבי אליהו לופיאן. "אולי נחזור? אני לא יכול לראות אותם מחללים שבת

בנסיעה ברכב".

הגאון רבי משה אהרן שטרן, לימים משגיח בישיבת 'קמניץ', שהתבקש ללוות באותה שבת אחר הצהריים את המשגיח רבי אליהו לופיאן לישיבת 'חברון' לתפילת מנחה של שבת, הציע: "אולי כדאי להזדרז בדרך במקום לחזור? הרי כבר עברנו את רוב הדרך".

רבי אליהו נאמן אנחה שוברת לב, ובצער רב הסכים. ניכר היה שהקושי לראות יהודים עוברים על רצון ה' כואב לו עד עמקי הנפש.

ניסה הגאון הישיש להחיש את צעדיו כדי לא לראות יהודים מחללים שבת, אולם באותו רגע עצר לידם רכב וראשו של צעיר השתרבב ממנו וביקש בעברית צחה הכוונה: "כיצד מגיעים לרחוב יפו?"

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" (ט, א)

אמרו חז"ל במדרש (תנחומא יא): "אמר רבי עקיבא נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפיים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ מזקניהם".

זקנים היינו זקן שקנה חכמה, כמו שנאמר על אברהם אבינו "ואברהם זקן" ועל יצחק "ויהי כי זקן יצחק" וביארו חז"ל "זקן ויושב בישיבה", דאמר רבי חמא ב"ר חנינא, מימיהן של רבותינו לא פרשה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם שנאמר "לך ואספת את זקני ישראל", היו במדבר ישיבה עמהם שנאמר "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל" (יומא כח:).

כתב המאירי (משלי טו כג): "צורך העצה גדולה היא עד מאוד, כי לפעמים יודמן שהצליח

האדם באיזה ענין, ויחשוב שאם יעשהו עתה גם כן יצליח בה, ויחטא בזה לפעמים... כי העתים אינם שוים, ויצליח האדם בעת מן העתים בענין אחד שיפסיד בו בזמן אחר... ולכן צריך האדם להתייעץ תמיד עם הזקנים אשר עבר עליהם נסיונות הימים - בישישים חכמה".

אחד הרבנים הידועים סיפר מעשה שאירע לו עם הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א: מעשה בבעל תשובה שקיבל מתנה יקרה

מהוריו שעדיין אינם שומרים תורה ומצוות, הרבה כלים יפים ומהודרים שהם השתמשו בהם.

הלך הבן ושאל את הרב בעל המעשה, מה דינם להכשירם?

הרב השיב לו שמכיון שיש בהם כלים העשויים מחומרים בחשש שהם כדין כלי חרס, והשתמשו בהם בעירו מכלי ראשון וכי אין להם תקנה ואי אפשר להכשירם.

אותו בעל תשובה נתעצב על לבו, גם על ההפסד הגדול, וגם שהיה לו רגש מיוחד אל הכלים הללו מבית אבא ואמא.

הרב שחשש שמא ישבר הלה ולא יעמוד בנסיון, אמר לו: בא ונשאל את הגאון רבי ניסים קרליץ כדת מה לעשות. השיב לו רבי ניסים תשובה קצרה ומפתיעה: "תחזור עם

"אליה" לא יגש!

ישנו מזמור בתהלים (צא) שבלשון הגמרא (שבועות טו:): נקרא "שיר של פגעים", כלומר, מטרתו להגן עלינו מפני פגעים: "ישב בסתר עליון בצל שדי יתלונן... כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות... ותחת כנפיו תחסה" וכו'.

בתוך מזמור זה ישנו פסוק מפלא: "יפל מצדך אלה ורובה מימינה אליה לא יגש".

כשאדם נמצא בסכנה, מסביבו נופלים אנשים מתים, ממש טרגדיה נוראה - במצב כזה מצוה עליו התורה לבטח בה: "אליה לא יגש" - כל הסערה שסביבו אינה נוגעת אליו כלל.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שמיני

להוכיח לפעמים זו לא רק מצווה, אלא אף חובה, ותוכחה היא אף פעם לא דבר מחמיא, בעיקר לא כשהיא נכונה... אולם גם כאשר חייבים להוכיח ואין ברירה אלא 'לדבר' דיבורים קשים, עדיין התוכחה צריכה להיות מתוך מקסימום התחשבות ורגישות לזולת. "תדבר לאמר", בלשון רכה. (במחשבה תחילה)

"זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו וירא עליכם כבוד ה'" (ט, ו)

הד"ר רבי חיים דוד ברנהרד חזר בתשובה בהשפעת רבי דוד מלעלוב, ונעשה צדיק גדול, שזכה לכינוי 'האדמו"ר הרופא'.

כאשר החליט לשמור תורה ומצוות, מיד פתח רבי דוד ודיבר עמו בעניינים נשגבים בעבודת הבורא. שאל בעל התשובה הטרי: איך הוא מדבר עמו על דברים נשגבים כאלה, בשעה שאך לפני זמן קצר היה שקוע בעוונות, ועדיין לא תיקן את עצמו? השיב לו רבי דוד: "כך היה גם אצל בני ישראל במצרים, שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה ועבדו עבודה זרה, וכעבור זמן קצר נצטוו לבנות משכן שבו ישרה הקב"ה עצמו.

על כך אמר להם משה: 'זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו' - ברגע שתקבלו עליכם לציית לציווי ה', מייד 'וירא עליכם כבוד ה' - השכינה תשרה בתוכם".

"ותצא אש מלפני ה'" (י, ב)

אמרו חז"ל (עירובין סג:): רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן... ותלמיד אחד היה לו לרבי אלעזר שהורה הלכה בפניו. אמר רבי אליעזר לאימא שלום אשתו, תמה אני אם יוציא זה שנתו ולא הוציא שנתו. אמרה לו: נביא אתה? אמר לה: לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא... כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה.

סיפר הגאון רבי שמחה זיסל ברוירא זצ"ל: אחד מגדולי הרבנים בארה"ב, היה מעורב

במקום לקבל מענה, ראה הנהג לתדהמתו את היהודי המבוגר פורץ בבכי עז. תוך שרבי אליהו נשנק מבכי, אמר לנהג: "איך אוכל לומר לך דבר שאסור לך לעשות בשבת? הלא יהודי אתה ויהודי מצווה לשבות.

"מצד שני", הוסיף הרב לופיאן לתנות את צערו בדמעות באוזני הנהג הנדהם, "איך אוכל להימנע מבקשת עזרה כאשר יהודי מבקש???"

רגעים ארוכים של דממה נקפו. בהם נשמע רק בכיו של רבי אליהו לופיאן נישא ברחוב.

לפתע יצא היהודי מן הרכב. הוא ניגש אל רבי אליהו בהכנעה ובלב נרגש אמר: "אמא שלי צועקת עלי כל שבת שאני מחלל שבת. גם יהודים אחרים בשכונתי מוכיחים אותי תמיד בלשון קשה על כך שאינני נמנע ממלאכה ביום השביעי.

"מתוכחות, רבי, אינני מתרגש כבר. אולם תוכחה כזו כנה ואמיתית כמו שקיבלתי מכם, מעודי לא שמעתי. בטוח אני שהרב מתכוון לטובתי. ובכן, מבטיח אני: מהיום והלאה לא אסע עוד בשבת..."

*

רבנו חיים בן עטר, ה'אור החיים' הקדוש, לומד פשוט מדיוק לשון הפסוק, אנו נביא חלק מדבריו בלשונונו. אך לפני שהוא מבאר את כפל הלשון, הוא שואל שאלה קודמת יותר: מדוע

בכלל משה מצווה להגיד לאהרן לדבר אל בני ישראל? מה פשר שרשרת זו בהעברת דברי ה' אל בני ישראל. הסיבה היא, מבאר ה'אור החיים', משום שאהרן הוא זה שעשה עבור עם ישראל את העגל, לפיכך הוא זה שצריך ליטול חלק בתיקונו. הוא יצווה אותם על קרבן החטאת שיכפר על חטא העגל.

ובשתי לשונות נצטוו אהרן לדבר אליהם: "תדבר לאמר", האמירה כאן, אין משמעותה להעביר את הדיבור הלאה, אלא אהרן נצטוו להעביר את ה'דיבור' הקשה, התוכחה לישראל - על שחטאו בעגל - בלשון רכה, 'לאמר'.

למה בלשון רכה אם הם חטאו? יען כי על ידם הוא נבחר לכהונה ועלה לגדולה.

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שמיני

הגרי"ח זוננפלד, בענוותנותו, קיבל באהבה את תוכחתו של הלה ומיד יצא מבית הכנסת, ושם המשיך להשיב לשואליו, ומהיום ההוא והלאה, לא התעכב אחר התפלה בבית הכנסת, אלא יצא והשיב בחוץ לכל הפונים אליו. (בית ישראל)

"בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד" (י, ג)
בגטו קאמרנא היה הרה"ק רבי ברוך ספרין מקאמרנא זיע"א מעודד את רוחות היהודים הנדכאים. הגטו היה תופת פשוטו כמשמעו, דם יהודי ניגר כמים, והמוח היהודי רצוף מעוצם הדכדוך.

אמר הרבי ליהודים שסבבו אותו וחיפשו קורטוב של נוחם, הנה אמר הקב"ה

כשהמית את נדב ואביהוא שני בני אהרן "בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד", כלומר, אצל פשוטי כל העם יהיה הדבר מוקשה וכבד, למה פגעה מדת הדין דווקא בבני אהרן, ואילו בין קרובייהם בני בינה היודעים סוד הנהגתי, לא זו בלבד שלא תבצבץ תמיהה כל שהיא, אלא שעוד יתקדש שמו בזה כי אין חקר לעומק הדין. ובכן, פנה הרבי אל

מקורביו, בעידן הזעם, הבה ונהיה מן הקרובים לרבש"ע, ובל נקשה קושיות, נקבל הכל באהבה.

"וישמע משה וייטב בעיניו" (י, כ)

מסופר על היהודי הקדוש מפרשיסחא זיע"א, שהיה בימי נעוריו מלמד בכפר אצל בעל הבית אחד.

במשך הזמן כשכבר נתפרסם היהודי הקדוש, חלה בנו של אותו בעל הבית בעיניו, ודרש ברופאים ולא הועיל מאומה.

והנה שמע בעל הבית, שאותו אדם שהיה לשעבר מלמד שלו, משמש כרבי ומנהיג בישראל, ונסע אליו עם בנו החולה, ושמו של החולה היה משה.

בבחרותו במחלוקת שהתגלעה בישיבת סלבודקה, בקובנה דליטא.

לימים בתו התחתנה, ובנתה את ביתה, אולם פגעי הזמן שלחו בה את ידם, עד שלימים זנחה את ביתה וילדיה, והתחתנה עם גוי כושי רח"ל.

כשהגיע פעם אותו רב לביתו של הגאון רבי יעקב רודרמן זצ"ל, פנתה אליו אשתו של רבי יעקב ואמרה לו: "העדיין הנכם זוכרים שכאשר היתה בשעתו המחלוקת, ישתם פעם יחד עם עוד בחורים ושוחתם על אודות המחלוקת, ובתוך כך נכנס למקום המשגיח הגה"צ רבי אברהם גרודזינסקי זצ"ל, וכשראית אותו נכנס, אמרת בלחש ביטוי חריף של חוסר כבוד אודותיו.... "מי יודע" - סיימה - "אם לא בשל כך התרגשה ובאה עליך צרת הבת הנוראה הזו"...

כאשר שמע זאת אותו רב חשוב, פרץ בבכי מר, ואמר לרבנית כי דבר זה פרח מזכרונו כליל, ואכן כל הימים תמה לעצמו על מה ולמה בא עליו האסון הגדול הזה, וכעת בהזכירה לו אותו מעשה חמור, בטוח כי אכן צודקת היא בהשערותיה.

"ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דיבר

ה' לאמר בקרובי אקדש... וידם אהרן" (י, ג)

קיבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קיבל, שנתייחד עמו הדיבור, שנאמר לו לבדו פרשת שתויי יין. (רש"י) כתב השל"ה הק': מזה ילמד כל אדם לבל ימאוס במוסר ויקבל באהבה.

מדי יום ביומו, לאחר התפלה, היה משתרך תור ארוך של אנשים שהיו באים לשאול בעצתו של רבה של ירושלים הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל.

הוא היה נשאר במקומו בבית הכנסת ומשיב בסבלנות ובהארת פנים לכל אחד ואחד.

יום אחד נכנס יהודי לבית הכנסת וכאשר ראה כיצד משיב הרב זוננפלד לשואלים, לא שלט ברוחו והחל לזעוק: הכיצד מדברים בבית הכנסת דברים בטלים!?

עד שֶהִבְנֵתִי: אֵין כָּאֵן כֹּל שְׁאֵלָה לְמִי הַדְּבָרִים מְכֻנָּיִם! כֹּל מִי שֶׁנֶּעְמַד מוֹל הַתְּמוּנָה, או אֶפְלוּ מִצְדָּה וְחָשׂ שֶׁהֵיךְ מְכֻנָּת אֱלֹו - הִיא אֶכֶן מְדַבֵּרַת אֱלֹו!
כֹּל יַחִיד וְיַחִיד הַמִּתְבֹּוֹן בְּמַלְיִם בְּשַׁעָה שֶׁהוּא אוֹמֵר "יִפֹּל מִצְדָּךְ אֶלְךָ וְרִבְבָה מִימִינְךָ אֶלְיָךְ לֹא יִגָּשׁ", וְכִבְיָכוֹל שׁוֹמֵעַ שֶׁמְדַבְּרִים אֱלֹו - בְּאֵמַת אֱלֹו מְכֻנָּוֹת הַמַּלְיִם "אֶלְיָךְ לֹא יִגָּשׁ"! "מִצְדָּךְ אֶלְךָ וְרִבְבָה מִימִינְךָ" מְכֻנָּן לְאֵלוּ שְׁאִינָם אוֹמְרִים קֵאפִיטֵל תְּהִלִּים זֶה, וּמִמִּילָא גַם אֵינָם זֹכִיִם לְשִׁמְעַת אֶת הָאֲמִירָה "אֶלְיָךְ לֹא יִגָּשׁ".

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

לעי"נ הרב הגאון
נפתלי הרץ ב"ר יונה משה זצ"ל
י"ד אדר שני תשפ"ב

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שמיני

פעם אחת יצא הרב רבי אברהם דנציג (בעל חיי אדם), מחותנו של הגר"א למערב אירופה לרגל מסחרו. כשחזר, נכנס תיכף לבית מדרשו של הגר"א כדי לקבל ממנו ברכת שלום.

כדרכו של הגר"א שלא להבטל מלימודו נכנס עם רבי אברהם בשיחה חטופה, ושאל אותו: האם שמע איזה דבר חכמה במערב אירופה? השיב לו הרב דנציג, כי בהיותו במערב אירופה שמע כי כמה מחכמי אומות העולם נתווכחו ביניהם מאיזה זמן יש להתחיל בחינוכו של הילד. נחלקו הדעות ביניהם, אחד מהם אמר כי כשנמלאו לילד שלש שנים צריכים כבר להתחיל ולעסוק בחינוכו, והשני אמר כי החינוך ראוי לו שיתחיל במלאת לילד חמש שנים, ובא השלישי ואמר כי לדעתו צריכים להתחיל לחנך את הילד עשרים שנה קודם שנולד, כלומר: צריכים בראשונה לחנך את ההורים כי הם במעשיהם משפיעים על הילד לטובה או לרעה,

שמע הגר"א ואמר לו: כבר עמדו חכמינו על זה בש"ס (יומא פב, ב) וסיפרו לנו על שתי נשים מעוברות שאחזו אותן בולמוס ביום הכיפורים, לחשו להן באזניהן כי היום, יום הכיפורים הוא.

אחת שמעה לקול הלחש ולא אכלה - וזכתה ויצאה ממנו רבי יוחנן, ואולם השניה לא צייתה למה

שלחשו לה - ויצא ממנה שבתאי אוצר פירי, שהיה רשע. רואים אנו כי הילד הושפע ממעשה אמו עוד לפני שנולד. שאל הרב דנציג את הגר"א אם יש מקור לדבר זה בתנ"ך, והשיב לו הגר"א כי בגמרא שם (פג, א) איתא מקור לזה בספר תהלים (נח, ד) "זוררו רשעים מרחם", ולדעתי, הוסיף הגר"א חסר שם בגמרא המילה "וגומר" כי הכוונה שם גם לפסוקים שבאו אחרי הפסוק הזה, שם כתוב "אשר לא ישמע לקול מלחשים"...

ואולם, סיים הגר"א את דבריו, דבר זה נמצא גם בתורה בפרשת שמיני (ויקרא יא, מז) "להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" שכן מילת "חיה" פירושה גם 'יולדת', (שמות א, יט) להורות כי אם באים להבדיל בין הטמא ובין הטהור צריכים לדעת כי זה תלוי הרבה באמותיהם בין ה'חיה' (היולדת) הנאכלת (שאכלה ביוכ"פ) ובין ה'חיה' אשר לא תאכל"...

זהו "בטחון"! "יפל מצדך אלה ורַבָּה מימינך" - מצד שמאל ישנם אלה אנשים, ומצד ימין ישנם עשרת אֱלֹפִים איש, ויתרה מזאת, מי נמצא בדרך כלל בצד ימין? - מי שחשוב ממך ורחם ממך, עשרת אֱלֹפִים איש, גדולים ורחמים ממך, אף אם הם יפלו, אליך לא יגש! מדוע? כי קבלת את המסר, אתה מאמין בקב"ה ויש לך בטחון בו שיצילך, אף אם פגעת זוהי עת סכנה. (רבי שמשון פינקוס זצ"ל - פניני רבי שמשון)

כשבאו לשם, התחיל היהודי הקדוש לדבר עם החולה בדברי תורה, ושאל אותו, משה, שומע אתה? השיב כן. אמר היהודי הקדוש, כתוב "וישמע משה וייטב בעיניו" ומיד התחיל לראות בעיניו ונתרפא.

"וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אלהם דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה" (יא, א-ב)

להבין מהו הכפילות של "לאמר אליהם", אפשר לבאר על פי מאמר חז"ל הידוע "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להן תורה ומצוות..." (משנה מכות ג, טז) וכפי פירוש רש"י ששקצים ורמשים בין כה וכה מאוסים אצל בני האדם ועשה מהם הקב"ה איסור תורה בכדי שיקבל עליהם שכר.

המשמעות העמוקה יותר בעניין זה הוא, על פי משל לאדם שהגישו לפניו כוס מים

ובא חבירו וירק פנימה ולא רצה יותר לשתות מהם כיוון שחבירו ירק בפנים, לאחמ"כ בא הנחש והטיל בה ארס, הנה אם נשאל את פיו מדוע אינך שותה מהמים הרי לא יענה שהסיבה היא מחמת הרוק שחבירו ירק פנימה אלא יענה שהרי יש בה ארס, על אף שגם קודם לכן לא רצה

לשתות מחמת הרוק הרי סיבה זו אינה נחשבת כלל מחמת הסיבה היותר חזקה מפני הארס.

כמו כן בציווי הזה של התורה אומרת התורה שבני ישראל צריכים להיות בדרגה כזאת שהמאכלות האסורות אמנם מאוסות עליהם אבל ציווי ה' הוא כל כך חזק שהסיבה של המאוסות לא נחשבת כלל לעומתה כמו במשל הנ"ל שהסיבה העיקרית היא הארס ולא הרוק.

זה מה שאמרו חז"ל "אל יאמר אדם אי אפשרי באכילת חזיר, אלא אפשרי ואפשרי אבל הקב"ה ציווה שלא לאכלם" (ספרא ויקרא כ בו).

לכן מדגישה התורה כאן "לאמור אליהם" שיאמרו לבני ישראל שכל הפרשה הבאה היא "וידבר ה'" מחמת ציווי הבורא. (טעם הצבי עפ"י שפת אמת)

"להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" (יא, מז)

גיליון מס' 467 פרשת שמיני-פרה
תשפ"ב שנה עשירית

גיליון זה נודב ע"י ידידינו הרב דוד כץ שליט"א וב"ב מנהל איגוד הרבנים דאמעריקה זכותו של מרן יעמד להם ולמשפחתם לברהנוה"ג ולברכה והצלחה ונחת דקדושה מכל צאצאיהם

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

גליון זה נתנדב לכבוד מרן שר התורה הגה"ק רבי שמריהו יוסף חיים בן הגה"ק רבי יעקב ישראל ז"ע ועכ"י ונשמתו ימליץ טוב בעד כלל ישראל ובפרט להרב דר' יוסף דוב בן מלכה לברהנוה"ג ולברכה והצלחה ולאריכות ימים ושנים טובים

דבר העורך

יתומים היינו ואין אב

הלב מסרב להאמין שרבינו הקדוש איננו איתנו בראשית הדברים הרני בבקשת מחילה אם לא נהגתי בכבוד הראוי במשך השנים שזכיתי לזכות גדולה מן השמים להביא בפני הציבור היקר מדברי תורתו והנהגתו של רבינו. זכיתי במשך השנים כשהייתי נכנס לקודש לקבל את ברכתו על דברי התורה שהבאתי בגליונות וכמה פעמים אמר לי למה אתה כותב? את מי זה מענין, והדברים מבהילים איך שרבינו לא אחז מעצמו ונתן לכל ילד נער ומבוגר להרגיש קרוב ושייך אצלו והדברים מפורסמים באלפי רבבות התשובות שכתב במשך השנים לכל אחד ואחד, אי אפשר להאריך יש הרבה מה להוסיף ולכתוב ואי"ה נזכה להוציא את הדברים במהדורה מיוחדת ומורחבת לזיכוי הרבים ולעילוי נשמתו הטהורה.

והראוני ליערות דבש שכותב שלאחר מיתת צדיקים נעשים מדותיו ומעלותיו כהפקר, ועם פטירת רבינו נעשים מאות חלקי התורה בהם עסק רבינו 'כהפקר', וזוהי הזדמנות עבור כולנו לעסוק ולחדש בענינים אלו.

הכותב בדמע רב
יצחק גולדשטון

עיני נגרה ולא תדמה מאין הפוגות

יתומים היינו ואין אב, אבל יחיד עשי לך בכי ומספד תמרורים, בהסתלקותו של רבינו הגדול מרא דכולה תלמודא, זקן ויושב בישיבה, סיני ועוקר הרים, לבם ועינם של ישראל, תל תלפיות לרבבות אלפי ישראל, פה קדוש, עמודא דנורא, מלאך העומד בראש המחנה

מרן רבינו הגדול רבי

שמריהו יוסף חיים

קניבסקי זצוקללה"ה

בעל 'דרך אמונה'

בן מרנא בעל קהילות יעקב זצוקללה"ה

תלמידו חביבו של מרנא החזו"א זיע"א וממעמידי תורתו

אשר נתבקש לישיבה של מעלה ביום הפורים דמוקפים ונתקיים בנו בעוונותינו, זקנים משער שבתו, נהפך לאבל מחולנו

כוס תנחומים שלוחה לבניו הגאונים שליט"א ולמשפחתו

השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם

הודעה ובקשה

לאחר שזכינו במשך 10 שנים להביא בגליון מדברי התורה של רבינו הנהגותיו ועצותיו ובכדי שנוכל להמשיך הלאה לזכות את הרבים ולקיים את מאמר חז"ל שיהיו שפתותיו דובבות נשמח לקבל צילומי מכתבים שרבינו כתב ושלח וכן רשימות שנרשמו מעצותיו והנהגותיו במשך השנים, תמונות ומסמכים מיוחדים.

זמני ניחום האבלים בבית מרן:

11:00-14:00 לפני הצהריים 17:00-22:00 בערב

כשרות מיוחד עבור הקרובים והרחוקים שלא יוכלו להגיע לניחום אבלים, ניתן לשלוח מכתבי ניחומים לכתובת המייל: ig0533145900@gmail.com ואי"ה יועברו המכתבים לבני המשפחה בצורה מסודרת

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכו', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

לקט רשימות מדברים שהובאו במשך השנים בגליונות "דברי שי"ח"

ויהיו חיזוקים מדברים אלו לעילוי נשמתו הטהורה של רבינו הקדוש רבי שמריהו יוסף חיים בן מרן רבי יעקב ישראל זצוק"ל

ב' 'שונאים' אלו בעלי משנה, ומבאר רש"י שם שבעלי משנה שונאים את בעלי תלמוד, כי הרי בגמרא בסוטה (כ"ב א') איתא 'התנאים מבלי עולם הם, לפי שמורים הלכה מתוך משנתם', וזה הרי אינו נכון כי עליהם לדעת תחילה גם את הגמרא עיי"ש ולכן בעלי המשנה שונאים אותם.

וציין רבינו למדרש שתיבת 'נשמה' היא גם תיבת 'משנה', וזה לשון המדרש (מובא בסוף ספר אלף המגן) ואמרו רז"ל שאשר בן יעקב אבינו ע"ה יושב על פתח גיהנום ולכל הלומד משנה מצילו וזהו שאמר הכתוב מאשר שמנה לחמו, שמנה אותיות משנה, זהו לחמו עכ"ל.

וכן רבינו עצמו לומד לעילוי נשמת אביו ורבו מרן החזון איש משניות ביום היא"צ, ועל רבו זללה"ה לומד במשך השנה מסכת חולין בקביעות, ובשנת האבל על פטירת אביו מרן הקהילות יעקב זצ"ל לימד ברבים בכל יום גמרא מתלמוד ירושלמי.

סיפר חתנו הגדול של רבינו, הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א: היה זה בצעירותי, שנים ספורות אחרי נישואיי, היה לנו שאלה בהנהגת החיים שלא ידענו אם לעשות כך או לנהוג אחרת, שאלתי את פי מו"ח, הוא הרהר איזה רגעים ולאחר מכן השיב מה שהשיב. הדבר היה קצת לפלא בעיני, כי בדרך כלל שאלה בהלכה ובהנהגה דרכו להשיב כהרף עין תשובה ברורה, ומה הסתפק כאן, מו"ח, כנראה קרא את מחשבותי ואמר לי בהאי לי שנא:

"דע לך, כי מנעורי הייתי סמוך על שולחנו של מורי ורבי בעל החזון איש, כל דבר (!) שאלתי אותו ולמדתי ממנו, מיום שנסתלק מעמנו, אין לי רב פרטי!! בכל שאלה אני משיב או נוהג כמו שהוא היה עושה. במקרה שאני לא יודע את דעתו, אני מהרהר כי צד מרן החזון איש היה פוסק במקרה זה, ולפי זה אני משיב. כך אני נוהג!!"

פנה אל רבינו יהודי שזכה להשיא כמה מילדיו, ואמר שיש לו חובות רבים, וכי הוא לחוץ מכך מאוד ואינו יודע אנא ילך, ויש לו עוד כמה ילדים שעליו להשיא ולרש אין כל. הביט בו רבינו והשיב 'גם לי יש חובות רבים, וב"ה אני מתאמץ כל יום לפרוע'. היהודי עמד משתומם ולא הבין. הנכד ששהה סמוך לרבינו נחלץ לעזרתו וביאר לו שרבונו מכנה את חוק לימודיו בשם 'חובות', היהודי, לא ויתר ומיד שאל, אכן חוב רוחני ניתן לשבת וללמוד ובכך ייפרעו החובות' אבל חובות כספיים אין לי כיצד לפרוע? ורבינו משיב לו בשלווה, הלא נאמר במפורש: כל המקבל עליו עול תורה מעבירין עליו עול דרך ארץ (אבות פ"ג מ"ה), תקבל על עצמך עול תורה והכל כבר יסתדר. מיותר לציין שכך הוה. וכעבור כמה ימים הסתדר הענין בדרך פלאית.

שאלה מענינת מענינא דיומא: כידוע, את ברכת האילנות על עצים המלבלבים, מברכים בימי ניסן, כדאיתא בגמרא (ברכות מ"ג ב) 'האי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזי אילני דקא מלבלבי אומר ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות בהן בני אדם'. והנה השנה שהיא שנה מעוברת, ברוב האילנות הצמיחה כבר החלה, וקיים חשש שעד חודש ניסן כבר לא ישאר מהלבלוב, ולשון המשנה ברורה ריש סימן רכ"ו דהוא הדין בכל חודש אחר שרואה הלבלוב בפעם ראשון, מברך, ואם

זכיתי לראות מקרוב את הנהגתו הנפלאה של רבינו, היה זה היום הראשון שאפשר לקדש את הלבנה וכידוע רבינו מקפיד לקדש הלבנה מיד כשאפשר מדין זריזין מקדימין למצוות (ואפילו בחודשים אב ותשרי) וכשנשאלו הגבאים לפני מעריב ע"י רבינו אם יש לבנה, ענו שמאד מעונן וא"א לקדש היום ואכן התפללו מעריב בביתו כבכל יום, לאחר התפילה רבינו לא התיישב במקומו והלך לכיוון המרפסת, בנו הרב ר' אברהם ישעיהו שליט"א שראה זאת אמר: "אבא למה אתה לא יושב"? ורבינו ממשיך ללכת לכיוון החלון ומסתכל בעצמו ומחפש האם רואים את הלבנה או לא ומשראה שמאד מעונן ואין לבנה אמר לסובבים: **"אולי מחר יהיה"**, רואים מהמעשה הזה כמה שרבינו טורח בעצמו בכל דבר, למרות חולשתו הלך לראות בעצמו האם ניתן לקדש הלבנה, אפילו שיכל לשאול את הגבאים,

"כשסיפרו לרבינו על הסופה הגדולה שהיתה בארה"ב תיאר המספר שהפגיעה היתה מאד קשה כיון שלכל אחד מהבעלי בתים יש דירה פרטית גדולה מאד בת ג' או ד' קומות עם הרבה חדרים, וכששמע רבינו זאת שאל מיד: **"אם כן מה הם עושים עם בדיקת חמץ"**. והדברים פשוטים למי שידוע ומכיר איזה טירחא ויגיעה עצומה משקיע רבינו בליל בדיקת חמץ בדירתו הקטנה, והוא בודק במס"נ והנר שבידו סובב הולך כמה שעות רצופות מפיינה לפיינה. ולכן תמה ואמר כיצד יש להם דירות גדולות כ"כ, ומה יעשו עם בדיקת חמץ. היאך יוכלו לבדוק כהלכה דירה גדולה כזו. ואתה קורא נעים ראה גם ראה מה עמקו מחשבותיו ואיך הוא מודד ושוקל כל דבר במשקל ההלכה והמצוה".

רבינו מרן נהג להורות לאלו הבאים להתברך מפיו, כשיש להם איזו צרה או בעיה מסוימת, ושואלים מה עלי לעשות, או מה לקבל על עצמי כדי להעביר רוע הגזירה, בדרך כלל עונה רבינו **"תתפללו"**, עשרות פעמים מדי יום אנו שומעים יוצא מפיו הקדוש, את התשובה הזאת, לכל סוגי הבקשות והשאלות, **"תתפלל"**.

באחת הפעמים שאלו את רבינו, מהי כוונתו כשמורה להתפלל, הרי כל אחד מתפלל ג' תפילות ביום, ומבקש ומתחנן לבורא עולם, שייטיב עמו, שיסלק ממנו הצרות והמפריעים, שיעביר ממנו רוע הגזירה, וכי זה לא נקרא שמתפלל, ולמה רבינו אומר להתפלל, הרי הוא מתפלל.

והשיב רבינו: **"מה שאני אומר להם להתפלל, אין כוונתי לג' תפילות שמתפלל ביום שזה חובתו, אלא שיוסיף תפילות משלו, שיקח את ספר התהלים, וירבה להתפלל על צרותיו וכל שאר בעיותיו, ידבק בהקב"ה יתייחד עמו, יקרא תהלים, ויפרש שיחתו ובקשתו, כבן המתחטא לפני אביו, כי הרי זה מה שהקב"ה רוצה ממנו, וזה כוונתי כשאני אומר להם להתפלל"**.

לא רבים יודעים אך רבינו מעודד ללמוד בשנת האבל על פטירת אחד ההורים או מכר או חבר רח"ל, גמרא לעילוי נשמת ולא דווקא משניות כמו שידוע בקרב רוב הציבור. אין ספק - לימוד משניות הוא מרפא לנפש לנשמה ובודאי מועלת לו מאוד, אך רבינו הדגיש כמה פעמים כי לאו דווקא לימוד משניות, אלא גם לימוד גמרא הוא בכלל מעלת המשניות, כי הרי מטרת כל הגמרא הוא לבאר את כוונת המשנה, והרי כבר אמרו בפרק אלו מציאות (ל"ג

היה זה לאחר פטירת הרבנית בת שבע ע"ה, והגיע רבנו הגראי"ל לנחם את רבנו בחוה"מ סוכות ושוחח עמו, ולאחר מכאן כשחזר לביתו אמר רבנו הגראי"ל בהתפעלות עצומה. הנה כל העולם כולו חרד למוצא פיו של מרן הגר"ח"ק, והוא עצמו כולו ענוה ולא מחזיק טובתיה לנפשיה כלל וכלל, הא אין זה פלא.

אלא היא הנותנת כל הדרגות שיש לאדם לגדול הוא בגודל מדת הענוה שיש בו, [וכמבואר ברוח חיים על משה רבנו שזכה לכל המעלות בזכות ענוה הגדולה].

בדומה לזאת שמענו ממרן הגרמי"ל זצ"ל שאמר פעם שהנה כולם מתפלאים כיצד זכה רבנו הגר"ח"ק להגיע לדרגות הגבהות הללו, וכל אחר אומד דברים אחרים, ואני אומר שהכרתי אותו מקטנותו בעת שלמד אצלי בשיבה קטנה, שמכיון שיש בו מדות טובות יותר מכולן וטוב עין לכל אחד, ממילא זה נתן לו השגה בתורה ובכל ענין יותר מכולם.

לפני תקופה ארוכה הבחינו בני הבית המסורים ברבינו שהוא חלש, וניכר עליו שלא חש בטוב, הם מיהרו להזמין רופא מומחה לבדוק אותו.

הרופא אכן הגיע במהירות, ומישש את רבינו ולאחר מכן שאל אותו: הרב, מה כואב לך, מה מציק לך?

רבינו ענה לו כהרף עין, 'מפריע לי שאיני יכול ללמוד במנוחה'. הרופא לא הבין, ושאל שוב: אדוני הרב, זה התוצאה אבל היכן הכאבים, מה כואב? מה דרגת הכאב? ורבינו בשלו: ענית לך, כואב לי שאני מופרע מלימוד.

ובני הבית 'נחלצו' לעזרת רבינו והסבירו לרופא כי אכן רבינו כל כולו שקוע בהויות הגמרא, וכשיש דבר המפריע לו ללמוד זה עצמו הכאב, כי הכאב אינו הרגל או הראש המייסרים אלא הכאב האמיתי הוא מה שהוא נאלץ להפסיק מהלימוד, שאר הדברים הם פרט בעלמא...

כי הם חיינו ואורך ימינו ! כפשוטו!

כן השאלה אם אכן השנה ראוי להקדים לברך על האילנות כבר בימים אלו.

תשובת רבינו היתה ברורה - כדאי להמתין עד חודש ניסן, כלשון חז"ל האי מאן דנפיק ביומי ניסן, אף שאינו לעיכובא. וכן הוא מעשה רב של רבינו שליט"א. ואין צריך לחשוש שלא ישאר לבלוב, וכך ראינו אצל רבותינו מרן החזון איש והקהילות יעקב זלה"ה שתמיד בירכו בימי ניסן עכ"ד

מעשה מאלף על מרן שאירע וממנו נוכל להשכיל וללמוד את ההנהגה הראויה בין אדם לחבירו, וממנו יראו וכן יעשו. היה זה באחד הימים בהם ישב ועסק בכתיבת חידושי תורה במחברת מיוחדת, מרן היה שקוע בהבנת אחד המפרשים ולבאר על פי זה כמה סוגיות עמוקות. כמה וכמה ספרים היו פתוחים כשעליהם פרושה המחברת לרווחה, העט פתוח והיד רושמת...

אל החדר נכנס אב מהצפון עם כמה מילדי, האב הגיע כדי לבקש ברכה פרטית לאחד הבנים וכן שאלה עבור האחר, מרן שקוע בתלמודו, וכרגיל. כעבור כמה רגעים הרים את עיניו הביט בהם, שמע את הדברים וענה מה שענה ובירך. בסיום הברכה, לא הבחין אחד הילדים ומבלי משים לב, הזיז כוס משקה שעמדה בסמוך, וזו נשפכה היישר על הספרים ועל המחברת...

הילד אפילו לא הבחין במה שעשה, ויצא בשמחה.

מרן הבחין מיד במה שקרה אך לילד לא אמר מאום. מילה וחצי מילה ! הוא הביט בכל עמלו ויגיעו שנתכסה כעת בשכבה של מים, ואמר לבני הבית, דבר ראשון, להוציא את הספרים שלא יהיו מונחים בבזיון במים, ואח"כ לנסות לייבש את המחברת. ואכן בס"ד כעבור זמן התייבשה המחברת ובחסדי ה' לא היה נזק.

סביר להניח - כי הרבה אנשים היו דבר ראשון גוערים בשופך, ומצערים אותו ומביישים אותו, ואח"כ מביטים לראות מה הנוקים... אך מרן קיים בעצמו (קהלת ז' ט') אל תבהל ברוחך לכעוס כי כעס בחיך כסילים ינוח, ועל ידי כך זכה שלא אירע לו בסופו של דבר שום נזק.

דברי צדיקים קיימים לעד

דבר, גדולה צדקה הצדקה אורח היראים
האחיה אורי נאגא דאריק, וגהא אנה
אמירה אורי צדקה, ויכחא אמתענבא
אמן דיי אור ונאג אורי יוצא, היום קעזאדי!

בס"ד, גדולה זכות הצדקה לועד הרבנים המחיה אלפי נפשות בארה"ק, ותהא לכם לשמירה מכל צרה, ויכפלו מזונותיכם מתוך בריאות ונחת מכל יוצ"ח חיים קניבסקי

מרנן ורבנן גדולי הדור שליט"א הקימו בועד הרבנים - הצדקה של מרן זצוק"ל

קרן 6500 - צדקת מרן הגר"ח קניבסקי לעילוי נשמת

רבינו שמריהו יוסף חיים בן רבינו יעקב ישראל זצוק"ל ועד הרבנים לעניני צדקה בארה"ק 1-800-22-36-36

נשארה כמות מצומצמת של הקמיע המסוגל לפרנסה שרבינו זצוק"ל סמך ידו עליו כחודש לפני פטירתו וכן של המטבע לשמירה - הזדמנות אחרונה!

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת

על גדולי הדורות

חדש! עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן שליט"א!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

גלין פסח - מוגדל - אודות הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל ומשפחתו (יו"ד ט' ניסן)

פרשת אמור - אודות גיס רבינו הגאון רבי שאול ברום זצ"ל (ו' אייר)

פרשת בחוקותי - הגאון הגדול רבי משה הלוי סאלוביצ'יק - שויץ (יו"ד י"ט אייר)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

מרא דארעא דישראל הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל

היחיד שהבין את השטיקל תורה'

יהודי תלמיד חכם בן טובים עלה להתגורר בארץ ישראל וביקש למצוא בה תפקיד תורני. הוא ניסה את מזלו אצל רבנים שונים, והיה אומר לפניהם דבר תורה, בתקווה שיבינו שהוא מחפש תפקיד או משרה, אך לא הועיל לו. כאשר הגיע לפני רבי יוסף חיים, הוא החל להרצות בדברי תורה, ופתח בדברי הרמב"ם והתכוין להמשיך ולהקשות בדבריו. הפסיק אותו רבי יוסף חיים ושאל אותו - האם פרנסה כבר מזומנת לך?

התבייש האיש ואמר, רבי, הלא כעת אני באמצע להקשות על דברי הרמב"ם, והמשיך בדבריו. כעבור דקות ספורות שוב הפסיק אותו ושאל, אמור נא לי, האם אתה נצרך לעזרה בכסף. אך האיש בשלו, אני רוצה להשלים את דברי התורה שהכנת. וכך נמשך הדבר מספר פעמים.

כשגמר להרצות את דבריו, השנים נפרדו, וכאשר האיש יצא מהבית ואמר, 'היחיד שהבין את השטיקל תורה שלי היה רבי יוסף חיים'... (שמע מרבינו, בנו רבי יצחק שאול קניבסקי).

יש מקום לכולם

את נכדו של רבי יוסף חיים, הגאון רבי צבי קופשיץ זצ"ל הכיר רבינו היטב, מכיון שחבירו לישיבה בפתח תקוה היה אחד מבניו של רבי צבי. ולימים אף נעשה עמו מחותן, בנישואי בת בנו רבי שלמה עם נירתו של רבי צבי, בת רבי נפתלי, בן רבי משה בנו של רבי צבי זצ"ל.

לימים סיפר רבינו שפעם אחת בצעירותו, הזדמן לביתו של רבי צבי בירושלים, והנה הוא מבחין כי יש לו דירה קטנה ומשפחה גדולה של עשרה ילדים, וכולם ישנים בחדר אחד גדול.

הוא התפלא על כך, ואז אמר לו רבי צבי: כאשר בא אורח הביתה, לכאורה כבר אין אפשרות להכניסו, כי הרי כבר ישנים בחדר 10 ילדים, כבר אין אפשרות להכניס אפילו מחט, אבל הנה אחרי שהם נישאים, ובא הילד הנשוי לבקר עם עוד 10 ילדים שלו, יש מקום, אז כנראה שאם רוצים יש מקום... (כל משאלותיך, וירא, עמוד ל"ח).

רבי נתן קופשיץ
בנו הצעיר של רבי צבי קופשיץ,
מרבני העיר בית שמש,
מתברך מרבינו
(משמאל, המוהל רבי נתן הרציג)

דברי אלוקים חיים
חביבות מיוחדת ישנה אצל רבינו שליט"א לתורתו של מרא דארעא דישראל רבינו יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, ותשובותיו שבספר 'שלמת חיים' שגורים על פיו. ויש התבטאות נדירה שרשם אודותיו בכתב ידו בשנת תשס"ה "דברי הגרי"ח זוננפלד הם דברי אלוקים חיים ומצוה רבה להדפיסם" (בראש ספר תורת חיים - הנהגות ופסקים מהגרי"ח זוננפלד).

רבי יוסף חיים זוננפלד (שעון על מקלו) יחד עם אישים נכבדים, במסיבת קבלת פנים בימים ההם

שלום בית קודם

היה מעשה נפלא עם הגרי"ח בחנוכה. כי מנהגו היה להדליק תמיד עם השקיעה כדעת הגרי"א ז"ל, ופעם אחת אשתו הרבנית לא היתה בבית, וחיכה לה בערך שעה, ושאלו אותו מדוע ממתין לה ומחמת זה מאחר להדליק והרי הרבה פוסקים סוברים שאסור לאחר את הזמן. והשיב להם, הלא נאמר בגמרא (שבת כ"ב), שמי שאין לו מספיק נרות גם להדליק נרות חנוכה וגם להדליק נרות שבת, נר ביתו קודם משום שלום בית, ואם כן, אם את מצות נר חנוכה ביטלו בשביל שלום ביתו, בודאי שהתירו לאחר את זמן ההדלקה בשביל שלום ביתו... (שיח חנוכה ופורים, וראה ספר נר חנוכה פ"ב הערה ח', שהביא זה הלכה למעשה).

הבחין שהוא אינו יהודי

פעם בחן רי"ח את תלמידי התלמוד תורה 'עץ חיים', ועל אחד מהם הוא אמר שהוא גוי, ושאלו אותו מנין לו, ואמר מפני שלא התנוענע, ואכן אח"כ התברר שאמו גויה (כל משאלותיך, עמוד רצ"ג וצ"ח למשנה ברורה סימן מ"ח).

לשתוק יותר קשה

פעם הוכיח לפלוני שדיבר שלא כהוגן ואמר לו: שמעתי בשם רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, מה טעם הכלבים ששתקו בשעת מכת בכורות וזכו לקבל את הנבילות (עי' רש"י שמות כ"ב ל') ואילו הצפרדעים שלכאורה מסרו נפשם יותר על קידוש השם כי הלא נכנסו לתנור החם אצל פרעה, לא קיבלו גמול מלבד שלא מתו ונשארו לחיות ביאור, כי יותר קשה לשתוק מלהישרף באש (שיח הפסח, עשרת המכות).

רבי יוסף חיים זוננפלד מקבל את פניו של נשיא צ'לובסקיא, שהיה מחסידי אומות העולם, בעת ביקורו בירושלים - שנת תרפ"ז.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

📍 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 077-2092005 📠 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה 4310